

TR21 TRAKYA BÖLGE PLANI
Tekirdağ, Edirne, Kırklareli 2010

Trakya Kalkınma Ajansı

Merkez ve Tekirdağ Yatırım Destek Ofisi

İskele Cad. No:12 59100 Tekirdağ

Tel: 0282 263 37 37 Faks: 0282 263 10 03

Web: www.trakyaka.org.tr

e-posta: bilgi@trakyaka.org.tr

Edirne Yatırım Destek Ofisi

I. Murat Mah. Talatpaşa Cad. No:80

Ticaret ve Sanayi Odası Binası Kat:3 Edirne

Tel/Faks: 0284 225 10 03

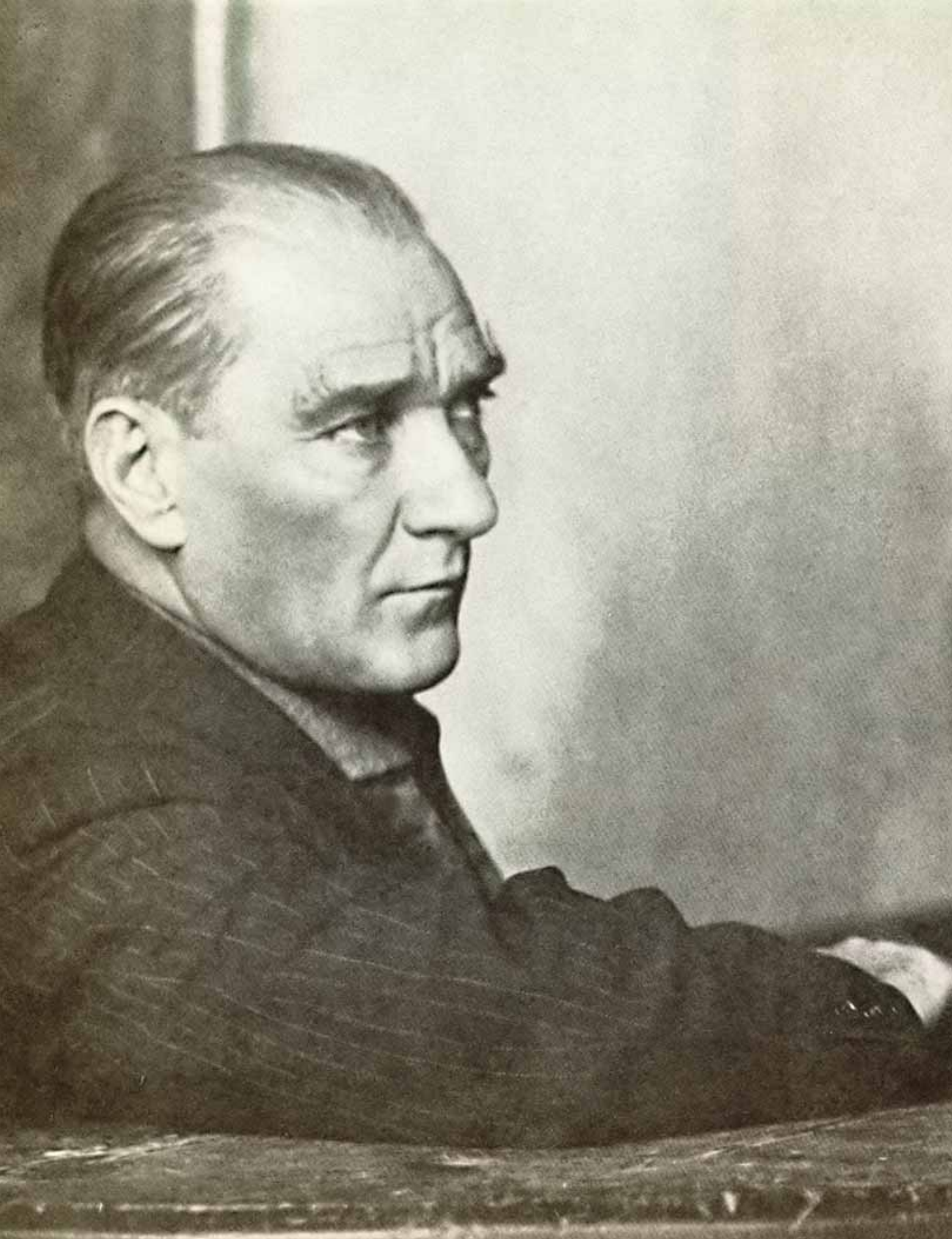
Kırklareli Yatırım Destek Ofisi

Karakaş Mah. Zincirlikuyu Cad. Ferah Apt.

No:60 Zemin Kat Kırklareli

Tel: 0288 214 25 25

Faks: 0288 214 70 80

Edirne'de Öğretmen Okulu'nda bir dersi dinlerken 24 Aralık 1930
isteataturk.com arşivinden.

TR21 TRAKYA BÖLGE PLANI 2010-2013

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yılında TR21 Trakya Bölgesinin sürdürülebilir bir şekilde kalkınan, doğal ve kültürel varlıklarını kaybetmeksizin değere çeviren ve rekabetçi ekonomisiyle tanınan bir bölge olması, uzun vadeli bakışımızın temel odağını oluşturmaktadır. Bu vizyona ulaşmak amacıyla, ilk birkaç yıllık süreç içinde uygulanacak iktisadi, sosyal, kültürel ve çevresel politikaların genel çerçevesini ise TR21 Trakya Bölge Planı (2010-2013) çizmektedir.

Sunuş

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yılında TR21 Trakya Bölgesinin sürdürülebilir bir şekilde kalkınan, doğal ve kültürel varlıklarını kaybetmeksizin değere çeviren ve rekabetçi ekonomisiyle tanınan bir bölge olması, uzun vadeli bakışımızın temel odağını oluşturmaktadır. Bu vizyona ulaşmak amacıyla, ilk birkaç yıllık süreç içinde uygulanacak iktisadi, sosyal, kültürel ve çevresel politikaların genel çerçevesini ise TR21 Trakya Bölge Planı (2010-2013) çizmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde bölge planı hazırlık çalışmaları, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ilgili maddesi çerçevesinde, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görmesi üzerine Trakya Kalkınma Ajansı tarafından koordine edilmiştir. Söz konusu Plan, Müsteşarlıkça onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

TR21 Trakya Bölge Planı, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerini kapsayan bölgenin vizyonu ve bu vizyona ulaşma yönünde ilk aşamada temel alacağı kalkınma stratejilerini ve önceliklerini ortaya koymaktadır. Bu ilk bölge planlama dönemi, görece kısa vadeli olup takip eden planlama dönemleri için önemli bir tecrübe edinme süreci niteliği taşıyacaktır. Bu çerçevede, ilk bölge planı döneminde aşağıda sıralanan alanlarda

adımlar atılacaktır:

-Ekonominin çevre dostu, rekabetçi ve teknoloji kapasitesi yüksek sektörler lehine dönüştürülmesine paralel olarak markalaşma, inovasyon ve Ar-Ge altyapısının geliştirilerek rekabet gücünün artırılması,

-Bölgemizin coğrafi konumu dolayısı ile sahip olduğu avantajlardan daha etkin yararlanması ve mekânsal planlama yaklaşımı ile altyapısının geliştirilerek ekonomik ve sosyal bir cazibe merkezi haline getirilmesi,

-Çevre kirliliğinin azaltılarak kontrol altına alınması yönünde çevresel sürdürülebilirliğin ve enerji verimliliğinin sağlanması,

-Toplumun tüm kesimlerinin eğitim, sağlık, sosyal hizmetler gibi temel hizmetlerden etkin bir şekilde yararlanmasının sağlanması ile birlikte gelir dağılımının iyileştirilerek, refah düzeyinin yükseltilmesi ve sosyal dayanışmanın geliştirilmesi.

Bu kapsamda, bölgesel kalkınmada kılavuz işlevi görecek olan TR21 Trakya Bölge Planı'nın temel gayesi, Bölge kaynaklarının kalkınmaya ve refah düzeyinin

arttırılmasına hizmet etmesidir. Bir başka deyişle, Plan ile TR21 Trakya Bölgesinin geleceğinin nasıl şekilleneceğine dair tasavvur ortaya konmaktadır. Zira Planda, Bölgenin her kesiminden yerel aktörlerin görüşleri doğrultusunda ihtiyaçların tespiti ve bunlara yönelik çözümlerin geliştirilmesi ön planda tutulmuştur. Amaç, ihtiyaçların yerel kaynaklarla, Bölgeye özgü yerel çözüm teknikleri kullanılarak karşılanması ve sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanmasıdır.

Bölgede kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak, yerel potansiyeli harekete geçirmek, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini ve ortak çalışma kültürünü geliştirmek amacıyla kurulan Trakya Kalkınma Ajansı, Planın hazırlanmasında katılımcılık yaklaşımını esas almıştır. Bu doğrultuda, hazırlık aşamasında katkılarını esirgemeyen tüm toplumsal kesimlerin Planın tanınması, benimsenmesi ve uygulanması süreçlerinde de aktif olarak rol ve sorumluluk almaları ortak temenimizdir.

Bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunarız.

Yönetim Kurulu Başkanı
Gökhan SÖZER
Edirne Valisi

Yönetim Kurulu Üyesi
Muammer MUŞMAL
Kırklareli Valisi

Yönetim Kurulu Üyesi
Zübeyir KEMELEK
Tekirdağ Valisi

Yönetim Kurulu Üyesi
Hamdi SEDEFÇİ
Edirne Bel. Bşk.

Yönetim Kurulu Üyesi
Cavit ÇAĞLAYAN
Kırklareli Bel. Bşk.

Yönetim Kurulu Üyesi
Adem DALGIÇ
Tekirdağ Bel. Bşk.

Yönetim Kurulu Üyesi
Tacittin ÇALIM
Edirne İl Gen. Mec. Bşk.

Yönetim Kurulu Üyesi
Mehmet Tuna SOYKAN
Kırklareli İl Gen. Mec. Bşk.

Yönetim Kurulu Üyesi
Münür KARAEVLİ
Tekirdağ İl Gen. Mec. Bşk.

Yönetim Kurulu Üyesi
Cemil GÜLER
Edirne TSO Başkanı

Yönetim Kurulu Üyesi
Ertuğrul Ziya ÇETİNTAŞ
Kırklareli TSO Başkanı

Yönetim Kurulu Üyesi
Mustafa YURDANUR
Tekirdağ TSO Başkanı

İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırmasına göre, TR21 Trakya Bölgesi Tekirdağ (TR211), Edirne (TR212) ve Kırklareli (TR213) illerini kapsamaktadır. Bölgede toplam 83 belediye, 26 ilçe ve 678 köy bulunmaktadır. Yüzölçümü (göller hariç) 18.665 km²'dir. Nüfusu 2009 yılı itibarıyla 1.511.952'dir.

TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye'nin Avrupa kıtası üzerindeki topraklarının büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu özelliği ile Bölge, Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı konumunda olup, Avrupa ile geliştirilecek sosyo-ekonomik ilişki ve etkileşimler için uygun bir zemin sunmaktadır.

Türkiye'nin Avrupa'ya erişimini sağlayan tüm karayolu ağının ve son dönemde yapımı hız kazanan bazı enerji nakil hatlarının Bölgede yer alması, TR21 Trakya Bölgesine stratejik bir önem kazandırmaktadır.

Demografik göstergeler bakımından, Türkiye toplam yüzölçümünün %2.4'üne sahip olan TR21 Trakya Bölgesinin Türkiye nüfusundan aldığı pay, 1965 yılında %2.7 iken 2009 yılında bu oran %2.1'e düşmüştür. Bölge, Türkiye geneline kıyasla daha düşük nüfus yoğunluğuna sahiptir. Bununla birlikte, sanayinin geliştiği bölgelerde ve Ergene Havzası'nın içinde nüfus yoğunluğu artarken, sanayinin görece daha az yoğun olduğu Batı ve Kuzey bölgelerinde nüfus yoğunluğu düşmektedir.

Bölgedeki işgücü arzının sanayinin talebinden daha az olması, diğer bölgelerden göç alınmasına neden olmuştur. Sonuç olarak Çorlu, Çerkezköy ve Lüleburgaz gibi sanayi bölgelerinde çeşitli bölgelerden gelen farklı kültürlere sahip bir nüfus oluşmuştur. Gelişen sanayinin yarattığı istihdamın neden olduğu göçler sonucunda, 1995-2000 döneminde Tekirdağ %96.8'lik bir oran ile Türkiye genelinde en yüksek net göç hızına sahip il olmuştur.

TR21 Trakya Bölgesinin sosyal uyum yapısına ilişkin olarak üç temel karakteristiğinden söz edilebilir. Bunlardan birincisi, sınır bölgelerine sahip oluşudur. İkincisi, Bölgenin ekonomik ve sosyal entegrasyon problemleri ile karşı karşıya olan çeşitli dezavantajlı gruplara sahip olmasıdır. Üçüncüsü ise, sanayi bölgelerinin yoğun göç almasıdır. Bu üç temel karakteristik esas alınarak, Bölgenin sosyal ve beşeri yapısının geliştirilmesi, toplumsal entegrasyon ve dayanışmanın ön planda olması gerekmektedir.

Bölgede, sosyal yapının temel taşları arasında yer alan ve toplumsal entegrasyonu sağlamaya dönük olarak önemli bir işlev gören sivil toplum kuruluşları, görece olarak yeterli kapasite, imkân ve donanımlara

sahip bulunmamaktadır. Bu nedenle, örgütlü sivil toplum sosyo-ekonomik ve kültürel hayata katılımının sağlanması, daha aktif ve etkin hale gelmesi sosyal yapının gelişiminde ve kalkınmada ana unsurları oluşturmaktadır.

Mevcut durum itibarıyla, TR21 Trakya Bölgesi eğitim altyapısı açısından çeşitli yeterliliklere ve potansiyellere sahip bir bölge olarak karakterize edilebilir. Ancak, eğitim altyapısının geliştirilmesi açısından, özellikle dezavantajlı grupların bu hizmetlere erişiminin sağlanması, eğitimdeki donanım eksikliklerinin giderilmesi ve göçle gelen nüfusun baskılandığı altyapı imkânlarının iyileştirilmesine yönelik tedbirlerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinin sağlık altyapısı, Bölge içinde homojen özellikler taşımamaktadır. Edirne ve Kırklareli illeri sağlık altyapısına ilişkin veriler açısından Türkiye ortalamalarının üzerinde değerlere sahipken, Tekirdağ ilinin sağlık altyapısının iyileştirilmesine yönelik adımlara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, dezavantajlı grupların sağlık hizmetlerine sürekli ve sorunsuz erişimi öncelik arz etmektedir.

İstihdamın yapısı incelendiğinde, yakın dönemde Bölgede yapısal değişimlerin söz konusu olduğu görülmektedir. TR21 Trakya Bölgesinde 2004 yılında tarımdaki istihdamın payı %34.2 iken 2008 yılında bu oran %20.2'ye düşmüştür. İstihdamda tarımın azalan payı sanayi ve hizmet sektöründeki artış ile karşılanmıştır. İşsizlik, özellikle son dönemlerde, TR21 Trakya Bölgesinin önemli sorunlarından birine dönüşmüştür. Uzun dönemli işsiz sayıları Türkiye için yıllar itibarı ile azalma eğiliminde olmasına rağmen, TR21 Trakya Bölgesi için istikrarlı bir şekilde artmaktadır. Bölgede, özellikle son üç yıl içerisindeki işsizlik artış hızı Türkiye ortalamasının üzerinde kalmıştır.

Sanayinin Bölge içinde Çorlu ve Çerkezköy'den başlayıp Muratlı ve Lüleburgaz'a kadar uzanan D-100 Karayolu etrafında yoğunlaşması ve belirtilen bölgeler dışındaki yerlerde tarımsal üretimin önemini koruyarak devam etmesi, Bölgede ikili bir heterojen sosyo-ekonomik yapının oluşması ile sonuçlanmıştır.

Devlet Planlama Teşkilatınca 2003 yılında yapılan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"na göre TR21 Trakya Bölgesi, II. kademe gelişmişlik düzeyine sahip bir bölge konumundadır. Bir bölgenin rekabet avantajlarını belirleyen unsurlar bağlamında TR21 Trakya Bölgesi; güçlü ulaşım, enerji, haberleşme ve lojistik altyapıları açısından çeşitli üstünlüklere sahip bulunmaktadır. Ancak sözü edilen altyapı unsurları, Bölge genelinde homo

jen bir dağılım göstermemektedir. Bölgenin İstanbul hinterlandı içerisindeki Çerkezköy, Çorlu ve Lüleburgaz ilçeleri arasında kalan bölüm sanayi için güçlü bir altyapı imkânı sunarken, Batı ve Kuzey aksı içerisinde yer alan organize ve diğer sanayi alanlarının özellikle ulaşım, enerji ve arıtma tesis altyapısı yönünden geliştirilmeye ihtiyacı bulunmaktadır.

Bununla birlikte, illerin rekabetçilik düzeyleri arasında dikkate değer bir farklılık bulunmaktadır. Tekirdağ'ın gelişiminde sanayi yoğunlaşmasının belirleyici faktör olduğu görülürken; Edirne açısından genel gelişmişlik sıralamasında görece olarak üst sıralarda yer almasına rağmen sanayi dışı sektörlerin daha belirleyici olduğu görülmektedir.

Tekirdağ, ticaret ve üretim açısından önemli bir potansiyeli barındırmakla birlikte, beşeri sermaye alanında alt dilimlerde yer almaktadır. Öte yandan, Edirne ve Kırklareli illerinin beşeri sermaye açısından görece olarak daha iyi bir konumda olduğu görülmektedir.

Bölge ekonomisi genel olarak analiz edildiğinde, 2006 yılında yaratılan gelirin içinde tarımın payının %12.5, sanayinin payının %34 ve hizmet sektörünün payının ise %53.5 olduğu görülmektedir. Tarımsal ve sınai üretiminde Türkiye ortalamasının üzerinde bulunan Bölge, hizmetler sektöründe %10 oranında altta yer almaktadır. Tarımsal üretimden elde edilen gelir, 2004-2006 dönemi arasında sabit kalırken sanayiden elde edilen gelir %46 büyümüş, hizmet sektöründen elde edilen gelir ise %50 artış göstermiştir.

Türkiye ekonomisinde ve dünyada yaşanan ekonomik krizler -diğer bölgelerle karşılaştırıldığında- TR21 Trakya Bölgesini oldukça olumsuz yönde etkilemektedir. Nitekim, son yaşanan küresel kriz döneminde Bölgedeki işsizlik oranı ile kapanan işyeri sayısındaki artış Türkiye ortalamalarının üzerinde seyretmiştir.

Bununla birlikte, tarım ve hayvancılıktan elde edilen gelirlerin azalması, tarımsal işgücünün özellikle genç çalışanların sayısındaki düşüş, tarıma dayalı sanayinin hammadde ihtiyaçlarının Bölge içindeki hammadde üretimi ile karşılanamaması, Bölgenin yaşadığı bazı makroekonomik istikrarsızlıkların nedenleri arasında gösterilebilir.

Bölgedeki kamu yatırımlarının büyüklük ve yeterliliği incelendiğinde, Bölgenin milli gelire yaptığı katkıya kıyasla yatırımlardan daha az yararlandığı müşahade edilmektedir. Özel yerli ve yabancı yatırımlar açısından ise, TR21 Trakya Bölgesi sahip olduğu coğrafi konum ve İstanbul gibi bir dünya metropolü ve ticaret merkezine yakınlığı dolayısıyla bir cazibe merkezi konu-

mundadır. Ancak, coğrafi ve lojistik üstünlüklere sahip olunmasına rağmen, fiziksel ve sosyal altyapıdaki eksiklikler ve yatırım teşviklerinden yeterince yararlanmamak gibi unsurlar, Bölgenin çekebildiği yatırımları sınırlandırmaktadır.

Bölge genelinde özellikle tarıma dayalı sanayide yüksek bir yatırım potansiyeli dikkat çekmekte olup, bunu sırasıyla konfeksiyon sektörü, makine sanayi ve elektrik-elektronik sektörü takip etmektedir. Bu doğrultuda, sanayi alanında tekstil, gıda ve deri işlemenin öne çıkan sektörler olduğu söylenebilir. Ayrıca, tarım ve tarıma dayalı sanayi açısından da Bölge, doğal bir kümelenmeye ev sahipliği yapmaktadır. Bölgenin önemli tarım ürünleri olan buğday, ayçiçeği, çeltik ve süte karşılık un ve unlu ürünler, yağ, pirinç ve süt ürünleri sanayileri gelişmiştir.

TR21 Trakya Bölgesindeki işletme yapısı incelendiğinde ise, KOBİ'lerin rekabetçilik güçlerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu noktada kurumsallaşma, verimlilik artışı ve inovasyon KOBİ'lerin rekabet güçlerinin artırılmasında önemli bir fırsat sunmaktadır.

Bölge işletmelerinin (tarımsal ve endüstriyel) temel sorunlarından bir diğeri markalaşma eksikliğidir. İşletmelerin ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet güçlerini arttırmalarını sağlayacak en önemli tedbirlerden biri markalaşma faaliyetlerinin hız kazanması olacaktır. Buna bağlı olarak, Bölgede çevreye duyarlı, ileri teknoloji kullanan ve katma değeri yüksek üretim yapan bir işletme yapısı öncelikli hedefleri teşkil etmektedir.

Tarımsal üretim incelendiğinde ise, Bölgenin gerek iklim ve toprak koşullarına gerekse sulama olanaklarının geliştirilmesine bağlı olarak, her tür tarımsal faaliyete olanak tanıyabileceği görülmektedir. Mevcut durum itibarıyla, TR21 Trakya Bölgesi ayçiçeği ve çeltikte ülke üretiminin yarısından fazlasını karşılamaktadır. Ayrıca, stratejik bir ürün olan buğday üretiminde de yüksek verimiyle dikkat çekmektedir. Katma değeri yüksek ürünler ile üretim çeşitliliğine gidilmesi, Bölge üreticisinin gelir düzeyini iyileştirmede önemli bir potansiyel sunmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi, büyükbaş hayvancılıkta Türkiye açısından özel bir öneme sahiptir. Bölgede yıllardır başarı ile uygulanan suni tohumlama sonucu, genotip özellikler açısından büyükbaş hayvan varlığında önemli ilerlemeler sağlanmış olup, kültür ve kültür melezi hayvan varlığının toplam hayvan varlığına oranı çok yüksektir. Bu durumun sonucu olarak Bölge, Türkiye'nin damızlık ambarı olma özelliğine sahip bir

bölge olarak değerlendirilmektedir.

Bölgenin tarımsal üretim işletmeleri incelendiğinde, aile fertlerinin ücretsiz olarak istihdam edildiği küçük, yarı-geçimlik ve bitkisel-hayvansal karışık üretim yapan aile işletmelerinin baskın olduğu görülmektedir. Çok ve küçük parçalı tarım arazilerinde toprak işleme, sulama ve diğer temel tarımsal uygulamalar yetersiz kalmakta ve bu durum özellikle kuru tarım yapan Bölge üreticilerinin gelirlerinin düşük olmasına neden olmaktadır. Bölgedeki tarımsal kooperatif ve birliklerin sayısı oldukça yüksek olmakla birlikte, bu üretici örgütlerinin işlevsel açıdan daha etkin hale gelebilmesi için kurumsallaşma düzeylerinin geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Ekonomik faaliyetlerin bir diğer alanı olan hizmetler sektörü açısından Bölge önemli bir potansiyel sunmaktadır. Bölgenin özellikle kültür-turizm ve lojistik sektörlerinde gelişime çok açık olduğu müşahade edilmektedir. Şöyle ki, TR21 Trakya Bölgesi kültürel çeşitliliği, tarihi zenginliği ve doğal güzellikleri ile kültür ve turizm sahasında kültür turları, doğa sporları, deniz turizmi, agro-eno turizm ve benzeri aktivitelerin yapılmasına uygun koşullar sunmaktadır. Ayrıca, lojistik merkez olma potansiyeline paralel olarak, TR21 Trakya Bölgesi farklı taşıma modlarının kesiştiği bir geçiş bölgesi hüviyetine sahiptir. Avrupa ve İstanbul'a yakınlık, Bölgenin lojistik üs olarak hizmet vermesini sağlayacak önemli avantajlar sunmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesinde enerji kullanımındaki verimliliğin artırılması ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması önemli bir gereksinimdir. Yenilenebilir enerji kaynaklarından rüzgâr enerjisi potansiyeli oldukça yüksektir. Bölgenin yeraltı zenginlikleri açısından ise linyit, manganez ve doğalgaz ön plana çıkmaktadır. Bölgede var olan yüksek kaliteye sahip linyit rezervleri, enerji üretimine katkı sağlayabilecek niteliktedir.

Çevrenin ve doğal kaynakların korunması, TR21 Trakya Bölgesinin en önemli gündem maddelerinden birini oluşturmaktadır. 1980 sonrası plansız olarak yaşanan sanayileşme çevresel sorunlar ortaya çıkarmış, mevcut durum itibarıyla söz konusu yapı ekolojik olarak sürdürülemez hale gelmiştir. Bölgenin en önemli çevre sorunları sırasıyla su kirliliği, hava kirliliği ve atık yönetimidir.

Bu çerçevede kentlerin ve sanayi yoğun alanların atık su arıtma tesisi, katı atık depolama ve bertaraf tesisi gibi altyapı eksikliklerinin giderilmesine ve su kaynaklarını ekonomik kullanan, çevresel duyarlılığı yüksek sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılma-

sına ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca, enerji konusunda ise bir yandan enerji verimliliğinin artırılarak enerji talebinin azaltılması diğer taraftan Bölgede yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelini değerlendiren enerji üretim sistemlerinin geliştirilmesi oldukça önemlidir.

Gelecekte tarım ve sanayi sektörlerinin birbirlerini engelleyen değil, tamamlayan bir işleyişe kavuşturulması sonucunda, çevreye duyarlı sürdürülebilir bir kalkınma süreci içine girilecektir. Bunun yanı sıra, Bölgedeki mevcut potansiyelin harekete geçirilmesi sonucu tarım ve sanayi ile birlikte Bölgenin gelişim lokomotiflerinden biri olarak kültür-turizm ve lojistik sektörleri ön plana çıkacaktır.

Bu öngörülerin gerçekleşebilmesi için Bölgeye yönelik etkin ve uygulanabilir planların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Su kaynaklarının ilgili olan tüm aktörlerin eşgüdümünde etkin olarak yönetilmesi, bölgenin doğal hazinelerinden biri olan tarım arazileri ile sanayi, konut ve turizme yönelik arazi kullanımlarının etkin ve birbirlerini tamamlayıcı bir şekilde planlanması ve etkin tarımsal ürün planlamalarının hayata geçirilmesi, sürdürülebilir kalkınma açısından öne çıkan gereksinimlerdir.

Mekânsal gelişim senaryoları itibarıyla, Bölgesinin doğusu sanayi ve hizmet alanları olarak değerlendirilebilecek iken, batısı verimli tarım toprakları ile karakterize edilebilir. Dolayısıyla Bölgenin geleceğe dönük yapılanmasını; Kuzey ve Güneybatı kısımlarında yer alan koruma alanları ve ortasındaki gelişme alanları üzerine kurgulamak mümkündür.

Tekirdağ, Kırklareli, Çorlu, Lüleburgaz ve Keşan yerleşmelerinin farklı kriterler baz alınarak hizmet fonksiyonlarında ihtisaslaşmaları önerilmektedir. Bununla birlikte, Çerkezköy'ün Bölgenin sanayi merkezi konumunda olması öngörülmektedir. Ayrıca, Edirne başta olmak üzere Bölgenin doğal ve kültürel varlıkları açısından zengin olan yerleşim alanları kültür-turizm merkezleri olarak kurgulanmaktadır.

Yukarıda özetlenmeye çalışılan mevcut durum yapısına bağlı olarak, Bölge paydaşları ile yapılan odak grup toplantıları, yüz yüze görüşmeler ve uygulanan anketler sonucunda Bölge Planı Stratejisi dört temel eksen üzerinde oluşturulmuştur.

Bunlar; rekabet gücünün artırılması, altyapının planlı gelişiminin sağlanması, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması, sosyal yapı ve beşeri sermayenin geliştirilmesidir.

TR21 TRAKYA BÖLGE PLANI (2010 – 2013)

Vizyon

Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, çevreye duyarlı, potansiyellerini değerlendiren, küresel ölçekte rekabet edebilir bir Trakya

1. Rekabet Gücünün Artırılması

1.1 Ar-Ge ve İnovasyon Kültürü ile Markalaşmanın Yaygınlaştırılması

1.2 Girişimciliğin Desteklenmesi

1.3 Tarımsal Yapının İyileştirilmesi

1.4. Ticaretin Geliştirilmesi

1.5. Etkili Yatırım Promosyonuyla Özel Kesim Yatırımlarının Artırılması

1.6 Turizmin Geliştirilmesi

2. Altyapının Planlı Gelişiminin Sağlanması

2.1. Ulaşım ve Lojistik Altyapısının Güçlendirilmesi

2.2. Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi

2.3. Planlı Kentisel ve Kırsal Gelişimin Sağlanması

3. Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanması

3.1 Toprak ve Su Kaynaklarını Kirlenici Faktörlerin Kontrol Altına Alınması

3.2. Sürdürülebilir Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması

3.3. Çevre Dostu Enerji Sistemlerinin Yaygınlaştırılması ve Enerji Verimliliğinin Artırılması

3.4. Çevre Alanında Kurumsal Yapının Geliştirilmesi

4. Sosyal Yapı ve Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi

4.1 İnsan Kaynaklarının Bölge İhtiyaçlarına ve Potansiyellerine Göre Geliştirilmesi

4.2. Eğitim ve Sağlık Hizmetlerinin Nitelik ve Erişilebilirliğinin Geliştirilmesi

4.3. Sosyal Dayanışmanın ve Örgütlenmenin Geliştirilmesi

4.4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Artırılması, Ekonomik ve Sosyal Hayata katılımının Desteklenmesi

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	5
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	7
İÇİNDEKİLER	11
TABLolar.....	13
ŞEKİLLER	14
KISALTMALAR	15
GİRİŞ	16
1. PLANA GENEL BAKIŞ	18
1.1. Vizyon ve Temel İlkeler	18
1.2. Amaç ve Kapsam.....	18
1.3. Hazırlık Süreci ve Yöntem	19
1.4. Bölge Planının Hazırlanmasında Dikkate Alınan Belgeler.....	20
2. MEVCUT DURUM ANALİZİ.....	22
2.1. Bölgenin Tanımlanması.....	22
2.2. Bölge Ekonomisinin Analizi	22
2.2.1. Genel ekonomik yapı.....	22
2.2.2. Sektörel analizler.....	24
2.2.2.1. Sanayi sektörü.....	24
2.2.2.2. Tarım ve hayvancılık sektörü.....	35
2.2.2.3. Hizmetler sektörü.....	46
2.2.2.4. Diğer sektörler	52
2.2.3. Bölgesel rekabetçilik ve sosyo-ekonomik gelişmişlik.....	53
2.2.4. Bölgede yatırımlar	54
2.2.4.1. Kamu yatırımları	54
2.2.4.2. Özel sektör yatırımları.....	56
2.2.4.3. Yatırım teşvik belge sayısı ve tutarları.....	56
2.2.5. Girişimcilik, proje geliştirme kapasitesi ve iş demografisi.....	58
2.2.5.1. Bölgede girişimcilik.....	58
2.2.5.2. Proje geliştirme kapasitesi ve desteklerden yararlanma durumu	59
2.2.5.3. Kurulan ve kapanan şirket sayıları.....	60
2.2.6. Pazarlama.....	61
2.2.7. Teknoloji, Ar-Ge ve yenilikçilik.....	63
2.2.7.1. Üniversitelerin Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri.....	63
2.2.7.2. Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım	65
2.2.7.3. Teknoloji, Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesi genel değerlendirmesi.....	66
2.2.8. Bölgenin ekonomik geleceğine yönelik projeksiyon.....	67
2.3. Beşeri Sermaye	68
2.3.1. Nüfus ve demografik yapı.....	68
2.3.1.1. Nüfus büyüklüğü, yoğunluğu ve artış hızı	68
2.3.1.2. Yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus	70
2.3.1.3. Yerleşim yerlerine göre nüfus.....	71
2.3.1.4. Göç.....	72
2.3.2. Eğitim	73
2.3.3. Sağlık.....	73
2.3.4. İşgücü, istihdam ve işsizlik.....	74
2.3.4.1. İşgücü.....	74
2.3.4.2. İstihdam.....	74
2.3.4.3. İşsizlik.....	76
2.3.5. Sosyal uyum.....	78
2.3.6. Kültür	80

2.3.6.1.	Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıkları.....	80
2.3.6.2.	Müzeler.....	81
2.3.6.3.	Kütüphaneler.....	82
2.3.6.4.	Sinema ve tiyatro.....	83
2.3.6.5.	Kültürel etkinlikler ve festivaller	83
2.4.	Sivil Toplum.....	83
2.5.	Erişilebilirlik ve Altyapı	85
2.5.1.	Ulaştırma.....	85
2.5.1.1.	Karayolları	85
2.5.1.2.	Demiryolu.....	88
2.5.1.3.	Denizyolu	90
2.5.1.4.	Havayolu	92
2.5.2.	Haberleşme	94
2.5.3.	Enerji Altyapısı	95
2.5.3.1.	Elektrik.....	95
2.5.3.2.	Yenilenebilir enerji kaynakları	96
2.5.3.3.	Doğalgaz.....	98
2.5.3.4.	Petrol.....	99
2.5.3.5.	Madenler	100
2.5.3.6.	Enerji verimliliği.....	101
2.5.4.	Kentsel ve kırsal altyapı	102
2.5.4.1.	İçme ve kullanma suyu.....	102
2.5.4.2.	Kanalizasyon.....	103
2.6.	Çevresel Sürdürülebilirlik	104
2.6.1.	Su	104
2.6.1.1.	Bölgenin su kaynakları potansiyeli	104
2.6.1.2.	Su kirliliği	106
2.6.1.3.	Atıksu yönetimi	106
2.6.2.	Katı atık yönetimi.....	107
2.6.3.	Hava kalitesi.....	108
2.6.4.	Orman alanları ve tabiat varlıkları	109
2.7.	Güçlü ve Zayıf Yönler - Fırsatlar ve Tehditler Analizi.....	109
3.	VİZYON, STRATEJİK AMAÇLAR, ÖNCELİKLER VE EYLEMLER.....	113
3.1.	Bölge Vizyonu	113
3.2.	Stratejik Amaçlar ve Öncelikler	114
3.2.1.	Stratejik Amaç 1: Rekabet gücünün artırılması	116
3.2.2.	Stratejik Amaç 2: Altyapının planlı gelişiminin sağlanması.....	122
3.2.3.	Stratejik Amaç 3: Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması.....	125
3.2.4.	Stratejik Amaç 4: Sosyal yapı ve beşeri sermayenin geliştirilmesi	128
4.	BÖLGE MEKÂNSAL GELİŞME ŞEMASI	132
4.1.	Merkez Kademelenmesi.....	132
4.2.	Hizmet Merkezleri	134
4.3.	Sanayi Merkezleri	134
4.4.	Turizm Merkezleri	135
5.	FİNANSMAN	137
6.	PERFORMANS GÖSTERGELERİ.....	138
7.	KOORDİNASYON-İZLEME-DEĞERLENDİRME	142
	KATKIDA BULUNANLAR	144

TABLolar

Tablo 1: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer	22
Tablo 2: Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektörel Dağılımı	25
Tablo 3: Sanayi Göstergeleri.....	25
Tablo 4: İşletme Sayıları	28
Tablo 5: Organize Sanayi Bölgeleri	34
Tablo 6: Küçük Sanayi Siteleri.....	34
Tablo 7: Gelişmişlik Endeksleri	54
Tablo 8: Bölgeye Yönelik Kamu Yatırımları	55
Tablo 9: Sektörlere Göre Kamu Yatırımları	55
Tablo 10: Kamu Yatırımlarının İller Genelinde Sırası	55
Tablo 11: TR21 Trakya Bölgesindeki Yabancı Yatırımlar.....	56
Tablo 12: AB Programları Kapsamında Finanse Edilen Projelerde Bölgenin Durumu.....	59
Tablo 13: Kurulan ve Kapanan Şirket, Kooperatif ve Ticari İşyeri Sayısı	60
Tablo 14: Ar-Ge Merkezi Belgesi Alan Firma Sayısı	63
Tablo 15: Firmaların Teknoloji Yoğunluk Sınıflandırması.....	63
Tablo 16: Ar-Ge ve İnovasyon Faaliyetlerinde Bulunabilecek Üniversite Birimleri	64
Tablo 17: TR21 Trakya Bölgesindeki Bilimsel Yayın Sayıları.....	65
Tablo 18: Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları.....	65
Tablo 19: TR21 Trakya Bölge Nüfusu.....	68
Tablo 20: 2023 Nüfus Projeksiyonu.....	69
Tablo 21: Yaş Gruplarına Göre Nüfus, Yaş Bağımlılık Oranı	70
Tablo 22: TR21 Trakya Bölgesinde Göç.....	72
Tablo 23: Öğretim Üyesi Başına Öğrenci Sayısı.....	73
Tablo 24: Kurumsal Olmayan Sivil Nüfusun İşgücü Durumu	74
Tablo 25: İstihdam Edilenlerin Sektörlere Göre Dağılımı	75
Tablo 26: İşsiz Sayısı, İşsizlik Oranı ve Uzun Dönemli İşsizlik	76
Tablo 27: Engelli Rakamları	78
Tablo 28: Engellilere Yönelik Eğitim Kurumları ve STK'lar	79
Tablo 29: Tescilli Taşınmaz Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıkları	80
Tablo 30: Çeşitlerine Göre Sit Alanları.....	81
Tablo 31: Vakıflara Ait Eski Eser Sayısı.....	82
Tablo 32: Kütüphane, Kitap, Yararlanma ve Ödünç Alınan Kitap Sayısı.....	82
Tablo 33: Dernek Sayısı	84
Tablo 34: Esnaf ve Sanatkar Odası Üyelikleri	84
Tablo 35: Karayollarının Türü ve Uzunlukları	85
Tablo 36: Demiryolu Hat Uzunlukları	89
Tablo 37: Demiryolu ile Taşınan Yolcu Sayıları	89
Tablo 38: TR21 Trakya Bölgesinde Bulunan Limanlar ve Teknik Özellikleri	91
Tablo 39: TR21 Trakya Bölgesinde Bulunan Limanların Teknik Kapasiteleri	91
Tablo 40: Tekirdağ Liman Başkanlığı Bazında Yük Elleçleme Kapasitesi	92
Tablo 41: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Uçuş Trafikliği.....	93
Tablo 42: Tekirdağ-Çorlu Havaalanı'nın Yıllık Yolcu Trafikliği.....	93
Tablo 43: Tekirdağ-Çorlu Havaalanı'nın Yıllık Yük Trafikliği.....	93
Tablo 44: Kişi Başına Elektrik Tüketimi.....	96
Tablo 45: TR21 Trakya Bölgesinde Kullanım Yerine Göre Elektrik Tüketimi	96
Tablo 46: TR21 Trakya Bölgesindeki Maden Rezervleri	100
Tablo 47: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü'nün İçme ve Kullanma Suyu Tesisleri.....	102
Tablo 48: Belediye İçme ve Kullanma Suyu Temel Göstergeleri	103
Tablo 49: Kanalizasyon Altyapısı.....	103
Tablo 50: TR21 Trakya Bölgesinde Çevre Sorunlarının Öncelik Sırası	104

Tablo 51: TR21 Trakya Bölgesi Su Kaynakları Potansiyeli	105
Tablo 52: TR21 Trakya Belediyeleri Atıksu Yönetimi.....	107
Tablo 53: Bertaraf Yöntemine Göre Katı Atık Yönetimi	108
Tablo 54: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfusa Göre Merkezler Kademelenmesi	132
Tablo 55: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusunun Hizmet Sektörü Çalışan Sayısına Oranı.....	133
Tablo 56: TR21 Trakya Bölgesi Öneri Merkez Türleri ve Öne Çıkan Fonksiyonlar	136

ŞEKİLLER

Şekil 1: Bölge Planı Hazırlık Sürecinde İzlenen Yöntem.....	19
Şekil 2: Bölge Planı Hazırlık Süreci.....	21
Şekil 3: 1987 Fiyatları ile Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla	23
Şekil 4: Çerkezköy, Çorlu, Muratlı D-100 Aksı Mevcut Sanayi Alanları.....	33
Şekil 5: TR21 Trakya Bölgesi Arazi Kullanım Durumu	35
Şekil 6: TR21 Trakya Bölgesi Arazi Sınıfına Göre Toprak Dağılımı	36
Şekil 7: Tarım Sektörlerinin Üretim Değerlerinin Yıllara Göre Değişimi.....	37
Şekil 8: İllerdeki Bitkisel Üretim Miktarlarının Bölge Üretimine Oranları.....	38
Şekil 9: Tarla Bitkileri Üretiminde İllerin Bölge ve Bölgenin Ülke İçindeki Payları.....	39
Şekil 10: Sebze Üretiminde Hasat Alanları ve Üretim Miktarları Açısından Payı.....	40
Şekil 11: Meyve Üretiminde Hasat Alanları ve Üretim Miktarları Açısından Payı	41
Şekil 12: Süt ve Et Miktarının Bölge Üretimindeki Payı.....	43
Şekil 13: Kişi Başı Mevduatın İllere Göre Dağılımı	47
Şekil 14: Kişi Başı Kredilerin İllere Göre Dağılımı	48
Şekil 15: TR21 Trakya Bölge İllerinde Ticaret Hacmi	49
Şekil 16: Bölgede Ticaretin Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla İçindeki Payı	49
Şekil 17: TR21 Trakya Bölgesi İçin Yıllara Göre İhracat ve İthalat Miktarları	51
Şekil 18: Bölgede Yatırım Teşvik Belge Sayılarının ve Yatırım Teşvik Belgesine Bağlı Sabit Yatırım Tutarlarının Yıllara Göre Değişimi.....	56
Şekil 19: İllerarası Girişimcilik Sınıflaması	58
Şekil 20: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfus Artışı	69
Şekil 21: TR21 Trakya Bölgesi Yaş Piramidi	70
Şekil 22: Şehir ve Köy Nüfusu Oranları	71
Şekil 23: Yerleşim Yerlerine Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	71
Şekil 24: TR21 Trakya Bölgesi ve Türkiye'de Kadın İstihdam Oranları	75
Şekil 25: Ticaret ve Sanayi Odası Üyelikleri	84
Şekil 26: Karayollarında Bölünmüş Yol ve Otoyolların Payı.....	85
Şekil 27: Bölünmüş Yol Ağı.....	86
Şekil 28: Otoyol Trafik Değerleri	87
Şekil 29: Bölgedeki Mevcut ve Planlanan Demiryolu Hatları	89
Şekil 30: Demiryolu ile Taşınan Yükün Yıllara Göre Değişimi.....	90
Şekil 31: Akport Limanı'ndan Marmara Bölgesindeki Ro-Ro Bağlantıları.....	92
Şekil 32: Türkiye Rüzgâr Atlası	97
Şekil 33: TR21 Trakya Bölgesindeki Doğalgaz Boru Hatları ve Nabucco Hattı.....	99
Şekil 34: TR21 Trakya Bölgesi Merkez Kademelenmesi ve Etki Alanları.....	133
Şekil 35: TR21 Trakya Bölgesi İçin Öngörülen Hizmet Merkezleri ve Etki Alanları	134

KISALTMALAR

A.H.L.	Atatürk Hava Limanı
A.Ş.	Anonim Şirket
AB	Avrupa Birliği
ABİGEM	Avrupa Birliği Türkiye İş Geliştirme Merkezleri Ağı
AÖF	Açıköğretim Fakültesi
ARDEB	Araştırma Destek Programları Başkanlığı
Ar-Ge	Araştırma Geliştirme
ASB	Avrupa Serbest Bölgesi
BİDEB	Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı
BS ERA NET	Karadeniz Bölgesi Bilim ve Teknoloji Ağı (Networking on Science and Technology in the Black Sea Region)
BTK	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CE	Serfikalı Ekipman (Certified Equipment)
DG SANCO	Avrupa Komisyonu Sağlık ve Tüketicinin Korunması Genel Müdürlüğü (European Public Health Alliance)
DHMI	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EDAM	Ekonomi ve Dış Politikalar Araştırma Merkezi
EPDK	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
GSİS	Genel Sanayi İşyerleri Sayımı
GSKD	Gayri Safi Katma Değer
GZFT	Güçlü-Zayıf Yönler, Fırsatlar ve Tehditler
IPA	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
IPARD	Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programı
ISI-Web	Bilgi Bilimleri Enstitüsü Bilgi Ağı (Information Sciences Institute Web of Knowledge)
ISIC	Tüm Ekonomik Aktivitelerin Uluslararası Standardı Endüstri Sınıflaması (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities)
İGEME	İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi
İŞBAP	Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Ağları ve Platformları Kurma Girişimi Destekleme Programı
KDO	Kapasite Doluluk Oranı
KGM	Karayolları Genel Müdürlüğü
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MTA	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
NACE	Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflandırması (Nomenclature Statistique des Activités Économiques dans la Communauté Européenne)
NKÜ	Namık Kemal Üniversitesi
OIE	Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı
ORTGSM	Ortalama Mobil Telefon Abone Sayısı
ORTİNT	Toplu İnternet Kullanım Sağlayıcısı Başına Düşen Kullanıcı Sayısı
ORTKA	Ortak Kullanım Atölyeleri
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
OSBUK	Organize Sanayi Bölgesi Üst Kuruluşu
ÖSYM	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
ÖSYS	Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı
SAGM	T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sanayi Ar-Ge Genel Müdürlüğü
SANTEZ	Sanayi Tezleri Programı
STH	Sabit Telefon Hattı
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TCDD	Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları
TEU	Twenty-foot Equivalent Unit
TEYDEB	Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi
TOB	Tarımsal Organize Bölge
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TPE	Türk Patent Enstitüsü
TTGV	Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı
TÜ	Trakya Üniversitesi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
URAK	Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu

GİRİŞ

Dünyadaki ve Türkiye'deki köklü dönüşümlere paralel olarak bölgesel planlama anlayışı da dönüşüme uğramıştır. Bölge planları bir yandan bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına odaklanırken, diğer yandan bölgelerin küreselleşen dünyada rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlamayı amaçlamışlardır.

Bölgesel gelişme, IX. Ulusal Kalkınma Planı'nda ülkemizin beş temel gelişme ekseninden biri olarak yer almaktadır. Bu amaca ulaşabilmek için öne çıkan hususlardan biri, yerel dinamiklerin harekete geçirilmesi, yerel ihtiyaçların ve politikaların belirlenmesinde ve uygulanmasında âdem-i merkezîyetçi karakterin baskınlık kazanmasıdır.

Kalkınma ajansları söz konusu yerel dinamik ve potansiyelleri harekete geçirmek üzere önemli bir fırsat sunmaktadır. Bu bağlamda Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden oluşan TR21 Trakya Bölgesi için 2010-2013 yıllarını kapsayacak şekilde "TR21 Trakya Bölge Planı" hazırlanmıştır.

Bilindiği üzere, 3194 sayılı İmar Kanunu'na göre "bölge planları; sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve altyapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanmaktadır". Bölge planlarının plan hiyerarşisi içinde ölçeğine bağlı olarak ulusal planların hemen altında yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla TR21 Trakya Bölge Planı, IX. Ulusal Kalkınma Planı ile Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 Ölçekli

Revizyon Çevre Düzeni Planı arasında yer almaktadır.

TR21 Trakya Bölge Planı ile, Bölge aktörlerinin gelecek hakkındaki düşüncelerini olabildiğince uzlaştıran bir vizyon çerçevesinde, Bölgenin kalkınması için ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel alanlarda temel stratejik amaçlar ortaya konulmuştur.

Ayrıca, iletişim ve işbirliği ağlarına dayalı olarak temel stratejik amaçlara bir adım daha yaklaşılmasına rehberlik edecek öncelikler belirlenmiştir. Ülkenin AB'ye açılan kapısı niteliğindeki Bölgenin, sahip olduğu yerel potansiyelleri etkin, çevreye duyarlı ve sürdürülebilir bir şekilde değerlendirebilmesi üzerine odaklanan Plan'da, Bölgenin kendi içindeki sosyal ve ekonomik dengesizlikler göz önüne alınmış, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi noktasında özellikle fırsat eşitliği, kültürel gelişim, ekonomik ve sosyal hayata katılım açısından dezavantajlara sahip gruplar öncelikler arasında yer almıştır.

Plandaki stratejiler ve öncelikler mevcut durum ile ilgili nesnel verilere, objektif bilgilere ve somut saptamalara dayanmaktadır. Hazırlık çalışmalarının tüm safhalarında birbirinden çok farklı hatta birbirleri ile çatışan çıkarılara ve fikirlere sahip olan Bölge aktörlerinin görüşleri, beklentileri ve talepleri tek bir potada eritilmeye çalışılmıştır.

1. PLANA GENEL BAKIŞ

1.1. Vizyon ve Temel İlkeler

Vizyon

TR21 Trakya Bölgesinin mevcut ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel yapısı dikkate alınarak, uluslararası ve ulusal gelişmeler doğrultusunda 2010-2013 dönemine ilişkin hazırlanan Bölge Planında vizyon, "sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, çevreye duyarlı, potansiyellerini değerlendiren, küresel ölçekte rekabet edebilir bir Trakya" olarak belirlenmiştir.

Temel İlkeler

Bu vizyona ulaşılırken aşağıdaki ilkeler temel alınacaktır:

- Ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda bütüncül bir yaklaşım esastır.
- Katılımcılık güçlendirilerek, toplumsal katkı ve sahiplenmenin sağlanması esastır.
- İnsan odaklı bir gelişme ve yönetim anlayışı esastır.
- Doğal ve kültürel varlıklar ile çevrenin gelecek nesilleri de dikkate alan bir anlayış içinde korunması esastır.
- Toplumsal yapımızın ve bütünlüğümüzün ortak miras ve paylaşılan değerler çerçevesinde güçlendirilmesi esastır.
- Kamusal hizmet sunumunda; şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık, verimlilik ve vatandaş memnuniyeti esastır.
- Projeler hazırlanırken kaynak kısıtı göz önünde bulundurularak önceliklendirme yapılacaktır.
- Uygulamanın vatandaşa en yakın birimlerce yapılması esastır.

1.2. Amaç ve Kapsam

Gerek ilgili mevzuat gerekse geçmiş tecrübe ve uygulamalar, bölge planlarının genel amaçlarına ilişkin temel nitelikleri hakkında çeşitli fikirler sunmaktadır. Bu doğrultuda, bölge planlarından ilgili bölgenin ihtiyaç ve sorunlarına yönelik olarak belli bir işbirliği ve eşgüdüm çerçevesinde stratejik çözümler üretmeyi amaçlaması beklenmektedir.

Bölge planı hazırlama çalışmalarının yakın dönemde Düzey-2 bölgelerinde faaliyet gösteren kalkınma ajanslarının koordinasyonunda yürütülmesi yaygın bir uygulama haline gelmektedir. Bu çerçevede ortaya çıkan bölgesel planların ise genel olarak, stratejik amaçlar ve öncelikler temelinde ilgili bölgenin sosyo-ekonomik gelişmesine katkıda bulunma amacıyla olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, TR21 Trakya Bölge Planı rekabet gücünün artırılması, altyapının planlı gelişiminin sağlanması, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ile sosyal yapı ve beşeri sermayenin geliştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca, bu temel stratejik amaçlar paralelinde Bölgenin sahip olduğu kısıtlı kaynakların etkin ve verimli bir şekilde değerlendirilmesi, karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olunan sektörlerin ön plana çıkarılması ve Bölgenin kendi içindeki gelişmişlik farklarının azaltılması diğer amaçsal unsurları teşkil etmektedir. Şüphesiz, bu amaçlara ulaşmak için Planın Bölge aktörlerince sahiplenilmesi en önemli unsurların başında gelmektedir.

TR21 Trakya Bölge Planı, TR21 Düzey-2 Bölgesini oluşturan Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli il sınırları bütününe kapsamaktadır. Ayrıca, IX. Ulusal Kalkınma Planı'na paralel olarak 2010-2013 yılları için hazırlanmıştır.

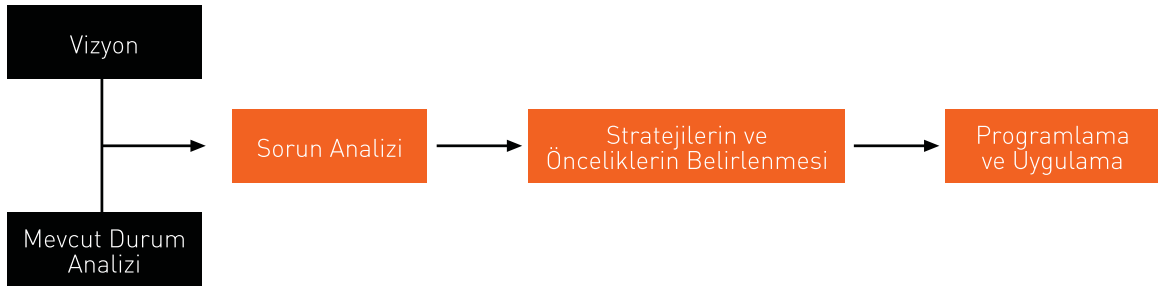
Plan, yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde vizyon, temel ilkeler, amaç, kapsam, hazırlık süreci ve yöntem genel olarak ele alınmaktadır. İkinci bölümde, mevcut durum ile ilgili veri ve bilgilerden hareket ederek yapılan analizler yer alırken; üçüncü bölümde stratejik planlama yaklaşımının öngördüğü esaslar dahilinde oluşturulmuş vizyon, stratejik amaçlar ve öncelikler belirtilmektedir. Planın dördüncü bölümü, Bölgenin mekânsal gelişme şemasını göstermektedir. Beşinci bölümde, finansman kaynakları gösterilirken; altıncı ve yedinci bölümler sırasıyla performans göstergeleri ve koordinasyon-izleme-değerlendirme ile ilgilidir.

1.3. Hazırlık Süreci ve Yöntem

TR21 Trakya Bölge Planı hazırlık çalışmaları, 10 Mayıs 2010 tarihinde personel istihdamının tamamlanmasını takiben başlatılmıştır. Planın hazırlık sürecindeki tüm çalışmaların koordinasyonu Trakya Kalkınma Ajansı uzmanları tarafından yürütülmüş olup, çalışmalarda DPT Müsteşarlığı tarafından hazırlanan “Bölge Planı Kılavuzu Taslağı” referans alınmıştır.

Hazırlık sürecinin başında, Bölgede öne çıkan/potansiyeli olan sekiz çalışma alanı tespit edilmiş ve bu alanları kapsayacak aynı sayıda çalışma komisyonu teşkil edilmiştir. Söz konusu komisyonlar şu şekilde sıralanabilir: Altyapı (Fiziki Altyapı, Eğitim ve Sağlık Altyapısı), Bilişim ve Teknoloji, Çevre ve Orman, Enerji ve Tabii Kaynaklar, Kültür ve Turizm, Sanayi ve Ticaret, Tarım ve Hayvancılık, Ulaştırma ve Lojistik.

Şekil 1: Bölge Planı Hazırlık Sürecinde İzlenen Yöntem

26 Ağustos 2009 tarihindeki ilk Kalkınma Kurulu toplantısının ardından, 27 Mayıs 2010 tarihinde ikinci Kalkınma Kurulu toplantısı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu toplantıda, vizyon belirleme ve GZFT analizi ile ilgili olarak komisyonlar bazında atölye çalışmaları yapılmıştır. Bu toplantıya, 79 Kalkınma Kurulu üyesi katılmıştır. Sonrasında, komisyonlar Planın dayanağını oluşturacak olan mevcut durum raporlarını hazırlamaya başlamışlardır. Farklı komisyonlar tarafından hazırlanan raporlar konsolide edilerek oluşturulan “TR21 Trakya Bölgesi Mevcut Durum Raporu” ilk taslağı, Yönetim Kurulu üyelerinin ve odak grup çalışmalarına katılan paydaşların görüş ve önerilerine sunulmuştur.

Komisyonlar bazında GZFT analizlerinin genişletilmesine ve stratejik amaç, öncelik ve eylemlerin belirlenmesine yönelik olarak organize edilen odak grup çalışmaları ise, Planın hazırlanmasında katılımçılığın üst seviyede gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur.

26 Temmuz-10 Ağustos 2010 tarihleri arasında, komisyonların teşkil edildiği alanlara ilişkin sorunların ve çözüm önerilerinin Bölge paydaşları ile birlikte belirlenmesi amacı ile Ajansın faaliyet gösterdiği Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinde 26 odak grup çalışması gerçekleştirilmiştir. Odak grup çalışmalarına toplamda 277 kişi iştirak etmiştir. Söz konusu toplantılara Kalkınma Kurulu üyelerinin yanı sıra kamu kurumlarından, valiliklerden, il, ilçe ve belde belediyelerinden, ticaret ve sanayi odalarından, Bölge üniversitelerinden, üretici örgütlerinden, sivil toplum kuruluşlarından ve özel sektörden temsilciler davet edilmiş ve planlama sürecine katılımları sağlanmıştır.

Toplantı programı itibariyle Ajansın tanıtımını içeren bir sunumu takiben, hazırlanan “Mevcut Durum Raporu”nda ortaya çıkan bulgular paydaşlara iletilmiştir. Grup çalışmasında izlenecek yöntemin ve elde edilmesi beklenen çıktılardan açıklandığı, örnekl bir sunumun ardından ise, GZFT ve sorun analizi çalışmalarına geçilmiştir.

Toplantılarda “kart tekniği”nden yararlanılmıştır. Her katılımcıya en az 2 kart verilmiş ve yazılan benzer ifadeler birleştirilerek, ilgili sektörün güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehditler belirlenmiştir. Sorun analizinde ise, sebep-sonuç ilişkilerine göre sorunlar ana gruplar halinde birleştirilmiş ve problem grupları stratejik amaç başlıklarına çevrilmiştir. Belirlenen stratejik amaçlar altında alt öncelikler ve bu önceliklerin hayata geçirilmesine yönelik eylemler tespit edilmiştir.

Odak grup toplantılarına ait raporlar, çalışmaya iştirak eden tüm katılımcılara, görüş ve önerilerinin alınması amacı ile bilahare gönderilmiştir.

Odak grup toplantılarının paralelinde, hazırlık sürecinde görüşlerinin alınmasına ihtiyaç duyulan kişi, kurum ve kuruluşlar ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, farklı komisyon alanlarında çalışan toplam 192 kişi ile görüşülmüştür. Bununla birlikte Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illeri İl Genel Meclislerinde toplamda 61 il genel meclisi üyesinin iştirak ettiği toplantılar gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, toplantılara katılamayan ya da ziyaret edilemeyen kişi, kurum ve kuruluşların da görüş ve önerilerinin alınabilmesi amacı ile Ajans internet sitesi üzerinden doldurulabilen bir anket çalışması yapılmıştır. Söz konusu anketler, odak grup toplantılarına katılım gösterenlerce de doldurulmuş, toplamda 214 paydaşın görüşü alınmıştır.

Bölge planı hazırlık çalışmalarının her aşamasında Yönetim Kurulu'nun görüş ve önerilerine başvurulmuş, stratejilerin belirlenmesinin ardından 2010 yılı için öncelik verilecek alanlar ve alt öncelikler, Yönetim Kurulu'nun tavsiye ve önerileri doğrultusunda nihai halini almıştır. Bölge planı çalışmaları sonunda elde edilen taslak metin ise, Ajansın internet sitesinde yayınlanarak, tüm kamuoyu ile paylaşılmıştır.

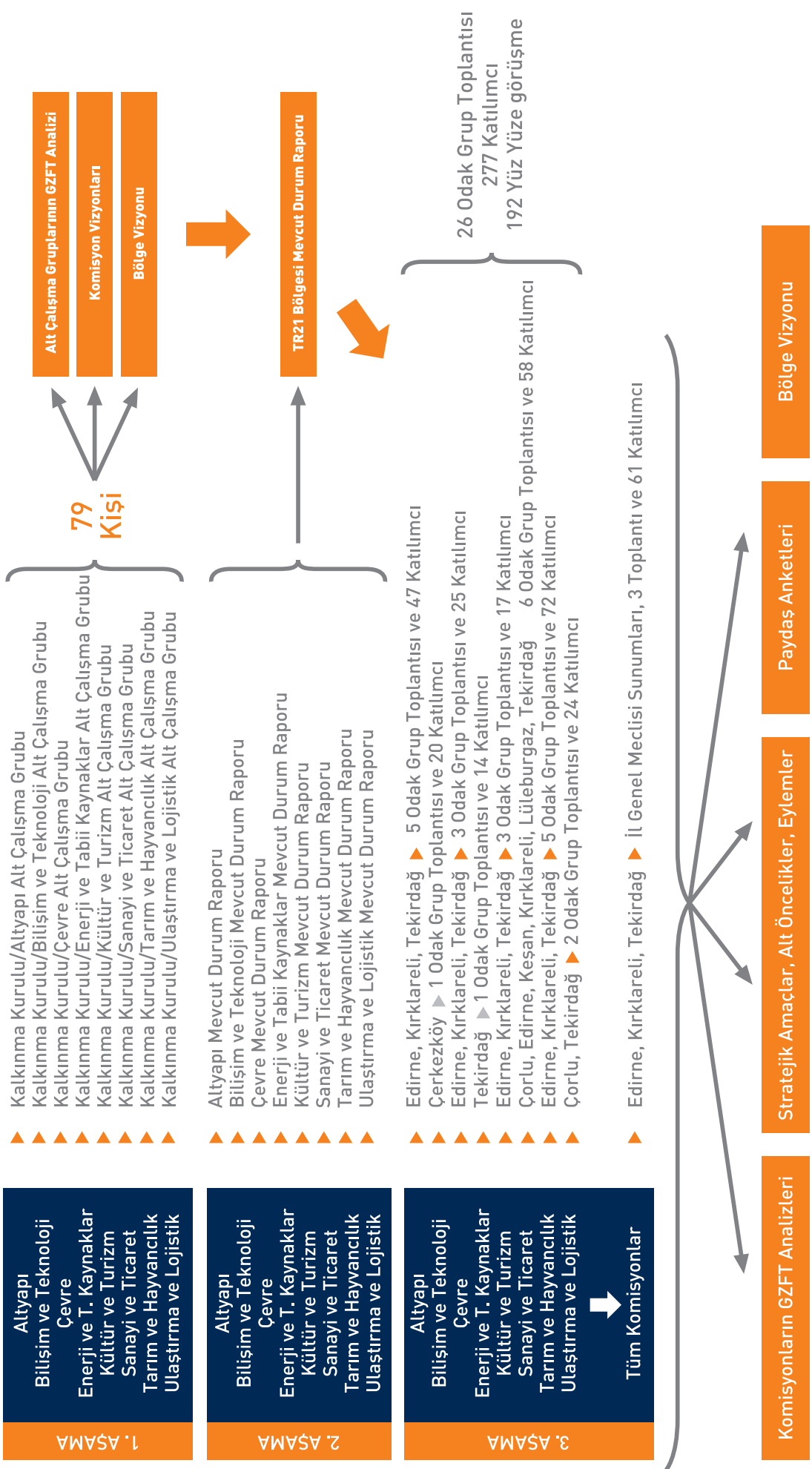
1.4. Bölge Planının Hazırlanmasında Dikkate Alınan Belgeler

Hazırlanan planların diğer stratejik belgeler ile uyum içerisinde olması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, aşağıda sıralanan belgelerden TR21 Trakya Bölge Planı çalışmalarında istifade edilmiş, uyum gözetilmiş ve çeşitli konularda kaynak teşkil etmiş belgelerdir: Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013, Ön Ulusal Kalkınma Planı 2004-2006, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi, Tarım Stratejisi 2006-2010, KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı 2004, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 - Eylem Planı 2007-2013, 15199 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar, 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Rezervasyon Çevre Düzeni Planı.

BÖLGE PLANI KATILIM ŞEMASI

ŞEKİL 2: BÖLGE PLANI HAZIRLIK SÜRECİ

2. MEVCUT DURUM ANALİZİ

2.1. Bölgenin Tanımlanması

Avrupa ile Asya kıtaları arasındaki coğrafi, kültürel ve ticari bir geçiş bölgesi olan Türkiye'nin topraklarının büyük bir kısmı Asya kıtasında, küçük bir kısmı ise Avrupa kıtasında yer almaktadır. TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye'nin Avrupa kıtası üzerindeki topraklarının büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerinden meydana gelen TR21 Trakya Bölgesinin yüzölçümü (göller hariç) 18.665 km²'dir. TÜİK'in 2009 yılı verileri itibarıyla nüfusu 1.511.952'dir. Bölgede toplam 83 belediye, 26 ilçe ve 678 köy bulunmaktadır. Karadeniz, Marmara Denizi ve Ege Denizi olmak üzere üç denize kıyısı bulunmaktadır.

Bölgenin dikkat çeken üç temel karakteristiği söz konusudur. Bunlardan birincisi, tarıma elverişli arazi oranının oldukça yüksek olması iken, ikincisi tarımsal faaliyetlerin yoğunluğudur. Üçüncü karakteristik ise, Kocaeli-İstanbul-Çorlu-Lüleburgaz hattı üzerinde D-100 Karayolu etrafında konuşlanmış olan sanayi bölgelerinin önemli bir kısmının Bölge içinde yer almasıdır.

TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı olarak değerlendirilmektedir. Bu özellik, kültürel ve ticari etkileşimlerin yanı sıra Bölgenin coğrafi konumuna bağlı olarak sınır ötesi işbirlikleri açısından önemli bir potansiyeli barındırmaktadır. Ayrıca, Türkiye'nin Avrupa'ya erişimini sağlayan tüm karayolu ağının ve son dönemde yapımı hız kazanan bazı enerji nakil hatlarının Bölgede yer alması, stratejik bir önem kazandırmaktadır.

Tablo 1: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer (2006)

	2004		2005		2006	
	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)	Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD (\$)
Türkiye	7.306	5.102	8.336	6.185	9.628	6.684
TR21 Trakya	9.164	6.399	10.734	7.965	12.504	8.680

Kaynak: TÜİK, Gayri Safi Katma Değer İstatistikleri

2006 yılında Bölgenin yarattığı gelirin içinde tarımın payı %12,5, sanayinin payı %34 ve hizmet sektörünün payı ise %53,5'tir. Tarımda ve sanayide Türkiye ortalamasının üzerinde bulunan Bölge, hizmetler sektöründe %10 kadar altında bulunmaktadır. Bu durum hizmet yoğun olan turizm sektörünün sınırlı ve tarım üretiminin çok ardında kalmasının, kent merkezlerinde ve deniz kenarında bulunan beldelerde sosyal yaşamın gelişiminin yeterince başarılamamasının önemli bir göstergesi olarak görülebilir.

26 Düzey-2 bölgesi arasında milli gelire en fazla katkıda bulunma kriterine göre yapılan sıralamada TR21 Trakya Bölgesi tarımsal üretimde 15., sanayi üretiminde 9. ve hizmetler sektöründe ise 12. sıradadır. Bütün sektörlerin toplamında yapılan sıralamada ise Bölge 11. sırada yer almaktadır. Bölgede sanayi üretiminde bir yoğunlaşmanın olduğu ve toprakların büyük bir bölümünün tarıma elverişli olduğu düşünüldüğünde, potansiyelin altında bir gelir yarattığı görülmektedir.

2.2. Bölge Ekonomisinin Analizi

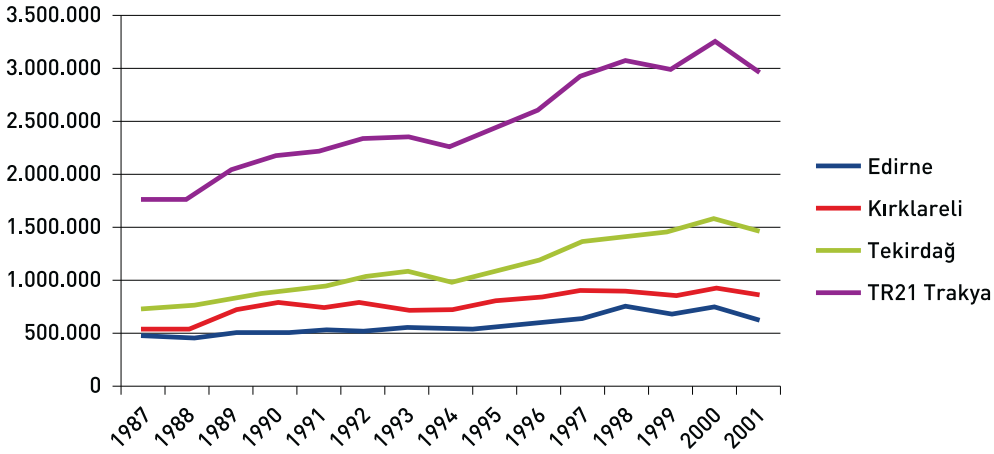
2.2.1. Genel ekonomik yapı

TR21 Trakya Bölgesinde sanayileşme, 1980'li yıllardan itibaren başlamış ve ivme kazanarak D-100 Karayolu etrafında büyük bir kısmı Tekirdağ ili sınırları içinde olmak üzere sanayi bölgeleri oluşmuştur. Bu aksın haricinde kalan bölgede ise tarımsal üretim göreceli olarak önemini kaybetmesine rağmen devam etmektedir. 2006 yılı milli gelir istatistiklerine göre Bölgedeki üretimin milli gelir içindeki payı %2,6'dır. Bölgenin toplam tarımsal üretimden elde edilen gelir içindeki payı %3,5, hizmetler üretiminden elde edilen toplam gelir içindeki payı %2,3 ve sanayiden elde edilen toplam gelir içindeki payı ise %3,2 olarak gerçekleşmiştir.

Kişi başına düşen gayrisafi katma değer açısından, TR21 Trakya Bölgesi 2006 yılı verilerine göre 12.504 TL ve 8.680 ABD \$'ı ile Türkiye genelinde Düzey-2 bölgeler arasında 5'inci sıradadır. 2005 ve 2006 yılları için bu değerler sürekli artış göstermiştir.

Bu olumlu görünüme rağmen, Bölgede tarım sektöründe yaşanan gerileme ile birlikte tarımda istihdam edilmiş bireylerin gelirlerinde de bir gerileme yaşanmıştır. Dengeli bir ekonomik büyümenin sağlanması ve sonucunda bu büyümenin toplumsal kalkınmaya dönüştürülebilmesi için tarımsal üretimin geliştirilmesi ve böylelikle tarımdan elde edilen gelirlerin artırılması gerekmektedir.

Şekil 3: 1987 Fiyatları ile Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla (Milyon TL)

Kaynak: TÜİK Gayri Safi Yurt İçi Milli Hâsıla Verileri 1987-2001.

Bölgede tarım üretiminden elde edilen gelir 2004-2006 dönemi arasında sabit kalırken sanayiden elde edilen gelir %46 büyümüş, hizmet sektöründen elde edilen gelir ise %50 büyüme göstermiştir. Ürün fiyatlarındaki artışlar da göz önüne alındığında, tarım sektöründen elde edilen reel gelirin küçüldüğü, hizmet ve sanayi sektöründen elde edilen reel gelir artışlarının belirtilen rakamlardan daha düşük olduğu görülmektedir.

Bölge illeri içinde sanayi üretiminin daha yoğun olduğu Tekirdağ ilinin yarattığı milli gelirin Edirne ve Kırklareli'ne göre daha fazla olduğu ve göreceli olarak daha hızlı büyüme eğilimine sahip olduğu şekilde görülmektedir. Edirne ve Kırklareli illerinin dışarıya göç vermesi, Tekirdağ ilinin ise dışarıdan göç alması bu istatistikle birlikte anlam kazanmaktadır.

Bölgedeki nüfusun büyük bir bölümünün tarımsal üretimde olmasına rağmen tarımdan elde edilen gelirin giderek küçülmesi tarımsal üretimdeki genç nüfusun sanayi bölgelerine doğru kaymasına ve dolayısıyla da emek gücünün tarımdan sanayiye geçmesine neden olmaktadır. 2004-2009 yılları arasında tarımda çalışan emek gücünün toplam içindeki payı %34.2'den %22.2'ye gerilemiş, aynı dönemde sanayide çalışan emek gücünün toplam içindeki payı %26.5'ten %32.6 gibi Türkiye ortalamasının da (%25.3) üstünde bir rakama ulaşmıştır. Hizmet sektöründe çalışan emek gücünün oranı ise daha az bir artış göstererek %21.2'den %24.7'ye yükselmiştir.

İstihdam sayıları Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli ili toplamları olarak incelendiğinde 2005-2006 yıllarında yaşanan düşüş haricinde genel bir artış trendi olduğu gözlenmektedir. İstihdam sayı ve oranları TR21 Trakya Bölgesi için ekonomik faaliyetlere göre incelendiğinde ise, 2008 yılına kadar sürekli artan sanayi alanındaki istihdam payının 2009 yılında %2 oranında gerilediği, 2004-2008 yılları arasında azalan tarım alanındaki istihdamın da 2009 yılında %2 oranında arttığı görülmektedir. Buradan küresel ekonomik krizin TR21 Trakya Bölgesinde sanayi alanını olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

İşsizlik, 2008 yılı sonunda başlayan ve 2009 yılı boyunca en zor zamanları yaşatan küresel ekonomik kriz süresi ve sonrasında TR21 Trakya Bölgesinin en önemli sorunlarından birini oluşturmaktadır. 2005 ve 2006 yıllarında 47.000 olan işsiz sayısı 2007 yılında azalarak 45.000'e düşmüş; ancak 2008 ve 2009 yıllarında toplamda %80 artarak 83.000 kişiye ulaşmıştır. Aynı şekilde 2007 yılında %8.22 ile Türkiye ortalaması %10.23'ün altında olan TR21 Trakya Bölgesi işsizlik oranı 2008 yılında %11.26 ile Türkiye ortalamasının üzerine çıkmış; 2009 yılında da %13.06'ya yükselmesine rağmen Türkiye işsizlik oranı %14.03'ün altında kalmıştır. Bu karşılaştırmalardan son ekonomik krizin Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerini Türkiye genelinden çok daha olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmaktadır.

Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli genelinde uzun dönemli işsizlik de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Uzun dönemli işsiz sayıları Türkiye için yıllar itibari ile azalma eğiliminde olmasına rağmen, TR21 Trakya Bölgesi için sürekli artmaktadır. TR21 Trakya Bölgesindeki sürekli işsiz sayısının Türkiye toplamı içindeki oranı %1.2'den %2.41'e çıkmıştır. Aynı dönemdeki değişim incelendiğinde, Türkiye genelinde uzun dönemli işsiz sayısı %5.2 azalarak 919.000 kişiden 871.000 kişiye düşmüş; TR21 Trakya Bölgesinde ise %91 oranında artarak 11.000 kişiden 21.000 kişiye çıkmıştır.

Türkiye ekonomisinde ve dünyada yaşanan ekonomik krizler -diğer bölgelerle karşılaştırıldığında- TR21 Trakya Bölgesini oldukça olumsuz yönde etkilemektedir. Nitekim, son yaşanan küresel kriz döneminde Bölgedeki işsizlik oranı ile kapanan işyeri sayısındaki artış Türkiye ortalamalarının üzerinde seyretmiştir.

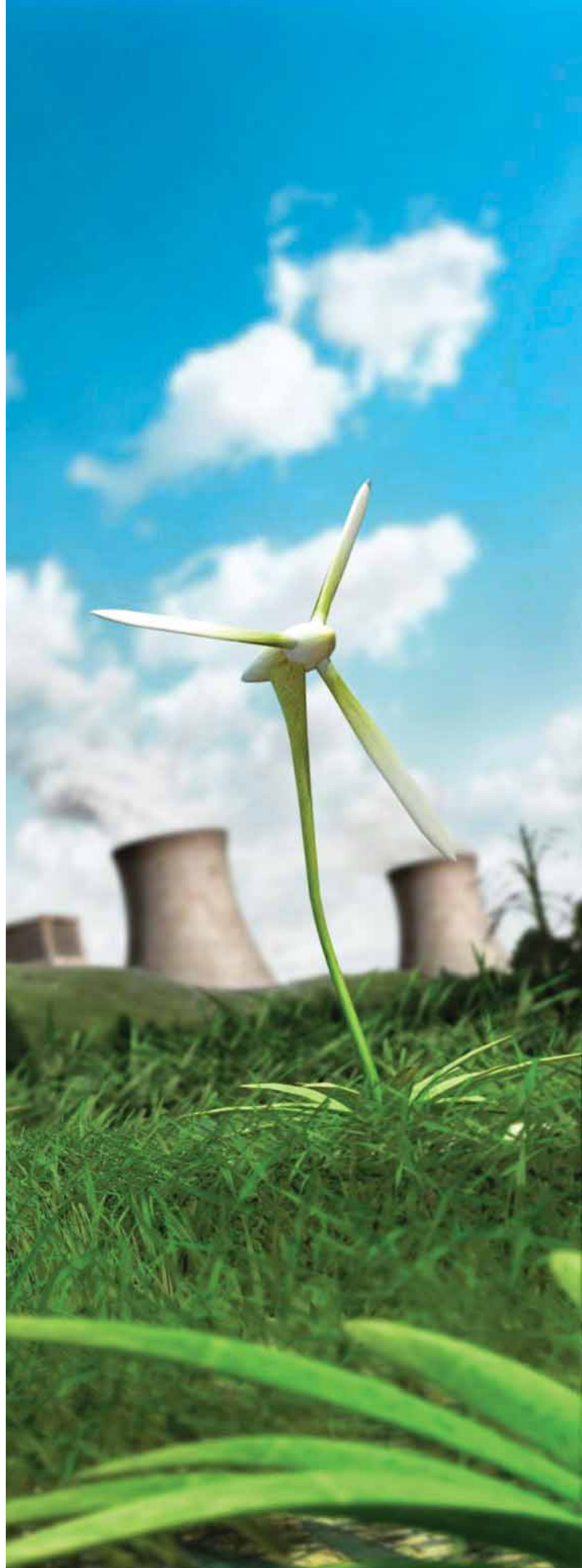
Bölge ekonomisinde sanayi ve tarıma ilişkin makro görünüm yukarıda izah edildiği gibi hizmetler sektöründe turizm ve lojistik alanları ön plana çıkmaktadır. Ancak, Bölgenin turizm ve lojistik sektörlerindeki potansiyelin harekete geçirilebilmesi için altyapı eksikliklerinin giderilmesi gerekmektedir. Zira, turizm ele alındığında TR21 Trakya Bölgesinde tesis, oda ve yatak sayısının Türkiye ortalamalarına göre daha az olduğu görülmektedir. Bölgede kültür ve eğlence merkezlerinin ve alt hizmet sektörlerinin turizmi yeterli derecede destekleyememesi de mevcut potansiyelin harekete geçmesine engel olan etmenler arasındadır. Bununla birlikte, bölgede turizmi etkileyen en önemli "altyapı" sorunu olarak çevre kirliliğini göstermek mümkündür. Yeterli sayı ve düzeyde yetişmiş insan kaynağı bulma konusunda ise gerek turizm gerekse lojistik alanında sıkıntı gözlemlenmektedir.

2.2.2. Sektörel analizler

2.2.2.1. Sanayi sektörü

TR21 Trakya Bölgesi genelinde tarımsal ürünlerin işlendiği küçük işletmelerle başlayan sanayileşme, 1980 sonrasında, özellikle İstanbul'a yakın alanlarda yoğunlaşmaya başlamıştır. Bölge sanayisi, bugün bünyesinde 1.809 sanayi kuruluşunu barındırır hale gelmiştir.

Bölgede sanayi siciline kayıtlı 1.809 işletmenin 1.277 adedi Tekirdağ, 265 adedi Edirne ve 267 adedi Kırklareli illerinde yer almaktadır. Tekirdağ Bölgede sanayinin %70'ini bünyesinde barındıran yoğunlaşma noktası olarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 2: Sanayi Siciline Kayıtlı İşletmelerin Sektörel Dağılımı (2010)

	Dokuma, Giyim ve Deri Sanayi	Gıda, İçki ve Tütün Sanayi	Taş, Toprak, Maden	Kağıt ve Ambalaj	Plastik, Kimya, Boya ve Cam Sanayi	Makine, Teçhizat, Otomotiv Yan Sanayi	Orman Ürünleri ve Mobilya	Diğer	Toplam
TR21	600	407	207	30	184	180	38	163	1.809
Tekirdağ	511	162	115	28	169	157	21	114	1.277
Edirne	23	152	55	0	0	0	0	35	265
Kırklareli	66	93	37	2	15	23	17	14	267

Kaynak: Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ İl Sanayi ve Ticaret Müdürlükleri

Devlet Planlama Teşkilatınca 2003 yılında yapılan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"na göre TR21 Trakya Bölgesi 2. kademe gelişmişlik düzeyine sahip bir bölge konumundadır. Bu görece gelişmiş sosyo-ekonomik yapıdaki en önemli unsurlardan biri sanayi varlığıdır.

Tekirdağ, Bölge genelinde sahip olduğu bu güçlü sanayi varlığı ile "Türkiye İmalat Sanayi Gelişmişlik Sıralamasında" 5. sırada yer alırken, Kırklareli 14. sırada, Edirne ise 30. sırada yer almaktadır. URAK tarafından yapılan "İller Arası Rekabet Endeksinde" de Tekirdağ ülke genelinde 7.sırada yer alarak Bölgenin en rekabetçi ili iken, Edirne 25. ve Kırklareli 28. sırada yer almaktadır.

Tablo 3: Sanayi Göstergeleri

	TR 21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
İller Arası Rekabet Endeksi Sırası	-	7	25	28
İller Arası Rekabet Endeksi	-	29,81	22,14	20,11
İmalat Sanayi Gelişmişlik Sırası	5	5	30	14

Kaynak: URAK, DPT

Sanayinin sektörel yapısı

"TOBB Sanayi Veritabanı" kayıtlarına göre bölgede ağırlıklı olarak tekstil ve gıda sanayi ön plana çıkmaktadır. Tekstil, örme, konfeksiyon ve deri sanayinde Bölgede toplam 680 işletme yer alırken gıda, içki ve tütün sanayinde toplam 675 işletme faaliyet göstermektedir. Bölgede sanayi siciline kayıtlı firmaların dağılımına göz atıldığında ise yine tekstil, dokuma, giyim ve deri sanayi %33'lük pay ile ilk sırada yer alırken onu, %23'lük payla gıda, içki ve tütün sanayi, %11'lik payla taş, toprak ve maden sanayi, %10'luk paylarla makine, teçhizat, otomotiv yan sanayi ile plastik, kimya, boya ve cam sanayi takip etmektedir.

Türkiye, kurulu kapasite açısından tekstil sektöründe dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer almaktadır. Türkiye'deki tekstil işletmelerinin önemli bir bölümü ise, %3.32'si, TR21 Trakya Bölgesi özelinde Tekirdağ ilinde yer almaktadır. Bölgede tekstil sanayi ağırlıklı olarak; iplik, dokuma ile örme sanayi alt sektörlerine yoğunlaşmış durumda olup, sektör ileriki dönemde yapılabilecek olan kümelenme çalışmaları ile çevreye duyarlı olarak geliştirilebilir bir yapıdadır.

Ülke genelinde olduğu gibi, Bölge özelinde de işgücü maliyetleri tekstil ve özellikle konfeksiyon sektöründe üretim maliyetleri içinde önemli pay almaktadır ve gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkeler karşısında rekabet avantajını kaybetmesinin en önemli nedenlerinden biri işgücü maliyetleridir. Çin, Hindistan ve Endonezya gibi ülkeler gelişmiş ül-

keler ve Türkiye'ye karşı işgücü maliyeti bakımından önemli bir avantaja sahip olup, bu avantajın önümüzdeki yıllarda devam edeceği açıktır. Bunun için öncelikle, sektördeki tüm mesleklerin iş tanımları yapılarak, işgücü ihtiyacı duyulan ve/veya işgücü ihtiyaç fazlası olan alanlar belirlenmelidir.

Aynı zamanda, meslek liselerinde gereğinden fazla açılmış olan çeşitli tekstil ve hazır giyim programları gözden geçirilmeli, bu programlarda görev alan meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri iyileştirilmeli, ders programları güncellenmelidir. Bölge üniversiteleri tekstil sektörü ile yakın işbirliği içinde olmalı ve bu şekilde bilgilî, becerikli teknik elemanlar yetiştirilmelidir. Başta Ar-Ge olmak üzere kaliteli hammadde ve işgücünün verimliliğini arttıracak eğitim yatırımları gibi alanlarda, gerek devletin gerekse sektör oyuncularının bu-günkünden daha fazla kaynak aktarması zorunludur.

Tekstil sektörünün en çok katma değer sağlayan süreçleri tasarım, marka üretme ve pazarlama süreçleridir. Bu itibarla, dünya çapında modacı ve tasarımcıların ülke dışından istihdam edilmesi ve yerli tasarımcıların yetiştirilmesi, dünya çapında büyük mağazalar zincirlerinin oluşturulması ve mevcutlarla ortaklıklar kurulması gibi konularla ilgili stratejiler geliştirmelidir. Bu vesile ile Bölgedeki oyuncuların da sinerjik bir etkileşim içinde olacakları ve bu durumun rekabet güçlerine olumlu yansıtacağı kaçınılmazdır.

Bölgede tekstilden sonra hâkim sanayi sektörü konumundaki gıda sektörü içerisinde ağırlıklı payı sanayi ile süt ürünleri sanayi almaktadır. Bölgede üretilen buğday ve ayçiçeği yine Bölgede bulunan un ve yağ fabrikalarında işlenmektedir. Bölgede; gıda, içki ve tütün sanayi sektörü içinde un sanayi %36.44, süt mamulleri sanayi ise %16.32'lik bir paya sahiptir.

Bölge içindeki illerin tarımsal sanayi yapıları incelendiğinde, Tekirdağ ilinde et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, hazır yemek, un ve unlu mamuller, şarap işleyen tesislerin öne çıktığı söylenebilir. Edirne ilinde ise çeltik, süt ve süt ürünleri, yağ, un ve unlu mamuller işleyen işletmeler ön plana çıkmaktadır. Edirne'de bulunan sanayi işletmelerinin %63'ü gıda sanayi işletmeleridir. Bu oranın yaklaşık %30'u çeltik işleme fabrikaları olup, geriye kalan %70'in büyük kısmı ise ilde yetiştirilen tarımsal ürünlerin işlendiği un ve yağ fabrikalarıdır. Ayrıca ilde hayvancılığın yaygın olması süt üretimini de arttırmıştır. Buna bağlı olarak ilde süt ürünleri işleyen çok sayıda mandıra bulunmaktadır.

Kırklareli ilinde süt ve süt ürünleri işleyen imalathaneler et ve et ürünleri işleyen işletmeleri öne çıkmaktadır. Kırklareli'de gıda ürünleri ve içecek imalatı sektörü, TÜİK 2002 Genel Sanayi İşyerleri Sayımı (GSİS) il içi yüzde, özel sektör işgücü verimliliği, yabancı sermaye, İİ Sanayi ve Ticaret Odalarının tercihleri ile ihracat il içi yüzde ve yoğunlaşma göstergelerinin her birinde öne çıkan sektör olmuştur.

Bölgede genel anlamda tarımsal sanayi tesislerinin kapasitelerinin kullanım oranlarının düşük olduğunu söylemek mümkündür. Örneğin Tekirdağ ilinde kapa-

site kullanım oranları; et ve et ürünleri işleyen işletmelerde %16, süt ve süt ürünleri işleyen işletmelerde %54, hazır yemek ve yemek fabrikalarında %31, un ve unlu mamuller işleyen işletmelerde %40 ve alkollü içkiler üreten işletmelerde %31'dir. Bunun en büyük sebebi olarak ise plansız sanayileşme ile düşük teknoloji kullanımı söylenebilir. Geleneksel gıdalar, dünyada önemi son yıllarda artan bir alandır. TR21 Trakya Bölgesi de geleneksel gıdalar açısından zengin bir bölgedir. Hardaliye, Tekirdağ köftesi, Hayrabolu tatlısı, Edirne peyniri akla ilk gelen geleneksel ürünlerdir. Bu ürünlerin markalaşmasının önünü açacak tedbirlerin geliştirilmesi ile Bölge ekonomisine ve tanıtımına önemli katkılar sağlanacaktır.

Bölgenin tarıma dayalı sanayi altyapısı güçlü olmasına rağmen, tarım-sanayi-tüketici entegrasyonunda yaşanan sıkıntılar bu potansiyelin etkin olarak kullanılmamasının nedenleri arasında yer almaktadır.

Bölge tekstil ve gıda sanayi dışında beyaz eşya, ilaç ve kimya sanayinde küresel ölçekte güçlü şirketlere ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle Çerkezköy OSB sahip olduğu stratejik konum ve güçlü altyapısı ile birçok dünya markasını barındırmaktadır. Bu durum, Bölgenin rekabetçiliğine katkı sağlamaktadır. Nitekim Çerkezköy OSB ve Avrupa Serbest Bölgesi içerisindeki yeni yatırımlar da bu tezi doğrulamaktadır.

Sanayinin fiziksel altyapısı

Bir bölgenin rekabet üstünlüğü unsurlarının başında gelen altyapı, Bölgenin görece olarak sahip olduğu güçlü ulaşım, enerji, haberleşme ve lojistik gibi yönler itibarıyla çeşitli üstünlükleri barındırmaktadır. Ancak sözü edilen altyapı unsurları, Bölge genelinde homojen bir dağılım göstermemektedir. Bölgenin İstanbul hinterlandı içerisinde kalan Çerkezköy, Çorlu, Lüleburgaz ilçeleri arasında kalan bölümü sanayi için güçlü bir altyapı imkânı sunarken, Bölgenin Batı ve Kuzey aksı içerisinde yer alan OSB ve diğer sanayi alanlarının özellikle ulaşım, enerji ve arıtma tesis altyapısı yönünden geliştirilmeye ihtiyacı bulunmaktadır.

Yine özellikle Çerkezköy-Çorlu-Lüleburgaz aksı üzerinde OSB dışında yer alan sanayi varlığının özellikle arıtma tesisi konusunda altyapı eksikleri bulunmaktadır. Bu bölgede yer alan plansız sanayi varlığının kontrollü bir yapıda muhafaza ve gelişimine imkân vermek üzere bir planlama çalışması sanayi altyapısının güçlendirilmesi amacıyla yürütülecek öncelikli konular arasındadır.

Üretim Teknolojisi

Günümüzde firmaların kullandıkları üretim teknolojileri ve bunu etkin kullanma yetenekleri üretimde kullandıkları girdilerin bolluğu ya da maliyetlerinin düşük olmasından çok daha önemli bir konudur. Üretim sürecinde işgücü yerine makine-teçizatın kullanılması üretim sürecinin daha hatasız olmasına yardımcı olmakta ve üretim maliyetleri düşebilmektedir.¹

TR21 Trakya Bölgesindeki sanayi, çoğunlukla düşük ve orta teknoloji yoğunluğuna sahiptir. Düşük teknoloji kullanımı verimsizlik ve yüksek enerji tüketimi sorunlarının yanı sıra, Bölgenin hassas olduğu konuların başında gelen çevre kirliliğine de yol açmaktadır. Bu durum "1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı" kapsamında da ele alınmış, çevreye daha duyarlı, yoğun teknoloji kullanan ve yüksek katma değer yaratan sanayilerin teşviki ile sanayide gerçekleştirilecek yapısal dönüşümün gerekliliği ortaya konulmuştur. Tüm bunların yanında, sayıları çok az da olsa ileri teknoloji kullanan firmaların olması, sanayide gerçekleştirilmesi planlanan bu dönüşümle beraber çıkacak olan gereksinimlerin sanayi gözü ile önceden belirlenmesine ve sürecin hızlandırılmasına yardımcı olacaktır.

İşletme büyüklükleri

Tekirdağ KOSGEB Bölge Müdürlüğü verilerine göre, Bölgede kayıtlı işletmelerin tamamına yakını, ülke geneli ile örtüşen bir şekilde küçük ve orta büyüklükteki işletmelerden oluşmaktadır. Bölgede yer alan işletmelerin büyük çoğunluğunun KOBİ niteliğinde olması, KOBİ'lerin sahip olduğu ekonomik ve teknolojik gelişmelere karşı daha esnek ve hızlı cevap verebilme yeteneği dolayısıyla, Bölgeye bir rekabet avantajı sunmaktadır. Ancak küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyük bölümünün kurumsallaşma süreçlerini tamamlayamamalarından dolayı rekabet edebilirlikleri düşük seviyededir. Bu sebeple KOBİ'lerin Bölgenin rekabet gücünü arttırmaları amacıyla üretim ve yönetim süreçlerini uluslararası standartlara taşımaları ve bu kapsamda, Ar-Ge ve inovasyon çalışmaları, kalifiye personel istihdamı, kurumsallaşma ve markalaşma konularında öncelikli olarak desteklenmesi gerekmektedir.

¹ Altay, A. ve Pazarlıoğlu, M. V. (2007). "Uluslararası Rekabet Gücünde Beşeri Sermaye: Ekonometrik Yaklaşım". Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi, 12: 96-108.

Tablo 4: İşletme Sayıları

	İşletme Sayısı	KOBİ Sayısı	(%)
Tekirdağ	38.436	38.395	99,89
Edirne	20.135	20.131	99,98
Kırklareli	16.566	16.558	99,95

Kaynak: Tekirdağ KOSGEB İl Müdürlüğü

Sanayi alt sektör yoğunlaşmaları

TR21 Trakya Bölgesinin tarımsal üretim açısından zenginliği ve hayvancılığın gelişmiş olması, gıda sektörünü tekstil ve deri sanayinin ardından ön plana çıkarmaktadır. Gıda sanayinin içinde; özellikle Bölgenin tarım ürünü olan ayçiçeği, buğday ile sütü değerlendirmeye yönelik olan bitkisel yağ, süt ürünleri, un ve yağ alt sektörleri yer almaktadır. Emek yoğun bir sektör olmasının yanı sıra firma sayısı açısından da Bölgede öne çıkan sektörler tekstil ve deri olarak gösterilebilir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, İstanbul'un sanayinin yayılma eğilimi ve Tekirdağ ilinde uzmanlaşma gösteren deri ve tekstil ağırlıklı OSB'lerin varlığı etkili olmaktadır. Gıda ve tekstil sektörleri dışında, 2002 işyeri sayımına göre

yoğunlaşan sektörler; ana metal ve fabrikasyon metal ürünleri imalatı ve ağaç ürünleri imalatıdır.² İllerin 2002 yılı verilerine göre Türkiye içerisinde imalat sanayinde yoğunlaşma katsayılarına bakıldığında Edirne ilinin, gıda ürünleri, içecek ve tütün imalatı, tekstil ve tekstil ürünleri imalatı ve ağaç ürünleri imalatında; Kırklareli ilinin gıda ürünleri, içecek ve tütün imalatı, tekstil ve tekstil ürünleri imalatı ve metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatında; Tekirdağ ilinin ise tekstil ve tekstil ürünleri imalatı, deri ve deri ürünleri imalatı ve elektrikli ve optik donanım imalatı sektörlerinde yoğunlaşma katsayısının daha yüksek bir değer aldığı görülmektedir.³

Bölge illerinde öne çıkan sanayi sektörleri

Devlet Planlama Teşkilatı'nın "İllerde Öne Çıkan Sanayi Sektörleri" araştırması sonuçları Bölge illeri ölçeğinde incelendiğinde;

Edirne ilinde "gıda ürünleri ve içecek imalatı", "tekstil ürünleri imalatı", "giyim eşyası imalatı", "kürkün işlenmesi ve boyanması" ile "madencilik ve taşocakçılığı" sektörleri ön plana çıkmaktadır. İldeki bu sektörlerde alt sektör bazında öne çıkan alanlar;

Gıda ürünleri ve içecek imalatı alt sektöründe;

- Unlu mamuller ve öğütülmüş tahıl ürünleri sektörü
- Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı
- Rafine sıvı ve katı yağların imalatı
- Ham, sıvı ve katı yağların imalatı

Tekstil ürünleri imalatı alt sektörlerinde;

- Pamuklu dokuma
- Doğal ve sentetik pamuk elyafının hazırlanması ve eğrilmesi
- Hazır tekstil imalatı

Giyim eşyası imalatı ve kürkün işlenmesi ve boyanması alt sektörlerinde;

- İç ve dış giyim eşyaları imalatı
- Deri giyim eşyası imalatı

Madencilik ve taş ocakçılığı alt sektörlerinde;

- Linyit madenciliği ve briketlenmesi
- Taşkömürü madenciliği ve briketlenmesi
- Kum ve çakıl ocakçılığı

² 2002 Sanayi ve İşyerleri Sayımı, DİE

³ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı

Kırklareli ilinde "gıda ürünleri ve içecek imalatı", "tekstil ürünleri imalatı", "kimyasal madde ve ürünleri imalatı", "metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı" sektörleri ön plana çıkmaktadır. İldeki bu sektörlerde alt sektör bazında öne çıkan alanlar;

Gıda ürünleri ve içecek imalatı alt sektöründe;

- Unlu mamuller ve öğütülmüş tahıl ürünleri sektörü
- Süthane işletmeciliği ve peynir imalatı
- Çiftlik hayvanları için hazır yem imalatı
- Rafine sıvı ve katı yağların imalatı
- Kakao, çikolata ve şekerleme imalatı

Tekstil ürünleri imalatı alt sektöründe;

- Doğal ve sentetik pamuk elyafının hazırlanması ve eğrilmesi
- Pamuklu dokuma

Kimyasal madde ve ürünleri alt sektöründe;

- Farmasötik preparat imalatı
- Boya, vernik benzeri kaplayıcı madde imalatı
- Matbaa mürekkebi ve macun imalatı

Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı alt sektöründe;

- Cam imalatı
- Süsleme ve yapı taşının kesilmesi
- Briket, kiremit, tuğla ve inşaat malzemeleri imalatı

Tekirdağ ilinde "gıda ürünleri ve içecek imalatı", "tekstil ürünleri imalatı", "giyim eşyası imalatı ve kürkün işlenmesi ve boyanması", "derinin tabaklanması ve işlenmesi", "makine ve teçhizat imalatı" sektörleri ön plana çıkmaktadır. İldeki bu sektörlerde alt sektör bazında öne çıkan alanlar;

Tekstil ürünleri imalatı alt sektöründe;

- Doğal ve sentetik pamuk elyafının hazırlanması ve eğrilmesi
- Hazır tekstil ürünleri imalatı

Giyim eşyası imalatı, kürkün işlenmesi ve boyanması alt sektörlerinde;

- Giyim eşyaları imalatı
- İç giyim eşyası imalatı
- Aksesuar imalatı

Derinin tabaklanması ve işlenmesi alt sektöründe;

- Bavul, el çantası, saraçlık, koşum takımı imalatı
- Ayakkabı, terlik imalatı

Makine ve teçhizat imalatı alt sektöründe;

- Elektrikli ev aletleri imalatı
- Tarım ve ormancılık makineleri imalatı

Bölgedeki sektörlerin rekabetçilik unsurları

Elektrik-elektronik sektörü

Bölgede elektrik-elektronik sektörü özellikle Çerkezköy OSB'de yoğunlaşmıştır. Elektrik-elektronik sektörünün bir alt kolu olan beyaz eşyanın iki önemli küresel firması olan BSH ve Arçelik'in Çerkezköy OSB'de olmasında bunun büyük katkısı vardır.

TR21 Trakya Bölgesi elektrik-elektronik sektörü incelemesinde, sektörün beyaz eşya alt sektörü dışında kalan kısmı ile ilgili kayda değer bir yapıya rastlanmamıştır. Girdi koşulları, nitelikli işgücünün hem ucuz hem de nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve hammadde tedarikinde sorun yaşanmaması, Avrupa'ya yakınlık ve yeterli altyapı avantajlarının yanında hammaddede dışa bağımlı olunması gibi dezavantajlara sahiptir. Talep koşulları elektronik sektörünün

en güçlü yanını oluşturmaktadır. Yüksek küresel talep, AB ve İstanbul pazarlarına yakınlık sektörün üretim ve ihracat performansını tetikleyen önemli değişkenlerdir.

İlgili ve destekleyici kuruluşlar analiz edildiğinde, Bölgede tedarikçilerin yetersiz oluşunun yanı sıra sanayiye destek olabilecek üniversite ve yükseköğretim kurumlarının yeterli olmaması sektörü olumsuz etkilemektedir.

Sektörde dışsal bir faktör olarak yer alan devlet, yüksek vergi oranları, denetim zaafları, karışık mevzuat ve bürokrasi nedeni ile sektörü olumsuz yönde etkilemektedir. Bununla birlikte yeni Ar-Ge Kanunu sektör açısından umut vermektedir; ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin İstanbul'daki

sanayiye il dışına çıkarma projesi, Bölgeyi bu sanayinin bir kısmının taşınması muhtemel yerlerden en caziplerinden biri haline getirmiştir.

Bölgede elektrik-elektronik sektörü rekabetçiliğini arttırılabilmek için Arçelik ve BSH örnek gösterilerek, diğer büyük küresel oyuncuların Bölgeye çekilmesi ilde özellikle beyaz eşya segmentinde başlayacak hızlı bir gelişmenin önünü açabilecektir. Aynı zamanda Arçelik ve BSH'a tedarikçi olabilecek firmaların da Bölgeye çekilmesi için uygun stratejilerin belirlenip hayata geçirilmesi Çerkezköy OSB merkezli başlayan elektrik-elektronik sektöründe rekabet gücünü arttıracaktır.

Otomotiv Sektörü

Otomotiv sektörü, Bölgede son yıllarda öne çıkan sanayilerden birisi olarak göze çarpmaktadır. Bölgede, başta HEMA Endüstri A.Ş. olmak üzere 20'ye yakın farklı ürün imalatı gerçekleştiren otomotiv yan sanayi firması faaliyet göstermektedir.

Otomotiv ve yan sanayi sektörü Bölge genelinde orta düzey rekabetçilik arz etmekte olup, sektörde rekabetçiliğin arttırılabilmesi için, sektör özelinde KOBİ tarzı firmaların faaliyetleri teş-

vik edilmeli ve Bölgeye çekilmelidir.

Coğrafi konum, Bölgeye önemli bir rekabet avantajı kazandırmaktadır. Bu bağlamda, bu avantaj Tekirdağ özelinde rekabet avantajına dönüştürülmeli ve büyük oyuncuların yatırım yapmaları için gerekli düzenlemeler ve girişimler yapılmalıdır. Bölgeye muhakkak devlet teşviği ve desteği yanında özel teşviklerin sağlanmasına çalışılmalıdır. Her ne kadar Bölgede bulunan oyun-

cu sayısı az görülse bile, sektörün otomotiv kümelenmesi içinde yer alması ve önemli altyapı özelliklerini bünyesinde barındırması, son yıllarda küresel otomotiv oyuncularının yeni üretim üssü olarak Türkiye'yi tercih etmesi, bölgenin mühendislik işgücüne dayalı kültüre sahip olması, aynı zamanda İstanbul metropoliten alanına ve Avrupa'ya olan coğrafi yakınlığı (talep açısından) önemli rekabet avantajı sağlamaktadır.

Et ve et ürünleri sektörü

Bölge genelinde et ve et ürünleri üretiminde hayvancılığın daha çok geleneksel anlamda yapıldığı sanayileşmemiş ilçeler ön plana çıkmaktadır. Ancak Bölgede daha çok süt ineğine yönelik bir yetiştirme faaliyeti bulunduğundan dolayı et üretimi geri planda kalmaktadır.

Ayrıca hayvan yetiştiricilerinin karşı karşıya olduğu en önemli sorun girdi maliyetlerinin artmasına yol açan yem bitkileri üretiminin, çayır ve mera alanlarının ilde yetersiz olması ve bu yüzden et ve süt verimini olumsuz etkileyen kalitesiz hayvansal yemlerin kullanılmasıdır. Bölgede faaliyet gösteren hayvancılık işletmelerinin genelde küçük ölçekli geleneksel aile işletmeleri şeklinde olması, hem üretim maliyetlerini arttırmakta hem de üretimin kalitesini iyileştirmeye yönelik girişimleri sınırlamaktadır. Tüm bu sebeplerle sektörün rekabetçilik gücü düşük olmakla birlikte, son dönemde sektöre talebin artış eğiliminde olması sektörün gelişmeye açık bir yapıda olduğunu göstermektedir.

Süt ve süt ürünleri sektörü

TR21 Trakya Bölgesinde hayvancılık homojen bir yapıda bulunmamaktadır. Bölgede hayvancılığın en yoğun yapıldığı yerler Bölgenin batı ve iç alanlarıdır. Bölgede genellikle kültür ırkı olan "Holstein" hayvanlar yetiştirilmektedir. Bunlar daha önce ithal edilen hayvanların yavrularından elde edilen ve suni tohumlama yöntemi ile genetik olarak geliştirilen hayvanlardır.

Bölgede hayvancılığın en önemli yapısal sorunlarından birisi, hayvancılığın genel olarak aile işletmesi modeli ile yapılmasından kaynaklanan ölçek sorunudur. Büyük sektörel işletmelerin oranının %1 civarında olduğu dikkate alındığında sorun daha belirgin hale gelmektedir. Bölgede faaliyet gösteren hayvancılık işletmelerinin genelde küçük ölçekli geleneksel aile işletmeleri olmaları, hem üretim maliyetlerini arttırmakta hem de üretimin kalitesini iyileştirmeye yönelik girişimleri sıkıntıya sokmaktadır. Bu sorunun çözümü ancak verimi arttıran geniş ölçekte modern üretim yapan işletmelere geçiş ile mümkün olabilir. Bölgede süt pazarlama ve satış konusunda gerekli birlik ve kooperatif bazında yapılanma ileri bir seviyede bulunmaktadır.

Genel olarak sektörde AB mevzuatına uyum sürecinde sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle gıda güvenliği konusunun önem kazanmasıyla birlikte sektörde ilgili düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Sütün sağımından, toplanmasına ve işlenmesine kadar olan süreçte süt işletmelerinin dikkat etmesi gereken birçok konu bulunmaktadır.

Bölgede süt ve süt ürünleri sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ürün çeşitlendirme ve fiyatlandırma çabaları bulunmakla birlikte yetersiz seviyededir. Bu durumda Bölgede faaliyet gösteren süt ve süt ürünleri işletmelerinin sektörün bir bütün olarak rekabetçilik gücünü arttırması, yeni işletme stratejileri, yapısal değişiklikler, devlet politikalarında ileride meydana gelebilecek olumlu değişimler, girdi koşullarının iyileştirilmesi, süt ve süt ürünleri ile ilgili diğer faaliyet ve destekleyici kuruluşların çabalarıyla mümkün olabilir. Bu kapsamda ildeki tüm paydaşların işbirliği yapmaları ve birlikte hareket etmeleri önem arz etmektedir.

Tarım Makineleri Sektörü

TR21 Trakya Bölgesinde Tekirdağ ili Türkiye'de tarım makineleri üretiminde öne çıkan şehirlerden birisidir. Bölgenin tarım kültürüne bağlı olarak tarım makineleri üretimi ve tüketimi bulunmaktadır. İlde sektörün rekabetçilik düzeyi yüksek seviyededir. Ancak sektörün gücünün artırılması amacıyla; üreticilerin öncelikle üretim ve ekipman sürecine yönelik teşviklere ihtiyacı bulunmaktadır.

Bölge için tarım makineleri sektörüne yönelik özel bir stratejinin belirlenmesi ve stratejiyi hayata geçirecek yol haritası ile birlikte özel yerel bir mali paket oluşturularak rekabet gücünün geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bağcılık-şarapçılık sektörü

TR21 Trakya Bölgesinde Tekirdağ ili özelinde Şarköy ilçesi ön plana çıkmaktadır. Öncelikle Bölge bağcılık açısından dünyanın üzüm ve şarap üretimine en elverişli coğrafi ve iklimsel şartları barındırmaktadır. Tekirdağ da bağcılık ve şarapçılık kültürü, tarihi ve ekonomik yapı içerisindeki etkin konumu ile önemli bir rekabet gücüne sahiptir.

Bölge deniz kenarında verimli bağ arazilerine, en ideal eğim ve iklimsel özelliklere sahiptir. Bölge gerek tarihi dokusu ve kültürü ile gerek de İstanbul gibi dev bir metropole ve Avrupa'ya olan yakınlığı ile strateji oluşturmada büyük önem taşıyan erişilebilirlik-yakınlık kriterlerinin hepsini yerine getirmektedir. Özellikle Şarköy ilçesinde konuşlanmış olan şarap üretim tesisleri de bu tezi doğrular niteliktedir.

Sanayi yoğunlaşma alanları

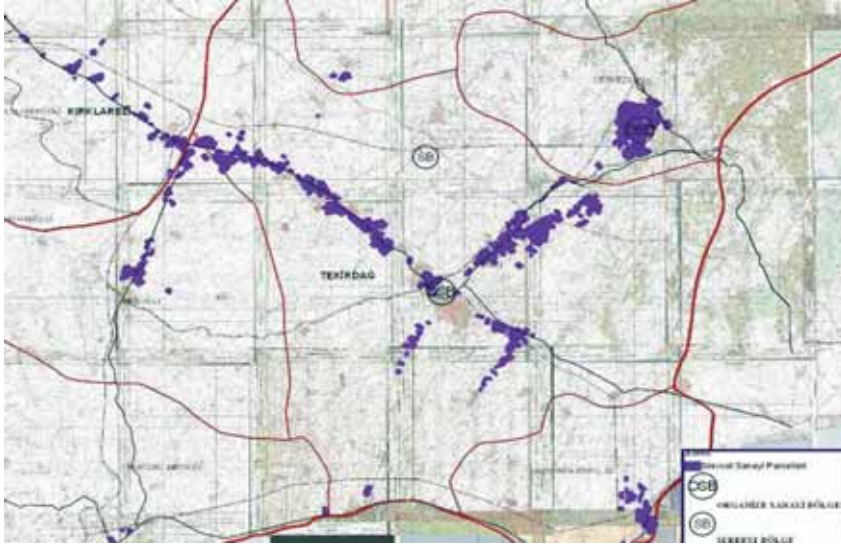
TR21 Trakya Bölgesinde mevcut planlı sanayi alanlarının dağılımı incelendiğinde, Tekirdağ, Bölge genelindeki toplam sanayi alanının %74'üne, Kırklareli %19'una ve Edirne ise %7'sine sahiptir. Sanayi alanlarının en yoğun olduğu ilçeler ise sırasıyla Çorlu, Çerkezköy, Lüleburgaz ve Kırklareli Merkez olarak ön plana çıkmaktadır. Planlı sanayi alanları, Çorlu-Edirne D-100 Karayolu aksı üzerinde yerleşmiş durumdadır.

Sanayi Yoğunlaşma Alanları⁴

- Çorlu-Velimeşe-Veliköy-Çerkezköy aksı
- Çorlu-Marmaracık-Ulaş-Vakıflar-Misinli-Büyükkarıştıran-Lüleburgaz
- Çorlu-Türkgücü Köyü
- Çorlu-Tekirdağ yolu
- D-100 Karayolu-Evrensekiz-Ahmetbey
- Büyükkarıştıran-Muratlı
- Uzunköprü-Keşan olarak ön plana çıkmaktadır.

⁴ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı

Şekil 4: Çerkezköy, Çorlu, Muratlı D-100 Aksı Mevcut Sanayi Alanları

Kaynak: 1/100.000 ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı

Tekirdağ ili, (Çorlu ve Çerkezköy sanayi alanları dolayısı ile) yukarıda da bahsedildiği gibi mevcut sanayi potansiyeli ve eğilimi açısından diğer iki ilden ayrılmaktadır. Özellikle Çorlu-Edirne D-100 Karayolu aksı üzerinde gelişmiş plansız sanayi alanları tüm Trakya mevcut sanayi alanlarının yaklaşık %70'ini oluşturmaktadır.

Kırklareli ili içinde Lüleburgaz ilçesinde de yine Edirne D-100 Karayolu aksı üzerinde yoğunlaşan sanayi alanları görülmektedir. Özellikle Büyükkarıştıran mevkiinde yoğunlaşan mevcut sanayi alanları, Kırklareli ilinin en yoğun sanayi bölgesini oluşturmaktadır. Merkez ve Babaeski ilçeleri, Lüleburgaz'dan sonra en yoğun sanayi faaliyetinin görüldüğü ilçelerdir.

Edirne ili sınırları içinde ise Havsa ve Merkez'de yoğunlaşan sanayi faaliyetlerinin yanı sıra, güneyde Keşan ilçesi sınırları içinde de yoğun sanayi faaliyeti görülmektedir. Plansız gelişen bu sanayi faaliyetlerinin yanı sıra Keşan ilçesi sınırları içinde bir Organize Sanayi Alanı gelişmektedir.

Planlı sanayi bölgeleri

Organize Sanayi Bölgeleri

TR21 Trakya Bölgesinde 4 tanesi Tekirdağ, 1'i Edirne ve 1'i Kırklareli'de olmak üzere toplam 6 adet Organize Sanayi Bölgesi faaliyet göstermektedir. Mevcut OSB'lerin toplam sanayi parsel alanı 2.033 ha olup, mevcut OSB'ler içinde toplam 271 işletme faaliyet göstermektedir. Bunun yanında Bölgede henüz faaliyete geçmemiş biri Keşan Organize Sanayi Bölgesi diğeri ise Kırklareli Asrey İnş. Aslan Özel Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere iki OSB daha bulunmaktadır.

Doluluk oranları açısından Çerkezköy OSB ve Çorlu Deri OSB sınırları içindeki tüm parsellerin tamamına yakınının tahsis edildiği görülmekle birlikte aktif ya da inşaat halindeki firma sayısının mevcut parsellere oranı incelendiğinde; Çerkezköy OSB'nin %53, Çorlu OSB'nin ise %33'lük bir doluluk oranına sahip olduğu görülmektedir. Çerkezköy OSB İstanbul'a yakınlığı, ana ula-

şım aksları üzerinde olması, karma OSB yapısı ile uzun yıllardır Bölge içinde çeşitli firmalar tarafından tercih edilmektedir. Malkara ve Hayrabolu'da bulunan diğer planlı alanlar ise yaklaşık 100 ha büyüklüğünde ve Bölge için yeni faaliyete geçen organize sanayi bölgeleridir.

Kırklareli OSB mevcut durumda üretimdeki 11 ve inşaat halindeki 9 firma ile birlikte %12'lik bir doluluk oranı gösterirken; Kırklareli Asrey İnş. Aslan Özel OSB'nin yaklaşık 100 ha'lık alanının tamamı boştur. Edirne ili içerisinde bulunan 107 ha büyüklüğündeki Edirne OSB ise üretimdeki 2 ve inşasına başlanmış 9 firma ile birlikte %39'luk bir doluluk oranına sahiptir. Mevcut OSB'ler içinde düşük doluluk oranlarına rağmen mevcut sanayinin yaklaşık %70'inin OSB dışında konuşlanmış olması, planlama yaklaşımında geçmişte yaşanan sorunlara işaret etmektedir.

Tablo 5: Organize Sanayi Bölgeleri (2010)

OSB ADI	Firma sayısı		OSB Büyüklüğü	Kapasite (parsel)		Doluluk Oranı
	Üretimdeki	İnşa Hal.		Toplam	Kullanılan	
Çerkezköy OSB	187	22	1.234 (ha)	391	388	53%
Çorlu Deri OSB	70	1	120 (ha)	210	210	34%
Edirne OSB	2	14	107 (ha)	41	32	39%
Hayrabolu OSB	4	6	100 (ha)	100	45	10%
Kırklareli OSB	8	5	367 (ha)	105	29	12%
Malkara OSB	0	0	105 (ha)	69	0	0%

Kaynak: OSBUK

Avrupa Serbest Bölgesi (ASB)

Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde 1999 yılında kurulan ve toplam 214 ha büyüklüğe sahip olan Avrupa Serbest Bölgesi (ASB); stratejik konumu itibarıyla Türk ihracatçısının, özellikle Avrupa ile olan ticari ilişkilerinde merkezi bir rol üstlenmiş durumdadır. Bu durumu ASB'nin 2008 yılında yakaladığı 2 milyar dolarlık ticaret hacmi de doğrular niteliktedir. Bölge sahip olduğu stratejik konum yanında güçlü altyapı olanakları ile yatırımcılar için bir cazibe merkezi konumundadır.

Küçük Sanayi Siteleri (KSS)

Bölge genelinde 8'i Tekirdağ, 7'si Edirne ve 3'ü Kırklareli'de olmak üzere toplam 18 küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Küçük Sanayi Sitelerinin toplam büyüklüğü 2.571 da olup, toplam 5.013 firma faaliyet göstermektedir. Bölgede yer alan küçük sanayi sitelerinde; Tekirdağ'da 4.967, Edirne'de 4.527 ve Kırklareli'nde 1.752 kişi olmak üzere toplam 11.246 kişi istihdam edilmektedir.

Küçük sanayi siteleri içinde küçük işletmelerin toplu ve organize bir şekilde faaliyet göstermeleri, daha verimli üretim yapabilmeleri, ana sanayi-yan sanayi ilişkisinin geliştirilmesi gibi yönlerden, sanayide etkinliği artırıcı bir rol üstlenmektedir. Bölgenin sahip olduğu bu değer, özellikle yan sanayiye gereksinim duyan büyük yatırımcılar için önemli bir unsur olarak göze çarpmaktadır.

Tablo 6: Küçük Sanayi Siteleri (2010)

	KSS Sayısı	Alan (da)	İşyeri Sayısı	Toplam Çalışan sayısı
TR21 Trakya	-	2.527,1	5.013	11.246
Edirne	7	696	1.828	4.527
Tekirdağ	8	1.639,1	2.340	4.967
Kırklareli	3	192	845	1.752

Kaynak: Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ İl Planlama Müdürlükleri

2.2.2.2. Tarım ve hayvancılık sektörü

Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde önemli gelir kaynaklarından biri tarımdır. TÜİK 2008 yılı verilerine göre, Bölgenin tarımsal üretim değerinin yaklaşık olarak %77.4'ü bitkisel üretimden, %22.6'sı ise hayvansal üretimden elde edilmiştir.⁵ Bölgede en önemli ürünler buğday, ayçiçeği ve celtiktir. 2008 yılı verilerine göre Bölge, Türkiye buğday üretiminin %12'sini, ayçiçeği üretiminin %61'ini, pirinç üretiminin de %54'ünü karşılamaktadır.

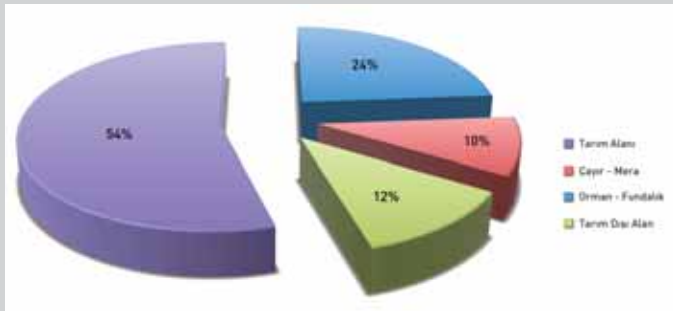
Bölgede yıllardır başarı ile uygulanan suni tohumlama sonucu, genotip özellikler açısından büyükbaş hayvan varlığında önemli ilerlemeler sağlanmış olup, kültür ve kültür melezi hayvan varlığının toplam hayvan varlığına oranı çok yüksektir. Bu durumun sonucu olarak da Bölge, Türkiye'nin damızlık ambarı olma özelliğine sahip bir Bölge olarak değerlendirilmektedir.

Tarımsal yapı

Arazi kullanım durumu

Bölge arazilerinin %55'i tarım alanı olarak kullanılırken, %24'ü orman ve fundalık alan, %10'u çayır ve mera olarak kullanılmaktadır.

Şekil 5: TR21 Trakya Bölgesi Arazi Kullanım Durumu

Kaynak: Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı, 2007

İşletme büyüklükleri

Artan nüfusa paralel olarak arazilerin artmaması, miras paylaşımı, alım-satım, kiracılık ve ortaklık arazilerin parçalanmasına neden olmaktadır. Bölgedeki işletmelerin %66'sı 100 dekar altı işletmelerdir. Bunun %37'si 0-50 dekar arazi büyüklük grubunda yer almakta olup, ortalama işletme büyüklüğü 25.3 dekadır. 51-100 dekar arasında yer alan işletmelerin oranı %29 olup, ortalama işletme büyüklüğü 70.7 dekadır. Bölge, ülke geneline göre her iki grup içerisinde de işletme büyüklükleri açısından ortalamanın üzerindedir (19.5 da; 68.1 da). Çok ve küçük parçalı tarım arazilerinde toprak işleme, sulama ve diğer temel tarımsal uygulamalar yetersiz kalmakta⁶ ve bu durum özellikle kuru tarım yapan üreticilerin gelirlerinin düşük olmasına neden olmaktadır.

Bölgede faaliyet gösteren mevcut tarım işletmelerinin faaliyet konularına göre dağılımına bakıldığında, 2001 Genel Tarım Sayımı sonuçlarına göre Bölgede faaliyet gösteren tarım işletmelerinin genellikle bitkisel ve hayvansal üretimi birlikte yaptıkları görülmektedir.⁷

⁵ Hesaplama canlı hayvan değerleri dikkate alınmamıştır.

⁶ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre

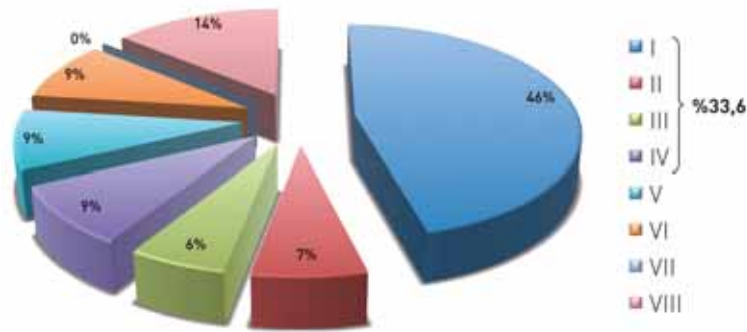
⁷ Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Tekirdağ İli Tarım Master Planı, 2004

Arazi sınıfları

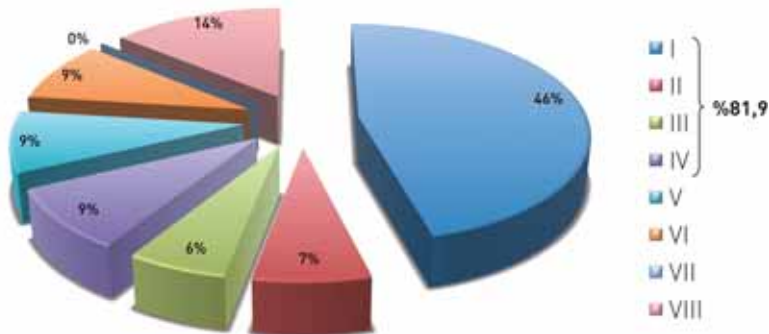
Tarıma elverişli toprakların (ilk dört toprak sınıfı) Türkiye ortalaması yalnızca %33.6'dır. Bölge, bu açıdan ülke geneli ile karşılaştırılacak olursa tarıma uygun arazilerin oranının Türkiye ortalamasının yaklaşık iki buçuk katı olduğu görülür (%81.9). Tarıma elverişli araziler içerisinde toprak dağılımına bakıldığında, toprakların büyük bir çoğunluğunun II. grup arazilerde yoğunlaştığı görülmektedir (%47.0).

Şekil 6: TR21 Trakya Bölgesi Arazi Sınıfına Göre Toprak Dağılımı

TÜRKİYE

TR21

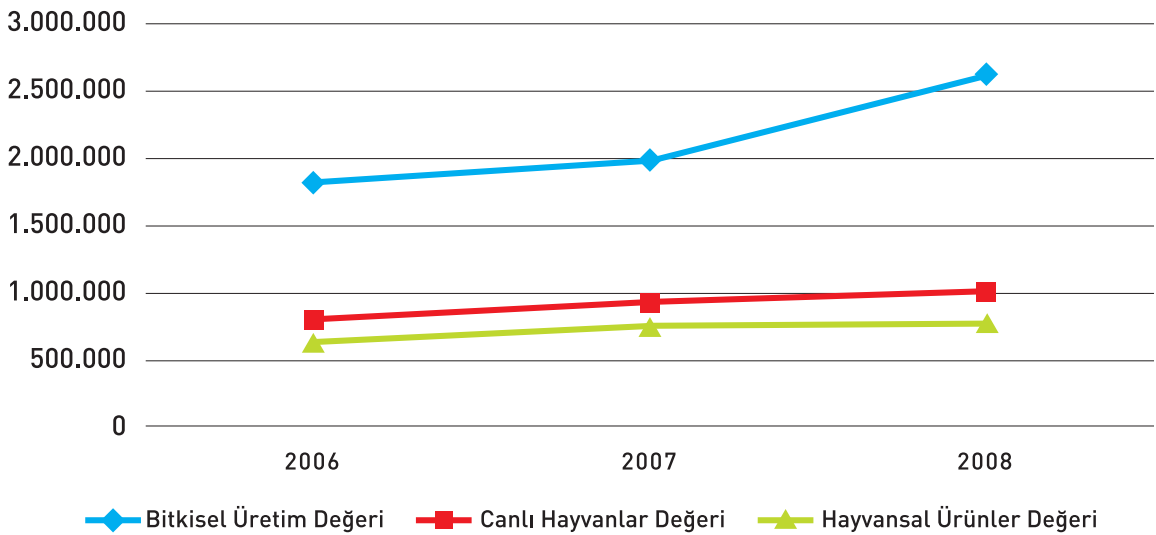
Kaynak: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, TR2 Batı Marmara Tarım Master Planı, 2007

Tarımsal ekonomik göstergeler

2008 yılında ülkemiz genelinde 66 milyar TL bitkisel üretim değeri yaratılmıştır. Bunun %3.9'u TR21 Trakya Bölgesi tarafından sağlanmıştır. İller bazında bir değerlendirme yapılacak olursa, Edirne ilinin bitkisel üretim değerinin diğer illerden daha fazla olduğu görülür. Bölgede cari fiyatlarla sektörlerin katma değeri incelendiğinde, 2006 yılında tarım sektörünün payının %12.5 olduğu görülmektedir. Bölgede %53.5 ile en yüksek pay hizmet sektörüne ait olup, bunu %34.0 ile sanayi takip etmektedir. Tarım sektörünün üretilen bölgesel gayrisafi katma değer içerisindeki oranı diğer sektörlerle göre daha az pay alırken, tarım sektöründe istihdam edilen nüfus oranı diğer sektörlerle yakındır.

Bitkisel üretim ve hayvancılık gelirleri incelendiğinde ise, bitkisel üretim değerlerinin canlı hayvan ve hayvansal ürün değerlerine göre daha fazla ve yıllar bazında da bir artma eğilimi içinde olduğu görülmektedir. Hayvansal ürünlerin değeri, Bölgedeki gelir getiren en düşük tarımsal gelir kalemini oluşturmakta ve üç yıllık veriler göz önüne alındığında, canlı hayvan değerlerinde olduğu gibi, çok az bir artma eğilimi göstermektedir.

Şekil 7: Tarım Sektörlerinin Üretim Değerlerinin Yıllara Göre Değişimi (Bin TL)

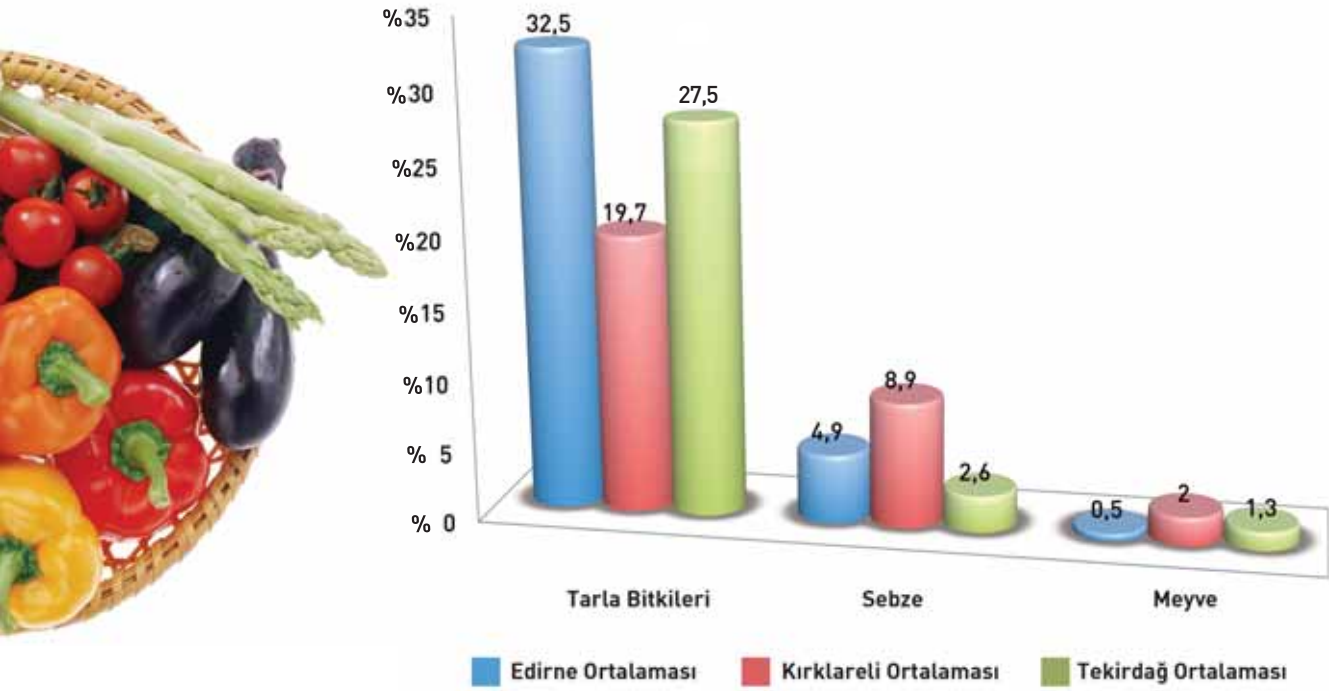
Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR21, 2009

Tarımsal üretim ve verimlilik

Bitkisel üretim

İkliminin elverişli olması sebebiyle TR21 Trakya Bölgesi bitkisel üretimin her alanında ürün verebilirken, üretim miktarı açısından Bölgedeki tarla bitkileri üretiminin üstünlüğü göze çarpmaktadır.

Şekil 8: İllerdeki Bitkisel Üretim Miktarlarının Bölge Üretimine Oranları

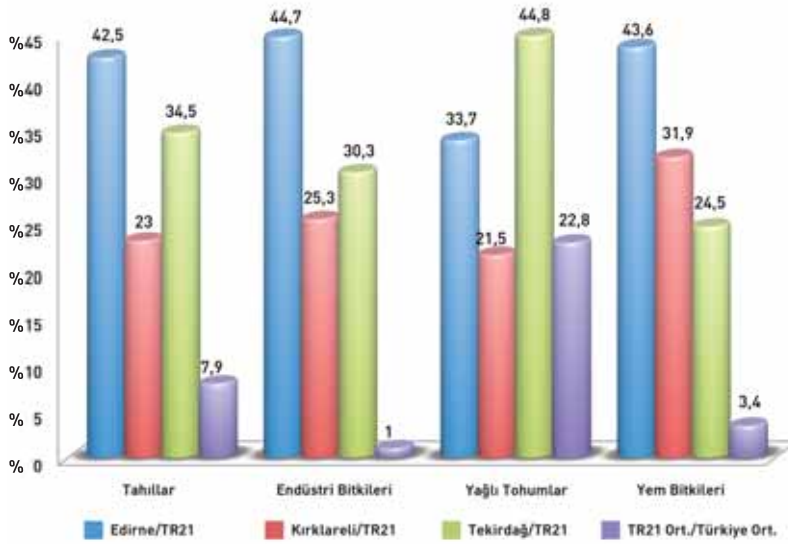

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR21, 2009
2006-2008 yılları verilerinin ortalamaları alınmıştır.

Tarla Bitkileri Üretimi ve Verimi

TR21 Trakya Bölgesinin önemli tarla bitkileri, ekim alanları ve üretim miktarları göz önüne alındığında, sırasıyla tahıllar (alan ve üretim %62), yağlı tohumlar (alan %34, üretim %14), yem bitkileri (alan %3, üretim %17) ve endüstri bitkileridir (alan %0.4, üretim %4.4).

Şekil 9: Tarla Bitkileri Üretiminde İllerin Bölge ve Bölgenin Ülke İçindeki Payları

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR21, 2009
2006-2008 yılları verilerinin ortalamaları alınmıştır.

Üretim miktarları göz önüne alındığında Bölgenin ISIC Rev3 Sınıflamasına göre öne çıkan tarla bitkileri;

- Tahıllarda buğday (ekmeklik), çeltik ve arpa (diğer),
- Yağlı tohumlarda ayçiçeği (yağlık) ve kanola,⁸
- Yem bitkilerinde silajlık mısır,
- Endüstri bitkilerinde şekerpancarı ve
- Yumrulu bitkilerde kuru soğandır.

TR21 Trakya Bölgesinde, Türkiye buğday ekim alanının sadece %7'si kadar bir alanda buğday tarımı yapıldığı halde, yüksek verim oranı sayesinde ülke üretiminin %12'si bu bölgeden karşılanmaktadır. TR21 Trakya Bölgesinin ortalama buğday verim değeri (390 kg/da) Türkiye ortalamasından (230 kg/da) oldukça yüksektir.

Çeltik, Bölgenin Türkiye düzeyinde önemli katkı sağladığı bir üründür. Türkiye ekim alanının %48'i TR21 Trakya Bölgesinde yer almaktadır ve üretiminin %54'ü Bölge tarafından karşılanmaktadır. TR21 Trakya Bölgesinde üretilen çeltiğin %90'ı da Edirne ili sınırlarında gerçekleştirilmektedir. 2000-2008 yılları ortalamasına göre dekar başına düşen verim dünyada 402 kg iken,⁹ Bölgede bu oran 2006-2008 yılı verileri ortalamasına göre 796 kg/da'dır. Buna rağmen, çeltik üretimi ulusal ihtiyacımızı karşılayamamaktadır. Türkiye üretim miktarı olarak dünyadaki Çin, Hindistan, Endonezya, Bangladeş gibi ülkeler arasında yer alamamasına

⁸ Stratejik öneminden dolayı listeye alınmıştır.

⁹ IIRI World Rice Statistics (WRS) (Erişim: Haziran 2010)

¹⁰ IIRI WRS

¹¹ Öztürk, İ. Ö., Avcı, R. Ve Kahraman, T. (2007). Trakya Bölgesinde Yetiştirilen Bazı Arpa (Hordeum vulgare L.) Çeşitlerinin Verim ve Verim Unsurları İle Bazı Kalite Özelliklerinin Belirlenmesi. U. Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi, 21 (81): 59-68.

karşın, çeltik verimi açısından önde gelen ülkelerden birisidir.¹⁰

TR21 Trakya Bölgesindeki arpa üretimi ülke üretiminin yaklaşık %3'üne karşılık gelmektedir. 2006-2008 yılları ortalamaları itibarıyla Tekirdağ, Bölgedeki arpa üretiminin yarısını karşılamakta, bunu %35 ile Kırklareli takip etmektedir. Edirne'nin Bölgedeki arpa üretimindeki payı %14 ile sınırlıdır. TR21 Trakya Bölgesinde hayvancılığın gelişmesi ve arpanın ekmeleklik buğdaya göre erkenciliği sebebiyle sulu alanlarda, arpadan sonra silajlık mısır gibi bitkiler ile ikinci ürün ekiminin yaygınlaşması sonucu, arpa ekim alanlarındaki artışın devam edeceği tahmin edilmektedir.¹¹ Bölgedeki arpa verimi (467 kg/da) Türkiye ortalamasının (233 kg/da) iki katıdır.

TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye ayçiçeği ekim alanının ve üretiminin %61'ini karşılamaktadır. Bununla birlikte, yağ açığını kapatmak için alternatif olarak ele alınan bitkilerden biri kanoladır. TR21 Trakya Bölgesinde kanola üretimi yaygınlaşma eğilimindedir. Ekim dönemi göz önüne alındığında kanolanın buğdaya alternatif bir bitki olabileceği görülmektedir. 2008 yılı verileri incelendiğinde, Türkiye'nin kanola üretiminin %59'unun TR21 Trakya Bölgesi tarafından sağlandığı görülmektedir.

Sebze Üretimi

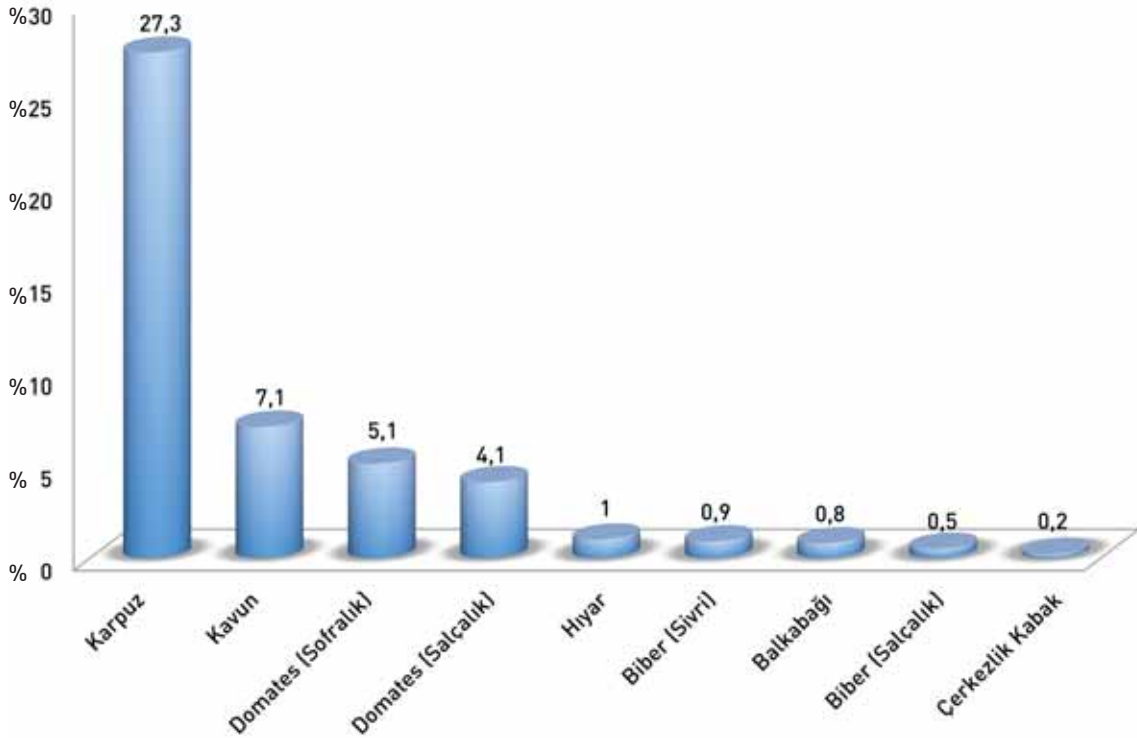
TR21 Trakya Bölgesinde yetiştirilen sebzelerin Bölge üretimindeki oranları incelendiğinde, üç yıllık ortalama üretim miktarına göre (2006-2008 yılları) başı %27.3 ile karpuzun çektiği, bunu %7.1 ile kavun, %5.1 ve %4.1 ile sofralık ve salçalık domatesin izlediği görülmektedir.

Bölgede pazarlama güçlüklerinin olması, fiyat ve pazar garantisinin olmayışı, sebze grubu ürünlerin üretiminin fazla işgücü istemi, sulama tesislerinin yeterli düzeyde olmayışı yanında, ilde üretilen diğer ürünlerden görece yüksek randıman alınmasına ilave olarak sebze işleme sanayinin olmayışı da sebzeçiliğin gelişmesini engellemektedir.¹²

¹² Edirne Tarım İl Müdürlüğü, 2008 Yılı Çalışma Raporu

Şekil 10: Sebze Üretiminin Hasat Alanları ve Üretim Miktarları Açısından Payı

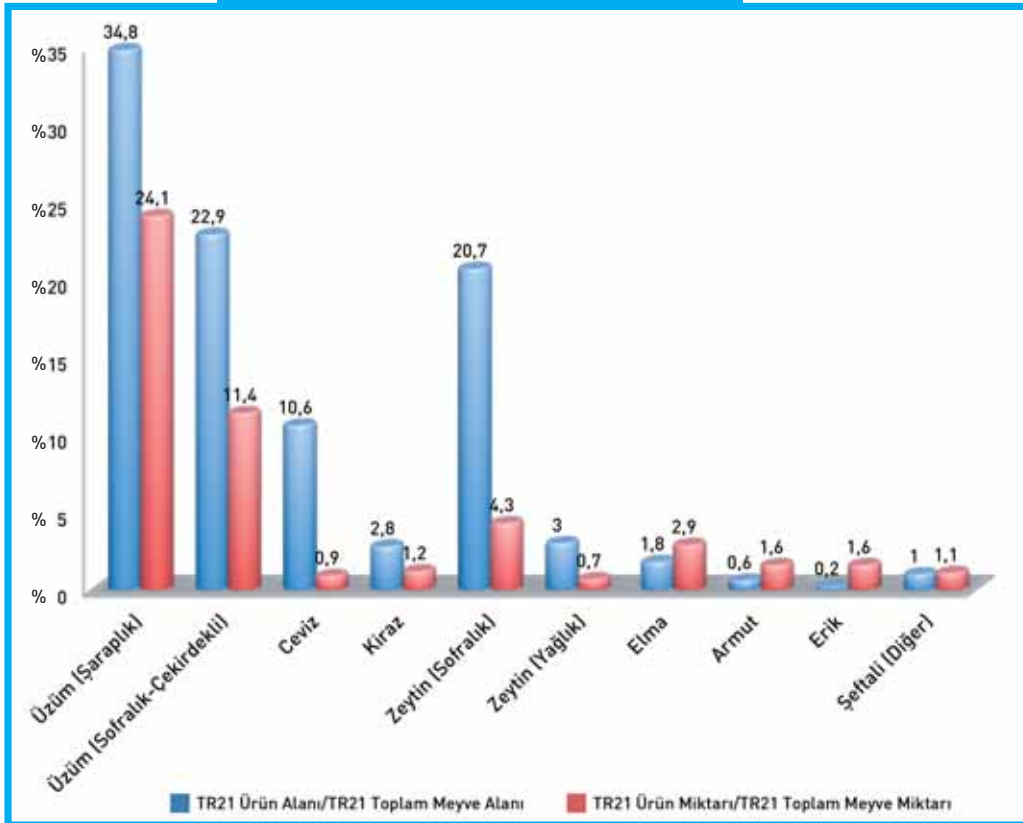
Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR21, 2009
2006-2008 yılları verilerinin ortalamaları alınmıştır.

Meyve Üretimi ve Verimi

TR21 Trakya Bölgesinde meyvecilik göreceli olarak daha az yapılmaktadır. Şaraplık ve sofralık üzüm, sofralık zeytin, kiraz, elma ve ceviz Bölgenin öne çıkan meyveleridir. TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye şaraplık üzüm üretiminin %10'unu karşılamakta olup, sofralık üzüm üretiminde ise Bölgenin payı %1.5 oranında kalmaktadır.

Şekil 11: Meyve Üretiminin Hasat Alanları ve Üretim Miktarları Açısından Payı

Kaynak:
TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR21, 2009
(* 2006-2008 yılları verilerinin ortalamaları alınmıştır.)

Hayansal Üretim

TR21 Trakya Bölgesinde kanatlı sayısının küçükbaş ve büyükbaş hayvan sayısına oranla fazla olmasına rağmen pazarlanan canlı hayvan değerleri türlere göre karşılaştırıldığında, büyükbaş hayvancılığın TR21 Trakya Bölgesinde %84.8'lik bir oranla önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Bunu %14.4 ile küçükbaş hayvancılık takip etmektedir. Kanatlı pazarının oranı ise çok düşüktür (%0.7). TR21 Trakya Bölgesinin pazarlanma değerine göre önemli hayansal ürünleri et, süt, yumurta ve baldır.

Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık

TR21 Trakya Bölgesi büyükbaş hayvancılıkta Türkiye'de ayrı bir öneme sahiptir. Bölgede yapılan canlı hayvan sevklerine

getirilen kısıtlamalar ve uygulanan aşı programları sonucunda Kasım 2007'den beri Trakya'da şap hastalığı görülmemiş olup, Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı (OIE), Mayıs 2010'da Bölgede gerçekleştirilen incelemeler sonucunda Şap hastalığının Trakya Bölgesinde bulunmadığını tescil etmiş, yani Bölgeyi Şap hastalığından aşılı ari olarak tanımlamıştır. Bu özelliğinin yanı sıra, TR21 Trakya Bölgesinde mevcut büyükbaş hayvanların 2006-2008 dönemi verilerinin ortalamalarına göre %97'sinin kültür ve melez sığırlardan oluştuğu görülmektedir. Bu iki durumun sonucu olarak da Bölge, Türkiye'nin damızlık ambarı olma özelliğini kazanmaktadır. Ancak Anadolu'ya gönderilen büyükbaş sayısı yüksek, hastalıktan ari hayvanların ithalatı da pahalı olduğu için Bölge, büyükbaş hayvan sayısında azalma riski ile karşı karşıyadır.

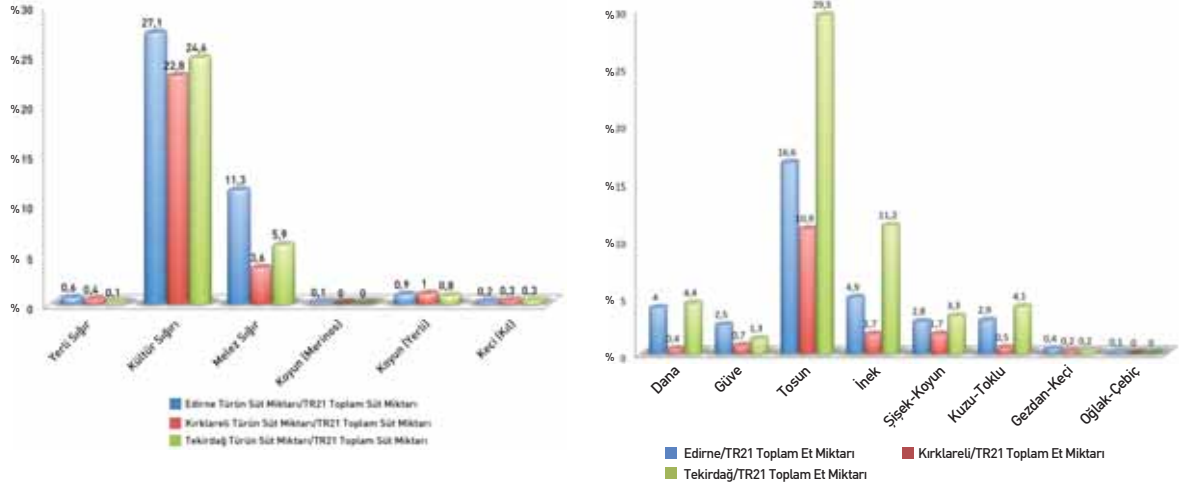
Bölgedeki büyükbaş hayvan besiciliği daha çok süt üretimine yönelik olup, TR21 Trakya Bölgesinde kültür ve melez hayvanların kökenini ağırlıklı olarak (%73.8) Holstein tipi ırklar oluşturmaktadır. Bölge üreticilerinin sahip olduğu hayvan varlığı potansiyel olarak yüksek verimli kültür ve melez ırklardan oluşmasına rağmen yeterli bakım ve besleme koşullarının olmaması, Bölge hayvancılığının önemli sorunları arasında yer almaktadır. Bölgede yapılan hayvancılık daha çok küçük ölçekli olup, aile işletmeciliği şeklindedir.¹³

TR21 Trakya Bölgesinde küçükbaş hayvan sayısı, büyükbaş hayvan sayısına oranla daha yüksek olmasına rağmen küçükbaş hayvancılığın Bölgede gelir getiren bir faaliyet olmadığı görülmekte ve günden güne küçükbaş hayvan sayısı azalmaktadır.

¹³ Azabağaoğlu, Ö., Gaytancıoğlu, O., Kubaş, A., Oraman, Y. (2001). Süt Hayvancılığının Karşılaştığı Sorunlar ve Süt Ürünlerinin Pazar Durumu: Trakya Bölgesi Örneği, Türkiye-Hollanda Besi ve Süt Hayvancılığı Sempozyumu, Ankara: Tarımsal Ekonomik Araştırma Enstitüsü

Şekil 12: Süt ve Et Miktarının Bölge Üretimindeki Payı

Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR21, 2009 (*) 2006-2008 yılları verilerinin ortalamaları alınmıştır.

Bölgede, 2009 yılında toplam 617.792 ton süt üretildiği kayıtlarda yer almaktadır. Küçükbaş hayvanlardan elde edilen süt oranı ise çok düşüktür (%3.6). Bölgenin küçükbaş hayvancılık potansiyelini kullanmadığını gösteren en çarpıcı örnek olarak, Bölgenin önemli ürünlerinden biri olan Edirne peynirinin günümüzde yeterli miktarda koyun ve keçi sütü bulunamamasından dolayı geleneksel içeriği ile üretilmediğinin Bölge yetkilileri tarafından ifade edilmesidir. Küçükbaş hayvancılıkta Bölgenin sorunlarının altında yatan en önemli sebeplerden biri, Bölgede küçükbaş hayvancılıkta et ve süt ırkları olarak ıslah çalışmasına gidilmemiş olmasıdır. Örneğin kıvrıcık koyununun eti, Türkiye koyunları içinde lezzet ve kalite bakımından ilk sıralarda yer almaktadır. Trakya'da ise kıvrıcık, peynir ve yoğurt yapımı sebebiyle daha çok sütü için yetiştirilmektedir.¹⁴ Hedefe yönelik ırklarla üretim yapılmadığından dolayı da küçükbaş hayvancılıkta verim düşük olmaktadır. Süt üretimine yönelik küçükbaş hayvancılıkta Bölgenin bir diğer sorunu ise yeterli ve kaliteli süt sağım tesislerinin bulunmamasıdır.

Canlı hayvan sevkiyatlarının kontrol altına alınması, piyasanın kontrolü, üreticinin ürününün değerini bulması ve hayvan sevkiyatının daha az maliyetli ve basit hale gelmesi açısından canlı hayvan pazarları ve borsaları çok büyük bir öneme sahiptir. Bölge illerinden Edirne ilinde de modern bir şekilde işletilen bir "Canlı Hayvan Borsası" ve "Et ve Et Ürünleri Entegre Tesisi" bulunmaktadır. Ayrıca, Keşan ve Havsa ilçelerinde "Canlı Hayvan Pazarları" bulunmaktadır.

Hayvansal üretimde en önemli girdiyi oluşturan kaliteli kaba yemin en ucuz ve en kolay temin edildiği kaynaklar çayır ve meralardır. Mera vasıflı araziler, TR21 Trakya Bölgesinin %10'luk bir kısmını oluşturmaktadır. Ot kalitesini yitiren meralar yem bitkisi ihtiyacını karşılamaktan oldukça uzaktır. Aşırı otlatma ve mera ıslah projelerinin yeterli düzeylerde yapılamaması meraların cazibesini azaltmıştır. Yem bitkisi ihtiyacının karşılanabilmesi için, çayır ve mera alanlarının ıslahı ve yem bitkileri ekiliş alanlarının artırılması gereklidir.

¹⁴ Altın T., Yılmaz, M., 2002. Yetiştirici Koşullarında Kıvrıcık Koyunlarının Süt ve Yapağı Verim Yetenekleri. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Kümes hayvancılığı

TR21 Trakya Bölgesinin Türkiye kanatlı (tavuk, hindi, ördek, kaz) üretimindeki payının genelde çok küçük olduğu, sadece ördek üretiminde %10.6'lık payı ile bu eğilimi biraz kırdığı görülmektedir.

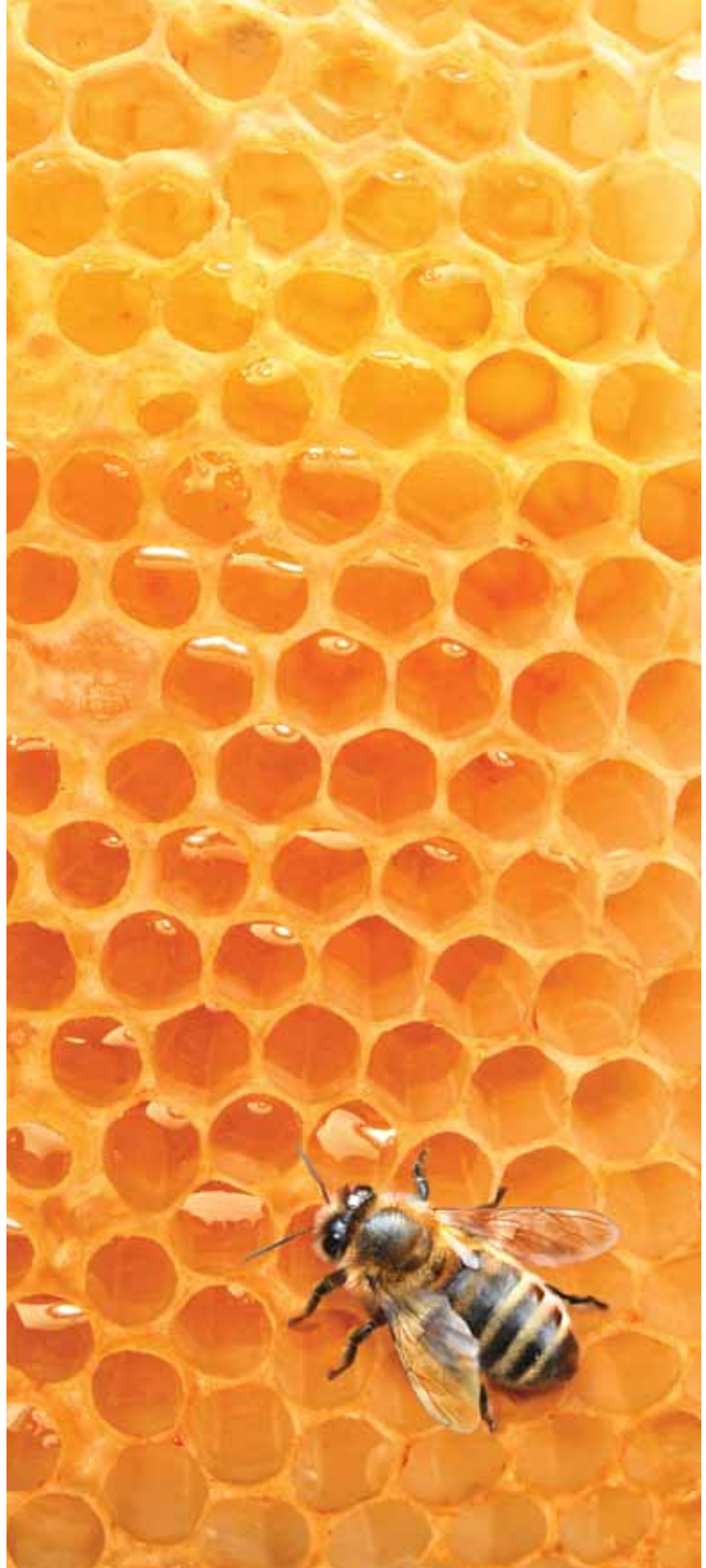
Arıcılık

TR21 Trakya Bölgesi, ülkemizin sahip olduğu beş adet bal arısı ırkından biri olan ve Trakya'da iklim şartlarına uyum sağlamış Karniol ırkına (*Apis mellifera carnica*) genetik yakınlık gösteren "Trakya Arısı"na ev sahipliği yapma özelliğine sahiptir. Gezici arıların konaklaması sonucu Trakya arısının ırk özelliklerinin muhtemel bozulmalarının önlenmesi amacıyla, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından verilen 30.06.2010 tarih ve 29 sayılı oluru doğrultusunda; sınırları belirlenen alanlarda Bölge gezici arıcılığa kapatılmış olup, "Trakya arısı" genetik kaynaklar yönünden koruma altına alınmıştır.

Bu avantajına rağmen, Bölgedeki arıcılık profili incelendiğinde, Bölge arıcılarının, ayçiçeği bitkisinin tozlanmasında bal arısının oynadığı rol dolayısı ile yan uğraş olarak arıcılık yaptıkları ve ticari teknik arıcılığı uygulayan arıcı sayısının az olduğu dikkati çekmektedir. Bölgedeki arıcıların arı sütü, polen, propolis gibi katma değeri yüksek ürünlere yönelmemiş olması da bu durumun bir sonucu olarak görülmektedir.

Su Ürünleri

TR21 Trakya Bölgesi üç tarafı Karadeniz, Marmara ve Ege Denizleri ile çevrili olmasına ve akarsu, göl ve gölet açısından oldukça zengin olmasına rağmen sahip olduğu su ürünleri potansiyelini yeterince değerlendiremeyen bir bölgedir.

Bankacılık ve finans sektörü

Hizmetler sektörünün önemli kalemlerinden biri bankacılık ve finans sektörüdür. İdeal bir finansal sistem bireylerin tasarruf yapmalarını teşvik edici mevduat hizmetleri ve sermaye ihtiyacı olanlara kredi sağlama hizmeti ile tasarrufların artmasını ve finansal kaynakların yeni girişimlere aktarılması mekanizması ile yatırımların artmasını teşvik etmektedir. Finansal sistem içinde belirlenen mevduat ve kredi faiz oranları, yatırımcılar ile fon sahiplerinin buluştuğu fon piyasasındaki üzerinde anlaşmaya varılan fon kullanma fiyatlarıdır. Bireylerin yeterince tasarruf etmelerini sağlayan yükseklikte ve yatırımcılar için en önemli maliyetlerden biri olan finansman maliyetlerinin yatırımlarının önünü kesmeyecek kadar düşük bir seviyede olması istenilen durumdur. Piyasalarda fon sahipleri ile yatırımcıların buluşmasına aracılık eden ise bankalar, kredi kooperatifleri ve diğer finansal kuruluşlardır.

2000 yılında ve sonrasında Türkiye ekonomisinde bankacılık sektöründen kaynaklanan ekonomik kriz sonrasında bankacılık sistemi yeniden düzenlenmiş ve ülke genelinde finansal istikrar sağlanmıştır. Makroekonomik düzeyde sağlanan bu istikrarın ülke genelinde finansal sistemin etkinliğini artırması, yatırım ortamını iyileştirmesi ve yatırımların artması sonuçlarını getirmesi beklenmektedir. 2000 yılı

Mevduat

Ekonomik büyümenin ve bunun toplumun tüm kesimlerine olumlu etkilerinin yayılmasının sonucunda kalkınmanın gerçekleşebilmesi için önemli koşullardan biri tasarrufların artırılabilmesi ve sermaye birikiminin sağlanabilmesidir. TR21 Trakya Bölgesinin ikili yapısı içinde değerlendirildiğinde, sanayinin büyük bir bölümünün Bölge dışındaki firmalardan oluştuğu görülmektedir. Bu durum, yatırımlardan kaynaklanan refahın, halkın tasarruflarına ve sermaye birikimine yeterince nüfuz edememesinin unsurlarından biridir. Tarımsal üretimden elde edilen gelirlerin artış göstermemesi de yine bu dezavantajlı durumu güçlendirmektedir.

Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerini içine alan TR21 Trakya Bölgesindeki toplam mevduat incelendiğinde, mevduatın TR21 Trakya düzeyinde 2007 yılından 2009 yılına kadar yıllık yaklaşık %20 büyüdüğü görülmektedir. 2009 yılı itibarıyla üç il arasında en yüksek mevduata sahip olan il Tekirdağ'dır. Tekirdağ'ı Edirne ve Kırklareli illeri takip etmektedir. TR 21 Trakya Bölgesindeki toplam mevduatın Türkiye'deki toplam mevduat (467.350.330.000 TL) içindeki payı %1.34'dür. Türkiye'nin toplam mevduatı içindeki bu pay düşük görünmektedir.

sonrası dönemde önceki döneme göre daha hızlı bir ekonomik büyümenin sağlanması ve Merkez Bankası'nın yeni dönemde bağımsız olması sayesinde güçlü duruşu ve beklentilerin iyi yönetilmesi sayesinde fiyat istikrarının sağlanmış olması bu yönde olumlu göstergelerdir.

Finansal sistemin değerlendirilmesinde, Bölgenin tarım ve sanayi yoğun olarak ikili bir yapı arz ettiği göz önünde bulundurulmalıdır. Sermaye yoğunluğunun göreceli olarak daha yüksek olduğu sanayi bölgelerinin ve yüksek bir mekanizasyona sahip olmasına rağmen emeğin daha yoğun kullanıldığı tarımsal üretim bölgelerinin finansal ihtiyaçları farklılıklar göstermektedir. Ayrıca Bölgedeki firmaların birçoğunun KOBİ sınıfında olması ve tarımsal üretimde kurumsallaşmanın istenilen düzeyde olmaması finansal ihtiyaçları belirleyen önemli karakteristiklerdir.

Makroekonomik düzeyde sağlanmış olan bu finansal istikrarın TR21 Trakya Bölgesi üzerindeki etkilerini incelemek için üretilen gelir, tasarrufların bir gösterimi olarak bankalardaki mevduatlar ve kredi kullanım istatistiklerinden istifade edilecektir. Bu bölümde sırası ile Bölgede mevduatlar ve kredi kullanımı konularından bahsedilerek, Bölgenin finansal kaynak oluşturma ve kullanma potansiyeli ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Nitekim fert başına mevduat verileri incelendiğinde de TR21 Trakya Bölgesinin Türkiye ortalamasının altında kaldığı görülmektedir.

Sanayi üretiminin daha yoğun olduğu Tekirdağ ilinde tasarrufların diğer iki ilden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bölgenin tümü düşünüldüğünde tasarruf artışının istenilen düzeyin altında kalması dezavantajlı durumu açık olarak istatistikler tarafından sergilenmektedir. Tasarruflarda en iyi durumda olan Tekirdağ'ın dahi Türkiye ortalamasının altında kaldığı illere göre kişi başına mevduat dağılımına ilişkin istatistikler sayesinde gözlenmektedir.

Kişi başı mevduatın illere göre dağılımı incelendiğinde, TR21 Trakya Bölgesinde kişi başına düşen mevduat tutarı 4.143 TL'dir, Türkiye ortalaması ise 6.441 TL'dir. Tekirdağ, toplam mevduat açısından TR21 Trakya Bölgesi içinde 1. sırada yer almasına karşın, kişi başı mevduat bakımından son sırada yer almaktadır. Kişi başı mevduat sıralamasında Edirne 1. sırada yer alırken, Kırklareli çok az bir farkla 2. sırada bulunmaktadır.

Şekil 13: Kişi Başı Mevduatın İllere Göre Dağılımı (TL)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Bölgede dengeli bir kalkınmanın oluşturulması için sanayi üretiminin artırılmasının gerekliliğinin yanı sıra tarımdan ve tarıma dayalı sanayiden elde edilen gelirlerin artırılması ve yerel girişimciliğin oluşturulması yolu ile yerel halkın tasarruflarını arttırma imkânının oluşturulması gereklidir.

Krediler

Tasarruflar konusunda görülen dezavantajlı durum, kredi kullanım miktarlarında da görülmektedir. Bu durumu Bölgeye ait kredi kullanımı istatistikleri açıkça sergilemektedir.

İl bazında krediler incelendiğinde; TR21 Trakya Bölgesi düzeyinde 2008 yılında kredilerde 2007 yılına göre %30'luk bir artış olduğu gözlemlenmektedir. 2009 yılında ise çok küçük miktarda bir artış meydana gelmiştir. Tekirdağ, TR21 Trakya Bölgesi içinde kredilerin toplam tutarı bakımından 2009 yılı itibarıyla 1. sırada yer almaktadır. Tekirdağ'ı Edirne ve Kırklareli takip etmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinin mevduat bakımından Türkiye'deki payı %1.34 olmasına karşın kredilerden %1.52 ile daha büyük bir pay aldığı görülmektedir (Türkiye'de 2009 toplam kredi tutarı: 314.652.065.000TL).

Toplam kredi tutarında Tekirdağ, TR21 Trakya Bölgesi içinde 2009 yılı itibarı ile ilk sırada yer alsa da kişi başına düşen kredilerde 2. sırada yer almaktadır. Kişi başı kredilerin illere göre dağılımı grafiğine bakıldığında, Edirne'nin kişi başı mevduatta olduğu gibi kişi başı kredi tutarında da ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ kişi başı kredi tutarı bakımından Türkiye ortalaması olan 4.336 TL'nin altında kalmaktadır.

Şekil 14: Kişi Başına Kredilerin İllere Göre Dağılımı (TL)

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği

Kişi başına mevduat tutarı ile kredi tutarı arasındaki fark incelendiğinde, bu farkın en düşük olduğu ilin Tekirdağ (542 TL) olduğu görülmektedir. Bu farkın en yüksek olduğu il ise 1.680 TL ile Kırklareli'dir.

Türkiye'de kişi başına toplam mevduat tutarı ile toplam kredi tutarı farkının 2.104 TL üzerinde iken bu rakam TR21 Trakya Bölgesi için 989 TL'dir. Kredi kullanımının yetersiz düzeyde olduğunu gösteren istatistikler ışığında, Bölgede yerel girişimci sayısı ve özel finansal kaynaklar arzının artırılarak, ekonomik kalkınmaya hız verilmesi gerekmektedir.

Ticaret

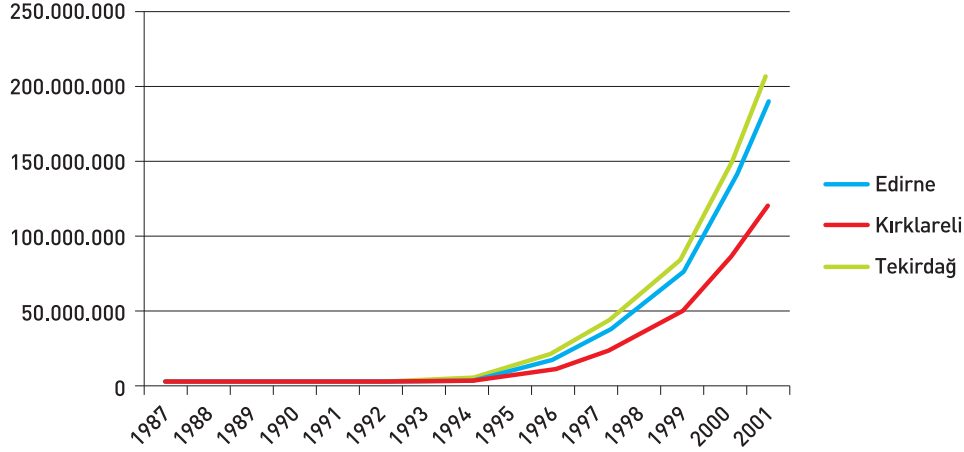
İç Ticaret

Ticaret hizmet sektörü içinde üretilen malların pazarlanması ve parasal değere dönüştürülmesini sağlayan önemli bir alt sektördür. Üretimin artırılmasının yanı sıra pazarlarla iletişimin kurulması, pazarlama tekniklerinin oluşturulması ve geliştirilmesi, markalaşma ve ürün çeşitliliği artırılarak, Bölgedeki üretimin katma değeri yüksek ürünler ortaya koyması gibi stratejilerle üretilen malların daha fazla gelir getirmesini sağlamak ekonomik kalkınmanın önemli saç ayaklarından birini oluşturmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi sanayi ve tarım üretiminin yoğun yapıldığı, ayçiçeği yağı, kanola yağı, tekstil malları gibi bazı üretimlerde Türkiye'nin toplam üretimi içinde önemli bir konuma sahip olmasına rağmen, elde edilen gelir istenilen düzeyde değildir. Bölgedeki illerin ticaret istatistikleri incelendiğinde 1980-2001 döneminde ticaretten elde edilen nominal gelirin sürekli yükseliş göstermektedir. Ticaret hacminin büyüklüğüne göre yapılan sıralamada Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli sıralaması görülmektedir.

Şekil 15: TR21 Trakya Bölge İllerinde Ticaret Hacmi (Milyon TL)

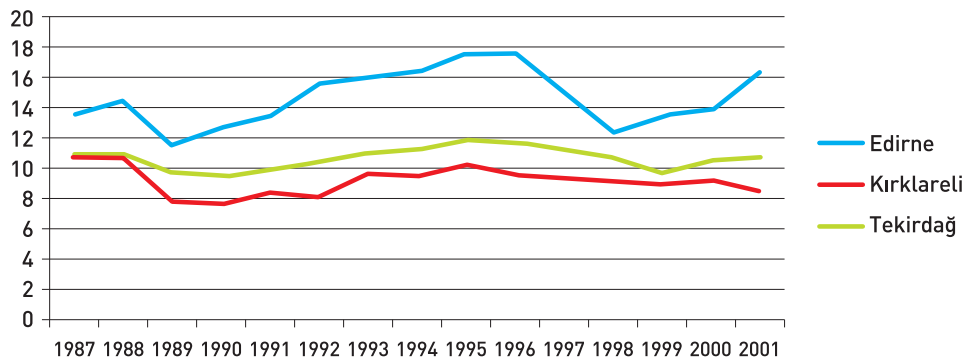
Kaynak: TÜİK, Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla İstatistikleri

Ticaretten elde edilen nominal gelir logaritmik artış göstermesine rağmen reel ticaret gelirlerinin artışından daha düşüktür. Bölgeye özel ticarete konu olan mallara ilişkin bir fiyat endeksinin olmaması nedeni ile bu durum istatistikî verilerle gösterilememiştir. Ancak Türkiye genelinde kullanılan fiyat endekslerinin kullanılması ile bu durum kolaylıkla gösterilebilir.

Ticaret hacmi istatistiklerinin yanı sıra ticaret hacminin gayri safi yurt içi hâsıla içindeki payına ilişkin istatistikler, Bölge yapısının ve temel karakteristiğinin sergilenmesi açısından anlamlıdır. Bu durumda, sanayi üretiminin en az yoğun olduğu il olan Edirne'de ticaretin payı en yüksek değere ulaşmaktadır. Sanayi yoğun bir kimliğe sahip olan Tekirdağ'da ise ticaretin payının daha düşük rakamlara sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca her üç ilde de söz konusu oran, farklı yıllarda aşağı doğru hareket etmiş olmasına rağmen uzun dönem trendi istikrarlı bir seyir izlemiştir.

Edirne'nin ticari faaliyetler açısından daha fazla pay almasının en önemli sebebi, tarihi ve kültürel bir altyapıya ve tarımsal üretim yoğunluğuna sahip olmasıdır. Benzer şekilde tarımsal üretimi ve turizm potansiyeli ile Kırklareli için de ticaretin önemli olduğundan bahsedilebilir.

Şekil 16: Bölgede Ticaretin Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla İçindeki Payı

Kaynak: TÜİK, Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla İstatistikleri

Tekirdağ'da ise söz konusu yapı farklılık arz etmektedir. Sanayi üretimi yoğunluğunun giderek arttığı Tekirdağ'da ticaretin toplam gelir içindeki payı uzun dönemde sabit bir seyir izlemiştir. Aynı zamanda, bu pay kısa vade aralıkları ile dalgalanmalar göstermektedir. Sonuç itibariyle, sanayi mallarının pazarlanması yoluyla Tekirdağ'ın uzun dönemde ticaret hacmini arttırabileceği görülmektedir.

Bölgede kurulu bulunan ticaret borsaları ticaretin bugüne kadar gelişiminde önemli bir rol oynamıştır ve gelecekte

de ticaretin geliştirilmesi kullanılabilircek önemli kurumsal yapılardır. TR21 Trakya'da Tekirdağ, Çorlu, Hayrabolu, Malkara, Edirne, Babaeski, İpsala, Keşan, Kırklareli ve Lüleburgaz Ticaret Borsası olmak üzere toplam 10 adet ticaret borsası mevcuttur. Tekirdağ genelinde mevcut ticaret borsaları 2008 yılı verilerine göre toplamda 2.019.033.350 TL ile en yüksek işlem hacmini gerçekleştirmiştir ve bu değer Kırklareli'nde mevcut ticaret borsaları işlem hacimleri toplamının üç katından fazladır. Edirne Ticaret Borsalarının işlem hacimleri toplamı 1.562.380.900 TL

ile Türkiye toplamının %2.26'sıdır. TR21 Trakya genelinde işlem hacimleri toplamı 2008 itibarı ile 4.275.688.040 TL ile Türkiye toplamının %6.19'unu oluşturmaktadır.

2004-2008 yılları arasında Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli illerimizde mevcut ticaret borsaları işlem hacimleri sürekli artış eğilimindedir. Bu artış toplam olarak Tekirdağ için yaklaşık %98 ile göze çarpmaktadır. Ancak, Bölgedeki ticaret borsalarının işlem hacimleri Türkiye ortalamasının altındadır.

Dış Ticaret

TR21 Trakya Bölgesinde özellikle yabancı yatırımcıların yeni yatırımlar yapmaları, kapasitelerini arttırmaları ve ayrıca büyük ölçüde üretimini ihraç eden yerli firmaların bulunması, Bölgenin dış ticaret konusunda öncü bir Bölge olma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir. Bu potansiyelin tam olarak kullanılmadığı dış ticaret verilerinden anlaşılmaktadır.

Bölgede dış ticaret rakamları ekonomik kriz öncesi 2008 yılı için değerlendirildiğinde, ihracatta yılda 745.783.000 dolar ve %0.56 oran ile Türkiye'de 16. sırada, ithalatta ise yılda 936.477.000 dolar ve

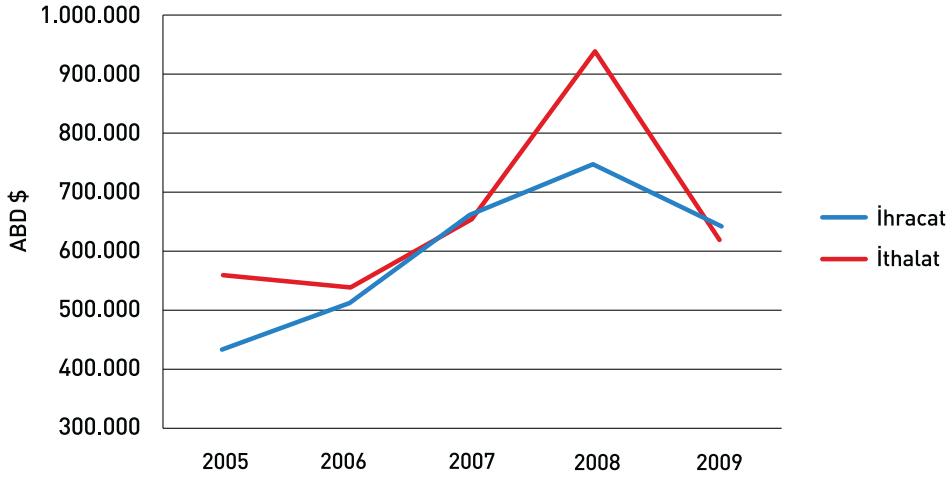
%0.46 oran ile Türkiye'de 13. sırada yer almaktadır. Global ekonomik kriz sonrası 2009 yılında Bölgenin ihracatı 645.161.000 dolara, ithalatı 619.038.000 dolara gerilemiştir.

Bölgede Çorlu, Çerkezköy, Lüleburgaz ve Marmara Ereğlisi gibi sanayi bölgelerinin bulunmasına rağmen dış ticaret rakamlarının düşük gözükmesinde söz konusu verilerin firma vergi kimlik numaralarının bağlı olduğu ile göre hesaplanmış olmasının etkisi vardır. İhracatın ithalatı karşılama oranı TR21 Trakya Bölgesi için yıllar itibarı ile farklılık göstermektedir. 2005 ve 2008 yıllarında ithalat ihracattan daha fazla; 2006, 2007 ve 2009 yılları içinse ihracat

ithalattan daha fazladır. Özellikle 2009 yılı Bölge dış ticareti ekonomik krizin ülke genelinde atlatılmasına pozitif etki sağlamaktadır.

2009 yılı verilerine göre TR21 Trakya ihracatının %74.90'ı ve ithalatının %76.52'si, Bölgede dış ticaret hacmi en gelişmiş il olan Tekirdağ'da gerçekleşmektedir. Geçmiş yıllara göre Tekirdağ'ın Bölge ihracatındaki payı azalma, ithalatındaki payı da artma eğilimindedir. Son iki yılın verilerine göre küresel ekonomik krizin Bölge dış ticaretini ihracatta %13.5; ithalatta %33.9 oranlarında azalttığı gözlemlenmektedir.

Şekil 17: TR21 Trakya Bölgesi İçin Yıllara Göre İhracat ve İthalat Miktarları

Kaynak: TÜİK

TÜİK 2008 verilerine göre Bölge dış ticaretinin sektörlere göre dağılımında imalat sanayi ihracatta %92.99; ithalatta %78.09 ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sıradaysa ihracatta %6.02; ithalatta %20.53 ile tarım ve ormancılık sektörü yer almaktadır. TR21 Trakya Bölgesinin elektrik, gaz ve su ile gayrimenkul kiralama ve iş faaliyetleri faaliyet alanlarında kayda değer bir dış ticareti yoktur.

Turizm

TR21 Trakya Bölgesi; coğrafi konumu, doğal güzellikleri ve ekonomik faaliyetleri ile birlikte köklü tarihi ve kültürel zenginlikleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu durum, turizm sektörünün gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Ancak, Bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelini istenilen ölçüde ekonomik değere dönüştürebildiğini söylemek güçtür. Bölge, turist potansiyeli açısından öncelikli olarak coğrafi konumundan yararlanmaktadır. Bunlardan birincisi, İstanbul ve çevresinden gelen yazlık ve günübirlikçi yerli turistlerdir. Karadeniz, Marmara ve Ege Denizi'ndeki kıyı şeridi yazlık ve hafta sonu kaçış bölgesi olarak görülmektedir. Ancak, talebe yönelik hizmetlerin sunumunda çeşitli altyapı eksiklikleri, profesyonel hizmetlerin gelişmemiş olması, sezonun kısalığı, çarpık yapılaşma gibi nedenler yetersizlikler doğurmaktadır.

Bölgenin cazbettığı ikinci turist kaynağı, AB ile sınır olduğu Balkan ülkeleridir. Özellikle Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelen turistler Bölgeyi tercih etmekte, ancak yine çeşitli altyapı yetersizliklerine de bağlı olarak, çoğunlukla günübirlik konaklamasız olarak ayrılmaktadır.

Üçüncü turist kaynağı, özellikle Edirne ve çevresinin yüksek derecede talep gördüğü kültür turizmine bağlı olarak Türkiye'nin dört bir yanından gelen turistlerdir. Tarihi ve kültürel varlıkları, dünyaca ünlü organizasyonları ile Edirne, ülke ve dünyanın birçok yerinden ziyaretçiyi Bölgeye çekmektedir.

Bölgenin turistik altyapısı, potansiyeli karşılayabilecek yeterliliklere sahip değildir. Öncelikle, her üç il de, oda ve yatak kapasitesi bakımından Türkiye ortalamalarının altında kalmaktadır. Bölgede yeterli sayıda turistik tesis bulunma-

maktadır. Bu alanda, insan kaynakları anlamında da girişimci ve personel eksikliğinden söz edilebilir. Ayrıca, kentsel altyapının ve donatı alanlarının turizme hizmet edecek şekilde dizayn edilmesi ve yeterli tanıtım ve promosyonun sağlanması oldukça önemlidir. Sonuç olarak, TR21 Trakya Bölgesinin turistik potansiyelini ekonomik girdiye dönüştürebilecek planlamalar, stratejiler ve politikalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Bölge, turizm çeşitliliği bakımından ise birçok alternatifte sahiptir. Öncelikle, üç denize kıyısının avantajı ile birlikte deniz turizmi oldukça yaygındır. Özellikle Saroz, Şarköy ve Iğneada sahip olduğu bakir doğası ve temiz denizi ile önemli bir cazibe merkezidir. 751 km olan kıyı uzunluğu, Türkiye'nin 7.816 km olan kıyı uzunluğunun %9.6'sını oluşturmaktadır ancak kıyı turizminde geldiği nokta, bu potansiyelin altında yer almaktadır.

Turistik tesislere giriş ve konaklama sayıları arasındaki farka bakıldığında, TR21 Trakya Bölgesi Türkiye ortalamasının oldukça altında bir değere sahiptir. Bu durum, Bölgede yeterli ve nitelikli konaklama tesislerinin bulunmadığının, Bölgeye çekilen turistin transit yolcu ya da günübirlikçi olduğunun ve turisti Bölgede tutacak, ekonomik değer üretecek faaliyetlerin yeterli olmadığına bir göstergesidir.

Bölge genelinde özellikle Marmara Denizi'nde yaşanan kirlilik ve çevre sorunları yanında yukarıda özetlenen temel sorunların giderilerek sektörün geliştirilmesi için; öncelikli olarak kıyı şeridi boyunca uzanan yazlık yerleşmeleri planlı bir statüye alınmalı, kirlenici unsurlar giderilmeli, var olan kültür ve turizm varlıkları korunmalı ve bu varlıkların tanıtımı konusunda ulusal ve uluslararası medya kuruluşları ile tur operatörlerinin desteği alınmalıdır.

Turizm Sektöründe İstihdam ve Rekabet Gücü

Edirne'nin sahip olduğu tarihi ve kültürel zenginlikler, şehrin turizm alanındaki rekabet gücünü arttırmaktadır.

Kırklareli ilinde turizm sektörü güçlü bir yapıya sahip olmamakla birlikte, İl sahip olduğu Yıldız Dağları ve Karadeniz kıyı şeridi ile deniz ve doğa turizmi potansiyeline sahiptir. Bölge, özellikle dağ yürüyüşü (trekking), ekolojik turizm ile alternatif köy turizmi konusunda önemli bir potansiyele sahiptir.

Tekirdağ ili ise sahip olduğu kıyı şeridi ile deniz, yelkenli ve yamaç paraşütü konusunda turizm sektörüne fırsatlar sunmaktadır. Yukarıdaki verilere bakıldığında, Edirne ili haricinde Bölgedeki diğer illerin turizmde rekabet gücü orta veya düşük seviyededir.

Lojistik sektörü

Ekonomik alanda hız, maliyet ve esneklik kavramlarının ön plana çıkmasıyla birlikte lojistik sektörünün önemi daha da artmıştır. Farklı taşıma modlarını entegre eden intermodal taşımacılık sistemleri, lojistik faaliyetlerin vazgeçilmez unsurları haline dönüşmüştür.

Bu anlamda, TR21 Trakya Bölgesi mevcut havaalanı, limanları, demiryolu ve denizyolu bağlantıları ile gelişmiş bir lojistik üs olabilecek niteliklere haizdir. Bu niteliklerin en başında coğrafi konum yer almaktadır. Zira Bölge, gerek Avrupa-Asya arasında bir köprü işlevi görme, gerekse İstanbul'a yakınlık gibi özellikleri etkin bir şekilde kullanabilmektedir. Ayrıca, ülke dış ticaretinde Avrupa ülkelerinin önemli bir paya sahip olması, TR21 Trakya Bölgesinin jeo-ekonomik konumunu güçlendirmektedir.

Lojistik üs olma niteliklerinin ikincisi, güçlü bir ulaştırma altyapısı ve bu altyapının intermodal taşımacılık sistemlerine uygunluğudur. Tekirdağ'da bulunan Akport Limanı'nın demiryolu hattı ile bağlantısı tamamlanmıştır. Marmara Denizi içinde ve Avrupa limanları kapsamında gerçekleştirilen Ro-Ro seferleri, Bölgenin ülke ve dünya pazarlarına erişimini kolaylaştırmaktadır.

Bununla birlikte, Marmaray projesi kapsamında Gebze-Halkalı hattındaki tren seferleri iki yıl süre ile durdurulacak ve yük trafiği Derince-Tekirdağ arasındaki "trenferi" seferleri ile sağlanacaktır. Yükler, Tekirdağ Akport Limanı'na indikten sonra, Tekirdağ-Muratlı arasındaki demiryolu ile İstanbul-Kapıkule demiryoluna aktarılabilir. 300 metreden daha uzun gemilerin İstanbul boğazından geçemiyor olması, Tekirdağ limanlarının "aktarma liman" olarak kullanılmasını gerektirecektir. İnşa çalışmalarının devam ettiği 2.500.000 TEU kapasiteli Asyaport Limanı'nın ise, Bölgenin lojistik potansiyelinin gelişmesi noktasında büyük katkı yapacağı görülmektedir.

2.2.2.4. Diğer sektörler

Enerji sektörü

Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'nin enerji ihtiyacı sürekli olarak artmaktadır. Büyüyen nüfus ve gelişen sanayisiyle her geçen gün yeni yatırımların ihtiyaç gösterdiği enerji sektörü, dinamik bir yapı arz etmektedir. Türkiye, tükettiği enerjinin yalnızca dörtte birine yakını yerli kaynaklardan karşılayabilmektedir.¹⁵ Bu nedenle enerji konusu, sürdürülebilir kalkınmaya giden yolda ele alınması gereken öncelikli konular arasında bulunmaktadır. TR21 Trakya Bölgesinde, EPDK verilerine göre toplam 48 adet lisanslı elektrik üreticisi bulunmaktadır. Bunlardan 29 tanesi otoprodüktör, 19 tanesi ise üretici lisansına sahiptir. Türkiye'de yürürlükte olan otoprodüktör lisanslarının %15'i Bölgede bulunmaktadır.¹⁶

2008 yılı verileri itibarıyla, TR21 Trakya Bölgesinde kişi başına elektrik tüketimi Türkiye ortalamasının iki katından fazladır. Tekirdağ, Türkiye'de kişi başına elektrik tüketimi kullanımında ikinci sırada yer almaktadır. Bölgede tüketilen elektrik enerjisinin istikrarlı bir şekilde artış göstermesi, gelecek dönemde yenilenebilir enerji tesisleri başta olmak üzere yeni elektrik üretim tesislerinin kurulması ihtiyacını işaret etmektedir.

¹⁵ 2008 yılında bu oran %27,2'dir.

¹⁶ <http://www.epdk.gov.tr/lisans/elektrik/lisansdatabase/verilentesistipi.asp> (Erişim tarihi: Temmuz 2010)

Enerji sektörünün geleceği açısından yenilenebilir kaynakların devreye alınması özel bir önem taşımaktadır. Zira, enerji potansiyelinin azami ölçüde kullanımının sağlanabilmesini teminen yüksek verim elde edilmesi ve birim enerji başına düşük emisyon sağlanması amacıyla çevrim teknolojilerinden yararlanılması gerekmektedir.

TR21 Trakya Bölgesi açısından potansiyel arz eden temel yenilenebilir enerji kaynakları, rüzgâr ve biyogaz olarak değerlendirilmektedir. Bölgenin çevresel sorunlarının aşılmasına da katkıda bulunabilecek yenilenebilir enerji sektörü, gelişime açık bir sektör olarak nitelendirilmektedir.

Madencilik sektörü

Günümüzde gelişmişliğin göstergeleri olarak nitelendirilen demir-çelik, enerji ve tarım ürünleri üretimindeki devamlılık, büyük ölçüde madencilik ürünleri ile sağlanmaktadır. Ayrıca, tüm sanayi dallarının ürünlerinde veya kullandıkları araç ve gereçte, doğrudan veya dolaylı olarak maden ürünlerine gereksinim duyulmaktadır.

Bölgedeki illerin yeraltı maden zenginlikleri genel olarak incelendiğinde; linyit, manganez ve doğalgaz ön plana çıkmaktadır. Bölgede var olan linyit rezervleri genel itibari ile yüksek kalitelidir. Çevreye duyarlı yüksek teknoloji yakma sistemlerinin kullanılmasıyla, kalori arttırma çalışmalarının verimi artacaktır. Ayrıca, Türkiye'nin en önemli manganez yatakları Çatalca-Kırklareli hattında bulunmaktadır.

Bölge genelinde verilen maden işletme ruhsatları incelendiğinde; Tekirdağ'da 92, Edirne'de 77, Kırklareli'de ise 66 olmak üzere Bölge genelinde toplam 235 maden işletmesi bulunmaktadır. Kömür ocakları, Bölgedeki ağırlıklı maden ocaklarını oluşturmaktadır. Kömürden sonra 34 maden ocağı ile kalker ve 16 maden ocağı ile kuvars kumu maden ocakları gelmektedir.

TR21 Trakya Bölgesi ülkemizin önemli doğalgaz kaynaklarına ev sahipliği yapmaktadır. Ancak, doğalgaz miktarı ve üretimi rakip ülkeler ile kıyaslanmayacak düzeydedir. Bölgede üretilen doğalgaz Türkiye toplam üretiminin %77'sini oluşturmakla birlikte, Türkiye'deki toplam üretimin tüketimi karşılama oranı %2'de kalmaktadır.¹⁷

2.2.3. Bölgesel rekabetçilik ve sosyo-ekonomik gelişmişlik

Sosyo-ekonomik gelişmişlik ve bölgesel rekabet düzeyinin ortaya çıkarılmasına yönelik olarak yapılan çalışmalarda, birçok değişken ve çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak farklı endeksler elde edilmektedir. Bu alanda, Devlet Planlama Teşkilatı'nın 2003 yılına ait "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması", Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu ile Deloitte Türkiye'nin 2008-2009 dönemine ait "İllerarası Rekabetçilik Endeksi" ve Ocak 2009'da Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi (EDAM) ile Deloitte Türkiye tarafından yayınlanan "Türkiye için Bir Rekabet Endeksi" gibi çalışmalar bulunmaktadır.

Bu çalışmalar itibariyle, TR21 Trakya Bölgesine ilişkin değerlendirmeler farklı değişken seçimlerine ya da farklı analiz yöntemlerine bağlı olarak, bir miktar değişiklik gösterebilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu çalışmaların TR21 Trakya Bölgesi için ortak olduğu noktalar vurgulanacaktır.

Bu anlamda, sosyo-ekonomik gelişmişlik ve rekabet endeksi açısından TR21 Trakya Bölgesi illerinin üst diliminde yer aldığı görülmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasındaki en önemli etkenlerden biri, TR21 Trakya Bölgesinin İstanbul metropoliten alanın ard bölgesi içinde yer alıyor olmasıdır. Düzey-2 bölge sınıflandırmasına göre bir değerlendirme yapıldığında ise, DPT'nin "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"na göre 6. sırada yer almaktadır.

¹⁷ Türkylmaz,Ö., Türkiye'nin Enerji Görünümü ve Sanayi Enerji Maliyetleri, Haziran 2010

Tablo 7: Gelişmişlik Endeksleri

Sıra	İl	İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi ¹⁸	İller Arası Rekabetçilik Endeksi ¹⁹	Rekabet Endeksi ²⁰
1	İstanbul	4.808	84.04	100
2	Ankara	3.315	48.58	97.8
3	İzmir	2.524	42.23	87.3
7	Tekirdağ	1.059	29.81	73.5
11	Kırklareli	0.863	22.14	67.1
16	Edirne	0.562	20.11	66.9

Bununla birlikte Bölge illerine tek tek bakıldığında, illerin rekabetçilik düzeyleri arasında dikkate değer bir farklılık bulunmaktadır. Tekirdağ'ın gelişiminde sanayi yoğunlaşmasının belirleyici faktör olduğu görülürken; Edirne açısından genel gelişmişlik sıralamasında görece olarak üst sıralarda yer almasına rağmen- sanayi dışı sektörlerin daha belirleyici olduğu görülmektedir.

Tekirdağ, ticaret ve üretim açısından önemli bir potansiyeli barındırmakla birlikte, beşeri sermaye alanında alt dilimlerde yer almaktadır. Öte yandan, TR21 Trakya Bölgesinde Edirne ilinin beşeri sermaye açısından görece olarak daha iyi bir konumda olduğu görülmektedir. Ulaştırma alanındaki gelişmişlik endeksinde ise bir bütün olarak TR21 Trakya Bölgesi önemli avantaj ve üstünlüklere sahip bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Edirne ve Kırklareli illeri sağlık alanında da görece olarak gelişmiş bir altyapıya sahiptir.

2.2.4. Bölgede yatırımlar

2.2.4.1. Kamu yatırımları

2010 yılı Haziran ayı itibarı ile TR21 Trakya Bölgesine yönelik 960 adet kamu yatırımı projesi olup, proje bedelleri toplamı 6.078.760.781 TL'dir. Toplamda en fazla %59.4 ile ulaşım sektörüne ve %23.2 ile tarım sektörüne yönelik kamu yatırım projeleri mevcuttur.

İller ve sektörler bazında Bölgeye yönelik kamu yatırımları incelendiğinde, Tekirdağ ve Kırklareli'nde ulaşım, Edirne'de tarım sektörünün önde geldiği görülmektedir. Bununla birlikte, Bölgenin kamusal yatırımlardan milli gelire yaptığı katkıya oranla daha az yararlandığı görülmektedir. Tekirdağ, Bölge içinde en fazla kamu yatırımı alan il olup, onu Edirne ve Kırklareli takip etmektedir.

¹⁸ İller ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (DPT)

¹⁹ İllerarası Rekabetçilik Endeksi 2008-2009 (URAK- DELOITTE)

²⁰ Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi Raporu 2009 (EDAM)

Tablo 8: Bölgeye Yönelik Kamu Yatırımları (2010)

Sektör	TR21 Trakya		Tekirdağ		Edirne		Kırklareli	
	Bedeli (TL)	Adedi	Bedeli (TL)	Adedi	Bedeli (TL)	Adedi	Bedeli (TL)	Adedi
Tarım	1.407.838.053	249	24.453.213	50	1.291.632.206	114	91.752.634	85
Madencilik	74.869.968	10	30.000	1		-	74.866.968	9
İmalat	22.000	2	-	-	-	-	22.000	2
Enerji	473.384.822	178	185.091.000	68	107.331.000	51	180.962.822	59
Ulaştırma	3.614.572.474	213	2.230.404.819	65	763.389.105	99	620.778.550	49
Turizm	2.368.000	2	-	-	-	-	2.368.000	2
Eğitim	262.123.858	144	107.112.845	30	98.546.105	89	56.464.908	25
Kültür	8.946.031	24	225.000	2	8.721.031	22	-	-
Sağlık	133.806.427	21	55.422.405	8	15.051.259	5	63.332.763	8
Diğer Kamu Hizmetleri	100.802.149	117	61.983.686	27	17.751.197	59	21.067.265	31
Toplam	6.078.760.781	960	2.664.722.968	251	2.302.421.903	439	1.111.615.910	270

Kaynak: Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlükleri

Tablo 9: Sektörlere Göre Kamu Yatırımları

Sektör	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Ulaştırma	Hızlı tren projesi, bölünmüş yol yapımları, Mevcut yolların onarımları	Bölünmüş yol yapımı, köylere yönelik yol, stabilize kaplama ve onarımları	Bölünmüş yol yapımı, otoyol iyileştirmeleri, köprü yapımları
Tarım	Orman koruma, işletme ve yangın koruma projeleri, taşkın koruma, sulama, ağaçlandırma ve erozyon kontrol projeleri	Meriç taşkın projeleri, İpsala sulama projeleri, Tunca, Hamzadere ve Çakmak barajlara inşaat ve sulama projeleri	Orman koruma, işletme ve yangın koruma projeleri, taşkın koruma, sulama, ağaçlandırma ve erozyon kontrol projeleri

Kaynak: DPT

Tablo 10: Kamu Yatırımlarının İller Genelinde Sırası

	2006	2007	2008
Edirne	59	54	48
Kırklareli	66	59	67
Tekirdağ	44	34	30

Kaynak: DPT, Kamu yatırımlarının illere göre sektörel dağılımı

2.2.4.2. Özel sektör yatırımları

Bir bölgeye yatırımların gelmesini sağlayan unsurlar arasında coğrafi ve lojistik üstünlükler, sosyal yapının gelişmişliği ve yatırım teşviklerinin yaygınlığı yer almaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi, sahip olduğu coğrafi konum ve İstanbul gibi bir dünya metropolü ve ticaret merkezine yakınlığı dolayısı ile yatırımcılar için bir cazibe merkezi konumundadır. Bununla birlikte, sosyo-kültürel imkânlar itibarıyla Bölge, İstanbul'a yakınlık unsurundan fazlasıyla yararlanmaktadır. Zira, özel sektör

yatırımları Bölgenin özellikle İstanbul sınırına yakın kısmında konuşlanmıştır. Hatta pek çok işletme çalışanının özellikle de nitelikli işgücünün İstanbul'da ikamet etmekte olduğu görülmektedir. Yatırım teşvikleri açısından ise Bölge, "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" hükümleri uyarınca I. sınıf gelişmiş bölge olarak sınıflandırılmakta ve dolayısıyla ilgili teşviklerden daha az yararlanmaktadır.

Bölgedeki yabancı yatırımlara ilişkin sayısal veriler ise şu şekildedir.

Tablo 11: TR21 Trakya Bölgesindeki Yabancı Yatırımlar

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Yabancı Sermayeli İşletme Sayısı	24.649	177	126	33	18

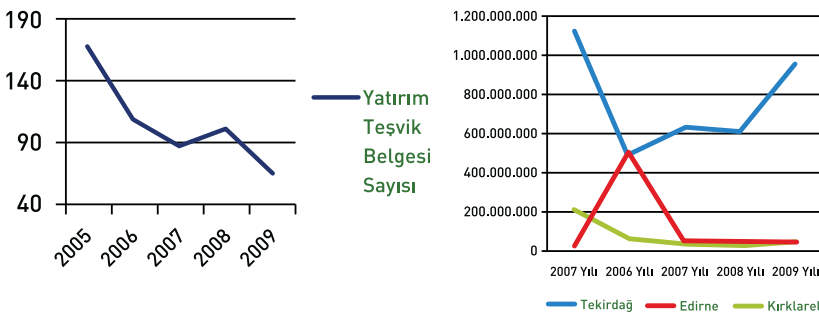
Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

2.2.4.3. Yatırım teşvik belge sayı ve tutarları

Bölgede yatırım teşvik belgelerinin dağılımı incelendiğinde; verilen belge sayısında yıllara göre bir azalma görülmekte olup, bu düşüş sabit yatırım tutarlarında da kendisini göstermektedir. Bölgede yatırım teşvikleri sonucu oluşturulan sabit yatırım tutarları incelendiğinde ise; Tekirdağ ili yıllar itibarı ile inişli çıkışlı bir yapı göstermesine karşın, Edirne ve Kırklareli illerinde yıllar itibarı ile bir düşüş görülmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinin ülke genelinde yatırım teşvik sabit yatırım tutarları içerisindeki payı %5.3'tür. 2009 yılı itibarıyla, Bölge içinde Tekirdağ'ın payı %91.3, Edirne'nin payı %4.1, Kırklareli'nin payı %4.6 olarak gerçekleşmiştir. Bu yönü ile Tekirdağ ili yatırımcılar için önemli bir cazibe merkezi konumundadır.

Şekil 18: Bölgede Yatırım Teşvik Belge Sayılarının ve Yatırım Teşvik Belgesine Bağlı Sabit Yatırım Tutarlarının Yıllara Göre Değişimi

2.2.5. Girişimcilik, proje geliştirme kapasitesi ve iş demografisi

2.2.5.1. Bölgede girişimcilik

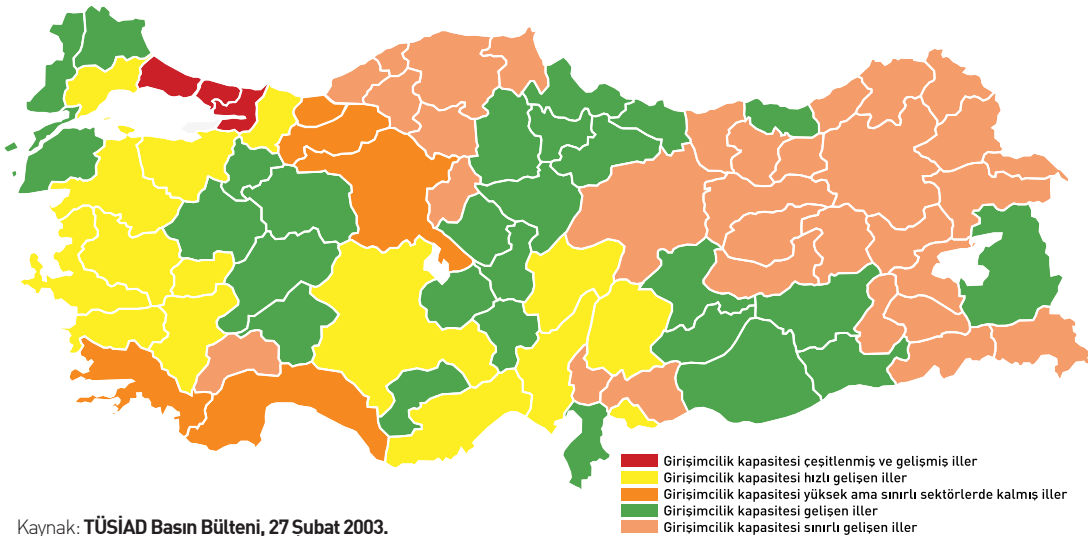
Bir bölgenin girişimcilik performansını etkileyen temel unsurlar; insan kaynaklarının gelişmişlik düzeyi ve eğitim, girişimcilik kültürü, finansman kaynaklarına erişim, yasal düzenlemeler, altyapı uygunluğu ve teknoloji olarak incelendiğinde; Bölgede Türkiye geneline benzer bir yapı gözlenmektedir.

İl bazında girişimcilik performansları incelendiğinde, Bölgede girişimcilik performansı en gelişkin olan il olarak Tekirdağ ön plana çıkmaktadır. Tekirdağ listede 2. derece gi-

rişimcilik performansına sahip il olarak gözükmektedir, Edirne ve Kırklareli ise 4. Derece girişimcilik performansına sahip olan iller olarak görülmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde girişimcilik kapasitesi gelişmekle birlikte, Bölgede girişimcilik açısından iyi örnekler oluşturulması ve girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyetlerin artması, ekonomik refahın tabana yayılması açısından önem arz etmektedir.

Şekil 19: İllerarası Girişimcilik Sınıflaması

Kaynak: TÜSİAD Basın Bülteni, 27 Şubat 2003.

2.2.5.2. Proje geliştirme kapasitesi ve desteklerden yararlanma durumu

TR21 Trakya Bölgesinin proje geliştirme kapasitesi, yürüttüğü AB ve benzeri hibe ve fon kaynakları esas alınarak incelendiğinde, yetersiz olarak müşahade edilmektedir. Bu çerçevede, AB kaynaklı hibe programlarına yönelik hazırlanan proje sayısı açısından Edirne ve Kırklareli illeri 81 il içerisinde orta sıralarda yer alırken, Tekirdağ ili 81 il içerisinde 75. sırada yer almaktadır. Ancak, bu sonucun ortaya çıkmasında merkezi idarelerce yürütülen AB finansmanlı operasyonel

programlardan Bölgenin yararlanma oranının düşüklüğü de etkili olmaktadır. Bölge içerisinde AB hibe kaynaklı olarak yürütülen bir program olarak "Bulgaristan-Türkiye Sınırötesi İşbirliği Programı" gösterilebilir. Söz konusu program kapsamında Edirne ve Kırklareli illeri yer almaktadır. Bu yönü ile Edirne ve Kırklareli illerinde özellikle sivil toplum örgütlerinin proje üretme kapasitesi, Tekirdağ iline göre daha gelişmiş durumdadır.

Tablo 12: AB Programları Kapsamında Finanse Edilen Projelerde Bölgenin Durumu

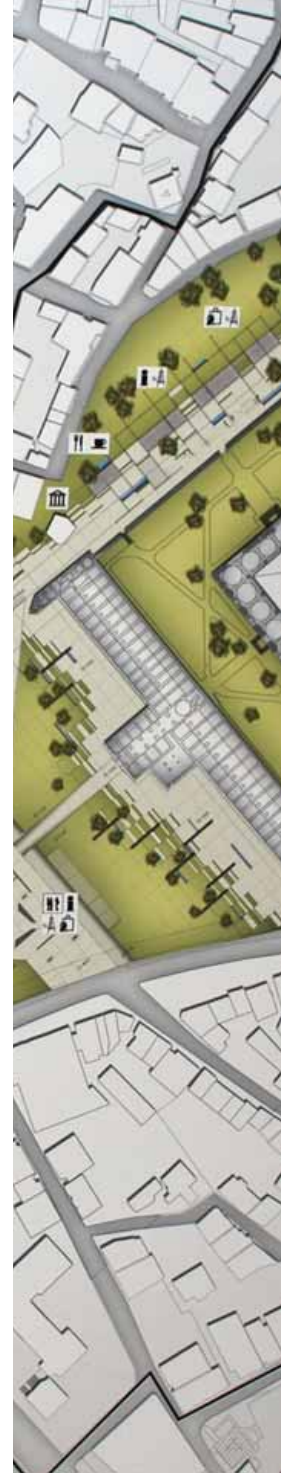
	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
81 İl İçindeki Sıralaması	75	33	24
Proje Sayısı	2	24	33
Hibe Tutarı (€)	240.700,95	1.072.436,96	1.401.406,54
Pay (%)	0.10	0.45	0.58

Kaynak: Merkezi Finans ve İhale Birimi, 2010

Bölgede; TÜBİTAK, ARDEB, SAN-TEZ, KOSGEB ve AB topluluk programlarına yönelik olarak üretilen proje sayıları incelendiğinde ise, potansiyelin yeterince harekete geçirilemediği gözlenmektedir. Tekirdağ'ın bu tür programlarda yakaladığı performans, Edirne ve Kırklareli'nin üzerindedir. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları kapsamında 2009 yılında Bölgede hayata geçen 18 proje için sağlanan ödenek, Türkiye genelinde gerçekleştirilen projelere sunulan toplam ödeneğin %1.4'ünü oluşturmaktadır. TÜBİTAK-TEYDEB tarafından 2007-2009 yılları arasında toplamda 24 projeye destek verilmiştir. Bu desteklerden 18 farklı KOBİ faydalanmıştır. Bölge genelinde 2007/2 - 2010/1 dönemleri

arasında ise sadece Namık Kemal Üniversitesi tarafından 4 adet SAN-TEZ proje başvurusu yapılmıştır.

Bu veriler ışığında, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltmayı hedefleyen hibe ve fonların ülke geneline göre Bölgede son derece yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu amaçla, Bölgenin özellikle Batı aksında kalan yerleşim yerlerinin AB hibe kaynaklarından yararlanan bölgeler kapsamına alınması ve kamu, sivil toplum ve özel sektörün mevcut fon ve hibelerden etkin bir şekilde yararlanmasının sağlanması amacıyla teşvik edici eylem ve politikalar üretilmesi gerekmektedir.

2.2.5.3. Kurulan ve kapanan şirket sayıları

Tablo 13: Kurulan ve Kapanan Şirket, Kooperatif ve Ticari İşyeri Sayısı

Yıl	Bölge Adı	Şirket ve Kooperatif Sayısı			Ticaret Ünvanlı İşyeri Sayısı		
		Kurulan	Kapanan	Kurulan/ Kapanan	Kurulan / Kapanan	Kurulan/ Kapanan	
2009 yılı	Türkiye	44.472	10.395	4.3	44.050	32.419	1.4
	TR21 Trakya	663	79	8.4	1.260	607	2.1
	Tekirdağ	417	44	9.5	748	330	2.3
	Edirne	151	24	6.3	242	183	1.3
	Kırklareli	95	11	8.6	270	94	2.9
2008 yılı	Türkiye	49.003	9.578	5.1	46.401	37.343	1.2
	TR21 Trakya	741	81	9.1	1.246	794	1.6
	Tekirdağ	482	48	10.0	765	278	2.8
	Edirne	140	23	6.1	275	405	0.7
	Kırklareli	119	10	11.9	206	111	1.9
2007 yılı	Türkiye	55.350	9.954	5.6	48.673	23.595	2.1
	TR21 Trakya	800	75	10.7	1.304	475	2.7
	Tekirdağ	496	44	11.3	809	250	3.2
	Edirne	172	21	8.2	282	149	1.9
	Kırklareli	132	10	13.2	213	76	2.8
2006 yılı	Türkiye	52.699	9.471	5.6	52.523	23.342	2.3
	TR21 Trakya	770	99	7.8	1.436	526	2.7
	Tekirdağ	474	68	7.0	831	241	3.4
	Edirne	154	24	6.4	377	177	2.1
	Kırklareli	142	7	20.3	228	108	2.1
2005 yılı	Türkiye	47.401	8.886	5.3	48.657	17.556	2.8
	TR21 Trakya	601	71	8.5	932	405	2.3
	Tekirdağ	393	43	9.1	485	202	2.4
	Edirne	116	26	4.5	266	135	2.0
	Kırklareli	92	2	46.0	181	68	2.7

Kaynak: TÜİK İş Demografisi Verileri

Kurulan ve kapanan şirket ve kooperatif ile ticaret ünvanlı işyerleri sayılarını kapsayan iş demografisi verileri itibarıyla, Bölgede kurulan/kapanan oranları Türkiye ortalamalarına göre yüksek seyretmektedir. Bu durum, kurulma faaliyetlerinin kapanma faaliyetlerinden daha yoğun olduğu göstermektedir.

Kurulan ve kapanan şirket ve kooperatif ile ticaret ünvanlı işyeri sayılarında en büyük değişim sırasıyla; perakende, inşaat, otel, lokanta ve kahvehane, imalat ve gayrimenkul kiralama ekonomik faaliyet alanlarında görülmektedir.

2.2.6. Pazarlama

Bölgenin ikili yapısı göz önüne alındığında pazarlama durumunu da tarım ve sanayi olarak ayrı başlıklarda incelemek uygun bir yaklaşım olacaktır. Türkiye’de tarımsal ürünlerin pazarlanmasında doğrudan ve dolaylı olarak çok fazla sayıda kişi, kurum ve kuruluş faaliyette bulunmaktadır. Bunlar arasında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, İGEME, ticaret ve sanayi odaları ve borsalar birliği, ziraat odaları, Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş., ticaret borsaları, semt pazarları, toptancı ve perakendeci meyve ve sebze halleri, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri, Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri ile Su Ürünleri Kooperatifleri, TMO ve özel girişimciler sayılabilir.

Bu yapı içinde görev ve yetkiler, aralarında yeterli işbirliği ve eşgüdüm bulunmayan çok sayıda kurum ve kuruluşa dağıtılmakta ve pazarlamacıların sayısal çokluğu ve dağılık yapıları, pazarlama organizasyonunun etkinliğini azaltmaktadır. Mevcut örgütlerin etkin rol almaması nedeni ile üreticiler ürünlerini bireysel olarak pazarlamakta ve fiyat oluşumunda etkisiz kalmaktadırlar. Tarımsal ürünlerin çabuk bozulabilir nitelikte olması nedeniyle, üretici ekonomik problemlerinden dolayı ürününü bekletmemekte ve hemen pazarlamaya çalışmaktadır. Bu durumda ürününü düşük fiyattan pazarlamak zorunda kalmakta ve çoğu zaman da parasını geç almaktadır. Tarımsal pazarlamada en büyük problemlerden biri de standardizasyon eksikliğidir. Üreticilerin bu konuda tam olarak bilinçli olmaması ve gerekli tesislerin (boylama, işleme, ambalajlama vb.) olmaması ürün değerini düşürmektedir.

Tarımsal ürünlerin büyük kısmının çabuk bozulabilir nitelikte olması nedeniyle hasattan pazara olan zincirde kalite ve miktar açısından kayıplar oluşmaktadır. Üretim planlamasının olmaması nedeniyle arz fazlası olduğu dönemlerde ürünlerin depolamasında yaşanan sıkıntılar fiyat düşüklüğüne neden olmaktadır. Tarımsal ürünlerde aracı sayısı çok fazladır. Bu da bazı tarımsal ürünlerde pazarlama marjının, ürünün 3-4 katına yükselmesine neden olmaktadır. Özellikle tarımsal ürünlerin ihracatında, katkı ve kalıntı analizi yapan laboratuvarların yaygın ve yeter sayıda olmaması ve mevcut laboratuvarların da akredite olmaması sorunlara neden olmaktadır.

Bölgede üretilen tarımsal ürünlerin ihracatı yok denecek kadar azdır. Bölgede üretilen buğday ve ayçiçeği yine bölgede bulunan un ve yağ fabrikalarında işlenmektedir. Un sanayi bölgenin gelişmiş sektörleri arasında yer almakta ve yurt dışından buğday ithal edilerek karşılığında un ihracatı da yapılmaktadır.²¹

Yağ sektöründe olduğu gibi, bölgenin bir diğer stratejik ürünü olan çeltikte de iç talebin karşılanması için her yıl belirli miktarlarda pirinç ithal edilmekte, buna paralel olarak bölgede üretilen pirinç de iç piyasada tüketilmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde elde edilen süt ve süt ürünlerine yurtdışından ciddi bir talep bulunmamaktadır. Bu konudaki en büyük sıkıntı bölgede üretim yapan büyük işletmelerin üretim koşullarının iyi olmasına karşın AB’nin Türkiye’den süt ve süt ürünleri ithalatı yapmamasıdır. Avrupa Komisyonu Sağlık ve Tüketicinin Korunması Genel Müdürlüğü (DG SANCO) tarafından 2006-2007 yıllarında Türkiye’de gerçekleştirilen misyon incelemeleri sonucu hayvan sağlık kontrolleri, ham materyal kontrolleri (ham süt ve süt ürünleri), şap hastalığının görüldüğü ülkelerde üretilen süt ürünleri için gerekli olan uygulama koşulları (örn. ısı uygulaması) ve uygunsuz ya da sahte uygulamaların etkili bir şekilde gösterilmesi için yetkili otoritelerin kapasitesi alanlarında AB koşullarının sağlanmadığını tespit edilmiştir.²²

Bununla birlikte, 30 Haziran 2010 tarihinde Türkiye’nin AB katılım müzakerelerinde “Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı” faslı açılmıştır. Müzakerelerin altı adet açılış kriterinden biri “şap hastalığından arı olmaktadır”. TR21 Trakya Bölgesi, Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı (OIE) tarafından “aşılama suretiyle şap hastalığından arı bölge” olarak tanınmıştır. Bu durum, müzakere sürecine olumlu katkılar sağlamıştır.

TR21 Trakya Bölgesi tarımsal stratejilerinden biri olarak ürün çeşitliliğine gidilmesi gerekliliği uzun zamandan beri gündeme getirilen bir konudur. Gerek alternatif ürünler olan sebze ve meyvenin, gerekse bölgenin güçlü bir potansiyele sahip olduğu süt ve süt ürünlerinin gelecekte değerlendirilmesine yönelik planlar yapılırken AB Ortak Tarım Politikası önemli bir belirleyici etken olarak yer almaktadır.

AB Ortak Tarım Politikası’nın üye ülkelerde de işleyebilmesi, çiftlik muhasebe sistemi veri ağının oluşturulması, ortak pazar ürünlerine entegrasyon, kırsal kalkınma, hayvan sağlığı, gıda kalitesi ve gıda güvenliğinin korunması gibi konularda bir takım yükümlülükler altına girilmesini gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında, TR21 Trakya Bölgesindeki mevcut ve kurulması planlanan işletmelerin üretim ve pazarlama süreçlerindeki bu yükümlülükleri yerine getirebilmelerini sağlayacak tedbirler alınmadığı sürece bu süreçten olumsuz etkilenmeleri kaçınılmazdır.

²¹ Kubaş, A., “Industry and Environmental Problems in Thrace Area”, World Newspaper, 05.06.2003

²² http://www.beslenme.saglik.gov.tr/content/files/yayinlar/sunumlar/sut_ve_osteoporoz/9.pdf (Erişim tarihi: 22.08.2010)

TR21 Trakya Bölgesinin öne çıkan diğer sektörü olan sanayideki pazarlama durumuna bakılacak olursa, dünya tekstil ihracatı içinde Türkiye'nin önemli bir payı bulunduğu görülmektedir. Türkiye kurulu kapasite açısından da dünyada sayılı ülkeler arasına girmiştir. Türkiye'deki tekstil işletmelerinin önemli bir bölümü Tekirdağ ili sınırları içerisinde faaliyet göstermektedir. Benzer şekilde, bölgede üretim değeri ve ihracat olanakları açısından deri sanayi çok önemli bir sektör olup, en fazla döviz sağlayan işletmelerin başında gelmektedir. Deri ve tekstil sektörlerindeki Bölge firmalarının ihracat yaptığı ülkelerin başında AB ülkeleri, Rusya ve Ukrayna gelmektedir.

Küreselleşen dünyada, ekonomilerin daha fazla entegre hale gelmesiyle hız unsuru ön plana çıkmış ve lojistik faaliyetlerin sanayi ürünlerinin iç ve dış piyasalara pazarlanmasında önemi artmıştır. Farklı taşıma modlarını entegre eden modlar arası taşımacılık sistemleri, lojistik faaliyetler için önemli olmaya başlamıştır. Coğrafi anlamda Avrupa'yı Asya'ya bağlayan bir köprü niteliğinde olan TR21 Trakya Bölgesi farklı taşıma modlarının kesitiği bir geçiş bölgesidir.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin toplam ihracatının %46'sı ve toplam ithalatının %40'ını AB üyesi 27 ülke ile gerçekleştirmekte olup, dış ticaretimizde Avrupa'nın payının bu kadar büyük olması ve bunun yanında İstanbul gibi bir pazara yakınlığı da TR21 Trakya Bölgesinin pazarlama açısından jeo-ekonomik konumunu daha önemli hale getirmektedir. Tüm bu potansiyele karşın bölgede lojistik sektörünün yeterince gelişmemiş olmasının altında çeşitli sebepler yatmaktadır. Bunlar arasında en önemlileri olarak bölgede

lojistik sektöründe görülen firma eksikliği, lojistik hizmetine ihtiyaç duyan işletmelerdeki yanlış lojistik algısı sebebiyle bu konuda profesyonel çözüm arayışına girmemeleri ve bölgede lojistik konusunda yaşanan koordinasyon eksikliği sayılabilir.

Bölgede gerekirse yeni gümrük açarak Bölge ihtiyacını karşılayacak şekilde gümrükleme işlemlerinin yapılabilmesinin sağlanmasına yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Mevcut gümrüklerin kapasitesinin artırılması ve işlemlerin hızlandırılması sayesinde İstanbul'dan buraya kaydırılacak işlemlerle birlikte sanayinin gelişmesi için önem arz ettiği kadar lojistik sektörünün bölgede gelişmesinde de önemli rol oynayacaktır.

Bölge işletmelerinde (tarımsal ve endüstriyel) pazarlama sorunlarından biri markalaşma eksikliğidir. İşletmeler ağırlıklı olarak üretime odaklandıkları için pazarlama ayağına yeterince önemi vermemektedirler. Günümüzde tüketicinin belirlediği pazar koşullarında rekabet edebilmek ve tüketicinin ürüne bağlılığını sağlamak ürün-tüketici ilişkisinin pazarlama stratejisinde yer alması ile mümkündür.

Marka, tüketici için önemli bir bilgi ve kalite kaynağı iken, imalatçı için de pazar payını koruyan, geliştiren ve bağımlı bir tüketici grubu yaratarak istikrar sağlayan bir faktördür.²³ TR21 Trakya Bölgesinde, özellikle tarımsal üretimin çıktısı olan birçok ürün (hardaliye, Edirne/Kırklareli peyniri, Trakya pirinci, ayçiçeği yağı vb.) bölgeye has olmasına karşın işletmelerin bu özelliği avantaja çeviremedikleri görülmektedir.

Markalaşmada sıkıntı yaşayan bir baş-

ka kesim de gıda sektörün de şarap üreticileridir. Türkiye'nin ve bölgenin aslında markalaşmış şarapları olduğu halde dünya piyasasındaki yeri oldukça kısıtlıdır. Birçok firmanın yurtdışı satışı bulunmakla birlikte bunlar hacim olarak çok düşüktür ve çoğu kendi markaları yerine başka markalar altında bu ihracatı gerçekleştirmektedir. Genelde Türk şarabı, özelde bölgeye ait şaraplar için ciddi bir markalaşma ve bölgesel farklılaşma çalışmaları gerçekleştirilmesi ve dünya pazarındaki bölge/ülke payının artırılması gerekmektedir. Tüm bu olumsuz örneklerin yanında bölgede Trakya Birlik gibi markalaşma konusunda başarılı örnekler de mevcuttur.

TR21 Trakya Bölgesinde önemli bir potansiyele sahip olan turizm sektöründe de pazarlama sorunları yaşanmaktadır. Bu sektörde en önemli pazarlama sorunu etkin tanıtım yapılamamış olmasıdır. TR21 Trakya Bölgesi kültürel çeşitliliğin, tarihi yapıların ve doğal güzellikleri barındıran yapısı ile kültür turlarının, doğa sporlarının, deniz turizminin, agro-turizmin ve benzeri aktivitelerin yapılmasına uygun koşullara sahiptir. Sektörde tanıtım ve pazarlamayı etkin hale getirecek markalaşma eksikliği bulunmaktadır. Örneğin Edirne ili sahip olduğu tarih turizmi potansiyeli, sağlık hizmetleri ve önemli stratejik konumu sebebi ile küresel ölçekte geliştirilecek "marka kent" fonksiyonuna sahiptir.

Sahip olduğu tüm bu avantajlara rağmen bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımının yeterince yapılamaması bölgede turizm sektörünün sanayi ve tarım sektörlerinin gölgesinde kalması sonucunu doğurmuştur.

²³ Albayrak, M. ve Dölekoçlu C. (2006). "Gıda Perakendeciliğinde Market Markalı Ürün Stratejisi". Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, (11): 204-218.

2.2.7. Teknoloji, Ar-Ge ve yenilikçilik

Bu bölümde, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine destek olan kurumsal kaynakların ve destek programlarının bölgesel varlığı analiz edilmiştir. Ancak analiz ölçütlerinden "risk sermayesi" veri ulaşılabildiğinde yaşanan sorun nedeniyle kapsam dışında bulunmaktadır.

Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri için mevcut sermayeyi finansal rakamlarla tespit edebilmek mümkün olmamıştır. TÜİK tarafından sunulan bir veri olmadığı gibi kurumlar da gizlilik prensipleri doğrultusunda finansal bilgilerini kamuoyu ile paylaşmamaktadır. Bu nedenle, Bölgedeki sermayeyi temsil etmesi açısından Ar-Ge merkezi belgesi almış firmaların sayısı ile firmaların mal ve hizmet üretimlerinde kullandıkları teknoloji/bilgi yoğunluğuna göre sınıflandırma yapılmıştır. Teknoloji yoğun sektörlerin varlığı, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerine destek verecek bir sermayenin mevcudiyetine işaret etmektedir.²⁴

Tablo 14: Ar-Ge Merkezi Belgesi Alan Firma Sayısı

Türkiye	Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
65	5	4	0	1

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sanayi AR-GE Genel Müdürlüğü (SAGM)

Türkiye’de Ar-Ge merkezi belgesi alan 65 firmadan 5 tanesi TR21 Trakya Bölgesindedir. Mal ve hizmet üretiminde teknoloji/bilgi yoğunluğu yüksek firmaların sayısı baz alınarak Düzey-2 bölgeleri arasında bir mukayese yapıldığında; İstanbul, Ankara, İzmir ve Doğu Marmara bölgelerinden sonra TR21 Trakya Bölgesi gelmektedir.

Tablo 15: Firmaların Teknoloji Yoğunluk Sınıflandırması²⁵

	TR21 Trakya		Tekirdağ		Edirne		Kırklareli	
	Firma Sayısı	TR21 Oranı (%)	Firma Sayısı	İl Oranı (%)	Firma Sayısı	İl Oranı (%)	Firma Sayısı	İl Oranı (%)
Düşük	1.503	66	970	65	258	73	275	68
Orta Düşük	442	19	292	19	72	20	78	19
Orta Yüksek	310	14	234	15	23	7	53	13
Yüksek	17	1	15	1	0	0	2	0

Kaynak: Edirne ve Tekirdağ İl Brifingleri (2009), TÜİK

2.2.7.1. Üniversitelerin Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri

TR21 Trakya Bölgesi üniversitelerinin Ar-Ge ve inovasyon alanındaki kurumsal kapasiteleri, bu faaliyetler için ihtiyaç duyulan uzmanlık alanlarının kurulu olduğu üniversiteler ile bilimsel yayın sayıları incelenerek değerlendirilmiştir.

Bölgede üç adet kamu üniversitesi bulunmaktadır. Trakya Üniversitesi 1982 yılında, Namık Kemal Üniversitesi 2006 yılında ve Kırklareli Üniversitesi 2007 yılında kurulmuştur. Bölgenin köklü üniversitesi Trakya Üniversitesi haricindeki diğer iki üniversite kurumsallaşma süreçlerini tamamlama aşamasına gelmişlerdir.

²⁴ <http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/tarih/tr/saygilis/bilgijeko.pdf>

²⁵ OECD'nin 1999 yılında yaptığı "Science, Technology and Industry Scoreboard" çalışması temel alınarak yapılmıştır.

Tablo 16: Ar-Ge ve İnovasyon Faaliyetlerinde Bulunabilecek Üniversite Birimleri

Bölümler	TR21 Trakya Bölgesindeki Üniversiteler		
	Trakya Üniv.	Namık Kemal Üniv.	Kırklareli Üniv.
Bilgisayar Mühendisliği	X		
Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği		X	
Biyomedikal Mühendisliği		X	
Makine Mühendisliği	X	X	
Ziraat Mühendisliği	X	X	
Kimya	X		X
Biyoloji	X	X	
Fizik	X	X	X
Tıp Fakültesi	X	X	
Teknopark	X		

Kaynak: Trakya, Namık Kemal ve Kırklareli Üniversiteleri İnternet Sayfaları

Üniversitelerin bilimsel verimliliklerinin önemli ölçütlerinden birisi de bilimsel yayınlardır. Bölge üniversitelerinin imzasını taşıyan yayın sayısında 2005'ten günümüze artan bir eğilim görülmektedir. Bu yayınlar, konularına göre sınıflandırıldığında tıp ve mühendislik bilimlerine ait çalışmaların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Namık Kemal ve Kırklareli Üniversitelerinin kuruluş aşamasında olmaları nedeniyle bilimsel yayın faaliyetlerinde arzu edilen düzeye ulaşamadıkları görülmektedir. İnovasyon kapasitesini geliştirmek için ilgili bölgesel kaynakların ticari ve bilimsel faaliyetlerle etkinleştirilmesi gerekmektedir.

Tablo 17: TR21 Trakya Bölgesindeki Bilimsel Yayın Sayıları

	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (*)
Türkiye	16.713	18.917	21.943	22.738	26.614	8.684
TR21 Trakya	232	258	376	349	410	142
TR21 Trakya / Türkiye oranı (%)	1.39	1.36	1.71	1.53	1.54	1.64
Namık Kemal Üniversitesi	0	3	26	45	87	42
Trakya Üniversitesi	232	254	350	299	317	98
Kırklareli Üniversitesi	0	1	0	5	6	2

Kaynak: ISI Web of Knowledge

* Nisan ayına kadar olan verileri kapsamaktadır.

Trakya Teknopark bünyesinde 2009 yılında yapılan Ar-Ge harcaması, Türkiye’de yapılan toplam Ar-Ge harcamasının yaklaşık %1’ine karşılık gelmektedir. Bu oran, görece düşük bir değeri ifade etmektedir. Nihayet, üniversitelerin Ar-Ge yatırımları da en az özel sektörün yapacağı yatırımlar kadar önemlidir. Kırklareli Üniversitesi bünyesinde 2009 yılında bilimsel araştırma projesi yürütülmemiştir. 2010 yılında merkezi araştırma laboratuvarı projesinin başlaması planlanmaktadır.²⁶ Kuruluş aşamasını uzun süre önce tamamlamış olan Trakya Üniversitesi ise Ar-Ge için planladığı bütçeyi 2008–2010 yılları arasında düzenli olarak arttırmıştır.²⁷

2.2.7.2. Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım

Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvurularında ve tescillenen başvuru sayısında artan bir eğilim görülse de, TR21 Trakya Bölgesinden yapılan başvurular Türkiye toplamının çok küçük bir bölümünü teşkil etmektedir. Bölge içinden yapılan başvurularının büyük bir bölümü, Tekirdağ ilinden yapılmıştır. Tescillenen başvuru sayısında da Tekirdağ ili, Edirne ve Kırklareli illerinin önündedir. Endüstriyel yeniliklerin mülkiyet hakkına sahip olmak için yapılan patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvuruları, Bölgede sürdürülen yenilikçi faaliyetlerin yoğunluğu hakkında fikir verici olacaktır.

Tablo 18: Patent, Faydalı Model ve Endüstriyel Tasarım Başvuru ve Tescil Sayıları

			2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye	Patent	Başvuru	490	685	935	1.090	1.838	2.268	2.588
		Tescil	93	68	95	122	318	338	456
	Faydalı Model	Başvuru	1.206	1.479	1896	2.424	2.972	2.949	2.842
		Tescil	704	678	964	1.665	2.148	1.883	2.151
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	21.461	23.211	26.716	28.237	29.109	28.749	26.312
		Tescil	16.767	24.200	25.473	28.877	28.698	28.027	23.765
TR21 Trakya	Patent	Başvuru	3	7	26	24	47	56	87
		Tescil	0	0	0	3	1	3	12
	Faydalı Model	Başvuru	4	3	8	15	31	33	17
		Tescil	2	3	3	5	12	33	27
	Endüstriyel Tasarım	Başvuru	20	21	29	12	28	20	17
		Tescil	16	19	22	13	21	22	12

Kaynak: TPE

²⁶ Kırklareli Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2010, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, s. 72

²⁷ http://sgdb.trakya.edu.tr/Performans/2010/TU_2010_Performans_Programi.htm

2.2.7.3. Teknoloji, Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesi genel değerlendirilmesi

TR21 Trakya Bölgesinin insan kaynakları profili, yenilikçilik faaliyetlerinin verimli şekilde gerçekleştirilmesi için yeterli görünmese de Çorlu ve Çerkezköy ilçeleri İstanbul'a yakınlıkları nedeniyle kalifiye işgücüne ve akademik desteğe erişimin kolay sağlanabileceği sanayi bölgeleridir. İstanbul'a yakınlık Bölgeye avantajlar sağlamasına rağmen, diğer taraftan İstanbul'un cazibesi Çorlu ve Çerkezköy dışındaki yerleşim merkezlerinde kalifiye işgücüne erişimin güç olması sebep olmaktadır.

Bölgedeki akademik kurumların yenilikçi üretim ve girişimlere katkısı, arzu edilen seviyede değildir. Ayrıca, üniversite-sanayi işbirliği yeteri kadar gelişmemiş durumdadır. Bu durum, Bölgedeki üç üniversiteden iki tanesinin kurumsallaşma aşamasında olması ve Edirne'de 1982 yılında kurulmuş olan Trakya Üniversitesi'nin ise sanayi bölgelerine uzak kalması ile ilişkilendirilebilir.

Ar-Ge ve inovasyon faaliyetleri, Bölgenin lojistik altyapısının uygunluğu ve Çorlu-Çerkezköy hattının insan kaynakları yönünden güçlü olması gibi nedenlerle küresel işletmelerin

Türkiye'ye yapacağı yatırımlar açısından cazip alanlar arasında olacaktır. Bölgeye çekilen küresel işletmelerin hammadde tedarik süreci ancak yerli yan sanayi üzerinden gerçekleştiğinde, bu yatırımların Bölgede bilişim ve teknoloji alanında gelişmeye katkıda bulunması söz konusu olacaktır. Bu durumda, inovasyon faaliyetleri için de bir sermayeden söz edilebilir. Mevcut durumda gözlenen temel yapı, istisnai durumlar olmakla beraber ithal hammaddelerin bölgede montaj sürecinden geçerek nihai ürüne dönüştürülmesi şeklindedir.

Yukarıda bahsedilen istisnai durumları kısaca açıklamak gerekirse, sınırlı sayıda olmakla beraber sektöründe öncü ve yenilikçi kuruluşlar bölgede üretim ve Ar-Ge faaliyetlerini sürdürmektedirler. Türkiye'de Ar-Ge merkezi belgesi almış 3 ilaç firmasından 2 tanesi ve 3 beyaz eşya firmasından 2 tanesi Bölgede Ar-Ge faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca, önemi çeşitli kaynaklarca sürekli vurgulanan nanoteknoloji alanında faaliyet gösteren bir firmanın Ar-Ge faaliyetleri de Kırklareli ilinde yürütülmektedir. Bu işletme, bor minerallerini nanoteknoloji ile işleyerek elektrik enerjisi ve yakıt

tasarrufuna yönelik katı yağlayıcılar üretmektedir. Bunun yanı sıra, söz konusu işletmenin bor minerallerini nanoteknoloji ile buluşturduğu projeler arasında "polimerlerin çeliğin yerine ikame edilmesi", "bilgisayar hafıza çiplerinde soğutma elemanları üretimi" ve "tıpta kanser tümörlerinin tedavisi ve suni kemik yapımı" yer almaktadır.

Sonuç olarak, TR21 Trakya Bölgesi Türkiye'nin bilgi ve teknoloji üretiminde öncü bölgesi olmamakla birlikte, yukarıda izah edilen sebepler dolayısı ile Bölgenin rekabet gücünü arttıran güçlü yönler ve fırsatlara sahiptir. Medikal, nanoteknoloji ve mekanik tasarım alanları Ar-Ge faaliyetlerinin yürütüldüğü temel alanlardır. Öte yandan bu alanlarda sürdürülebilir inovasyon programlarının uygulanabilmesi için yeterli yoğunlaşma mevcut değildir. Bölgede tarım ve hayvancılığın yaygın olması, sektörde yapılacak kümelenme çalışmaları neticesinde, sektörle yatay ve dikey olarak ilişki içinde bulunan diğer sektörleri de içine alacak ve bir bölgesel inovasyon sisteminin kurulmasına zemin hazırlayabilecektir.

2.2.8. Bölgenin ekonomik geleceğine yönelik projeksiyon

Gelecekte tarım ve sanayi sektörlerinin birbirlerini engelleyen değil, tamamlayan bir işleyişe kavuşturulması sonucunda TR21 Trakya Bölgesinin çevreye duyarlı sürdürülebilir bir kalkınma sürecine gireceği öngörülmektedir. Bunun yanı sıra mevcut potansiyelinin hareket geçirilmesi sonucu turizm sektörü de tarım ve sanayi ile birlikte bölgenin gelişim lokomotiflerinden biri haline geleceği düşünülmektedir. Bu öngörülerin gerçekleşebilmesi için bölgeye yönelik etkin ve uygulanabilir planların hayata ge-

çirilmesi gerekmektedir. Bölgede hassas bir konu olan su kaynaklarının ilgili olan tüm aktörlerin eşgüdümünde etkin olarak yönetilmesi, bölgenin doğal hazinelerinden biri olan tarım arazileri ile sanayi, konut ve turizme yönelik arazi kullanımlarının akılcı ve tamamlayıcı bir şekilde planlanması ve buna bağlı olarak bölgedeki toprak, su, iklim ve altyapı özellikleri göz önüne alarak hazırlanmış tarımsal ürün planlaması bölgenin sürdürülebilir kalkınmasında öne çıkan planlama gereksinimleridir.

Söz konusu bu planlar eşliğinde bölgenin tarım sektöründe sahip olması öngörülen belli başlı nitelikler aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Arazi toplulaştırma çalışmalarının başarıya ulaşmış olması,
- Ortak bitkisel ve hayvansal üretim uygulamalarının yaygınlaşmış olması,
- Etkin sulamanın gerçekleştirildiği altyapıların kurulmuş olması,
- Katma değerli ürün çeşitliliğinin sağlanmış olması,
- Tarımsal örgütlerin üreticilerin rekabet edebilirliğini arttıran işlevselliğe kavuşmuş olması,
- Tarımsal üretimde nitelikli genç nüfusun etkin olarak yer alması,
- Bölge üreticilerinin iyi tarım uygulamalarını içselleştirip uygulamaya başlamış olmaları,
- Tarım-sanayi-tüketici entegrasyonunun gerçekleştirilmiş olması,
- Tarım ve gıda sektörünün çiftlikten çatala gıda güvenilirliği bilinci ile üretim yapmaya başlamış olmaları,
- Bölge üreticilerinin teknoloji ve yenilikleri takip etmeye ve bilişim teknolojilerini kullanmaya başlamış olmaları,
- Bölgenin nitelik açısından Türkiye'nin büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık merkezi haline dönüşmüş olması,
- Tarımsal ürünlerde ve geleneksel gıda ürünlerinde markalaşmanın gerçekleştirilmiş olması,
- Trakya arısı ve ürünlerinin ulusal ve uluslararası arenada tanınır ve talep edilir hale gelmiş olması,
- Bölgenin su ürünleri üretim ve işlemede Türkiye'nin sayılı bölgelerinden biri haline gelmesi.

Sanayi sektörünün ise gelecekte kazanması beklenen özellikleri;

- OSB'lerin güçlü bir arıtım altyapısına ve etkin bir işleyişine kavuşmuş olması
- OSB'lerin tam doluluk oranına kavuşmuş olmaları,
- Bölgedeki tüm sanayinin OSB'ler bünyesinde faaliyet göstermeye başlamış olması,
- Bölgede kirlilik yaratmayan yoğun teknoloji kullanan sanayinin ağırlık kazanmış olması olarak belirtilebilir.

Tarım ve sanayi ile birlikte bölgenin önde gelen üçüncü sektörü olmaya aday turizm sektörü konusunda bölgenin gelecekteki projeksiyonu;

- Turizmin TR21 Trakya Bölgesinde başat sektörlerden biri haline gelmiş olması,
- Turizm alt hizmetlerinin gelişmiş olması,
- Trakya'nın turizm markası haline gelmiş olması,
- Bölge ekonomisinde ve istihdam yaratmada turizmin vazgeçilmez bir sektör haline gelmiş olması,
- Trakya'nın yerli ve yabancı turistlerin uğrak ve konaklama yeri olarak tercih ettikleri bir bölgeye dönüşmüş olması,
- Bölge halkının turizmle ilgili farkındalığının artmış ve bu sektörü sahiplenmiş olması,
- Bölgenin turizm altyapısının tamamlanmış olması,
- Turizm sektörünün bölgede çeşitlenmiş olması şeklinde öngörülmektedir.

Bölgenin hem ulusal hem de uluslararası yatırımlar için cazibe merkezi haline getirilmiş olması tarım, sanayi ve turizm sektörlerinin yukarıda belirtilen nitelikleri kazanması için bir ön şart durumundadır. Bunun içinse bölgenin ulaşım ve lojistik altyapısının güçlendirilmiş olmasının yanı sıra ulusal ve uluslararası platformlarda tanınırlığının artırılmış olması gereklidir. Bölgeden çıkacak markalaşmış ürünler de bu tanınırlığın sağlanmasında etkin rol oynayacaktır.

Oldukça uzun bir süredir çevre sorunları ile iç içe yaşayan Bölge için en ağır basan kavramlardan biri de çevresel sürdürülebilirliktir. Çevresel sorunların en önemli kaynakları olan sanayi ve tarımda çevre dostu teknolojilerin ve yeni-

lenebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaşması bölgede kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli etmenlerden biri olacaktır.

Bölgenin en önemli sermayesi, sahip olduğu insan kaynağıdır. Dezavantajlı grupların ekonomik hayata kazandırılmış olması hem bölgenin yaratacağı katma değere hem de bu gruptaki vatandaşların yaşam standartlarının artması yönünde önemli katkılar sağlayacaktır. Bölgede eksikliği görülen birlikte hareket etme bilincinin artırılmış olması özellikle örgütlenme ve sosyal dayanışma etkinliklerinin işlevsel hale gelmesini sağlayacaktır. Bölge insanının girişimcilik kültürünü edinmesiyle atıl büyük bir kapasite ekonomik

hayata kazandırılmış olacaktır. Gerek tarım ve sanayi, gerekse turizm sektöründe bölgenin ihtiyaç ve potansiyellerine hâkim nitelikli elemanların sahada yer alması bölgenin bu alanlarda daha hızlı bir atılım içine girmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

Bölgenin günümüze kadar çeşitli yollarla sağlanan fon kaynaklarını kullanmada yetersiz kaldığı görülmektedir. Fon/yatırım kaynaklarını takip edip değerlendirmeye yönelik eylemleri kaliteli ve zamanında gerçekleştirecek etkin mekanizmaların kurulması bölgenin bundan sonra söz konusu finans kaynaklarını değerlendirmesinde katalizör görevi üstlenecektir.

2.3. Beşeri Sermaye

2.3.1. Nüfus ve demografik yapı

2.3.1.1. Nüfus büyüklüğü, yoğunluğu ve artış hızı

Türkiye toplam yüzölçümünün %2.4'üne sahip olan TR21 Trakya Bölgesinin Türkiye nüfusundan aldığı pay; 1965 yılında %2.7 iken 2009 yılında bu oran %2.1'e düşmüştür. 1965 yılında Bölge nüfusunun illere dağılımı %30 ile %36 arasında değişirken, Tekirdağ ilinin Bölge nüfusundaki payı istikrarlı olarak artmıştır. Bölgenin diğer illerine kıyasla daha yüksek bir nüfus artış hızına sahip olan Tekirdağ, 1965'te Bölge nüfusunun %34'üne sahip iken 2009 yılında Bölge nüfusunun %52'sine sahip hale gelmiştir. Bölgenin 2023 nüfus projeksiyonunda da Tekirdağ ilinin Bölge nüfusuna oranının %64 olması öngörülmektedir.

²⁸ CIA, The World Factbook, www.cia.gov, Erişim tarihi 24.06.2010

Ülkemizin nüfus artış hızı, gelişmiş ülkelere kıyasla daha yüksektir. 2010 yılı tahmini nüfus büyümesi Türkiye için %1.27 iken AB için bu değer %0.98, ABD için 0.97, İngiltere için 0.28, Almanya için %0.061'dir.²⁸

1927'de 13.648.270 olan Türkiye nüfusu 1965 yılında 31.391.421'e ve 2009 yılında 72.561.312'ye yükselmiştir. 1965 yılında 849.001 olan TR21 Trakya Bölgesi nüfusu, 2009 yılında 1.511.952'ye yükselmiştir.

Tablo 19: TR21 Trakya Bölge Nüfusu (1965 – 2009)

Yıllar	Türkiye	TR21	(%)	Tekirdağ	(%)	Edirne	(%)	Kırklareli	(%)
1965	31.391.421	849.001	2.7	287.381	34	303.234	36	258.386	30
1970	35.605.176	876.502	2.5	302.946	35	316.425	36	257.131	29
1975	40.347.719	929.118	2.3	319.987	34	340.732	37	268.399	29
1980	44.736.957	1.007.436	2.3	360.742	36	363.286	36	283.408	28
1985	50.664.458	1.089.457	2.2	402.721	37	389.638	36	297.098	27
1990	56.473.035	1.182.953	2.1	468.842	40	404.599	34	309.512	26
2000	67.803.927	1.354.658	2.0	623.591	46	402.606	30	328.461	24
2007	70.586.256	1.458.114	2.1	728.396	50	396.462	27	333.256	23
2008	71.517.100	1.502.358	2.1	770.772	51	394.644	26	336.942	22
2009	72.561.312	1.511.952	2.1	783.310	52	395.463	26	333.179	22

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri

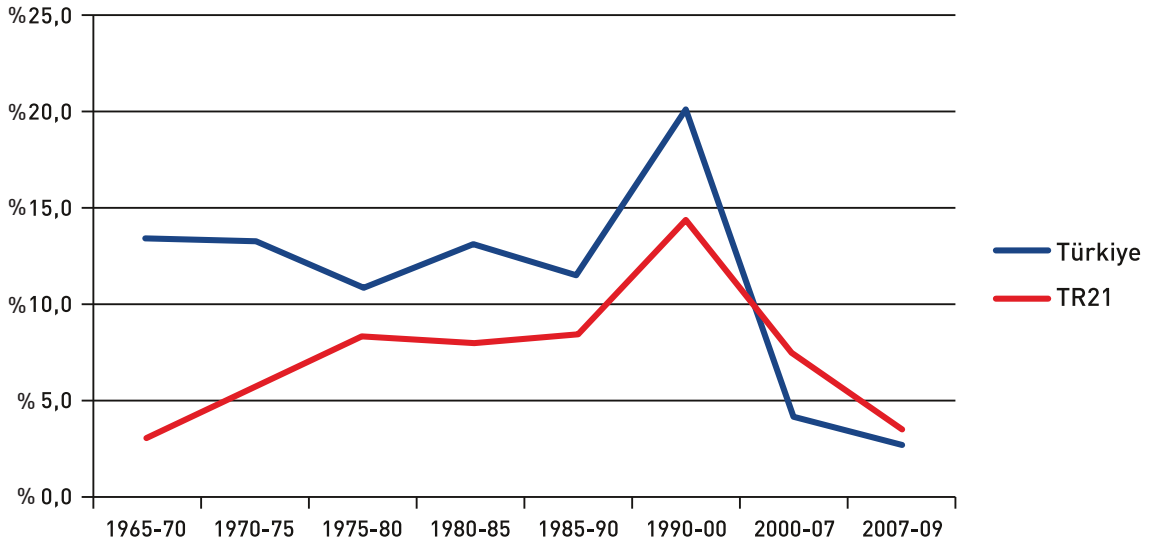
Tablo 20: 2023 Nüfus Projeksiyonu

	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
2023 Nüfus Projeksiyonu	2.614.741	1.683.200	485.600	445.941

Kaynak: Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, 2009

TR21 Trakya Bölgesinin nüfus artışı, 2000'li yıllara kadar Türkiye ortalamasının altında seyretmiştir. 2000 yılı sonrasında Türkiye'ye paralel olarak nüfus artış hızı düşmüştür. Fakat bu azalış, Türkiye geneline kıyasla daha düşük kalmış ve bölgenin nüfus artışı Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiştir.

Şekil 20: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfus Artışı (1965–2009)

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri

1965'ten 2009'a kadar olan dönemde Türkiye nüfusu %131 artış göstermesine karşın, TR21 Trakya Bölgesinin nüfusu %78 artarak 849.001'den 1.511.952'ye yükselmiştir. Bölgede nüfusu en çok artan il olan Tekirdağ'ın nüfusu ise yaklaşık üç katına çıkarak 287.331'den 783.310'a yükselmiştir. Tekirdağ nüfusundaki artış özellikle 1980 ve sonrasında hızlanmıştır ve 1980'de 360.742 olan nüfus, %117 artarak 2009 yılında 783.310'a yükselmiştir. Tekirdağ ilindeki bu büyük nüfus artışına karşın, Kırklareli ve Edirne illerindeki nüfus artışı %30 seviyelerini geçmediği için Bölge genelindeki nüfus artışı Türkiye'ye göre daha düşük kalmıştır. 1990 sonrası dönemde Tekirdağ'ın nüfusu %67 artarken, Edirne'nin nüfusu %2 gerilemiş ve Kırklareli'nin nüfusu ise yalnızca %8 artmıştır.

TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye geneline kıyasla daha düşük nüfus yoğunluğuna sahip bir bölgedir. Türkiye genelinde km²'ye düşen kişi sayısı 94 iken, TR21 Trakya Bölgesinde 81 kişidir. Tekirdağ'ın nüfus yoğunluğu 124 kişi/km² iken, Edirne'de 65 kişi/km² ve Kırklareli'nde 53 kişi/km²'dir. Nüfus yoğunluğunun bölgenin coğrafi yapısıyla ve çalışma alanları ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Sanayinin geliştiği bölgelerde ve Ergene havzasının içinde nüfus yoğunluğu artarken, yükseltilinin arttığı kuzey bölgelerinde nüfus yoğunluğu düşmektedir. Nüfusun yoğunluğu, otobana paralel bölgelerde Edirne ilinin sınır bölgeleri ve Tekirdağ ilinin kıyı bölgelerinde artmaktadır. İstanbul'a yakın ve sanayinin yoğun olduğu Çerkezköy ve Çorlu ilçeleri sırasıyla 473 kişi/km² ve 271 kişi/km² ile bölgede nüfus yoğunluğu en yüksek ilçelerdir.

Bölgede nüfusu en büyük beş ilçenin üçü Tekirdağ ilindedir. 1990-2009 döneminde bölgede Çerkezköy ve Çorlu nüfusu en çok artan ilçelerdir. Yaklaşık yirmi yıllık bu dönemde; Çorlu ilçesinin nüfusu %133 artarak 243.285'e yükselirken, Çerkezköy'ün nüfusu %273 artarak 41.317'den 154.298'e yükselmiştir. Bu iki ilçe'deki nüfus artışının başlıca nedeni bu bölgelerde yoğunlaşan sanayi tesislerinin yarattığı istihdamdır.

2.3.1.2. Yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus

Birleşmiş Milletler ölçütlerine göre 0-14 yaş arasındakiler çocuk, 15-64 gruplarındakiler yetişkin veya çalışabilir nüfus ya da faal nüfus, 65 yaş ve üzeri ise yaşlı nüfus olarak sınıflandırılmaktadır. Türkiye geneline göre daha yaşlı bir nüfusa sahip olan TR21 Trakya Bölgesinde nüfusun yaklaşık %9'u 65 yaş ve üzerinde iken, Türkiye genelinde bu oran %7 civarındadır. Çocuk grubu olarak adlandırılan 0-14 yaş grubu nüfusunun payı, Türkiye genelinde %26 iken bu oran TR21 Trakya Bölgesinde yalnızca %20 seviyesindedir.

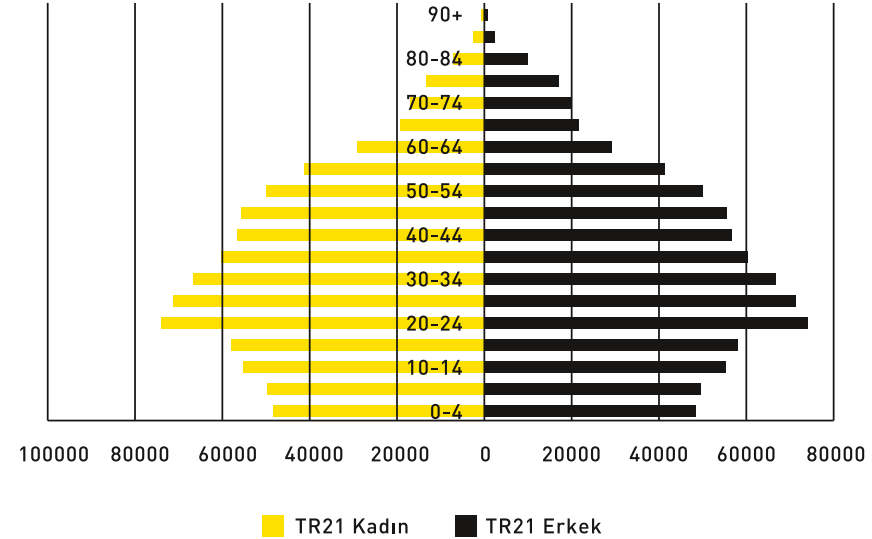
Tablo 21: Yaş Gruplarına Göre Nüfus, Yaş Bağımlılık Oranı

	2007	2008	2009	2007	2008	2009
	Türkiye	Türkiye	Türkiye	TR21	TR21	TR21
Toplam Nüfus	70.586.256	71.517.100	72.561.312	1.458.114	1.502.358	1.511.952
0-14 yaş grubu nüfus	18.642.391	18.788.587	18.859.334	291.692	297.001	297.673
15-64 yaş grubu nüfus	46.943.690	47.835.090	48.618.564	1.035.399	1.073.490	1.079.302
65 yaş ve üzeri nüfus	5.000.175	4.893.423	5.083.414	131.023	131.867	134.977
Yaş bağımlılık oranı	50.36	49.51	49.25	40.83	39.95	40.09

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri

Toplumdaki üretim faaliyetlerine katılmadıkları varsayılan çocuk ve yaşlı nüfusa "bağımlı nüfus" adı verilir. Aktif nüfus olan 15-64 yaş grubundaki her 100 kişinin teorik olarak bakmak zorunda olduğu çocuk ve yaşlı nüfusu belirten orana ise "yaş bağımlılık oranı" denilmektedir. Türkiye genelinde faal nüfus oranı, 2009 yılında %67 iken Bölgede bu oran %71'dir. Dolayısıyla, Bölge 2009 yılı yaş bağımlılık oranı Türkiye oranlarının altında yer almaktadır.

Şekil 21: TR21 Trakya Bölgesi Yaş Piramidi

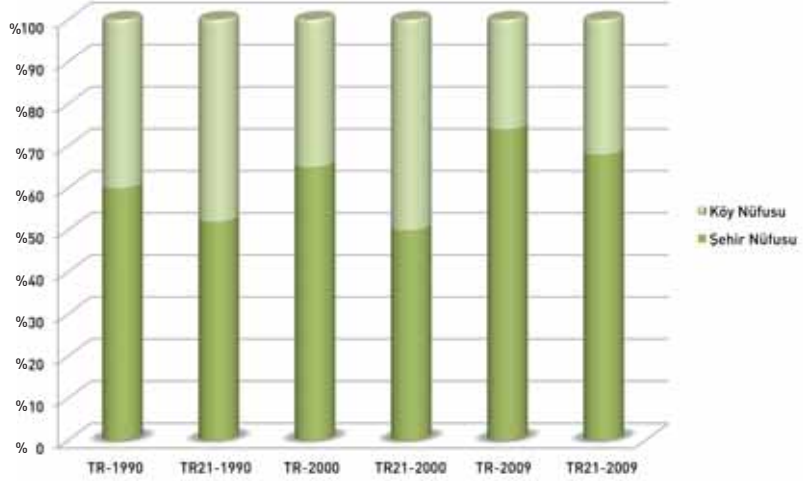
Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri

TR21 Trakya Bölgesi nüfusunun %51'ini erkekler, %49'unu bayanlar oluşturur. Bölgede özellikle 20-24 yaş grubundaki erkek sayısı ile bayan sayısı arasında önemli bir fark vardır. Bu yaş grubundaki erkek sayısı, bayanlara göre %22 daha fazladır. 60-64 yaş grubuna kadar erkek nüfusun bayan nüfusuna göre daha fazla olduğu, 60-64 ve sonrası yaş gruplarında bayanların sayılarının daha fazla olduğu görülmektedir.

2.3.1.3. Yerleşim yerlerine göre nüfus

1990'dan 2009'a kadar olan dönemde, TR21 Trakya Bölgesinde şehir nüfusundaki artış Türkiye ile paralellik göstermekle beraber, kırsal kesimde yaşayan nüfusun payı Türkiye geneline kıyasla daha fazladır. Bu dönemde şehir nüfusundaki artış, Türkiye genelinde %63 iken Bölgede %64'tür. Fakat 2009 yılı itibari ile Türkiye genelinde şehir nüfusunun toplam nüfusa oranı %76 iken TR21 Trakya Bölgesindeki şehirleşme oranı %67'dir. Bölge illerindeki şehirleşme oranları da %65 ile %68 arasında değişmektedir.

Şekil 22: Şehir ve Köy Nüfusu Oranları

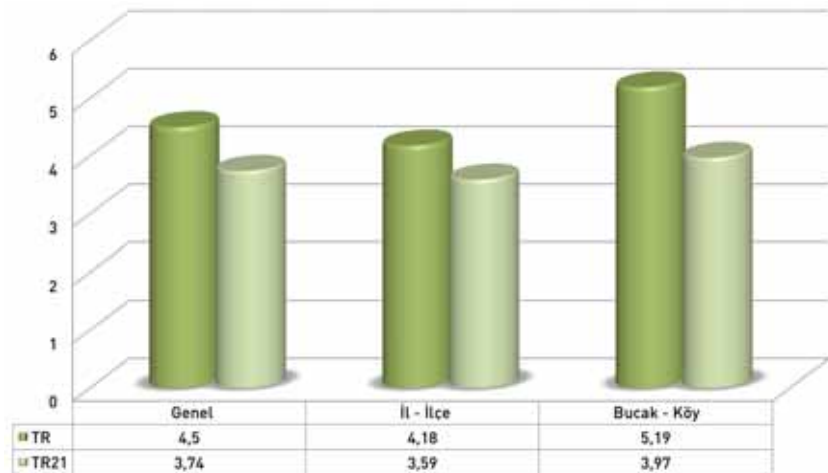
Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri

Türkiye geneline göre nüfusunun daha büyük bir kısmı bucak ve köylerde yaşayan TR21 Trakya Bölgesinde, ortalama hanehalkı büyüklüğü Türkiye geneline göre daha küçüktür. Türkiye genelinde ve Bölgede birbirine paralel olarak, bucak ve köylerdeki ortalama hanehalkı büyüklüklerinin il ve ilçelerde yaşayanlara göre daha büyük olduğu gözlemlenmektedir.

Yerleşim yerlerine göre ortalama hanehalkı büyüklüğüne bakıldığında en düşük ortalamanın 3.5 ile Kırklareli il ve ilçelerinde, en yüksek ortalamanın ise 4.1 ile Tekirdağ bucak ve köylerinde olduğu gözlemlenmektedir. Tekirdağ genelinde ortalama hanehalkı büyüklüğü 3.8, Edirne'de 3.7 ve Kırklareli'nde 3.7'dir.

Şekil 23: Yerleşim Yerlerine Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü

Kaynak: Genel Nüfus Sayımı, TÜİK, 2000

2.3.1.4. Göç

Türkiye genelinde 2007-2008 ve 2008-2009 dönemlerinde iki milyonun üzerinde insan göç etmiştir. TR21 Trakya Bölgesinde alınan ve verilen toplam göç ise 2007-2008 dönemi için 98.652, 2008-2009 dönemi için 98.229 kişidir.

Tablo 22: TR21 Trakya Bölgesinde Göç (2007-2008 / 2008-2009)

Yıl	Bölge Kodu	Bölge Adı	ADNKS Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2008	TR21	Trakya	1.502.358	60.152	38.500	21.652	14.52
2009	TR21	Trakya	1.511.952	54.104	44.125	9.979	6.62
2008	TR211	Tekirdağ	770.772	47.534	22.373	25.161	33.19
2009	TR211	Tekirdağ	783.310	37.655	29.066	8.589	11.03
2008	TR212	Edirne	394.644	11.202	14.249	-3.047	-7.69
2009	TR212	Edirne	395.463	15.183	12.910	2.273	5.76
2008	TR213	Kırklareli	336.942	10.565	11.027	-.462	1.37
2009	TR213	Kırklareli	333.179	10.359	11.242	-883	2.65

Kaynak: TÜİK, Nüfus İstatistikleri

Bölge illeri içinde Tekirdağ net göçün en yüksek gerçekleştiği il iken, Kırklareli ilinde ise alınan göç verilen göçe göre daha düşük kalmıştır. Edirne'de 2007-2008 döneminde net göç hızı negatif olurken, 2008-2009 döneminde %5.8 olarak gerçekleşmiştir. 2008-2009 döneminde TR21 Trakya Bölgesi'nin 2008-2009 döneminde aldığı göçün 43.566 kişisi, 15 yaş ve üzerindedir. 15 yaş ve üzeri olan bu grubun %23'ü ilkököl, %36'sı lise veya dengi okul mezunu, %15'i ise yüksekokul mezunu veya daha yüksek eğitim seviyesine sahiptir. Bölgenin verdiği göçlerde de benzerlik söz konusudur. Verilen göçün %21'i ilkököl mezunu iken, %37'si lise veya dengi okul mezunudur. Yüksekokul mezunu veya daha yüksek eğitim seviyesine sahip göç edenlerin 15 yaş ve üzeri göç edenlere oranı %18'dir. Bölgenin göç almasının en büyük ne-

denlerinden biri olarak görülen sanayileşme, göç alanlar içinde eğitim seviyesi düşük olanların payının daha fazla olmasının nedenlerinden biridir. 2009 yılında Bölgedeki 8.589 kişilik net göçün %87'si lise mezunu veya daha düşük eğitim seviyesine sahip olması dikkat çekmektedir.

TR21 Trakya Bölgesindeki göçün tarihsel gelişimine bakıldığında, 2007-2009 döneminde olduğu gibi Bölgede net göç hızı en yüksek olan il Tekirdağ'dır. Gelişen sanayinin yarattığı istihdamın neden olduğu göçler sonucunda 1995-2000 döneminde Tekirdağ, %96.8 ile Türkiye genelinde en yüksek net göç hızına sahip il olmuştur. Yalnızca bu dönemde, Tekirdağ ilindeki net göç 51.335 kişidir. Tekirdağ, 1975 ve sonrasında sürekli yüksek net göç hızına sahip iken, aynı dönemde Edirne ve

Kırklareli illerindeki net göç genellikle negatif olmuştur. Tekirdağ iline olan yoğun göçten dolayı nüfusa kayıtlı olduğu ilde ikamet etme oranı, Bölge illerine kıyasla çok düşüktür ve %49 düzeyindedir. Bu oran Kırklareli'de %75 iken Edirne'de %77'dir.

Bölgedeki göçün temel nedeni istihdam olduğu için, Bölgenin aldığı ve verdiği göçün büyük kısmı İstanbul ile ilişkilidir. TR21 Trakya Bölgesi'nin 2008-2009 döneminde aldığı ve verdiği göçün büyük çoğunluğu 15-34 yaş grubundadır. Bölgenin bu dönemde aldığı göçün %55'i verdiği göçün de %54'ü 15-34 yaş grubundadır. Bölge içi göç hareketleri de Tekirdağ odaklıdır. Tekirdağ'a ve Tekirdağ'dan olan göçler, Edirne-Kırklareli arasındaki göçlere göre daha fazladır.

2.3.2. Eğitim

TR21 Trakya Bölgesi, okur-yazar nüfus oranı Türkiye geneline göre daha yüksek olan bir bölgedir. Bununla birlikte Bölge, ilköğretimde öğretmen başına öğrenci sayısı sıralamasında Düzey-2 bölgeleri arasında 8. sırada yer almaktadır.

İlköğretim net okullaşma oranları, Bölge illerinde %99 seviyesindedir ve özellikle ortaöğretim net okullaşma oranlarında TR21 Trakya Bölgesi illerinin değerleri Türkiye ortalaması olan %65'in çok üzerindedir ve %79 ile %84 arasında değişmektedir. Okulöncesi okullaşma oranında Edirne'nin değerleri, Bölge illeri ve Türkiye geneline kıyasla çok yüksektir ve %90 seviyesindedir. Bölgenin diğer illerinde bu oran, Kırklareli için %50 iken Tekirdağ için daha da düşüktür ve %34 seviyesindedir.

TR21 Trakya Bölgesinde Namık Kemal, Trakya ve Kırklareli üniversiteleri bulunmaktadır. 2009 yılı ÖSYS sonuçlarına göre TR21 Trakya Bölgesinde ÖSYS'ye başvuran her 100 öğrenciden 62'si Lisans, Önlisans veya AÖF'ye yerleşmiştir. Türkiye genelinde ise yerleşme oranı %54'tür. Bölge illeri bu yüksek yerleştirme oranları ile 2009 yılında iller arasında ilk 5 içinde yer almıştır.

Öğretim görevlisi başına düşen öğrenci sayısı verileri ise, Bölgedeki üniversitelerin henüz bazı yapısal sorunları çözemediğini işaret etmektedir. Yükseköğretim kurumlarının sunduğu eğitim hizmetlerine artan talebin etkisi ile TR21 Trakya Bölgesinde öğretim görevlisi başına öğrenci sayısı giderek artmaktadır. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim görülmesine rağmen, özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan üretim yerlerine (İstanbul-Kocaeli-Çorlu-Çerkezköy) yakınlığı nedeniyle Bölgedeki öğrenci sayısında hızlı bir artış söz konusudur. Bu durumda öğretim görevlisi sayısının da paralel olarak artırılması gerekmektedir.

Tablo 23: Öğretim Üyesi Başına Öğrenci Sayısı

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Türkiye	62	59	64	62	63	67	66	62	70
TR21 Trakya	53	52	55	58	63	62	60	56	62

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Sonuç olarak, TR21 Trakya Bölgesi eğitim altyapısı açısından çeşitli yeterliliklere ve potansiyellere sahip bir Bölge olmakla birlikte, özellikle dezavantajlı grupların eğitim hizmetlerine erişimi ve eğitimde donanım eksikliklerinin giderilmesi gibi hususlarda atılacak adımlara ihtiyaç göstermektedir. Özellikle sanayiye bağlı olarak artan göç, eğitim altyapısının yetersizliğine yol açabilecek risklerden biri olarak değerlendirilmektedir.

2.3.3. Sağlık

TR21 Trakya Bölgesi için sağlık göstergeleri açısından en çarpıcı durum, Tekirdağ ilinin Kırklareli ve Edirne'ye göre olumsuz yönde farklılık göstermesidir. Şöyle ki, DPT tarafından 2003 yılında yapılan "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması"na göre, Tekirdağ ili genel gelişmişlik sıralamasında daha üst sıralarda yer alırken, sağlık sektörü gelişmişlik sıralamasında alt sıralarda yer alan başlıca iller arasındadır. Aynı Araştırma'da, Edirne ili 7. sırada ve Kırklareli ili 15. sıradadır.

Bölgenin sağlık alanındaki gelişmişliğini Edirne'nin sürüklediği söylenebilir. Sanayi alanındaki gelişmişliğine rağmen Tekirdağ'ın sağlık alanında hâlihazırda yatırıma ihtiyacı olduğu görülmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinin geneli için değerlendirildiğinde, hastane yatak sayısı ortalaması 284'tür. Türkiye'de bu ortalamanın 262 olduğu göz önüne alındığında, Bölgedeki hastanelerin yatak sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, 100.000 kişi başına düşen hastane sayısı bakımından da TR21 Trakya Bölgesi, 26 Düzey-2 bölgesi arasında 11. sırada yer almaktadır.²⁹

Sonuç olarak, TR21 Trakya Bölgesinin sağlık altyapısı Bölge içinde homojen özellikler taşımamaktadır. Özellikle, Tekirdağ ilinin sağlık altyapısının geliştirilmesine yönelik adımlara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, dezavantajlı grupların sağlık hizmetlerine erişimindeki sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik projeler, önemli bir amaca hizmet edecektir.

²⁹ TÜİK, Temel Göstergeler, 2007.

2.3.4. İşgücü, istihdam ve işsizlik

2.3.4.1. İşgücü

TR21 Trakya Bölgesinde kurumsal olmayan sivil nüfusun 15 yaş ve üzerindeki kısmı yaklaşık 1.200.000 kişidir. Bölge, %54 işgücüne katılma oranı ile Düzey-2 bölgeleri arasında 5. sırada yer almaktadır. İşgücüne katılma oranının Türkiye ortalaması ise 2009 yılında %48'dir. Türkiye genelinde işsizlik oranı, 2007 yılında

%10.3 iken 2009 yılında %14'e yükselmiştir. Aynı dönemde, TR21 Trakya Bölgesi için işsizlik oranı Türkiye geneline göre daha düşük olsa da işsizlik oranındaki artış, Türkiye ortalamasının üzerinde gerçekleşmiş ve 2009 yılında %13 olmuştur.

Tablo 24: Kurumsal Olmayan Sivil Nüfusun İşgücü Durumu [15 Yaş+] (1000 Kişi)

	2007		2008		2009	
	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21	Türkiye	TR21
Kurumsal olmayan sivil nüfus	68.901	1.389	69.724	1.430	70.542	1.473
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	49.994	1.094	50.772	1.511	51.686	1.191
İşgücü	23.114	569	23.805	613	24.748	643
İstihdam	20.738	525	21.194	544	21.277	559
İşsiz	2.376	45	2.611	69	3.471	83
İşgücüne dahil olmayan nüfus	26.879	525	26.967	538	26.938	548
İşgücüne katılma oranı (%)	46.2	52.0	46.9	53.2	47.9	54.0
İşsizlik oranı (%)	10.3	7.8	11.0	11.2	14.0	13.0
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12.6	9.6	13.6	13.5	17.3	16.0
İstihdam oranı (%)	41.5	47.9	41.7	47.3	41.2	47.0

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

İl bazında işgücüne katılma oranı Tekirdağ'da %57.3, Kırklareli'nde %52 ve sanayi açısından daha az gelişmiş olan Edirne ilinde %47'dir. Bölgede sanayinin yoğun olduğu Çorlu, Çerkezköy ve Lüleburgaz aksında işgücüne katılma oranının Bölgenin diğer kesimlerine göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

TR21 Trakya Bölgesinde işgücüne katılma oranı, her yaş grubu itibarıyla Türkiye ortalamalarının üzerindedir. Bölgede kadın nüfusun işgücüne katılma oranı Türkiye geneline göre daha yüksektir. Bayan nüfusun özellikle 15-34 yaş grubundaki katılım oranı Türkiye geneline göre çok yüksektir. 15-24 yaş grubunda Tür-

kiye genelinde %25 olan işgücüne katılma oranı TR21 Trakya Bölgesinde %35'dir. 25-34 yaş grubunda ise Türkiye genelinde %33 iken TR21 Trakya Bölgesinde bu oran %51 olarak gerçekleşmiştir.

Bölgede işgücüne dâhil olmayanların sayısı yıllar içinde artsa da toplam nüfustaki payı azalmıştır. Türkiye genelinde işgücüne dâhil olmayanların %45'i ev işleri ile meşgul olduğu için işgücüne katılmazken, bölgede bu oran %27'dir. Çalışamaz halde olduğu için işgücüne dâhil olmayanların oranı ise bölgede %22'dir ve Türkiye oranı olan %13'ün bir hayli üzerindedir.

2.3.4.2. İstihdam

İstihdamın sektörlere göre dağılımına bakıldığında, 2004-2008 döneminde Türkiye'de ve TR21 Trakya Bölgesinde istihdamın yapısında belirli bir değişiklik olduğu görülmektedir. Şöyle ki, 2004 yılında tarımdaki istihdamın payı %34.2 iken 2008 yılında bu oran

%20.2'ye düşmüştür. İstihdamda tarımın azalan payı, sanayi ve hizmet sektöründeki istihdam artışı ile karşılanmıştır. 2009 yılında küresel ekonomik kriz nedeni ile sanayi sektöründeki istihdam da azalma, tarım sektöründeki istihdam da ise artış görülmektedir.

Tablo 25: İstihdam Edilenlerin Sektörlere Göre Dağılımı [15 Yaş+] (1000 Kişi)

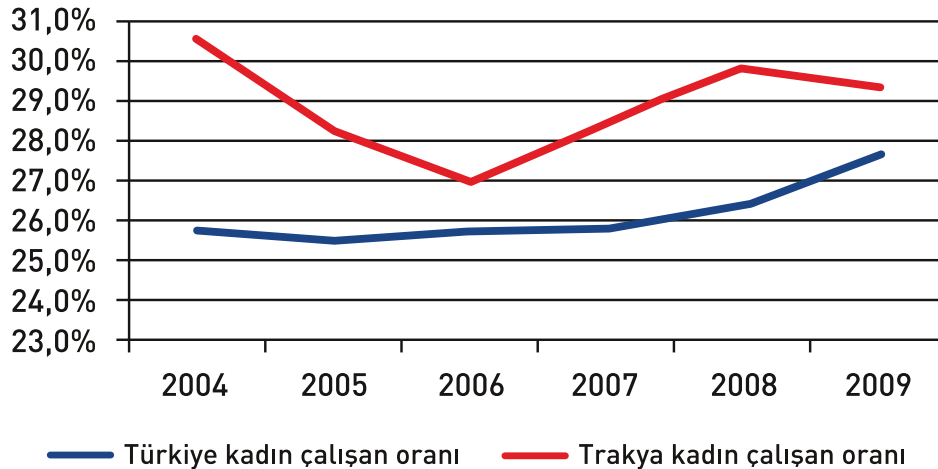
Yıl	Bölge Adı	Toplam	Tarım	Sanayi	Ticaret	Hizmet	Tarım (%)	Sanayi (%)	Ticaret (%)	Hizmet (%)
2009	Türkiye	21.277	5.254	5.379	4.542	6.102	24.7	25.3	21.3	28.7
	TR21	559	124	182	114	138	22.2	32.6	20.4	24.7
2008	Türkiye	21.194	5.016	5.682	4.573	5.922	23.7	26.8	21.6	27.9
	TR21	544	110	188	106	140	20.2	34.6	19.5	25.7
2007	Türkiye	20.738	4.867	5.544	4.557	5.770	23.5	26.7	22.0	27.8
	TR21	525	111	174	108	133	21.1	33.1	20.6	25.3
2006	Türkiye	20.423	4.907	5.465	4.492	5.558	24.0	26.8	22.	27.2
	TR21	525	111	159	116	139	21.1	30.3	22.1	26.5
2005	Türkiye	20.067	5.154	5.284	4.336	5.292	25.7	26.3	21.6	26.4
	TR21	529	133	150	113	134	25.1	28.4	21.4	25.3
2004	Türkiye	19.632	5.713	4.885	4.027	5.006	29.1	24.9	20.5	25.5
	TR21	514	176	136	92	109	34.2	26.5	17.9	21.2

Kaynak: TÜİK İşgücü İstatistikleri

Not: İnşaat sektörü, sanayi sektörü içinde değerlendirilmiştir.

TR21 Trakya Bölgesinde istihdam edilen 559.000 kişinin 85.000'i üniversite mezunudur. Bölgede üniversite mezunlarının toplam istihdama oranı, Türkiye geneline paralel ve %15 civarında iken, okuryazar olmayan kişilerin istihdamdaki payı %2.1 ile Türkiye geneli olan %4.7'ye göre çok düşüktür. İşgücüne katılma oranında olduğu gibi kadın çalışan oranları yıllar itibarı ile Türkiye ortalamasının üzerinde yer almıştır.

Şekil 24: TR21 Trakya Bölgesi ve Türkiye'de Kadın İstihdam Oranları

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

Yaş gruplarına göre istihdam verilerinden Bölgede en fazla istihdam edilen yaş grubunun yaklaşık 250.000 kişi ile 35-54 yaş grubu olduğu görülmektedir. Fakat, istihdam oranı en yüksek olan yaş grubu ise %67 oranı ile 25-34 yaş grubudur. 55+ yaş grubu dışında, TR21 Trakya Bölgesindeki istihdam oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Özellikle kadın nüfusun istihdam oranı, Türkiye geneline göre yüksektir. Kadın nüfusun en fazla istihdam edildiği yaş grubu 25-34'dir. Zira, bu yaş grubundaki kadın nüfusun istihdam oranı %44 ile Türkiye ortalamasının çok üzerindedir.

2.3.4.3. İşsizlik

2008 sonunda etkisini göstermeye başlayan küresel krizin etkileri ile işsizlik oranları Türkiye ile paralel olarak TR21 Trakya Bölgesinde de artmıştır. Türkiye genelinde işsizlik oranı 2007 yılında %10.3 iken 2009 yılında %14'e yükselmiştir. 2004-2009 döneminde, TR21 Trakya Bölgesindeki işsizlik oranı genel olarak Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiş olsa da, işsizlik oranındaki artış hızı, aynı dönemde Türkiye geneline göre daha yüksek olmuştur.

2005 ve 2006 yıllarında 47.000 olan işsiz sayısı 2007 yılında azalarak 45.000'e düşmüştü; ancak 2008 ve 2009 yıllarında toplamda %80 artarak 83.000 kişiye ulaşmıştır. Küresel krizin işsizlik üzerindeki olumsuz etkisinin TR21 Trakya Bölgesinde Türkiye geneline göre daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durumda, Bölgedeki sanayi yapısının Türkiye geneline kıyasla daha kaygan olması etkili olmaktadır.

Tablo 26: İşsiz Sayısı, İşsizlik Oranı ve Uzun Dönemli İşsizlik

		2004	2005	2006	2007	2008	2009
İşsiz Sayısı (1000 kişi)	Türkiye	2.385	2.388	2.328	2.376	2.611	3.471
	TR21 Trakya	37	47	47	45	69	83
İşsizlik Oranı (%)	Türkiye	10.83	10.63	10.23	10.28	10.97	14.03
	TR21 Trakya	6.73	8.16	8.22	7.73	11.26	13.06
Uzun Dönemli İşsizlik (1000 kişi)	Türkiye	919	932	822	710	695	871
	TR21 Trakya	11	14	17	12	16	21

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri

TÜİK 2009 yılı verilerine göre, TR21 Trakya Bölgesinde 14.000 üniversite mezunu işsiz bulunmaktadır ve bu sayının Türkiye üniversite mezunu işsiz sayısı toplamındaki payı %3.1'dir. Geçmiş yıllar ile karşılaştırıldığında 2006 yılında %1.1 Türkiye payına sahip üniversite mezunu işsiz oranı çok hızlı bir artış ile 2009 yılında yaklaşık üç katına çıkmıştır. 2009 yılı itibarı ile TR21 Trakya Bölgesinde üniversite mezunu işsiz oranı %14.14 ile Türkiye ortalaması olan %12.14'ün üzerine çıkmıştır. Bu oran, 2006 yılında %4.69 ile %9.56 olan Türkiye ortalamasının yarısından az iken 2007, 2008 ve 2009 yıllarında sürekli artmıştır.

TR21 Trakya Bölgesi için 2007 yılında 28.000 kişi olan

25 yaş ve üzeri işsiz sayısının toplamda %92 artarak, 2009 yılında 54.000 kişiye çıktığı göze çarpmaktadır. Bu artışa rağmen 2009 yılında %10.1 olan 25 yaş ve üzeri işsiz oranı, Türkiye ortalaması olan %11.6'nın altında kalmıştır. Fakat, 15-24 yaş arası işsizlik oranı TR21 Trakya Bölgesi için %27.3 ile Türkiye oranı olan %25.3'ün üzerindedir.

2004 ve 2009 yılları arasındaki değişim incelendiğinde, artan işsizliğe paralel olarak TR21 Trakya Bölgesinde uzun dönemli işsizlerin sayısı %91 oranında artmıştır. Fakat buna rağmen uzun dönemli işsizlerin toplam işsizler içindeki payı %30'dan %25'e düşmüştür.

2.3.5. Sosyal uyum

Ülkemizin "Avrupa Sosyal Dışlanma ile Mücadele Stratejisi"ne dâhil olmasının ilk aşaması olan "Ortak İçerme Belgeleri"nin hazırlanmasına ilişkin çalışmalar, 3 Aralık 2004 tarihinde başlatılmıştır. Söz konusu Strateji'de "istihdam, gelir dağılımı ve parasal yoksulluk, eğitim, konut, sağlık ve ulaşım politikaları, emeklilik sistemi dâhil olmak üzere sosyal güvenlik sistemi, sosyal hizmet ve sosyal yardım politikaları" gibi alt başlıklar yer almaktadır. Yine Strateji'ye göre toplumdaki dezavantajlı gruplar işsizler, eğitimsizler veya yeterli eğitim alamayanlar, kadınlar, çocuklar, yaşlılar, evsizler, engelliler/özürlüler, göçle gelenler, madde bağımlıları vb. grupları kapsamaktadır. En önemli hedef, bu grupların topluma entegrasyonudur.³⁰

TR21 Trakya Bölgesinin sosyal uyum yapısına ilişkin olarak üç temel karakteristiğinden söz edilebilir. Bunlardan birincisi, sınır bölgelerine sahip oluşudur. Bilindiği üzere, sınır bölgeleri sosyal uyum itibarıyla çeşitli dezavantajlara maruz kalmaktadır. Geçiş alanları, yasal göçler kadar kaçak insan ve mal ticaretine de sahne olabilmektedir. Göçe açıklık, ani demografik değişimler ile başa çıkmayı gerektirdiği gibi hukuki, idari, ekonomik ve kültürel sorunları beraberinde getirmekte, altyapısal yetersizliklere sebebiyet vermektedir.

İkincisi, Bölgenin ekonomik ve sosyal entegrasyon problemleri ile karşı karşıya olan çeşitli dezavantajlı gruplara sahip olmasıdır. Bu grupların başında Romanlar gelmektedir. Romanlar, Türkiye'ye kıyasla TR21 Trakya Bölgesinde niceliksel olarak önemli bir yere sahiptir. Bu grup, özellikle toplumsal ilişkilere uyum konusunda bir kısım sorunlar yaşamaktadırlar ve genellikle büyük kent ve ilçelerin "getto" alanlarında yaşamaktadırlar. Kendilerine göre bir yaşam tarzı, kültürü ve geleneği olan Romanların, klasik toplumsal ilişkilerin dışında bir yaşam sürdürdüğü görülmektedir. Bu topluluğun yaşadığı gecekondu mahallelerinde altyapı ve üstyapı olanakları genellikle çok kısıtlıdır. Eğitim, sağlık hizmetleri ile iş olanakları sınırlıdır. Söz konusu olumsuz koşullar, suç ve şiddet oranlarının yüksek olmasına neden olmaktadır. Merkezi ve yerel yönetimlerin, Romanların toplumsal hayata dâhil edilmesine yönelik çalışmaları bulunmakla birlikte, bu çalışmaların nicelik ve niteliğinin artırılması gerekmektedir. Toplumsal entegrasyon ve sosyal uyum açısından dikkat çeken diğer bir grup engelli/özürlülerdir. TR21 Trakya Bölgesi, önemli bir engelli/özürlü nüfus barındırmaktadır. Bölgede yaklaşık 20-30.000 fiziksel ve zihinsel engelli bulunduğu tahmin edilmektedir.

Tablo 27: Engelli Rakamları

	Toplam	Kadın	Erkek
Türkiye	1.234.139	730.405	503.734
TR21 Trakya	21.829	13.302	8.527
Tekirdağ	9.618	5.825	3.793
Edirne	5.245	3.216	2.029
Kırklareli	6.966	4.261	2.705

Kaynak: 2000 Genel Nüfus Sayımı

Engellilerin en önemli ihtiyaçlarının başında eğitim, sağlık, istihdam, ulaşım ve barınma problemlerinin giderilmesi gelmektedir. Eğitim alanında özellikle örgün eğitimin engellilere uyarlanması konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Bununla birlikte, sağlık alanında çeşitli altyapısal eksiklikler mevcuttur.

Bölgede, engelli ailelerinin çocuklarının bakımı için yararlanabilecekleri "bakım merkezleri" bulunmamaktadır. Ayrıca, fiziksel ve zihinsel engellilere yönelik eğitmen açığı söz konusudur. Bu durumda, Bölge üniversitelerinin "özel eğitim fakültesi" şeklinde bir yapı geliştirmesi oldukça önemlidir. Bununla birlikte, istihdam sorunlarının azaltılması amacıyla mezkûr eğitim fakültelerinde engellilere yönelik meslek eğitimleri ve uygulamaları da geliştirilebilecektir. Böylece, TR21 Trakya Bölgesi engellilere yönelik geliştireceği altyapı ve üstyapı olanakları ile bir model olacaktır.

Engellerinin toplumsal entegrasyonunu sağlamaya dönük olarak önemli bir işlev gören sivil toplum kuruluşları, TR21 Trakya Bölgesinde görece olarak yeterli imkân ve donanımlara sahip bulunmamaktadır. Bu tarz kuruluşların, sorunların çözümüne sağlayacakları katkı göz önünde bulundurulduğunda, önemlerine paralel olarak daha aktif ve etkin hale gelmeleri gerekmektedir.³¹

³⁰ T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü

³¹ ZİÇEV ve Tekirdağ Otistik Çocukları Koruma Derneği ile görüşme.

Tablo 28: Engellilere Yönelik Eğitim Kurumları ve STK'lar

	Devlete Bağlı Eğitim Kurumu Sayısı	Özel Eğitim Kurumu Sayısı	Engelli STK Sayısı
TR21 Trakya	14	14	11
Tekirdağ	6	8	4
Edirne	6	5	5
Kırklareli	2	1	2

Kaynak: Tekirdağ ZİÇEV, Edirne Engelliler Derneği, Kırklareli Sakatlar Derneği

Her ne kadar TR21 Trakya Bölgesi Türkiye ortalamalarına kıyasla kadının iş hayatına katılımı açısından üst sıralarda yer alsada, Bölgede kadınların sosyal uyumuna yönelik olarak çarpıcı altyapı eksiklikleri bulunmaktadır. Bu alanda öncelikle ele alınması gereken husus, "kadın sığınma evleri"dir. Özellikle il merkezlerinde sığınma evlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi yaşlı nüfus yoğunluğu itibariyle Türkiye ortalamalarının üzerinde yer almaktadır. Bölgede, yaşlı nüfusun yararlanabileceği bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Genç nüfusun en önemli sorunu ise istihdamdır. İş bulamayan gençlerin Bölge dışına göç etmeyi tercih ettiği görülmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinin sosyal uyum yapısına ilişkin olarak üçüncü temel karakteristiği, sanayi bölgelerinin yoğun göç almasıdır. Özellikle Çorlu, Çerkezköy, Lüleburgaz, Babaeski ve Muratlı gibi ilçeler, sanayinin gelişmesine paralel olarak önemli miktarda göç almıştır. Göçle gelen nüfus, çoğunlukla kent kültürüne ayak uydurmakta sıkıntılar çekmekte, geldikleri bölgenin kültürü ile yeni yerleştikleri bölgenin kültürü arasında kalmaktadır. Buna bağlı olarak, göçle gelen nüfus arasında şiddet ve suç oranları artış göstermektedir. Ayrıca, göçe bağlı olarak yerleşme bölgelerindeki altyapı ve üstyapı sorunları ciddi boyutlara ulaşmaktadır.

2.3.6. Kültür

2.3.6.1. Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıkları

İnsanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsü ve tarihsel süreçte yaratılan tüm maddi ve manevi değerleri sonraki nesillere iletmeye kullanılan araçların bütünü olarak tanımlanan kültür;³² her türlü araç-gereç, binalar, giysiler gibi maddi öğeler ile inançlar, gelenekler, normlar, düşünce biçimleri gibi manevi öğelerden oluşur.

TR21 Trakya Bölgesi, Traklar'dan günümüze zengin bir maddi ve manevi kültürel birikime sahip olmuş, tarihi boyunca ağırladığı toplumlar ve devletler bu kültürün şekillenmesine

katkıda bulunmuştur.

Tarih ve kültür varlıkları açısından Bölgenin, çoğunlukla Osmanlı dönemine ait eserlere sahip olduğu ve daha önceki dönemlere ait varlıkların yeteri kadar korunup, değerlendirilmediği görülmektedir. Osmanlı öncesi döneme ait tarih ve kültür varlığı eksikliğinin temel nedenleri arasında, Bölgede yaşayan toplulukların yapı malzemesi olarak taş yerine ahşap kullanması Bölgenin kavşak noktası olmasına bağlı olarak çok fazla insan hareketliliği ve istilaya maruz kalması gelmektedir.

Tablo 29: Tescilli Taşınmaz Tarih, Kültür ve Tabiat Varlıkları (2010)

	Türkiye	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Sivil Mimari Örneği	56.142	992	340	522	130
Dinsel Yapılar	7.958	214	37	140	37
Kültürel Yapılar	8.659	370	82	245	43
İdari Yapılar	2.186	88	14	49	25
Askeri Yapılar	996	56	4	44	8
Endüstriyel ve Ticari Yapılar	3.008	119	12	98	9
Mezarlıklar	2.868	172	27	141	4
Şehitlikler	220	8	1	6	1
Anıt ve Abideler	257	21	8	12	1
Doğal Varlıklar	6.256	67	43	16	8
Kalıntılar	1.731	97	24	69	4
Korumaya Alınan Sokaklar	46	0	0	0	0
Toplam	90.336	2.204	592	1.342	270

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

³² Türk Dil Kurumu, 2010

TR21 Trakya Bölgesinin nüfus ve yüzölçümünün Türkiye geneline oranı göz önüne alındığında, sahip olduğu tarih, kültür ve tabiat varlıklarının önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir. Şöyle ki, Bölgede bulunan "tescilli taşınmaz tarih, kültür ve tabiat varlıkları", tüm Türkiye'dekilerin yaklaşık %2.5'ini oluşturmaktadır. Özellikle 88 yıl boyunca Osmanlı Devletine başkentlik

yapmış olan Edirne tarih, kültür ve tabiat varlıkları açısından Bölgedeki eserlerin yaklaşık %61'ine ev sahipliği yapmaktadır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na tabi alanlar olan sit alanlarının çeşitlerine göre dağılımında da durum, bir önceki tabloyla örtüşmektedir. TR21 Trakya Bölgesinde sit alanlarının dağılımı Türkiye'ye oranla yaklaşık %3.6'dır.

Tablo 30: Çeşitlerine Göre Sit Alanları (2010)

	Arkeolojik Sit Alanı	Doğal Sit Alanı	Kentsel Sit Alanı	Tarihi Sit Alanı	Kentsel Arkeolojik Sit Alanı	Diğer Sit Alanları (Üst Üste Sit Alanları)	Toplam
Türkiye	8.575	1.234	230	146	33	411	10.627
TR21 Trakya	330	3	36	5	0	12	386
Tekirdağ	115	1	4	1	0	3	124
Edirne	119	1	23	2	0	4	149
Kırklareli	96	1	9	2	0	5	113

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları

Genel anlamda, TR21 Trakya Bölgesi ülkemizin zengin kültürel mirasında önemli bir yer teşkil etmektedir ve bunu Traklar'dan Roma'ya, Bizans'tan Osmanlı'ya uzanan köklü tarihine ve coğrafi konumuna borçludur. Ancak kültürel değerlere sahip olmak kadar, onları tanıtmak ve turizme kazandırarak bölgenin kalkın-

masına katkı sunar duruma getirmek de önemlidir. Ne var ki, gerek ziyaretçi sayısında gerekse de ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlık açısından Bölgenin geldiği noktanın taşıdığı potansiyelle yeterince uyumlu olmadığı anlaşılmaktadır.

2.3.6.2. Müzeler

TR21 Trakya Bölgesinde T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde 4 müze, toplamda ise çeşitli kategorilerde yer alan 11 adet müze bulunmaktadır.³³

Bölgede, oldukça özgün bir yere sahip olan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi, Rakoczi Müzesi, Şükrü Paşa Anıtı (Balkan Savaşı Müzesi) gibi müzeler, yerli ve yabancı turistler tarafından

büyük rağbet görmektedir. Kategorisinde Türkiye'deki tek örnek olan II. Bayezid Külliyesi Sağlık Müzesi, 2009 yılı içerisinde 128.000 ziyaretçi çekmiştir. Öte yandan, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı dört müzenin 2008 yılı ziyaretçi sayıları itibarıyla 20.000 rakamını aşmadığı görülmektedir.³⁴ Bu nedenle, özgün ve ilgi çekici bir müzecilik anlayışının geliştirilmesi Bölgeyi daha cazip kılacaktır.

³³ Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2010

³⁴ <http://saglikmuzesi.trakya.edu.tr/> ve Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2008

Tablo 31: Vakıflara Ait Eski Eser Sayısı (2008)

	Eski Eser Sayısı	1000 km ² 'ye Düşer Eser Sayısı
Türkiye	19.814	25.29
TR21 Trakya	693	36.98
Tekirdağ	158	24.91
Edirne	443	72.65
Kırklareli	92	14.60

Kaynak: Edirne İl Brifingi

TR21 Trakya Bölgesi, vakıf eser varlığı açısından da ayrı bir öneme sahiptir. Vakıflar Genel Müdürlüğüne "vakıf eser" kapsamında değerlendirilen yapılar bakımından, özellikle Edirne ön plana çıkmaktadır. Edirne il merkezinde bulunan Ali Paşa Çarşısı, Selimiye Camii ve Külliyesi, Sokullu (Üç Şerefeli) Hamamı ve Uzunköprü ilçesinde bulunan Sultan II. Murat Köprüsü, dünya ve ülke çapında öne çıkan eserler arasında yer almaktadır.³⁵

Başta Edirne olmak üzere Bölge, Türkiye'de 1.000 km² başına düşen vakıf eser sayısı bakımından ülke ortalamasının üzerindedir. Bu bağlamda, eserlere restorasyon, çevre düzenlemesi gibi faaliyetlerle işlevsellik kazandırılması ve vakıf eser zenginliğinin turizm potansiyeline dönüştürülmesi büyük önem taşımaktadır.

2.3.6.3. Kütüphaneler

TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye'deki toplam kütüphane sayısının yaklaşık %2.8'ine ve toplam kitap sayısının ise %2.9'una sahiptir. Lüleburgaz ilçesinde 4 adet, Edirne ve Kırklareli'de 3'er adet kütüphane bulunmaktadır.³⁶

Ayrıca, Edirne'de bulunan Selimiye Yazma Eser Kütüphanesi, ülkemizde Bakanlığa bağlı 15 yazma eser kütüphanesinden biridir.³⁷

Tablo 32: Kütüphane, Kitap, Yararlanma ve Ödünç Alınan Kitap Sayısı (2008)

	Kütüphane Sayısı	Kitap Sayısı	Yararlanma Sayısı	Ödünç Alınan Kitap Sayısı
Türkiye	1.156	13.662.483	19.034.750	4.578.792
TR21 Trakya	32	394.154	471.473	134.955
Tekirdağ	9	109.337	123.864	41.806
Edirne	11	164.669	158.801	47.638
Kırklareli	12	120.148	188.808	45.511

Kaynak: TÜİK

Türkiye'de 2001'den bu yana kütüphane sayısı 1.350'den 1.156'ya düşmüş, TR21 Trakya Bölgesinde de azalarak 35'den 32'ye inmiştir. Ancak, Bölge 1.000 kişi başına düşen yararlanma ve ödünç alınan kitap sayısı bakımından Türkiye ortalamalarının üzerindedir. Bu durum, Bölge insanının eğitim kadar kültür seviyesinin de belirli bir düzeyde olduğunu işaret etmektedir.

³⁵ Vakıflar Genel Müdürlüğü, 2010

³⁶ Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, 2010

³⁷ Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, 2010

2.3.6.4. Sinema ve tiyatro

Sinema salonu sayısında Türkiye ve TR21 Trakya Bölgesi genelinde 2001'den bu yana artış yaşanmış; salon sayısı Türkiye'de yaklaşık üç kat, TR21 Trakya Bölgesinde ise dört kat artmıştır. Ancak gösteri sayısı, seyirci sayısı ve buna bağlı gösteri başına düşen seyirci sayılarında yıllar içinde dalgalanmalar söz konusudur.

Tiyatro, Bölgenin gelişme gösterebileceği sahalardan biri olarak dikkat çekmektedir. Ancak, Türkiye genelinde 2001'den bu yana tiyatro salonu sayısı

99'dan 204'e çıkarken, TR21 Trakya Bölgesinde sayısal bir değişiklik olmamıştır.

Edirne ve Tekirdağ illerinde, tiyatro etkinlikleri dönemseldir ve bu nedenle söz konusu illerde sürekli gösteri yapan tiyatro salonlarının bulunmaması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Zira, 2005 yılında Tekirdağ'da ve 2001 yılında Edirne'de yıl boyu tiyatro etkinlikleri yapılmış ve gösteri başına düşen seyirci sayıları Türkiye ortalamasının üstünde olmuştur.

Yıl boyu tiyatro etkinliğinin olduğu Kırklareli'nde de, benzer şekilde, gösteri başına düşen seyirci sayıları Türkiye ortalamasının üzerindedir. Kırklareli ili, ülkemizde 1.000 kişi başına düşen tiyatro seyircisi sıralamasında 7. sırada yer almaktadır.

Kültür ve sanat etkinliklerinin rağbet gördüğü TR21 Trakya Bölgesinde, devlet opera ve bale salonu ve devlet tiyatrosu bulunmaması, bir diğer eksiklik olarak nitelenebilir.

2.3.6.5. Kültürel etkinlikler ve festivaller

Kültür ve sanat konusunda, ülkemizde Bakanlık bünyesinde faaliyet gösteren dört yöresel müzik ve oyun topluluğundan birisi, TR21 Trakya Bölgesinde bulunan "Edirne Roman Müzik Topluluğu"dur. Ayrıca, yine Bakanlığa bağlı olan Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu, bu kategoride ülkemizde faaliyet gösteren dokuz topluluktan biridir.

Buna bağlı olarak, yıllık gösteri sayısı Edirne'de, Bölgenin diğer illerine göre daha fazladır. Ancak en yüksek izleyici sayısı bakımından Kırklareli ön planda yer almaktadır. Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'ne bağlı orkestra, koro ve topluluklarının gösteri ve izleyici sayıları bakımından Kırklareli, Türkiye genelinde 19. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte, Bölge geneli Türkiye

ortalamasının altındadır.

TR21 Trakya Bölgesi, içeriklerine göre farklılıklar gösteren birçok festivale ev sahipliği yapmaktadır. Tekirdağ Kiraz Festivali, Şarköy Bağbozumu Şenlikleri, Tarihi Kırkpınar Güreşleri, Kırklareli Karagöz Kültür ve Kakava Şenlikleri, öne çıkan özgün kültürel etkinlik ve faaliyetlerdir. Bunların içinde altı yüzyıllık geçmişiyle "Tarihi Kırkpınar Güreşleri", Bölgede gerçekleştirilen dünyaca ünlü organizasyonlardan biridir. Ancak, gerek konaklama alanında yaşanan eksiklikler gerekse ziyaretçilere sunulan hizmetlerin yetersizliği, bu organizasyonun tanıtım ve ekonomik etkinlik bakımından istenen düzeyde değerlendirilemediğini göstermektedir.

2.4. Sivil Toplum

Türkiye genelindeki 85.288 derneğin yaklaşık %2.2'si TR21 Trakya Bölgesinde faaliyet göstermektedir. Tekirdağ, Bölge genelinde en fazla derneğin bulunduğu ildir. Bölgedeki derneklerin

çoğunluğu, sınırlı faaliyetlerde bulunan dernek niteliği taşımaktadır. En etkili ve aktif derneklerin, ulusal örgütlenmeye sahip dernekler olduğu görülmektedir. TR21 Trakya Bölgesinde

1.886 dernek, 11 ticaret ve sanayi odası (TSO) ve 96 esnaf ve sanatkâr odası bulunmaktadır. Tekirdağ'da beş, Edirne ve Kırklareli'nde ise üçer ticaret ve sanayi odası faaliyet göstermektedir.

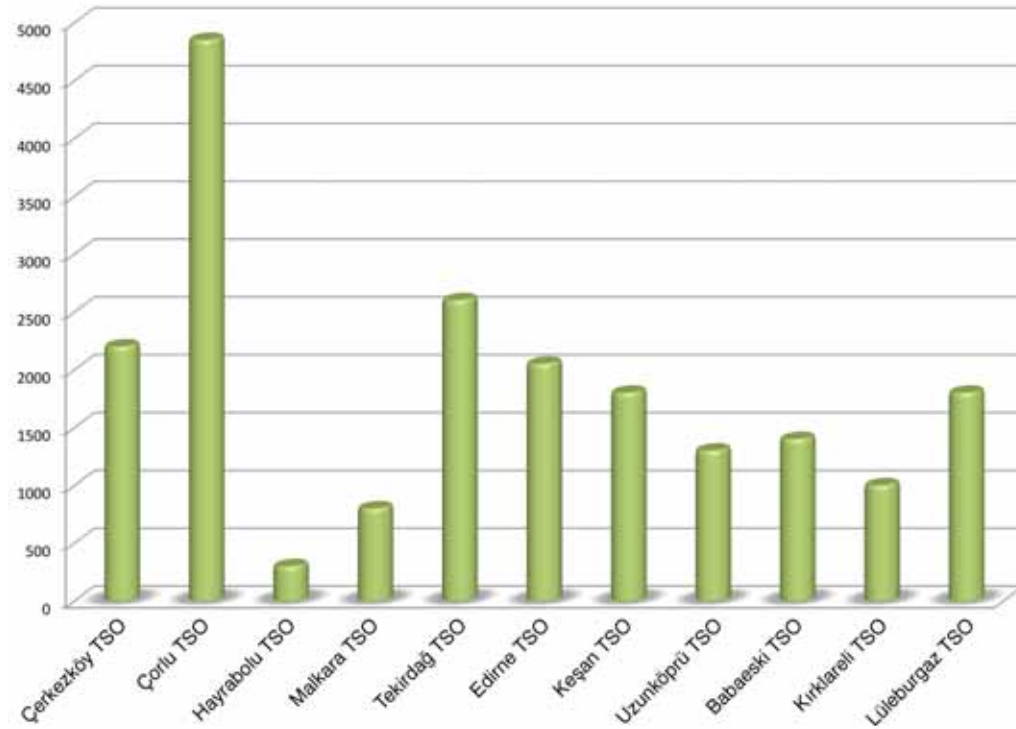
Tablo 33: Dernek Sayısı

	Faal Dernek Sayısı	Oran (%)
TR21	1.886	100,00
Tekirdağ	874	46,34
Edirne	521	27,62
Kırklareli	491	26,03

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı

Şekil 25: Ticaret ve Sanayi Odası Üyelikleri

Kaynak: Ticaret ve Sanayi Odaları, Temmuz 2010

Ticaret ve sanayi odalarının toplam 19.990 üyesi bulunmaktadır. Çorlu TSO 4.785 üye ile en büyük odadır ve onu Tekirdağ, Çerkezköy ve Edirne izlemektedir. Bununla birlikte, Türkiye Esnaf ve Sanatkar Odalarının toplam aktif oda sayısının yaklaşık %3'ü ve aktif üye sayısının yaklaşık %2,7'si TR21 Trakya Bölgesinde konumlanmıştır.

Tablo 34: Esnaf ve Sanatkar Odası Üyelikleri (2009)

	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Aktif Oda Sayısı	96	34	34	28
Aktif Oda Sayısının Bölge Oranları	%100	%35,42	%35,42	%29,18
Oda ve E. Sicili Olan Aktif Üye Sayısı	50.388	23.372	14.272	12.744
Aktif Üye Sayısının Bölge Oranları	%100	%46,38	%28,32	%25,29

Kaynak: TÜİK

2.5. Erişilebilirlik ve Altyapı

2.5.1. Ulaştırma

Coğrafi anlamda Avrupa'yı Asya'ya bağlayan bir köprü niteliğinde olan TR21 Trakya Bölgesi, güçlü karayolu altyapısı, limanları, demiryolu ve havayolu bağlantıları ile erişilebilirliği yüksek bir geçiş bölgesidir.

2.5.1.1. Karayolları

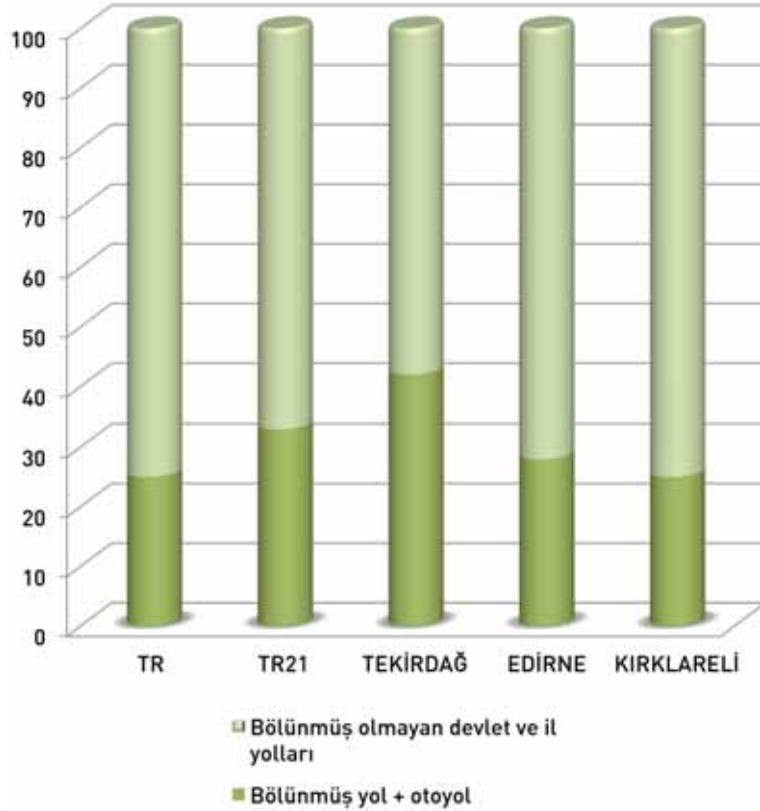
TR21 Trakya Bölgesi, konumu nedeniyle yoğun bir yolcu ve yük trafiğine sahiptir. Türkiye'yi Avrupa'ya bağlayan TR21 Trakya Bölgesinin ulaşım altyapısının ana aksını İstanbul-Kapıkule Otoyolu oluşturmaktadır. Bölge trafiği İstanbul, sınır kapıları, limanlar ve sanayi bölgeleri gibi yoğun merkezlerin etkisi altındadır.

Tablo 35: Karayollarının Türü ve Uzunlukları

İl	Devlet Yolları	İl Yolları	Otoyol	Genel Toplam	Km ² 'ye Düşen Bölünmüş Yol ve Otoyol Uzunluğu	Otoyol (%)
Türkiye	31.271	30.948	2.036	64.255	0,021	3,17
TR21	993	891	169	2.053	0,035	8,23
Tekirdağ	383	269	48	700	0,045	6,86
Edirne	268	422	51	741	0,035	6,88
Kırklareli	342	200	70	612	0,025	11,44

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Şekil 26: Karayollarında Bölünmüş Yol ve Otoyolların Payı (2010)

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı olan TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye geneline kıyasla gelişmiş bir karayolu ağına sahiptir. Doğu-batı ve kuzey-güney doğrultulu ana akslar ile bunları birbirine bağlayan tali yollar mevcut karayolu ağını oluşturmaktadır. Karayolu ulaşımı; 993 km devlet yolu, 891 km il yolu, 169 km otoyol ve 5.514 km köy yolu ile sağlanmaktadır. Türkiye genelindeki otoyollaşma oranı yaklaşık %3.2 iken, Bölge genelinde bu oran %8.2 seviyesindedir. Otoyolların toplam yol uzunluğuna oranında Kırklareli, yaklaşık %11.4 otoyol oranı ile Türkiye ortalamasına göre çok yüksek bir değere sahiptir.

Şekil 27: Bölünmüş Yol Ağı

KGM'ce Yapılan			
Valilik Koordinasyonunda Yapılan		Valilik Koordinasyonunda Çalışılan	
Otoyol ve Bağlantı Yolları		Otoyol ve Bağlantı Yolları	
KGM'ce Çalışılan		İhale Edilecek Bölünmüş Yollar	

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Türkiye genelinde bölünmüş yol ve otoyolların devlet ve il yollarına oranı %26.6 seviyesinde iken, TR21 Trakya Bölgesinde bu oran %34.9 seviyesine çıkmaktadır. Bölgedeki 488 km uzunluğundaki bölünmüş yolun 415 km'lik kısmı 2003-2009 döneminde yapılmıştır. Bu dönemde yapılan bölünmüş yollar ile Bölge genelinde ve özellikle Kınalı - Tekirdağ - İpsala aksındaki trafik rahatlatılmıştır. Yapılacak çalışmalarla 2010 yılı sonuna kadar Bölgenin mevcut bölünmüş yol ağına 99 km daha eklenmesi hedeflenmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde kilometrekareye düşen bölünmüş yol ve otoyol uzunluğu oranının Türkiye ge-

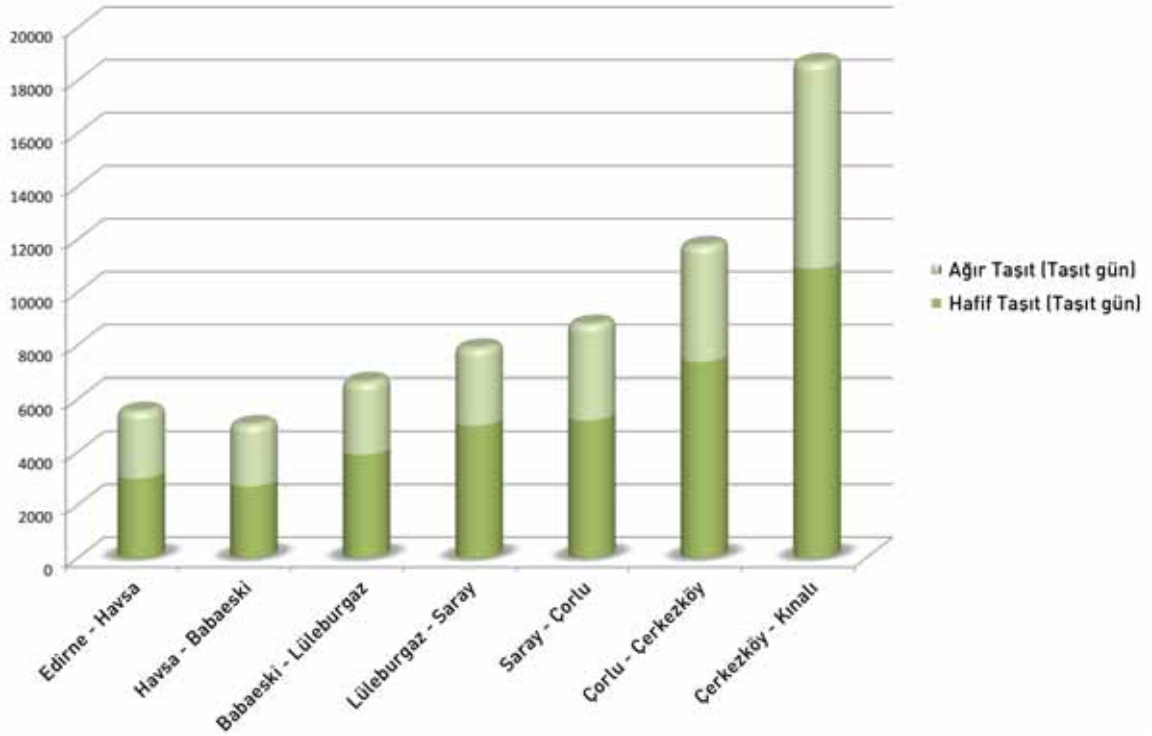
neline kıyasla %63 daha fazla olduğu görülmektedir. Bölgede en düşük orana sahip Kırklareli'nde dahi kilometrekareye düşen bölünmüş yol ve otoyol uzunluğu Türkiye genelinin üzerindedir. Türkiye genelinde kilometrekareye düşen bölünmüş yol ve otoyol uzunluğu bakımından iller arası bir sıralama yapıldığında, Tekirdağ'ın 7., Edirne'nin 16. ve Kırklareli'nin de 29. sırada yer aldığı görülmektedir. Yapılan bölünmüş yollar, ulaşımı rahatlatmış olsa da, henüz istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Özellikle, sanayi yoğun alanlar ve limanlar için yüksek kalitede yollar ile bağlantılar oluşturulması gerekmektedir.

Trafik Yoğunluğu

Bölgedeki trafik yoğunluğunu özellikle Çorlu Havaalanı, Tekirdağ Limanı, sanayi bölgeleri ve sınır kapıları etkilemektedir. Trafik yoğunluğu, İstanbul'a ve sanayinin yoğunlaştığı Çorlu ve Çerkezköy bölgelerine yaklaştıkça artmaktadır. İstanbul – Edirne otoyolunun Edirne-Havsa kesiminde yıllık ortalama günlük trafik 5.081 taşıt/gün seviyesinde iken; bu değer Çorlu-Çerkezköy ayrımında 11.321, Çerkezköy-Kınalı ayrımında ise 18.157 taşıt/gün olduğu görülmektedir. İstanbul'da ise trafik yoğunluğu değerleri 100.000 taşıt/gün değerinin üzerine çıkmaktadır.

Şekil 28: Otoyol Trafik Değerleri

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü

Bölgede devlet yollarında yaşanan trafik yoğunluğu, otoyollardaki yoğunlukla paralellik göstermektedir. Kınalı-İpsala aksı, Bölgede trafiğin en yoğun olduğu akslardan biri olup, bu aks üzerinde yer alan Tekirdağ Limanı çevresinde trafiğin daha da yoğunlaştığı görülmektedir. Edirne yönünde İstanbul – Kapıkule D-100 Karayolunda trafik yoğunluğu, özellikle sanayinin yoğunlaştığı Çorlu – Lüleburgaz aksında artış göstermek-

tedir. Kırklareli yönünde de benzer şekilde Çorlu – Çerkezköy hattında trafik artmakta, Saray – Kırklareli yönünde ise yoğunluk azalmaktadır. Havsa – Keşan – Eceabat ve Tekirdağ – Muratlı aksları Bölge içi ulaşımın sağlanmasında önemli olan görece yoğun hatlardır.

TR21 Trakya Bölgesinde Yunanistan ve Bulgaristan'a açılan beş adet kara sınır kapısı bulunmaktadır: Dereköy, Hamzabeyli, İpsala, Kapıkule, Pazarkule. Dereköy, Hamzabeyli ve Kapıkule sınır kapıları Bulgaristan ile olan bağlantıyı; İpsala ve Pazarkule sınır kapıları ise Yunanistan bağlantısını sağlamaktadır. Kara sınır kapılarının yanı sıra, Uzunköprü'de Yunanistan'a açılan bir adet demiryolu gümrük kapısı da bulunmaktadır.

Beş sınır kapısından yılda toplam 1.920.304 araç giriş-çıkış yapmaktadır.

ta olup, bu sayı Türkiye toplam giriş-çıkış sınır trafiğinin %38'ine karşılık gelmektedir. TR21 Trakya Bölgesinde bulunan sınır kapılarındaki araç trafiği yoğunluğunun %61'ini otomobil, %34'ünü kamyon, römork, çekici ve yarı römorklar, %3'ünü otobüs ve geri kalan %2'sini de midibüs ve kamyonetler oluşturmaktadır. Bölge sınır kapılarındaki %3'lük otobüs trafiği, Türkiye genelindeki otobüs trafiğinin %34'üne denk gelmektedir.

Türkiye'de yurtiçi ve yurtdışı taşımacılıkta karayolunun büyük payı olduğu göz önünde bulundurulduğunda, TR21 Trakya Bölgesi Türkiye geneline göre daha güçlü olan karayolu ağı, Yunanistan ve Bulgaristan'a açılan sınır kapıları ile lojistik alanında önemli bir avantaja sahiptir.

2.5.1.2. Demiryolu

Türkiye'nin uluslararası demiryolu ağı içerisinde yer alan TR21 Trakya Bölgesi demiryolu hattı, 285 km'lik uzunluğu ile Türkiye toplam demiryolu ağı uzunluğunun %3.3'üne karşılık gelmektedir. Bu hattın 110 km'lik kısmı Kırklareli, 96 km'lik kısmı Edirne ve 79 km'lik kısmı ise Tekirdağ il sınırları içerisinde yer almaktadır. Sirkeci'den başlayan demiryolu hattı; Edirne ilinden Kapıkule Sınır Kapısı ile Bulgaristan'a, Pazarkule ve Eskişehir Sınır Kapıları ile de Yunanistan'a bağlantı sağlamaktadır.

Otomobillerin özel vagonlar ile taşındığı, otokuşet sistemine sahip Bosfor, Dostluk ve Selanik bağlantı trenleri ile Avusturya'nın Villach şehrinde Edirne'ye uluslararası demiryolu taşıma hizmeti veril-

mektedir. Bu hat üzerinde düzenli tarifeli günlük altı tren işletilmektedir. İstanbul-Bükreş-İstanbul seferleri, her gün karşılıklı olarak çalışan Bosfor Ekspresi ile sağlanmaktadır; İstanbul-Selanik-İstanbul güzergahı için de her gün karşılıklı çalışan tren seferi bulunmaktadır. İstanbul-Sofya, İstanbul-Belgrad, İstanbul-Budapeşte ve İstanbul- Kışinev bağlantısı ise Bosfor Ekspresi'ne bağlanan vagonlarla sağlanmaktadır. Mevcut hat üzerinden yurtiçi yolcu taşıma hizmeti de verilmekte olup; İstanbul-Uzunköprü, İstanbul-Kapıkule, Alpullu-Uzunköprü, Alpullu-Kapıkule, İstanbul-Çerkezköy arasında çalışan günlük 12 tren bulunmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi, iki adet önemli demiryolu projesi ile gün-

demedir. Bunlardan ilki olan Tekirdağ – Muratlı - Büyükkarıştıran Demiryolu Projesi, toplamda 49 km'lik bir güzergahı kapsamakta olup, iki aşamalı olarak hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Tekirdağ – Muratlı arasında yapımı devam eden 31 km'lik I. etap tamamlanmak üzere olup, bu hattın hayata geçirilmesi ile birlikte Akport Limanı'nın demiryolu ile buluşması sağlanmış olacaktır. Muratlı – Büyükkarıştıran arasındaki 18 km'lik II. etap ise, bölgeye ilişkin ikinci önemli demiryolu projesi olan "Halkalı – Kapıkule Hızlı Tren" hattını Sirkeci – Edirne demiryolu hattına bağlamak üzere tasarlanmıştır. Halkalı – Kapıkule Hızlı Tren Projesi şu anda planlama aşamasındadır.

Şekil 29: Bölgedeki Mevcut ve Planlanan Demiryolu Hatları

Tablo 36: Demiryolu Hat Uzunlukları (km)

	Türkiye	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Demiryolu	8.699	285	79	96	110

Kaynak: TCDD

Bölgede demiryoluyla taşınan yolcu sayısı yıllara göre inişli çıkışlı bir seyir göstermekle birlikte, yurtiçi yolcu taşımacılığında 2007–2009 yılları arasında %32.3'lük bir düşüş yaşanmıştır. Uluslararası tren bağlantıları ile taşınan yolcu sayısı ise bu yıllar arasında 92.000-95.000 civarında sabit kalmıştır.

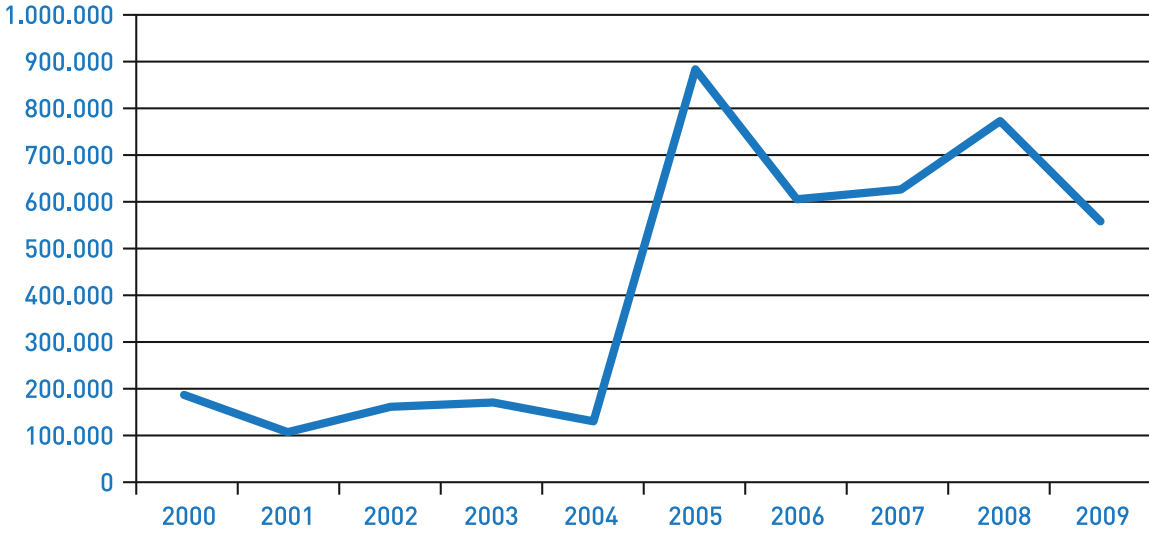
Demiryolu ile yük taşımacılığı, Bölgede yükselen bir grafiğe sahiptir. 2000'den 2004 yılına kadar ortalama 150.000 civarında sabit seyirli taşınan yük miktarı, 2005 yılında 887.775 ton ile zirveye ulaşmış; bu yıldan 2009'a kadar olan dönemde de belli bir aralık içinde dalgalı bir seyir takip etmiştir. 2009 yılında 563.949 ton olarak gerçekleşen yük taşımacılığında Tekirdağ %49'luk, Edirne %33'lük ve Kırklareli de %18'lik bir paya sahiptir.

Tablo 37: Demiryolu ile Taşınan Yolcu Sayıları

Yıllar	Yurtiçi Trenler	Uluslararası Trenler
2004	750.532	91.452
2005	848.080	104.093
2006	828.381	108.235
2007	888.715	95.028
2008	748.649	91.818
2009	601.944	94.822

Kaynak: TCDD

Şekil 30: Demiryolu ile Taşınan Yükün Yıllara Göre Değişimi

Kaynak: TCDD

2.5.1.3. Denizyolu

Marmara Denizi, Ege Denizi ve Karadeniz'e kıyısı olan TR21 Trakya Bölgesi, Türkiye'nin üç denize birden kıyısı olan tek bölgesidir. TR21 Trakya Bölgesinin önemli limanları Tekirdağ ilinde yoğunlaşmış olup, bunlar arasında Akport Limanı, Martaş Limanı, OPET ve BOTAŞ'a ait LNG terminalleri yer almaktadır.

Uluslararası transit liman (aktarma limanı-hub port) olarak planlanan Asyaport Limanı'nın yapımı Tekirdağ'a bağlı Barbaros beldesinde halen devam etmektedir. Bununla birlikte, inşaatın şantiye altyapısı bitmiş olup, dolgu faaliyetlerine Nisan 2009 tarihinde başlamıştır. Çalışmalar sona erdiğinde Liman, Marmara Bölgesinin en büyük konteyner limanı olacaktır. Asyaport projesine göre Limanın yıllık kapasitesi 2 milyon 500 bin TEU olup, ilk işletme yılında 1 milyon TEU kapasite ile hizmete başlaması planlanmaktadır. Türkiye'deki limanların 2009 yılı konteyner kapasitesinin 9.228.500 TEU/yıl olduğu göz önünde bulundurulduğunda Asyaport projesinin Bölge için önemi ortaya çıkmaktadır. Asyaport Limanı'ndan, TR21 Trakya Bölgesindeki tüm sanayi bölgelerine ve İstanbul'a otopan ve bölünmüş yollarla ulaşım sağlanabilecektir. Ayrıca, Tekirdağ-Muratlı-Büyükkarıştıran Demiryolu Projesi'nin tamamlanmasını müteakiben, Limanın Avrupa ile bağlantısı kurulmuş olacaktır.

Tablo 38: TR21 Trakya Bölgesinde Bulunan Limanlar ve Teknik Özellikleri

İskele Adı	Yeri	Yanaşma Yeri Uzunluğu (m)	Derinliği (m)
Tekirdağ Eski İskele (Akport)	Tekirdağ	346	4.00-7.50
Tekirdağ Yeni İskele (Akport)	Tekirdağ	686	4.00-9.50
TMO	Tekirdağ	300	11.00-11.00
Martaş	M.Ereğlisi	220	6.00-18.00

Kaynak: Tekirdağ Liman Başkanlığı

Tekirdağ liman alanları, İstanbul ilinin liman faaliyetlerine ilişkin gelecek senaryoları açısından stratejik önem taşımaktadır. Zira, Haydarpaşa Limanı'nın faaliyetlerinin sona ermesi ve Ambarlı Limanı'nın orta vadede artan talebi karşılayacak kapasite hacmine ulaşamaması durumunda, trafiğin Tekirdağ limanlarına kaydırılması muhtemel görülmektedir.

Tekirdağ-Marmara Ereğlisi bölgesi konteyner taşımacılığı, genel ve dökme yük taşımacılığı ve sıvı yük elleçleme potansiyeli yüksek bir bölgedir. Ulaştırma Bakanlığı'nın "Ulaştırma Kıyı Yapıları Master Plan" çalışmasında, bu alan gelişme bölgesi olarak belirtmiştir.

6 milyon ton genel kargo ve dökme yük kapasitesiyle Marmara Bölgesinin en büyük 3. limanı olan Akport, 1 milyon ton sıvı yük elleçleme kapasitesiyle de Marmara Bölgesindeki en büyük 7. limandır. Bölgede elleçleme yapılabilen bir diğer liman olan Martaş limanında konteyner taşımacılığı yapılamamaktadır. Martaş, 4 milyon ton genel ve dökme yük kapasitesiyle Marmara bölgesindeki en büyük 7. liman iken 500 bin ton sıvı yük kapasitesiyle 12. büyük limandır.

Tekirdağ - Akport Limanı'nın Marmara Denizi'nde Gemlik, Bandırma, Karabiga ve Biga ile düzenli Ro-Ro seferleri vardır. Bunun yanında, Trieste ve Toulon limanlarına da düzenli Ro-Ro seferleri yapılmaktadır. Bandırma-Tekirdağ, Gemlik-Tekirdağ, Derince-Tekirdağ Ro-Ro seferleri ile yük taşıyan taşıtların İstanbul trafiğine girmeden Tekirdağ'a ulaşabilmeleri mümkündür. Şöyle ki, Tekirdağ-Bandırma arasındaki Ro-Ro seferleri aradaki mesafeyi yaklaşık 400 km kısaltmaktadır.

Tekirdağ-Muratlı demiryolunun faaliyete geçmesi ve Akport Limanı'nın demiryolu bağlantısına paralel olarak, Asya-Avrupa arasındaki yük trafiği Derince-Tekirdağ, Bandırma-Tekirdağ arasındaki "Trenferi" seferleri ile sağlanabilecektir.

Tablo 39: TR21 Trakya Bölgesinde Bulunan Limanların Teknik Kapasiteleri

	Akport	Martaş
Konteyner (TEU/Yıl)	250.000	
Dökme Yük (Ton/Yıl)	3.000.000	1.500.000
Genel Yük (Ton/Yıl)	3.000.000	2.500.000
Sıvı Dökme Yük (Ton/Yıl)	1.000.000	500.000
Ro-Ro	40.000	
Depolama Kapasitesi	1.020.000 (Ton/Yıl)	100.000mT/Yıl

Kaynak: Ulaştırma Kıyı Yapıları Master Planı, 2010

Şekil 31: Akport Limanı Marmara Bölgesi Ro-Ro Bağlantıları

Tablo 40: Tekirdağ Liman Başkanlığı Bazında Yük Elleçleme Kapasitesi (Ton)

	Yıl	İhracat	İthalat	Toplam Dış Ticaret	Toplam Kabotaj	Transitsiz Genel Toplam
Tekirdağ	2009	1.185.848	2.477.303	3.663.151	377.030	4.040.181
Tekirdağ	2008	868.734	2.731.067	3.599.801	477.907	4.077.708
Tekirdağ	2007	669.924	3.107.618	3.777.543	363.895	4.141.437
Tekirdağ	2006	939.288	2.466.036	3.405.324	312.319	3.717.643
Tekirdağ	2005	1.011.476	2.012.151	3.023.628	280.223	3.303.850

Kaynak: Denizcilik Müsteşarlığı

TR21 Trakya Bölgesi genelindeki limanlarda elleçleme yalnızca Tekirdağ Liman Başkanlığı'na bağlı limanlarda yapılmakta olup, 2009 yılında bu limanlarda elleçlenen toplam miktar, tüm Türkiye limanlarında elleçlenen yük miktarının %1.7'sini oluşturmaktadır.

2.5.1.4. Havayolu

Çorlu Havaalanı, TR21 Trakya Bölgesindeki tek havaalanı olma özelliğini taşımaktadır. Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde 1998 yılında hizmete giren havaalanı, 3.000x45 metre boyutlarında beton kaplama pisti, yıllık 10.000 uçak ve 600.000 kişilik yolcu kapasitesi ile 7/24 uluslararası hava trafiğine açıktır.

Tablo 41: Tekirdağ-Çorlu Havalimanının Yıllık Uçuş Trafiği

Tüm Uçak Trafiği		2008			2009			2009 / 2008 (% Değişim)		
		İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Tekirdağ / Çorlu	Ticari	-	1.345	1.345	368	1.434	1.802	-	7.0	34.0
	Tüm	9.728	1.473	11.201	15.974	1.507	17.481	64.0	2.0	56.0
Türkiye	Ticari	315.798	337.519	653.317	339.895	335.315	675.210	7.6	4.7	6.1
	Tüm	385.764	356.001	741.765	419.442	369.047	788.469	8.7	3.7	6.3

Kaynak: DHMİ

Tablo 42: Tekirdağ-Çorlu Havaalanı'nın Yıllık Yolcu Trafiği (Kişi)

Yolcu Trafiği (Gelen-Giden)	2008			2009			2009 / 2008 (% Değişim)		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Tekirdağ / Çorlu	-	6.882	6.882	30.629	10.149	40.778	-	47.0	493.0
Türkiye	35.832.776	43.605.513	79.438.289	41.226.959	44.281.549	85.508.508	15.1	1.6	7.6
A.H.L.	11.484.063	17.069.069	28.553.132	11.416.838	18.396.050	29.812.888	-1.0	8.0	4.0
Sabiha G.	2.764.856	1.516.337	4.281.193	4.510.895	2.006.591	6.517.486	63.0	32.0	52.0

Kaynak: DHMİ

Tablo 43: Tekirdağ-Çorlu Havaalanı'nın Yıllık Yük Trafiği (Ton)

Bagaj Kargo Posta	2008			2009			2009 / 2008 (% Değişim)		
	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam	İç Hat	Dış Hat	Toplam
Tekirdağ / Çorlu	-	14.339	14.339	162	12.490	12.652	-	-13.0	-12.0
Türkiye	422.892	1.219.222	1.642.114	484.833	1.241.512	1.726.345	14.6	1.8	5.1
A.H.L.	147.289	635.920	783.209	145.650	680.656	826.306	-1.0	7.0	6.0
Sabiha G.	23.364	84.131	107.495	38.051	87.648	125.699	63.0	4.0	17.0

Kaynak: DHMİ

Çorlu Havaalanı'ndaki uçak trafiğinin büyük kısmını ticari uçaklar oluşturmaktadır. Ticari uçakların daha yoğun olarak geldiği ülkeler Ukrayna, Türkmenistan, Azerbaycan, Kazakistan ve Özbekistan'dır. Yurt içinde düzenli olarak Çorlu-Ankara seferleri gerçekleştirilmektedir.

Çorlu Havaalanı, İstanbul'un hava trafiğini hafifletmeye yönelik tedbirler içinde değerlendirilebilecek bir konuma sahiptir. 2009 yılında Türkiye genelinde gerçekleşen iç hat yolcu trafiğinin %38'i ve yük trafiğinin %55'i AHL ve Sabiha Gökçen Havaalanı tarafından karşılanmıştır. Aynı yıl Çorlu Havaalanı'nın yük taşımacılığındaki payı %7.3 ve iç hat yolcu taşımacılığındaki payı da %0.7 olarak gerçekleşmiştir. Geliştirilerek kapasitesinin artırılması ve raylı sistem ile A.H.L.'ye entegre edilmesi halinde, Çorlu Havaalanı İstanbul'un ihtiyacı olan ek kapasitenin bir kısmının karşılanması yönünde bir seçenek sunmaktadır.

2.5.2. Haberleşme

Haberleşme altyapısına ilişkin bilgilerin, 28.05.2009 tarih ve 27241 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İşletmecilere Ait Ticari Sırların Korunması ile Kamuoyuna Açıklanabilecek Bilgilerin Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik" kapsamında kamuoyu ile paylaşılması olancağı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu bölümde, TR21 Trakya Bölgesinin haberleşme altyapısı istatistiksel veri sunulmadan bazı kıyaslamalara bağlı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Kıyaslama için belirlenen ölçütler ve sonuçları şu şekildedir:

STH Penetrasyon Oranı: Sabit telefon hattı (STH) abone sayısının toplam nüfusa oranı TR21 Trakya Bölgesi için hesaplanan STH penetrasyon değeri, Türkiye için hesaplanan STH penetrasyon değerinden %5 fazladır.

İnternet Penetrasyon Oranı: İnternet abone sayısının toplam nüfusa oranı TR21 Trakya Bölgesi için hesaplanan internet penetrasyon değeri, Türkiye için hesaplanan internet penetrasyon değerinden yaklaşık %1 fazladır.

Mobil Penetrasyon Oranı: Mobil telefon abone sayısının toplam nüfusa oranı TR21 Trakya Bölgesi için hesaplanan mobil penetrasyon değeri, Türkiye için hesaplanan mobil penetrasyon değerinden yaklaşık %10 azdır.

Sabit Santral Kapasite Doluluk Oranı (KDO): STH abone sayısının sabit santral kapasitesine oranı TR21 Trakya Bölgesi illeri için bu değer hesaplandığında aradaki matematiksel ilişki, "KDOTEkirdağ → KDOKırkırelili → KDOEdirne" şeklindedir.

Mobil Baz İstasyonu Başına Düşen Ortalama Mobil Telefon Abonesi (ORTGSM): Mobil telefon abone sayısının mobil baz istasyonu sayısına oranı

TR21 Trakya Bölgesi illeri için bu değer hesaplandığında aradaki matematiksel ilişki, "ORTGSMTekirdağ → ORTGSMEdirne → ORTGSMKırklareli" şeklindedir.

Toplu İnternet Kullanım Sağlayıcısı Başına Düşen Kullanıcı Sayısı (ORTİNT): Toplam nüfusun toplu internet kullanım sağlayıcısı sayısına oranı Marmara Bölgesindeki iller için bu değer hesaplanırken 2000 Nüfus Sayım Sonuçları kulla-

nılmıştır. Her insan potansiyel internet kullanıcısı olarak varsayılmıştır. Ayrıca Bölge illerinde 2000-2009 yılları arasında gerçekleşen nüfus değişiminin ORTİNT değerlerine göre yapılacak sıralamayı etkilemeyeceği varsayılmıştır. Marmara Bölgesi illeri için hesaplanan değerler arasındaki matematiksel ilişki "ORTİNTİstanbul → ORTİNTSakarya → ORTİNTBalıkesir → ORTİNTBursa → ORTİNTKocaeli → ORTİNTKırklareli → ORTİNTBilecik → ORTİNTÇanakkale → ORTİNTTekirdağ → ORTİNTEdirne → ORTİNTYalova" şeklindedir.

2.5.3. Enerji Altyapısı

TR21 Trakya Bölgesinin enerji yapısı ülke genelinden çok farklı değildir. Bölgede doğalgaza dayalı bir enerji üretim yapısı bulunmaktadır. Bu tekil enerji üretim kaynağının çeşitlendirilmesi

yönünde ise Bölgede yenilenebilir enerji kaynaklarından özellikle rüzgâr enerjisi önemli bir fırsat sunmaktadır.

2.5.3.1. Elektrik

Türkiye'de kişi başı elektrik kullanımı 2.791 kWh olup, bu rakam gelişmiş ülkeler ortalaması olan 8.900 kWh'ya göre oldukça düşüktür. Gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye, geçtiğimiz 10 yılda OECD ülkeleri arasında enerji ihtiyacı en fazla artış gösteren ülke olmuştur. Dolayısıyla bu durum, yakın zamanda Türkiye'nin elektrik ihtiyacının daha da artacağına bir göstergesidir.

EPDK verilerine göre, TR21 Trakya Bölgesinde 29 tanesi otoprodüktör, 19 tanesi ise üretici lisansına sahip olmak üzere toplam 48 adet lisanslı üretici bulunmaktadır. Türkiye'de yürürlükte olan otoprodüktör lisanslarının %15'i Bölgede bulunmaktadır. TEİAŞ verilerine göre ise, fiili olarak üretim yapan toplam 43 üretici firma görülmektedir.

Bu yükselen elektrik enerjisi talebini karşılamak üzere gerçekleştirilen yatırımlarla; TÜİK verilerine göre 2001 ile 2005 yılları arasında Türkiye'nin kurulu elektrik gücü %37'lik bir artış gösterirken, aynı dönemde TR21 Trakya Bölgesindeki artış %8'de kalmıştır. TEİAŞ verilerine göre, 2009 yılında TR21 Trakya Bölgesinin kurulu elektrik gücü 3.012 MW olarak gerçekleşmiştir. Kurulu güç oranı, Türkiye ortalamasının altında bir gelişim göstermesine rağmen; mevcut kurulu güç Bölge ihtiyacını fazlasıyla karşılayabilecek seviyededir.

Üretim yapan firmaların tamamına yakını termik yöntemle elektrik üretmekte olup, 2009 yılında Bölgede yaklaşık 18 milyon MWh elektrik üretimi gerçekleştirilmiştir. Bu miktar Türkiye'de üretilen 194 milyon MWh enerjinin %9.2'sine karşılık gelmektedir. Bölge elektrik üretiminin %37'si Hamitabat Doğalgaz Termik Çevrim Santrali tarafından gerçekleştirilmiştir. Elektrik tüketiminde ise, 2009 yılında TR21 Trakya Bölgesi Türkiye genelinde %4.6'lık bir orana sahiptir.

Elektrik Tüketimi

2008 yılında TR21 Trakya Bölgesinde kişi başına elektrik tüketimi 4.907 kWh olarak gerçekleşmiştir. Bu oran, Türkiye ortalamasının iki katından fazla olup, Türkiye'deki 26 adet Düzey-2 bölgesi arasında görülen en yüksek değerdir. Kişi başına elektrik tüketiminde Tekirdağ, Kocaeli'nin ardından ikinci sırada gelmektedir. Kişi başına sanayi elektriği tüketiminde de Tekirdağ, 4.922 kWh ile yine Kocaeli'nin arkasından

ikinci sırada yer almaktadır. Tekirdağ, Türkiye'deki elektriğin %3'ünü; Edirne ve Kırklareli ise sırasıyla %0.5 ve %1'ini tüketmektedir. Her ne kadar şu anda mevcut üretim kapasitesi Bölge ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde olsa da; tüketilen elektrik enerjisindeki artış, gelecek dönemde yenilenebilir enerji tesisleri başta olmak üzere yeni elektrik üretim tesislerinin kurulması ihtiyacını işaret etmektedir.

Tablo 44: Kişi Başına Elektrik Tüketimi (2008)

	Türkiye	TR21	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Toplam Elektrik Tüketimi (MWh)	161.947.528	7.372.552	4.829.530	862.269	1.680.453
Türkiye Elektrik Tüketimine Oranı		4.55%	2.98%	0.53%	1.04%
Kişi Başına Toplam Elektrik Tüketimi (kWh)	2.264	4.907	6.266	2.185	4.987
Kişi Başına elektrik Tüketimi Sırası		1	2	25	4

Kaynak: TÜİK Bölgesel Göstergeler

Tablo 45: TR21 Trakya Bölgesinde Kullanım Yerine Göre Elektrik Tüketimi (kWh)

	2004	2005	2006	2007	2008
Toplam Tüketim	5.578.369	5.974.021	6.922.236	7.475.441	7.372.552
Resmi Daire	96.972	111.842	102.704	193.093	105.068
Sanayi İşletmesi*	4.209.919	4.377.480	5.199.784	5.541.522	5.332.248
Ticarethane	221.943	334.250	316.215	369.728	383.507
Mesken	661.266	697.586	785.976	841.131	910.194
Tarımsal Sulama	71.718	86.871	87.814	108.778	97.951
Sokak Aydınlatma	73.718	75.267	90.900	68.961	77.416
Diğer	242.618	290.725	338.843	352.228	466.167

Kaynak: TÜİK

*Şantiye tüketimleri sanayi içerisinde yer almaktadır.

Bölgede elektriğin %70'den fazlasının sanayide kullanıldığı görülmektedir. 2008 yılında bu oran sanayinin daha gelişmiş olduğu Tekirdağ ilinde %78.6 ve Kırklareli ilinde %74.1 olarak gerçekleşmiştir. Edirne ilinde elektriğin sanayide kullanım oranı ise %34'te kalmıştır. 2003-2008 yılları verilerine göre Bölgede elektrik, %11.7'lik bir oranla sanayiden sonra en çok meskenlerde kullanılmıştır.

2009 yılı verileri ile elektrik kayıp-kaçak oranı %6.4'tür ve Türkiye ortalamasının (%14.4) oldukça altındadır. Yine elektrik kayıp-kaçak oranının Bölgede yıllara göre değişimi incelendiğinde 2004-2009 yılları arasında gözle görülür bir iyileşme sağlandığı görülmektedir.

2.5.3.2. Yenilenebilir enerji kaynakları

Çevre

kirliliği ve iklim değişikliğinin dünyada önemli bir sorun haline gelmesi ile birlikte yenilenebilir enerji kaynakları önemini her geçen gün arttırmakta ve bu kaynaklara yapılan yatırımlar her geçen gün artmaktadır. Avrupa Birliği, 2020 yılında enerji üretiminin %20'sini yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamayı hedeflemektedir.³⁸

Yenilenebilir enerji kaynakları kullanımı; tükenmeyen kaynaklardan yararlanılması, sera gazını azaltmadaki etkisi, çevreye verdiği tahribatin diğer kaynaklara göre son derece sınırlı olması yönleri ile ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, bu kaynaklar Türkiye için dışa bağımlılığı azaltacak bir alternatif sunmakta ve arz güvenliğine olumlu katkı yapmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesi, üretilen enerjinin kaynakları açısından yeterli çeşitliliğe sahip değildir. Yenilenebilir enerji kullanımının artırılması bakımından özellikle rüzgâr ve biyogaz, Bölge için dikkate değer bir fırsat sunmaktadır.

Rüzgâr enerjisi

Rüzgâr enerjisi, yenilenebilir enerji kaynaklarının en önemli alternatiflerinden biri olarak sunulabilir. Konvansiyonel üretim sistemleriyle rekabet edebilir bir teknoloji düzeyine çıkmış olması, son yıllarda rüzgâr enerjisinin önemini gittikçe arttırmaktadır. Dünyada kurulu rüzgâr santralleri gücü incelendiğinde, 2009 yılındaki kurulu rüzgâr santralleri gücünün 2001 yılına göre 6,5 kat arttığı görülür. Rüzgâr enerjisinde en yüksek kapasiteye sahip olan Avrupa'da 25.777 MW'lık kurulu gücü ile Almanya ilk sırada yer almaktadır. Danimarka'da elektriğin %20'si rüzgâr enerjisinden temin edilmektedir. İspanya'da ise kurulu rüzgâr enerjisi gücü 2009 yılında 19.000 MW düzeyine ulaşmıştır.³⁹

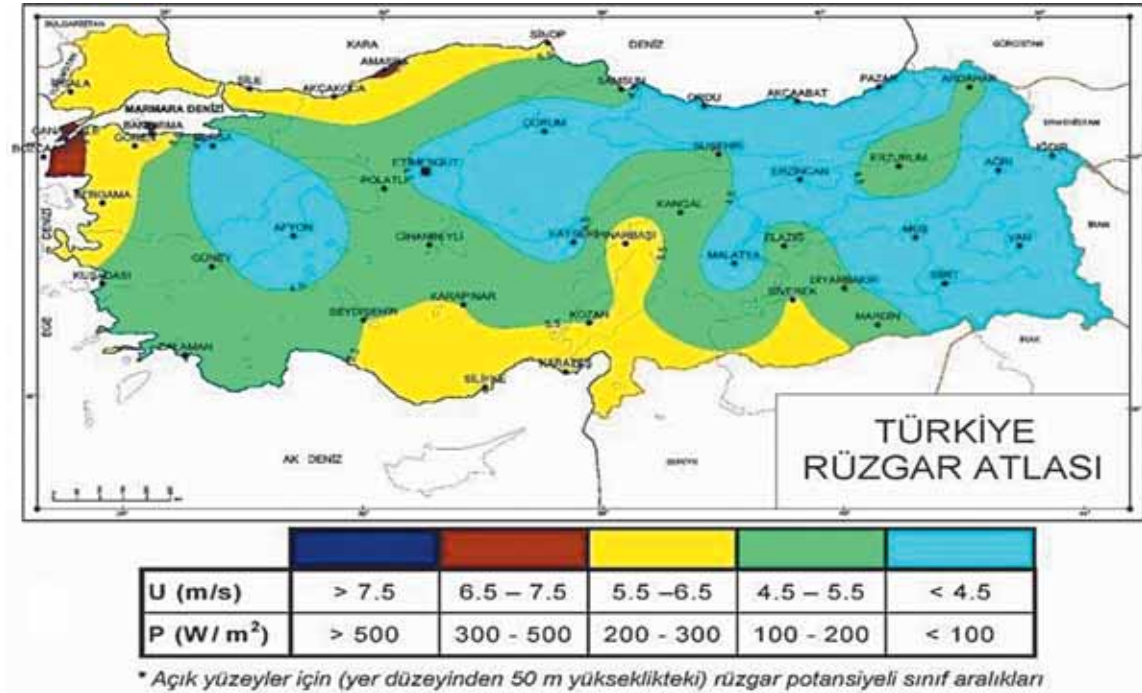
Türkiye'de 48.000 MW'lık bir rüzgâr enerjisi potansiyeli bulunmakta olup, bu miktar yaklaşık olarak mevcut kurulu elektrik gücüne denk gelmektedir.⁴⁰ Türkiye 2023 yılında

rüzgâr enerjisinden kurulu gücünü 20.000 MW'a çıkarmayı hedeflemektedir.⁴¹

TR21 Trakya Bölgesi, rüzgâr enerjisi bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. 2007 yılında EPDK tarafından açılan rüzgâr enerji santrali lisans başvurularına Bölgede kurulmak üzere 7.609 MW'lık 77 adet lisans başvurusu yapılmıştır.

Edirne'nin Enez ve Tekirdağ'ın Şarköy ilçelerinde olmak üzere, Bölgede işletmede bulunan iki adet rüzgâr enerji santrali bulunmaktadır. 2010 yılı için bu santrallerden üretilen elektrik miktarı yaklaşık 153 MWh'dir. Lisans başvurularının sonuçlanması sonrasında oluşacak yeni üretim kapasitesi, Bölgenin gelecekte karşılaşılabileceği enerji açığı riskini azaltması açısından önem taşımaktadır.

Şekil 32: Türkiye Rüzgâr Atlası

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Kjaer,C., Wind development in Europe, Şubat 2010

www.ewea.org (Erişim tarihi:29.06.2010)

Toraman, M.F., Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Mayıs 2010

Günaydin, Z., Rüzgâr Enerjisinde Politika ve Yasal Bakış, Şubat 2010

³⁹ www.ewea.org (Erişim tarihi:29.06.2010)

⁴⁰ Toraman, M.F., Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Mayıs 2010

⁴¹ Günaydin, Z., Rüzgâr Enerjisinde Politika ve Yasal Bakış, Şubat 2010

Hidroelektrik Santraller

TR21 Trakya Bölgesinde hidroelektrik santral bulunmamaktadır. Bunun sebebi, Bölge sınırları içerisinde nehir ve su kaynaklarının eğimlerinin düşük olmasıdır. Edirne ilinde Türkiye-Bulgaristan sınırında kurulması için görüşmelerin devam ettiği Tunca Barajı, Bölgenin ilk hidroelektrik santrali olma özelliğini taşıyacak olup, 11.68 MW'lık bir elektrik gücüne sahip olacaktır.

Güneş

Ülkenin güney kısımları ile karşılaştırıldığında TR21 Trakya Bölgesi düşük bir güneşlenme süresine sahiptir. Bu sebeple, Bölgede küçük kapasiteli evsel su ısıtma sistemleri dışında güneş enerjisinden yeterince yararlanılmamaktadır.

Biyogaz

Hayvancılık sektörünün önemli bir yere sahip olduğu TR21 Trakya Bölgesinde, hayvan gübresinden biyogaz üretme potansiyeli söz konusudur. Ayrıca fermente olmuş gübrenin biyogaz üretimi sonrasında tarımda verimliliği artırma amaçlı kullanılması da mümkündür. EPDK verilerine göre, Bölgede lisansı verilmiş 0.8 MW'lık bir tesis yer almakla birlikte, mevcut durumda faal olan bir tesis bulunmamaktadır.

2.5.3.3. Doğalgaz

TR21 Trakya Bölgesi Türkiye'nin önemli doğalgaz kaynaklarına ev sahipliği yapmaktadır. Fakat, toplamda Türkiye'deki doğalgaz üretim miktarı ekonomik düzeyin oldukça altındadır. Zira, ülkemizde doğalgaz üretiminin tüketimi karşılama oranı yalnızca %2'dir.⁴²

Kırklareli ili sınırları içerisinde mevcut olan ve TPAO Trakya Bölge Müdürlüğü'ne bağlı olarak üretim yapılan 5 adet doğalgaz sahası bulunmaktadır. Bunlar Hamitabat, Kumrular, Kavakdere, Umurca ve İncilibayır'dır. Doğalgaz sahalarında 2008 yılı içerisinde 62.861.780 sm³ doğalgazın üretimi yapılarak, satışı gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak Tekirdağ ili sınırları içinde kalan faaliyet alanlarında üretilip boru hatları vasıtasıyla civarındaki sanayi kuruluşlarına arz edilen doğalgaz; Vakıflar, Sevindik, Karaçalı, G.Karaçalı, Yulaflı ve Göçerler sahalarından temin edilmektedir.

Amerikan şirketi Thrace Basin Natural Gas Türkiye Corporation tarafından Tekirdağ ili Hayrabolu ilçesinde doğalgaz çıkarılmakta olup, işletmenin günlük kapasitesi 300.000 m³, rezerv alanı 100 km² ve çıkarılan doğalgaz miktarı 200.000 m³/gündür.⁴³

Doğalgaz arz kaynaklarının çeşitlendirilmesi, arz güvenliğinin ve arz esnekliğinin artırılması için gerek baz yük tesisi olarak çalıştırmak gerekse ihtiyaç duyulduğunda pik düşürücü olarak devreye sokulmak üzere, Marmara Ereğlisi'nde LNG ithal terminali yapılmıştır. 1994 yılında işletmeye alınan terminalin sürekli enjeksiyon kapasitesi 685.000 m³/saattir.

Şekil 33: TR21 Trakya Bölgesindeki Doğalgaz Boru Hatları ve Nabucco Hattı

Kaynak: BOTAŞ

Bölge aynı zamanda, Hazar ve Ortadoğu doğalgazının Türkiye üzerinden geçerek; Bulgaristan, Romanya, Macaristan ve Avusturya'ya ulaşmasını sağlayacak Nabucco Doğalgaz Boru Hattının geçiş güzergâhı üzerinde bulunmaktadır.

2.5.3.4. Petrol

Türkiye Petrolleri A.O. 1960 yılında TR21 Trakya Bölgesinde küçük çapta arama ve sondaj çalışmaları yapmış olup, Kırklareli ilinde Deveçatağı ve Osmancık sahalarında petrole rastlamıştır. Zamanla Deveçatağı kuyusu verim düşmesi

nedeniyle kapatılmış, Trakya'da petrol üretiminin yapıldığı tek kuyu olan Osmancık kuyusunda ise üretim halen devam etmektedir. Edirne ve Tekirdağ illeri sınırları içerisinde ise petrol rezervi bulunmamaktadır.

2.5.3.5. Madenler

Tekirdağ ilinin başlıca yeraltı zenginliği linyittir. Bölgedeki linyit rezervi, Türkiye toplam linyit rezervinin %2.8'ini oluşturmaktadır. Linyit yatakları toplam rezervinin %60'ı Tekirdağ, %29'u Edirne, %11'i ise Kırklareli il sınırları içinde yer almaktadır.

Tekirdağ ilinde linyit oluşumları, Saray ve Malkara ilçelerinde bulunmaktadır. Saray ilçesindeki Küçükoyuncalı, Safaalan ve Edirköy linyit sahalarında termik santral ve teshin amaçlı kullanılmaya elverişli linyitlerin alt ısıl değerleri 1.677 kcal/kg ile 1.947 kcal/kg arasındadır. Malkara ilçesinde de Ahmetpaşa, Evrenbey-Karamurat, Hasköy-İbrice linyit sahalarında teshin amaçlı kullanılmaya elverişli alt ısıl değerleri 2.277 kcal/kg ile 2.359 kcal/kg arasında değişen toplam 11.600.000 ton muhtemel rezerv belirlenmiştir.

Edirne ilinde Demirhanlı, Küçükdoğanca, Karayusufu, Uzunköprü-Harmanlı sahalarında kaliteleri 2.000-3.500 kcal/kg arasında değişen toplam 97 milyon ton dolayında linyit rezervi tespit edilmiştir.

Kırklareli ilindeki linyit yatakları ise Vize-Topçuköy sahasında yer almaktadır. 2.300 kcal/kg kalitesinde olan linyitlerin toplam rezervi 34.200.000 ton olarak belirlenmiştir. Ancak gevşek taban ve tavan kayaçları

nedeniyle işletme güçlükleri bulunmaktadır. Bu sorunlar aşıldığında sahanın tam rezervi ortaya çıkarılabilecektir.

Bunun dışında geçmiş yıllarda manganezle ilgili çalışmalar yapılmış olup, Saray-Safaalan'da %29 Mn tenörlü 18.000 ton mümkün rezerv tespit edilmiştir. Bu yatak geçmiş yıllarda işletilmiştir. Ayrıca bir diğer madeni oluşum ise, yine Safaalan sahasında yer alan %88-93 SiO₂ tenörlü kuvars kumu olup, toplam görünür muhtemel rezervi 6.338.770 tondur. Üretilen kuvars kumu ve kuvarsit, ulusal cam sanayiinde değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, Keşan-İncecik sahasında yaklaşık 10.000.000 ton tuğla-kiremit rezervi tespit edilmiştir.

Kırklareli ili endüstriyel hammaddeler bakımından oldukça zengindir. Büyük çoğunluğu İstranca masifi içerisinde olmak üzere dolomit, feldispat, kuvars, mermer ve tuğla-kiremit bulunmaktadır. Ayrıca biyotit, hornblend, piroksen, sfen ve apatit de diğer yeraltı zenginlikleri arasında yer almaktadır. Pınarhisar ve Vize'nin kuzeyinde geniş alanlar boyunca yayılım gösteren fosilli kireçtaşları, çimento hammaddesi ve yapıtaşı olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 46: TR21 Trakya Bölgesindeki Maden Rezervleri (Ton)

	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Altın	112.500	0	0	112.500
Bentonit	50.000.000	0	50.000.000	0
Bakır-Molibden-Volfram	230.000.000	0	0	230.000.000
Çimento Ham.	20.700.000	0	20.700.000	0
Demir	2.190.00	0	0	2.190.000
Dolomit	6.565.561.831	0	0	6.565.561.831
Feldispat	520.945.831	0	0	520.945.831
Kuvars	6.396.853	6.338.773	0	58.080
Manganez	74.000	18.000	2.000	54.000
Mermer	3.150.000	0	0	3.150.000
Tuğla Kiremit	30.000.000	10.000.000	0	20.000.000

Kaynak: MTA, 2008

Edirne il sınırları içinde ise, bentonit, fluorit, fosfat, kuvars kumu gibi endüstriyel minerallerin yanında yapıtaşı, kireçtaşı, kırmataş (bazalt, kalker), kum-çakıl, tuğla kili ve çimento hammaddesi (traş, kil, kalker) ile taş rezervleri bulunmaktadır. Bunların dışında, İpsala'nın kuzeyinde bulunan Sultan Köyü sahasında

% 8.87 MnO tenörlü 2.000 ton görünür rezerve sahip manganez zuhuru saptanmıştır. Bölge genelinde toplam 235 adet maden işletmesi bulunmaktadır. Bunlar çoğunlukla kömür, kalker ve kuvars kumu maden ocaklarıdır.

2.5.3.6. Enerji verimliliği

Enerjinin üretiminden kullanımına kadar olan süreçte verimliliğin artırılması; israfın önlenmesi, enerji yoğunluğunun azaltılması ve çevresel sürdürülebilirlik açılarından oldukça önemlidir. Ülkemizin enerjide %73'ler seviyesinde dışa bağımlı olduğu göz önüne alındığında, enerji arz güvenliğinin sağlanmasında ve bağımlılığa dayalı risklerin azaltılmasında enerji verimliliği konusu ön plana çıkmaktadır. Konut ve inşaat sektöründe %30, sanayi sektöründe %20 ve ulaşım sektöründe %15 olmak üzere Türkiye'de önemli düzeyde enerji tasarruf potansiyeli tespit edilmiştir. Bu potansiyelin değerlendirilmesi ve enerji verimliliğinin artırılması amacıyla, 2007 yılında Enerji Verimliliği Kanunu ve 2008 yılında Enerji Kaynaklarının ve Enerjinin Kullanımında Verimliliğin Arttırılmasına Dair Yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

Türkiye ortalamasının iki katından fazla elektrik kullanımına sahip olmasından dolayı TR21 Trakya Bölgesi, enerji verimliliğinin getireceği katma değer açısından önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Bölgede enerjinin yoğun olarak sanayi tarafından kullanıldığı dikkate alındığında, enerji verimliliğine yönelik alınabilecek tedbirler arasında ısı geri kazanımı, daha verimli motorların kullanılması, kojenerasyon, trijenerasyon gibi enerji sistemlerinin kullanılması sayılabilir.

2.5.4. Kentsel ve kırsal altyapı

2.5.4.1. İçme ve kullanma suyu

TR21 Trakya Bölgesinde, içme ve kullanma suyu olarak yararlanılan Edirne’de Kadıköy ve Süloğlu Barajları ile Çamlıca ve Beğendik Göletleri; Kırklareli’nde Kırklareli Barajı ve Kayalıköy Barajı (Edirne’ye içme suyu temin eder) ile Üsküp Göleti; Tekirdağ’da Çorlu-Türkmenli ve Şarköy-Merkez Göletleri ile 2012 yılında inşaatının bitirilmesi hedeflenen Naipköy Barajı olmak üzere toplam 10 adet tesis bulunmaktadır.

DSİ tarafından Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerine tahsis edilen yıllık içme ve kullanma suyu miktarı toplam 30.88 hm³’tür. Bu suyun 17.30 hm³’ü Edirne, 10.75 hm³’ü Kırklareli ve 2.83 hm³’ü Tekirdağ iline aittir. Bölge genelinde, içme ve kullanma amaçlı yüzeysel su kaynaklarının %2.5’i göletlerden %97.5’i ise barajlardan sağlanmaktadır.⁴⁴

İçme suyu kaynakları açısından Tekirdağ’ın özel bir önemi bulunmaktadır. Zira, ilin içme suyu yeraltı sularından karşılanmaktadır. Çerkezköy ve Çorlu’daki sanayinin su tüketiminin yüksek olması ve birinci kalitede olan yeraltı sularını kullanması, ilin içme suyu kaynaklarını tehdit etmektedir. Bunun sonucu olarak, yeraltı su seviyesinin hızla düştüğü gözlemlenmektedir. Bu durum, DSİ’nin açmış olduğu gözlem kuyularında yapılan ölçümlerle ortaya çıkmaktadır.

Tablo 47: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü’nün İçme ve Kullanma Suyu Tesisleri (hm³/yıl)

			Edirne	Kırklareli	Tekirdağ	TR21
Ön inceleme ve/veya Master Planı Tamamlanan			-	5.96	40.00	45.96
Planlama ve Kesin Projesi Tamamlanan			-	-	28.50	28.50
İnşaat Halinde Olan			-	-	-	-
2010 Yılı Yatırım Programında Olan			-	-	-	-
İşletmede Olan	Tesis Adı	Verilen Yer				
	Süloğlu Barajı	Edirne İli	8.20	-	-	8.20
	Kayalıköy Barajı	Edirne İli	5.96	-	-	5.96
	Kadıköy Barajı	Keşan İlçesi	3.00	-	-	3.00
	Kırklareli Barajı	Kırklareli İli	-	10.70	-	10.70
	Şarköy Göleti	Şarköy İlçesi	-	-	1.53	1.53
	Türkmenli Göleti	Marmara Ereğlisi	-	-	1.30	1.30
	Üsküp Göleti	Üsküp İlçesi	-	0.05	-	0.05
	Çamlıca Göleti	Çamlıca İlçesi	0.09	-	-	0.09
	Beğendik Göleti	Beğendik İlçesi	0.05	-	-	0.05
	İşletmede Olan Toplamı		17.30	10.75	2.83	30.88
TR21 Trakya Bölgesi Toplamı			17.30	16.71	71.33	105.34

Kaynak: DSİ XI. Bölge Müdürlüğü, 2010

⁴⁴ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, Plan Analitik Raporu, Ağustos, 2009

Tekirdağ ve söz konusu sanayi yoğun ilçelerin karşı karşıya oldukları bu durum dikkate alındığında, DSI'nin geleceğe dönük plan ve projelerinde Tekirdağ'ın öncelik kazandığı görülmektedir. Tablodan görüleceği üzere, baraj ve göletlerden sağlanacak içme ve kullanma suyu miktarı açısından Tekirdağ birinci sıraya yerleşecektir. Bu artış üzerinde, Naipköy Barajı'nın ve Tekirdağ-Çorlu İçme Suyu Projesi kapsamında Kömürköy- Kızılağaç Barajları'nın inşa edilmesi planları etkili olacaktır.

Belediye içme ve kullanma suyu verileri incelendiğinde, bölgeye ait değerlerin genel olarak ülke değerlerinin altında kaldığı görülmektedir. Bölge gerek belediyelerde kişi başına temin edilen günlük su miktarları gerekse içme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı açılarından ülke ortalamasının altında kalmaktadır.

Ayrıca, Bölgede içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere kuyulardan çekilen su miktarının toplam çekilen su miktarına oranı oldukça yüksektir.

Tablo 48: Belediye İçme ve Kullanma Suyu Temel Göstergeleri

	TR21	Türkiye
İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%)	99	99
İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı (%)	21	50
Belediyelerde kişi başına temin edilen günlük su miktarı (litre/kişi-gün)	197	215
İçme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtmak üzere kuyulardan çekilen su miktarının toplam çekilen su miktarına oranı	37.6	28.0

Kaynak: TÜİK, 2008

2.5.4.2. Kanalizasyon

Kanalizasyon altyapısı, çevre kirliliğinin ve özellikle yeraltı sularının kirlenmesinin önlenmesi bakımından oldukça önemlidir. Kanalizasyon sisteminin olmadığı yerlerde parçalanmaya karşı dayanıklı maddelerin yeraltı sularına karışma ihtimali bulunmaktadır. TR21 Trakya Bölgesinin kanalizasyon sistemi kent merkezleri açısından kurulu vaziyettedir. Ancak, şebekelerin modernizasyonu, bakım, onarım ve ıslahı en önemli altyapı sorunları arasında gelmektedir.

Edirne şehir kanalizasyon şebekesi, İller Bankası aracılığı ile yapılmış olup ve üç ayrı merkezde toplanmaktadır. Bu istasyonlardan pompalar vasıtasıyla herhangi bir arıtmaya tabi tutulmadan Meriç nehrine verilmektedir. Yağmur suyu

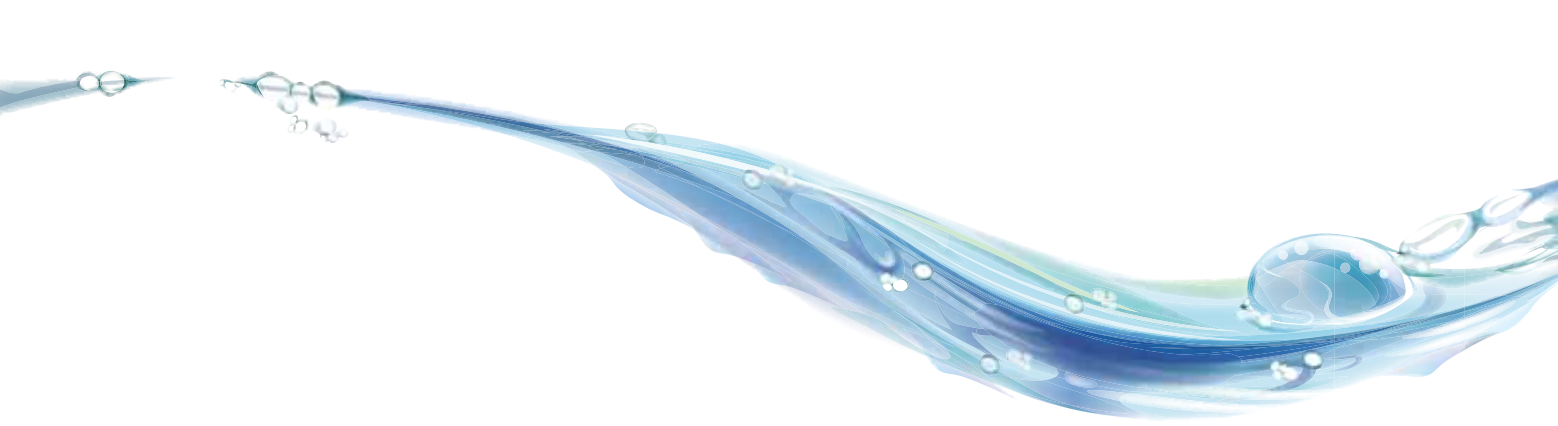
kanalı mevcut değildir. Nehre atılan kanalizasyon suyu takriben 5.380.000 m³/yıl mertebesinde dir. Edirne ili kanalizasyon hattı 450 km olup, tamamı yeraltında bulunmaktadır. İl genelindeki belediyeler, kanalizasyon şebekelerince toplanan atıksularını hiçbir arıtmaya tabi tutmadan doğrudan nehirlere deşarj etmektedir.

Kırklareli ilinde Merkez ilçeye bağlı yerleşim yerlerinin %98'inde kanalizasyon şebekesi bulunmakta, diğer kısımlarda ise fosseptik kullanılmaktadır. Kanalizasyon suları, İnce Dere ve Bağlıca Dere'ye, Belediyeye ait olan mezbaşa suları ise Şeytan Dere'ye deşarj edilmektedir.

Tablo 49: Kanalizasyon Altyapısı

	Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	Belediyelerde Kanalizasyon Şebekesinden Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (1000 m ³ /yıl)
2001	82	37.868
2002	87	40.854
2003	90	42.799
2004	91	43.257
2005	-	-
2006	91	51.699
2007	-	-
2008	93	54.513

Kaynak: TÜİK, 2008

Tekirdağ ili kanalizasyon şebekesi ise, 1986 yılında yeni proje tatbikatı ile eski kanalizasyon sistemine ilave olarak ele alınmıştır. 121.981 metre boru döşemesine ek olarak, 4.593 adet yan parsel, 178 metre tünel geçişi söz konusudur. Kanalizasyon suları, kent merkezin batısı ve Altınova semtinde atıksu deşarj tesisleri ile denize deşarj edilmektedir.

Bu tesisler 900 L/sn kapasitesinde olup, sular 1.750 metre açığa ve 40 metre derinliğe arıtmasız olarak deşarj edilmektedir. Tekirdağ ilinde evsel atıksular şehir kanalizasyon sistemine verilmektedir. Evsel atıksular borular ile kollektöre verilmekte ve muhtelif çapta ve uzunluktaki kolektör boruları vasıtasıyla Altınova Mahallesi'ndeki deniz deşarj pompa istasyonuna bağlanmaktadır.

2.6. Çevresel Sürdürülebilirlik

TR21 Trakya Bölgesinin çevresel kaynakları, özellikle 1980'li yıllardan sonra gittikçe artmış olan sanayileşmeye bağlı olarak yok olmaya yüz tutmuş; bugün itibarıyla çevresel sorunlar, Bölgenin tüm ekosistemini tehdit eder hale gelmiştir. Bu nedenle çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması, doğal kaynakların korunması, sanayi ve imar hareketlerinin disiplin altına alınması, TR21 Trakya Bölgesi için vazgeçilmeyecek

öneme sahiptir. Bölgenin çevresel sorunlarının başında, toplam su yönetimi ve atık yönetiminin olmaması gelmektedir. Bunun yanı sıra; toprak ve hava kirliliği, orman ve kıyıların tahribata uğraması, çarpık kentleşme, mera ve sulak alanlarda oluşan kayıplar ile mevcut biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı da önem arz eden diğer sorunlar arasında sayılabilir.

Tablo 50: TR21 Trakya Bölgesinde Çevre Sorunlarının Öncelik Sırası (2007-2008)

	Hava Kirliliği	Su Kirliliği	Toprak Kirliliği	Atıklar	Gürültü Kirliliği	Görsel Kirlilik	Orman Tahribatı	Erozyon	Asit Yağmurları	Plansız Kentleşme	Kıyı Tahribatı	Mera Tahribatı	Koku Problemi	Biyolojik Çeşitlilik ve Habitat Kaybı	Sulak Alan Kayıpları
Tekirdağ	2	1	4	3	5	10	13	11	12	7	6	14	8	15	9
Edirne	4	1	2	3	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-
Kırklareli	2	1	4	3	7	8	-	-	5	6	-	-	-	-	-

Kaynak: Çevresel Etki Değerlendirilmesi ve Planlama Genel Müdürlüğü, Çevre Envanteri Dairesi Başkanlığı, Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu

2.6.1. Su

2.6.1.1. Bölgenin su kaynakları potansiyeli

Yerüstü ve yeraltı sularının beslenmesinde iklim, özellikle yağış koşulları çok önemlidir. TR21 Trakya Bölgesi, Marmara geçiş iklimi tipi içinde yer almaktadır. Bölgede genel olarak, Akdeniz iklim koşulları hâkimdir. Bölgenin kuzeyindeki dağlık ve platoluk kesim, Karadeniz'in ve Balkanlar'ın etkisi altında olup,

güneye ve güneydoğuya doğru gidildikçe bunların etkisi azalmaktadır. Bölgedeki yıllık ortalama yağış miktarı 651 mm'dir. Kırklareli ilinin ortalama akış/yagış oranı arazi eğiminden dolayı diğer illere göre yüksektir. Bölgede yaz ayları kurak olmasına rağmen, tüm yıl boyunca yağış görülmektedir.

Tablo 51: TR21 Trakya Bölgesi Su Kaynakları Potansiyeli (2008)

	Birim	TR21 Trakya	Tekirdağ	Edirne	Kırklareli
Yerüstü suyu	hm ³ /yıl	2.461,0	713,0	611,0	1.137,0
Yeraltı suyu	hm ³ /yıl	392,7	170,0	128,3	94,4
Toplam su potansiyeli	hm³/yıl	2.853,7	883,0	739,3	1.231,4
Meriç Nehri (sınır girişi)	hm ³ /yıl	5.842,0	-	5.842,0	-
Meriç'e Yunanistan kesiminden	hm ³ /yıl	1.158,0	-	1.158,0	-
Bölge toplam su potansiyeli	hm³/yıl	9.853,7	883,0	7.739,3	1.231,4
Doğal göl yüzeyleri	ha	3.860,0	273,0	3.224,0	363,0
Baraj rezervuar yüzeyleri	ha	5.551,0	2.211,0	1.433,0	1.907,0
Gölet rezervuar yüzeyleri	ha	1.781,0	143,0	1.584,0	54,0
Akarsu yüzeyleri	ha	1.250,0	-	1.136,0	114,0
Toplam su yüzeyleri	ha	12.442,0	2.627,0	7.377,0	2.438,0

Kaynak: T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Meriç-Ergene Havzası Koruma Eylem Planı

TR21 Trakya Bölgesi iki alt havzaya sahiptir: 14.560 km²'lik Meriç-Ergene Havzası ve 4.105 km²'lik Kuzey Marmara Havzası. Bölgenin toplam havza alanı 18.665 km²'dir. Genel kanının aksine, TR21 Trakya Bölgesi su kaynakları açısından fakir bir bölgedir. Ayrıca artan nüfus, sanayileşme ve kentleşme sonucunda Bölge, yakın bir zamanda su krizi yaşama riski ile karşı karşıyadır ve en kısa sürede gerekli tedbirler alınmalıdır. Su çekimi ve kirlilik riski açısından Ergene yeraltı suyu havzasının en kritik kesimini Çorlu-Çerkezköy hattı oluşturmaktadır. Bölgedeki akarsuların kuzeyde Istranca Dağları'ndan doğup, güney ve güneybatıya doğru yönelerek aktığı; dolayısıyla yüzeysel akış ve yeraltı suyu beslenmesinin kuzeyden güneye doğru olduğu düşünüldüğünde, Bölgenin kuzeyindeki alanlarına yeni sanayi yerleşmelerinin getirilmemesi ve bu alanlarda kimyasal gübre ve ilaç kullanımının sınırlandırılması büyük önem taşımaktadır.

TR21 Trakya Bölgesinde yeraltı su rezervinin %80'i sulama amaçlı, içme-kullanma suyu sağlama amaçlı ya da sanayi için su sağlama amaçlı olarak tahsis edilmektedir. Bu fiili tahsisin %60'ı yalnızca içme-kullanma ya da sanayi suyu olarak kullanılmaktadır. Bölgede yeraltı su kaynaklarının kontrolsüz kullanımı, kısıtlı

su kaynaklarının sürdürülebilirlikten uzak şekilde kullanılmasına yol açmaktadır. Marmaracık yakınındaki kuyuda 1990'lı yıllarda başlayan su seviyesi düşümü son dönemlerde 25 metreye ulaşırken, Çerkezköy ve Yukarı Sevindikli kuyularındaki seviye düşümü 60 metreye varmıştır. Çerkezköy kuyusunda yeraltı su seviyesi 1990 yılında 45 metre iken, bugün 105 metre olarak ölçülmektedir. Bu durum, sanayi kuruluşlarının aşırı yeraltı suyu çekimini yansıtmaktadır. Bununla birlikte, Meriç nehrinin tek başına Bölgenin su potansiyelinin %60'ını oluşturduğu düşünüldüğünde, Meriç nehrinde oluşan kirlenmenin önüne geçilmesi hayati önem taşımaktadır.

Sonuç itibarıyla, Bölgenin su kaynakları hızla azalma, çölleşme ve kirlenme tehdidi altındadır. Bu nedenle; su kaynaklarındaki kirliliğin önlenmesi, su kaynakları üzerinde kontrolün sağlanması, arıtma tesis ve faaliyetlerinin yapılması ve doğal eko-sistemin yeniden kazanılması kapsamında, toplam su yönetimi yaklaşımına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda, havza bazında bir yönetim anlayışının söz konusu olduğu Meriç-Ergene Havzası Havza Koruma Eylem Planı ve hazırlık çalışmaları devam eden Marmara Havza Koruma Eylem Planı büyük önem taşımaktadır.

2.6.1.2. Su kirliliği

TR21 Trakya Bölgesinin çevresel açıdan en başta gelen sorunu, yeraltı ve yerüstü sularındaki kirliliktir. Zira, su kaynakları yoğun kirlenmeye maruz kalmaktadır. Sanayi alanları ve yerleşmelerde atıklar; tarımda ise kimyasal gübre ve ilaç kullanımı su kaynaklarını kirlenmektedir. Özellikle sanayideki atıksular, yüksek oranda tuz ve ağır metaller içermektedir. Aşırı ve denetimsiz kullanımla kirlenilen suların doğrudan yüzey sularına boşaltılması, bunlarla beslenen yeraltı suyu akiferinin de kirlenmesine neden olmaktadır. Bu durumda; atıksuların arıtılmasındaki yetersizlik, aşırı gübre ve kimyasal kullanımı, Bölge su kaynakları açısından geri dönüşü mümkün olmayan sonuçlar doğurmaktadır.

TR21 Trakya Bölgesinde, su kaynaklarının kirlenme nedenleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- Kanalizasyon şebekelerindeki yetersizlikler,
- Evsel ve endüstriyel nitelikli atıksuların arıtılmadan doğrudan deşarj edilmesi,
- Dağınıklık gösteren sanayi işletmelerinin atıklarını arıtmaması veya yetersiz arıtması,
- Küçük sanayilerde bazı organize sanayi böl gelerinde toplu arıtmanın bulunmaması,
- Yerel idarelerin atıksu arıtma tesislerine sahip olmaması
- Kontrolsüz zirai ilaç ve kimyasal gübre kullanımı
- Denetim eksikliği

2.6.1.3. Atık Su Yönetimi

Kit su kaynaklarının plansız kullanılması ve kirlenmesine paralel olarak, alıcı ortamlarda sayısız sorunlar doğuran atıksuların yönetimi hususu da TR21 Trakya Bölgesinde başta gelen çevresel sürdürülebilirlik unsurları arasında yer almaktadır. Ergene Havzası'nda yaklaşık 2.500 adet sanayi tesisi faaliyette bulunmaktadır. Her ne kadar organize sanayi bölgelerinde büyük çaplı sorunlar göze çarpmasa da, dağınık yerleşim gösteren sanayi tesislerinin atıksu yönetimi konusunda plansız ve kontrolsüz oldukları görülmektedir.

Bununla birlikte, yerel idarelerin atıksu yönetimi yok denecek kadar azdır. Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun belediye toplam nüfusuna oranı Türkiye ortalaması %56 iken, TR21 Trakya Bölgesinde %1'dir. Bu durum, katı atık yönetiminde olduğu gibi atıksu yönetiminde de yerel idarelerin önemli bir eksikliği olduğunu göstermektedir. Sanayi alanlarının büyük bir bölümünde olduğu gibi belediye alanlarının büyük bir kısmında da atıksular arıtılmadan; yerüstü sularına, göl veya denizlere boşaltılmaktadır.

Kentsel alanlardaki eksikliklerin bir bölümü, Bölgenin sanayiye bağlı olarak aldığı nüfus yükünden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, kıyı kesimlerinin mevsimsel olarak önemli bir nüfus yoğunluğuna maruz kalması da, altyapısal yetersizlikleri beraberinde getirmektedir.

Yerel yönetimlerin atıksu yönetim sistemine geçememesinin gerisinde finansal kaynak eksikliği, teknik eleman eksikliği, işletme maliyetlerinin yüksekliği ve girişim eksikliği gibi sebepler bulunmaktadır. 2008 yılı itibarıyla, Türkiye çapında atıksu arıtma tesislerinin kurulmasına yönelik toplam harcama tutarı yaklaşık 508.000.000 TL iken, aynı yıl itibarıyla, TR21 Trakya Bölgesi için bu tutar 170.000 TL civarında kalmıştır. %0.03'lük bu oran, Bölgenin atıksu arıtma tesislerine yaptığı yatırımların hacmini negatif yönde yansıtmaktadır.

Tablo 52: TR21 Trakya Belediyeleri Atıksu Yönetimi

Yıl	Bölge Adı	Belediyelerde Kişi Başı Günülik Atıksu Miktarı (Litre/kişi-gün)	Belediyelerde Kanalizasyon Sebekesinde Deşarj Edirilen Atıksu Miktarı (1000 metreküp/yıl)	Belediyeler Tarafından Arıtılan Atıksu Miktarı (1000 metreküp/yıl)	AAİ ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Belediye Toplam Nüfusu İçindeki Payı (%)	Belediyedeki Toplam Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Belediyelerdeki Fiziksel Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Belediyedeki Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Belediyelerdeki Gelişmiş Atıksu Arıtma Tesisi Sayısı	Doğal Arıtma Sistemi Sayısı	Atıksuların Toplanması ve Arıtımı İçin Belediyelerin Toplam Yatırım Harcamaları (TL)
2006	TR	181	3,366,894	2,140,494	51	184	26	135	23	-	773,050,102
2007	TR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	953,948,270
2008	TR	173	3,261,455	2,251,581	56	236	29	158	32	17	508,125,125
2006	TR21	132	51,699	1,907	2	7	1	6	-	-	1,606,891
2007	TR21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,155,438
2008	TR21	136	54,513	696	1	7	-	6	-	1	170,580
2006	TR211	133	27,912	1,699	4	5	1	4	-	-	331,524
2007	TR211	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,539,159
2008	TR211	140	29,763	566	1	4	-	4	-	-	170,580
2006	TR212	132	12,656	158	1	1	-	1	-	-	1,275,367
2007	TR212	-	-	-	-	-	-	-	-	-	616,279
2008	TR212	142	14,046	100	1	2	-	1	-	1	-
2006	TR213	131	11,132	50	0	1	-	1	-	-	-
2007	TR213	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	TR213	118	10,704	30	0	1	-	1	-	-	-

Kaynak: TÜİK

TR21 Trakya Bölgesinde atıksu yönetimi noktasında vakit kaybetmeksizin;

- Kanalizasyon sistemlerinin tamamlanması,
- Kanalizasyon şebekelerinin bakım onarım ve istahının gerçekleştirilmesi,
- Atıksu arıtma tesisleri inşa edilmesi,
- Endüstriyel atıkların arıtmaya tabi tutulması ve işletmelerin atıksuları için deşarj izni alması,
- Denetimlerin daha sık ve etkili şekilde gerçekleştirilmesi,
- Deniz kirliliğinin önlenmesi amacıyla, deniz araçlarının atıklarını boşaltabilecekleri uygun yerlerin hazırlanması gerekmektedir.

2.6.2. Katı atık yönetimi

Katı atık yönetimi; katı atıkların toplanmasını, taşınmasını, bertaraf edilmesini ve geri kazanımını içeren süreçlerinin tamamına verilen isimdir. Artan nüfus, gelişen sanayileşme ve yükselen hayat standardı sonucunda üretilen katı atık miktarlarında artışlar söz konusu olmakta ve atık kompozisyonu değişmektedir. Atık kompozisyonlarındaki değişim daha çok kâğıt, karton, cam, metal ve plastik gibi geri dönüşebilir atıkların çöp içindeki oranının artışı; organik atıklar ile kül ve cüruf oranlarının azalışı şeklinde olmaktadır. Ancak, miktarları gittikçe artan katı atıklar önemli bir çevre sorunu haline gelmektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde, genel olarak atıkların toplanması konusunda dikkate değer bir yetersizlik bulunmaktadır. Ancak, atık depolama ve bunların bertarafı konusunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Yerel idarelerin büyük bir çoğunluğunun vahşi depolama uygulamasına gittiği, düzenli depolama için ise katı atık yönetim birliklerinin ancak yakın dönemde gündeme geldiği görülmektedir.

Tablo 53: Bertaraf Yöntemine Göre Katı Atık Yönetimi (2008)

Bölge	Nüfus		Atık Hizmeti Verilen				Toplam Atık	
	Toplam	Belediye	Belediye Sayısı	Belediye Nüfusu	Nüfusun Toplam Nüfus İçinde Oranı (%)	Nüfusun Belediye Nüfusu İçinde Oranı (%)	Miktar (ton/yıl)	Kişi Başı (kg/kişi-gün)
Türkiye	70.586.256	58.581.515	3.129	57.800.347	82	99	24.360.863	1.15
TR21 Trakya	1.458.144	1.182.730	84	1.179.352	81	100	700.981	1.63
Tekirdağ	728.396	627.892	32	625.630	86	100	371.619	1.63
Edirne	396.462	293.517	26	292.401	74	100	192.750	1.81
Kırklareli	333.256	261.321	26	261.321	78	100	136.612	1.43

Kaynak: TÜİK

Geri dönüşüm konusunda, Bölgede özel sektör etkin ve önder durumda olmakla birlikte atıkları kaynağında ayırma veya depolama sahasında ayırma konusunda yerel yönetimlerin de çalışmaları bulunmaktadır. Bu konuda Tekirdağ, Kırklareli ve Çorlu Belediyeleri örnek olarak gösterilebilir. Geri dönüşümde önemli bir yer tutan ambalaj atıklarının geri kazanımı konusunda, Bölgede 21 adet lisanslı toplama-ayırma ve/veya geri dönüşüm tesisi faaliyet göstermektedir.⁴⁵ Bununla birlikte, vahşi depolama yönteminin yaygınlığı, geri dönüşüm konusundaki zorlukları arttırmaktadır. Bölgede mevcut olan iki adet düzenli

depolama sahasına yenileri eklendikçe, geri dönüşüm konusunda daha etkin çalışmaların yürütülmesi mümkün olacaktır.

Tıbbi atık yönetimi çerçevesinde ise, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Atık Yönetimi Eylem Planı kapsamında Tekirdağ'da tıbbi atıkların, hizmete giren katı atık düzenli depolama tesisinde düzenli depolama yoluyla bertaraf edilmesi, Kırklareli'nde ise bu tür atıkların bertarafı için sterilizasyon tesisi kurulması öngörülmüştür. Edirne Belediyesi bu konuda Türkiye'de bir ilke imza atmış ve tıbbi atık sterilizasyon uygulamasını başlatan ilk belediye

olmuştur. Bölgede, tıbbi atık taşıma işlemi özel araçlarla lisansa sahip -Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ'da 2'şer adet olmak üzere- 6 özel firma ve Vize Belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir.⁴⁶

Ülke genelinde, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne uygun olarak tehlikeli atık lisansına ya da geçici çalışma iznine sahip 148 adet geri kazanım/bertaraf tesisi bulunmaktadır. Bu tesislerden; Çorlu ve Çerkezköy ilçelerinde 8, Kırklareli'nde de 1 tane olmak üzere toplamda 9 tanesi TR21 Trakya Bölgesinde faaliyet göstermektedir.

2.6.3. Hava kalitesi

Bölgede hava kalitesi ölçümü Tekirdağ, Edirne ve Kırklareli il merkezlerinde bulunan ölçüm istasyonları tarafından yılın 365 günü yapılmaktadır. Çorlu, Çerkezköy gibi sanayi bölgelerinde ölçüm istasyonu bulunmamaktadır. Fakat Lüleburgaz'a ve Çerkezköy'e (Kapaklı Beldesi) ölçüm istasyonu kurulmasına yönelik çalışmalar sürmektedir.⁴⁷

Bölgede, özellikle kış aylarında havadaki kükürtdioksit konsantrasyon değerleri, Türkiye ortalamasının üstünde gerçekleşmektedir. Buna karşılık, yıllık ortalama partikül madde (du-man) konsantrasyonlarındaki oranlar, Türkiye ortalamasının altında yer almaktadır. Isınmada doğalgaz kullanı-

mının yaygınlaşmasıyla beraber, söz konusu kükürtdioksit oranlarının da düşmesi beklenmektedir.

Hava kirliliğine neden olan kaynaklar arasında Edirne ve Tekirdağ'da evsel ısınma, Kırklareli'nde ise trafik ilk sırada yer almaktadır. Kirliliğe neden olan suni faktörler söz konusu olduğunda ise Tekirdağ ve Kırklareli'nde kullanılan yakıtlar, Edirne'de ise plansız kentleşme ilk sırada yer almaktadır.⁴⁸ Her üç ilde de hava kirliliğinin giderilmesi hususunda karşılaşılan güçlüklerin başında, personel yetersizliğinin ve yeterli denetim yapılamamasının geldiği görülmektedir. Bunların yanı sıra; artan nüfus, kontrolsüz endüstriyel ve kentsel büyüme, hava kirliliği sorunu-

nun devam etmesine sebep olmaktadır.

Bu nedenle, sanayi tesislerinin uygun yerlerde kurulması, özellikle evsel ısınmada doğalgaz kullanımının yaygınlaştırılması, planlı kentleşme ve etkili denetim mekanizmalarının oluşturulması hava kirliliğini azaltmak için alınması gereken tedbirlerin başında gelmektedir. Özellikle, Çorlu ve Çerkezköy civarına hava ölçüm istasyonlarının kurulması yoluyla endüstrinin ve artan nüfusa bağlı olarak büyüyen kentsel alanın hava kirliliğine olan etkilerinin izlenmesi, gelecekteki analizler ve alınacak tedbirler açısından önem taşımaktadır.

⁴⁵ Çevre ve Orman İl Müdürlükleri - Atık Yönetimi Dairesi Bşk.-Ambalaj Atıkları Şube Müdürlüğü, 2010 Mayıs⁴⁶ Çevre Orman Bakanlığı, Haziran 2009⁴⁷ Çevre Orman İl Müdürlükleri, 2010⁴⁸ Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu, 2007-2008.

2.6.4. Orman alanları ve tabiat varlıkları

Çevresel zenginlik açısından önemli yer tutan ormanlar, 6831 sayılı Orman Kanuna tabi olan alanlardır. TR21 Trakya Bölgesinde üç nemli orman sahası mevcut olup bunlar; Tekirdağ ilindeki Ganos Nemli Ormanlar Sahası, Kırklareli'ndeki Istranca Nemli Ormanlar Sahası ve Longoz (Subasar) Ormanları'dır. Bunların yanında, yer yer kuru orman sahaları da bulunmaktadır. Tekirdağ ve Edirne illerinin

yaklaşık %17'si, Kırklareli ilinin de %34'ü orman alanlarıyla kaplı olup, Bölge illeri içinde yalnızca Kırklareli ilinin orman varlığı Türkiye ortalamasının üzerindedir.⁴⁹ Türkiye'de 41 adet milli park bulunmaktayken, bunlardan iki tanesi TR21 Trakya Bölgesinde yer almaktadır. Tabiat zenginliğinin göstergesi olan bu parklar, Kırklareli'nde Saka Gölü Longozu Milli Parkı ve Edirne'de ise Gala Gölü Milli Parkı'dır.⁵⁰

2.7. Güçlü ve Zayıf Yönler - Fırsatlar ve Tehditler Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER

- Bölgenin coğrafi konumu itibarıyla Asya ve Avrupa arasında önemli bir köprü olması ve bölgede sınır kapılarının bulunması
- Bölgenin önemli ulaşım yolları üzerinde bir kavşak noktası olması ve deniz, kara ve hava olmak üzere çok yönlü ulaşım şekillerinin mevcudiyeti
- Bölgede okullaşma oranının yüksek olması
- Bölge illerinin her birinin üniversiteye sahip olması
- Birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hekim sayısının yeterli olması
- Bölgede iki tane tıp fakültesinin bulunması
- Tekirdağ dışındaki illerde sağlık altyapısının yeterli olması
- Bölgede Ar-Ge merkezi belgesine sahip 5 adet firmanın faaliyet göstermekte olması
- Bölgedeki rüzgâr performansının yüksek olması
- Bölgenin coğrafi konumu nedeni ile enerji nakil merkezi işlevine sahip olması
- Başta 1120MW kurulu güce sahip HEAŞ-Hamitabat Elektrik Üretim ve Ticaret A.Ş. olmak üzere bölgede toplam 43 adet elektrik üretim tesisinin

bulunması

- Bölgenin doğal, tarihi ve kültürel zenginliğe sahip olması
- Turizmin çeşitlenmesine (dağ yürüyüşü, deniz, yelkenli, dalış, yamaç paraşütü) olanak sağlayan coğrafi yapının varlığı
- Bölgede güvenlik sorununun bulunmaması
- Çorlu, Çerkezköy ve Lüleburgaz ilçelerinde sanayinin yoğun olması
- Sanayi yoğun bölgelerde enerji erişiminin sorunsuz olması
- Bölgede 1 serbest Bölge ve 6 organize sanayi bölgesinin var olması
- Tarım ve hayvancılığa elverişli arazilerin miktarının fazla ve arazilerin verimli olması
- Ekolojik koşulların aynı yıl içinde 2-3 sefer ürün alınmasına fırsat vermesi
- Tarım ve hayvancılık girdilerinin kolay temin edilmesi
- Şarköy ilçesinde köklü bir bağcılık kültürünün olması

⁴⁹ Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı TR2 Batı Marmara Master Planı, 2007

⁵⁰ Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Şubat 2010

- Meriç Nehri gibi yerüstü su potansiyeli yüksek olan bir su kaynağına sahip olunması
- Bölgenin, bazı stratejik ürünlerde (buğday, ayçiçeği, çeltik) Türkiye üretiminde önemli paya sahip olması
- Çiftçinin ürettiği ürünü pazarlayabileceği kanallardan biri olan tarımsal sanayinin bölgede güçlü olması
- Üreticilerin tarım ürünlerini pazarlayabilecekleri TMO, Trakya Birlik, Alpullu Şeker Fabrikası gibi kurumların bölgede bulunmaları
- Damızlık hayvan yetiştiriciliği için uygun altyapının bulunması
- Büyükbaş hayvanların şap hastalığından ari olması
- Süt verimi yönünden genetik değeri yüksek büyükbaş hayvan varlığına sahip olunması

- Tarımsal araştırma kuruluşlarının bölgede bulunması
- Tarımsal analiz ve toprak tahlil laboratuvarlarının bölgede çok sayıda olması
- Bölgede tarım ile ilgili düzenlenen fuarların sık olması ve çiftçinin son teknolojiye ulaşabilme şansının yüksek olması
- Tarımda mekanizasyonun yoğun olması
- İstrancalar bölgesinde milli park olarak tanımlanmış ve bozulmamış ekolojik alanların fazla olması
- Bölgeye has Trakya arısı, kıvrıkcık koyun gibi hayvan varlığının olması

ZAYIF YÖNLER

- Kıyı bölgelerinde mevsimsel nüfus artışı sebebiyle altyapı hizmetlerinin yetersiz kalması
- Bölgenin sahil kesimlerinde mevsimsel nüfus artışı yaşanması sonucunda sağlık hizmetlerinin yetersiz kalması
- Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) dışında plansız sanayi varlığı
- Altyapı tesisat planlarına ilişkin sayısal veri eksikliği olması
- Başta yerel yönetimler olmak üzere kamu kurumlarında nitelikli eleman eksikliği,
- Atık yönetiminin yeterli olmaması (Atık su yönetiminin ve atık su arıtma tesislerinin, düzenli depolama tesislerinin, kompost ve geri kazanım tesislerinin, çöp sızıntı suyu arıtma tesislerinin, tıbbi ve endüstriyel atık arıtma tesislerinin yeterli olmaması)
- Kanalizasyon, su drenaj, su deşarj, içme ve kullanma suyu sistemleri altyapısında eksikliklerin bulunması
- Altyapı yatırımlarında yaşanan mali kaynak yetersizliği
- Engellilere yönelik eğitim, spor ve diğer altyapı hizmetlerinin yeterli olmaması
- Yeni kurulan Bölge üniversitelerinde altyapı, akademik personel vb. konularda eksikliklerin bulunması
- Bazı dezavantajlı sosyal grupların sağlık hizmetlerine sürekli erişebilme olanaklarının kısıtlı olması
- Yaşlı ve engelli bakım merkezi sayısının yetersiz olması
- Bölgede girişimcilik, Ar-Ge, yenilikçilik ve proje üretme kültürünün gelişmemiş olması
- Tescillenen patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım başvuru sayısının az olması
- Bölgedeki şehirleşme, sosyal ve kültürel hayatın kalifiye elemanlar için cezbedici olmaması
- Eğitim ve staj programlarının bölgenin ihtiyaçlarına

- cevap verememesi ve ara eleman talebinin karşılanamaması
- Üniversite-Sanayi-Kamu-STK işbirliğinin ve koordi nasyonunun gelişmemiş olması
- STK'ların kurumsal yetersizlikleri ve yeterince aktif olmaması
- Bölgedeki su kaynaklarının etkin ve planlı kullanılmaması
- Ergene Havzası'ndaki kirliliğin ciddi boyutlara ulaşmış olması
- Bölgenin belediye nüfusu içinde atıksu arıtma tesislerinden yararlanan nüfusun %1 olması
- Tarımda sulamanın ve girdi kullanımının bilinçsiz yapılması sonucunda toprak kalitesinin düşmesi
- Enerji dağıtım ağının bölgenin tamamında homojen olmaması
- Bölgenin turizm konusundaki tanıtım, reklam ve pazarlama yetersizliği
- Kültür ve turizm altyapısının (konaklama, şehir makyajları, insan kaynağı vb.) yeterli olmaması
- Tekirdağ ile özellikle Trakya'nın batı aksında kalan sanayi bölgeleri arasında ulaşım bağlantılarının zayıf olması
- KOBİ'lerin dış ticaret konusunda bilgi ve deneyimlerinin yetersiz olması
- TR21 Trakya Bölgesinin 15199 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar"a göre gelişmiş Bölge kabul edilmesinden dolayı devlet teşviklerinden yeterince yararlanamaması
- Bölgede mevcut olan gümrüklerin ihtiyacı karşılamada yetersiz kalması
- Bölgenin IPA kapsamındaki operasyonel programlardan yararlanamaması

- Bölgenin hayvan hastalıkları yönünden "arı" olmasından dolayı, büyük ölçekli hayvancılık yatırımları için Bölge içi tedarik ve ithalat dışında seçenek bulunmaması yüzünden hayvan bulma sıkıntısı yaşanması
- Küçükbaş hayvancılıkta genetik verimin yüksek olmasına rağmen bu sektörün geliştirilememiş olması
- Yem bitkileri ekiminin yetersiz olması
- Bilinçsiz tarımsal girdi kullanımı
- Su kaynaklarının tarımsal sulama amacı ile değerlendirilmesi için gerekli altyapı çalışmalarının tamamlanmamış olması
- Depolama ve sınıflama tesislerinin yetersiz olması
- Bölgede potansiyeli olan ürünlerin yeterince değerlendirilememiş ve markalaşmaya gidilememiş olması
- Bölgede tarımsal ihtisaslaşmanın olmaması
- Tarımsal örgütlerin sayıca fazla olmasına karşın hizmet kapasitelerinin ve örgütlenme bilincinin yeterince gelişmemiş olması
- Tarımsal işletmelerin küçük ve parçalı olması
- Monokültür tarımın yaygın olarak yapılması

FIRSATLAR

- 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı ile Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Meriç - Ergene Havzası Koruma Eylem Planı'nın yerel kurumlara altyapının geliştirilmesine yönelik sorumluluklar getirmesi
- Avrupa ve özellikle Balkan ülkelerine yönelik sağlık turizminin gelişmeye açık olması ve bu alanda markalaşma potansiyeli
- AB ile sınır olması nedeni ile bölgenin ortak sınırotesi işbirliği projeleri geliştirme olanağına sahip olması
- Namık Kemal Üniversitesi yürütücülüğünde TÜBİTAK İŞBAP projesi kapsamında planlanan Trakya Enerji ve Çevre Teknolojileri İnovasyon Merkezi kurulması girişimi
- İstrancalar'da temiz su kaynaklarının bulunması
- Yenilenebilir Enerji Kanunu ile rüzgâr enerjisine devlet tarafından alım garantisi getirilmesi
- Emisyon ticareti olanağının bölgedeki firmaları enerji verimliliğine yönlendirecek olması
- İleri teknoloji linyit yakma sistemlerinin geliştirilmesi sonucu bölgedeki linyit kaynaklarına yönelik talebin artma potansiyeli
- Tarım ve hayvancılık atıklarının bölgede biyogaz üretimi için potansiyel yaratması
- Bölgeye ulaşım olanaklarını arttıracak hızlı tren, otoyol, havaalanı ve limanlara yönelik projelerin bulunması
- Türkiye'nin ilk ve tek şarap müzesine sahip olması, düzenlenen şarap tadım turları ve geçmişten gelen şarapçılık kültürü ile bölgede var olan güçlü şarap turizmi potansiyeli,
- Bölgenin Türkiye Turizm Stratejisi'nde oluşturulması hedeflenen 10 turizm kentinden 2 tanesini barındırması (İğneada-Kıyıköy, Enez)
- Bölgede doğa sporları, eko-turizm, agro-turizm gibi alternatif turizm çeşitlerinin yapılması için gerekli coğrafi ve kültürel altyapının bulunması
- Tekirdağ'da Lojistik OSB kurulma başvurusunun yapılması
- Havsa Uluslararası Endüstri ve Lojistik Merkezi Projesi'nin varlığı
- TCDD'nin bölgede lojistik merkez kurmaya yönelik ön çalışmalarda bulunması
- Marmara Bölgesi genelinde oluşan lojistik yükünün bir kısmının Bölgeye kayma olasılığı
- 2.5 milyon TEU kapasiteli Asyaport limanının yapımına başlanmış olması
- Halkalı-Kapıkule Hızlı Tren Projesi'nin varlığı
- Ayşekadın Tren Gümrük Merkezi'nin modernize edilmesi halinde gümrük işlemlerinin İstanbul'dan bölgeye kayması,
- İstanbul'u Balıkesir'e bağlayacak olan Tekirdağ-Çanakkale-Balıkesir Otoyolu Projesi'nin varlığı
- Silivri'ye havaalanı yapılmasının gündemde olması
- Çorlu Havaalanı'na yönelik kapasite geliştirme planının bulunması
- İslah OSB'lerin üzerine yapılan çalışmaların hız kazanmış olması ve gereklilikleri üzerine olan genel inancın oluşmuş olması
- Mevcut OSB'lerdeki boş parsellerin İstanbul'un taşınan sanayi kapasitesini bölgeye kontrollü olarak çekmede uygun ortam yaratması
- Meriç Nehri ve İstrancalar kaynaklı yerüstü suları üzerinde mevcut ve yapılmakta olan barajların tarım ve sanayinin ihtiyaç duyduğu suları karşılayabilecek su potansiyeline sahip olması
- Dereköy Sınır Kapısı'nın genişletilmesine yönelik projenin varlığı
- İstanbul metropolüne ve yurtdışı pazarlarına bölgenin yakın olması
- Örtü altı tarım potansiyelinin olması
- Bölgenin endemik, tıbbi ve aromatik bitki türü açısından zengin olması
- Polikültür tarıma uygun bir iklime sahip olunması
- Bölgenin büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık açısından "Organize Hayvancılık Bölgesi" olma potansiyelinin bulunması

- "Kırklareli ve Edirne Peyniri" ile "Hardaliye" gibi markalaşmaya açık ürünlerin bulunması
- Bölgenin et hayvancılığı yönünden İstanbul'un ihtiyacını karşılayabilecek potansiyelinin olması
- Bölgede propolis, polen, arı sütü gibi katma değeri yüksek arı ürünleri üretimi için potansiyel olması
- Tatlı su balıkçılığı için uygun su rezervlerinin bulunması
- Bölgede mikroklima alanların bulunması
- Geliştirilebilecek Bir Teknopark'ın varlığı
- Bölgedeki marka kültür ve turizm değerleri potansiyelinin bulunması
- Ekonomik olarak sulanabilir nitelikteki arazilerin fazla olması

TEHDİTLER

- Bölgede sıklıkla büyük maddi zararlara yol açan su taşkınlarının yaşanması
- Bölgenin IPA Programı kapsamı dışında kalması
- Tekirdağ'ın deprem kuşağında yer alması
- Sanayinin birinci sınıf içme suyu niteliğindeki yeraltı suyunu kullanması
- Ergene Havzası çevre kirliliği
- Sınır kapıları bulunması nedeniyle bölgeye bulaşıcı hastalıkların gelmesi riski
- İstanbul'un Trakya Bölgesi için de hedef grup olan bilgi ve teknoloji yoğun sektörleri kendi sınırları içerisinde tutmaya yönelik tedbirler alacak olması
- Kocaeli'de kurulacak olan Bilişim Vadisi'nin bölgedeki inovasyon potansiyelini azaltması
- İşletmelerde girişimcilik ve inovasyon bilinci eksikliğinin teknoloji gelişimini engellemesi
- Tarımsal ve sınaî üretimde aşırı su tüketilmesi
- Çevreye ilişkin yasal mevzuatın uygulanmasında sorunlar yaşanması
- Sınırdaki ülkelerin sanayi atıklarını yeterli arıtma yapmadan Meriç'e akıtması
- Doğalgazda dışa bağımlılığın çok yüksek olması
- Yerel yönetimler başta olmak üzere ilgili kuruluşlar tarafından yapılması gereken denetimlerin eksikliği
- Istaranca Dağları'nın su havzası olarak kullanması sonucu doğal yapının yok olması riski
- Ulaşım modlarının birleştirilip bütünleştirilmesine yönelik kurumlar arası eşgüdüm eksikliğinin bulunması
- 1/25.000 Çevre Düzen Planları onaylarının gecikmesi nedeni ile yatırımcıların sıkıntı yaşamaması
- Bölge ilçelerinin homojen olmayan gelişim göstergelerine rağmen Bölge genelinin gelişmiş kabul edilmesi
- Yeraltı su seviyesinin azalması
- Tarım alanlarının ikincil konut, sanayi gibi tarım dışı alanlarda kullanılması yolları ile sanayinin ve yerleşim alanlarının tarım alanlarına doğru genişlemesi/kayması
- Düzensiz maden işletmeleri, taş ocakları ve stabilize ocakların tarımsal alanları ve meraları tehdit etmesi
- Trakya'daki hayvan mevcudunun, arılığın bölgeye hayvan girişine getirdiği kısıtlamalar ve hayvanların Anadolu'ya pazarlanması nedeniyle azalması
- Tarım arazilerinin küçülme eğiliminin devam etmesi
- Tarımda yanlış işleme ve sulamadan kaynaklı erozyon oluşması
- Küresel iklim değişikliği ve mevsimlerin kaymasının sektörü olumsuz etkilemesi

3. VİZYON, STRATEJİK AMAÇLAR, ÖNCELİKLER VE EYLEMLER

3.1. Bölge Vizyonu

TR21 Trakya Bölgesi sahip olduğu stratejik konum, verimli tarım toprakları ve barındırdığı kültürel ve tarihi değerler ile üretim açısından olduğu kadar kültürel ve sosyal açıdan da sürekli bir cazibe merkezi konumunda olmuştur. Tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapmanın yanı sıra dünyanın en büyük imparatorluklarının da başkent olarak bölgeyi seçmesi bu gerçeği doğrulamaktadır.

Sahip olduğu bu birikimleri günümüze kadar taşıyan Bölge, bugün ülkemizin önemli sanayi üretim üstlerinden biri olduğu gibi tarım ve hayvancılık sektöründe de ülke ekonomisine büyük katkı yapmaktadır.

Bunlarla birlikte Bölge, özellikle coğrafi konumu, üretim ve tüketim merkezlerine yakınlığı dolayısı ile lojistik sektöründe, sahil turizmden agro-turizme ve kültür turizmine kadar pek çok alanda önemli potansiyeller sunmaktadır.

Genel olarak ifade edilen bu unsurlar çerçevesinde, küresel rekabet ortamı içerisinde Bölgenin ülkemizin olduğu kadar dünyanın da önemli bir ekonomik gücü olması ve bu temel hedefe giderken doğal ve kültürel değerlerini de korumasını sağlamayı amaçlayan Bölgenin vizyonu aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

“Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri çerçevesinde, çevreye duyarlı, potansiyellerini değerlendiren, küresel ölçekte rekabet edebilir bir Trakya.

3.2. Stratejik Amaçlar ve Öncelikler

Bu bölümde TR21 Trakya Bölgesinin vizyonuna hizmet etmek üzere oluşturulan stratejik amaçlar, bu stratejik amaçlar çerçevesinde belirlenen öncelikler ile bu önceliklere ulaşmak amacıyla uygulanacak politika ve eylemlere yer verilmektedir.

Planda yer alan strateji ve öncelikler; bölge genelindeki kamu, sivil toplum ve özel kesim temsilcileri ile yapılan odak grup toplantıları, atölye çalışmaları, mülakatlar ve anketler, Kalkınma Kurulu Toplantılarında gerçekleştirilen grup çalışmaları ile Ajans tarafından yapılan mevcut durum analizinde elde edilen fırsat ve tehditler temelinde, bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması, gelişmişlik önünde yer alan sorunlara çözüm önerileri getirilmesi ve Bölgenin sahip olduğu potansiyelin optimum düzeyde değerlendirilmesi amacıyla, gerçekçi ve uygulanabilir politikalar üzerine inşa edilmiştir. Bu çerçevede TR21 Trakya Bölgesi vizyonuna ulaşmak için belirlenen stratejik amaçlar aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur:

- Rekabet gücünün artırılması
- Altyapının planlı gelişiminin sağlanması
- Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması
- Sosyal yapı ve beşeri sermayenin geliştirilmesi

Vizyon ve Strateji Şeması

Sürdürülebilir Kalkınma İlkeleri Çerçevesinde, Çevreye Duyarlı, Potansiyellerini Değerlendiren, Küresel Ölçekte Rekabet Edebilir Bir Trakya

REKABET GÜCÜNÜN ARTTIRILMASI

- 1.1. Ar-Ge ve İnovasyon Kültürü ile Markalaşmanın Yaygınlaştırılması
- 1.2. Girişimciliğin Desteklenmesi
- 1.3. Tarımsal Yapının İyileştirilmesi
- 1.4. Ticaretin Geliştirilmesi
- 1.5. Etkili Yatırım Promosyonuyla Özel Kesim Yatırımlarının Arttırılması
- 1.6. Turizmin Geliştirilmesi

ALTYAPININ PLANLI GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI

- 2.1. Ulaşım ve Lojistik Altyapısının Güçlendirilmesi
- 2.2. Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi
- 2.3. Planlı Kentsel ve Kırsal Gelişimin Sağlanması

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SAĞLANMASI

- 3.1. Toprak ve Su Kaynaklarını Kirletici Faktörlerin Kontrol Altına Alınması
- 3.2. Sürdürülebilir Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması
- 3.3. Çevre Dostu Enerji Sistemlerinin Yaygınlaştırılması ve Enerji Verimliliğinin Arttırılması
- 3.4. Çevre Alanında Kurumsal Yapının Geliştirilmesi

SOSYAL YAPI VE BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ

- 4.1. İnsan Kaynaklarının Bölge İhtiyaçlarına ve Potansiyellerine Göre Geliştirilmesi
- 4.2. Eğitim ve Sağlık Hizmetlerinin Nitelik ve Erişilebilirliğinin Geliştirilmesi
- 4.3. Sosyal Dayanışmanın ve Örgütlenmenin Geliştirilmesi
- 4.4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Arttırılması, Ekonomik ve Sosyal Hayata Katılımlarının Desteklenmesi

3.2.1. Stratejik Amaç 1: Rekabet gücünün arttırılması

TR21 Trakya Bölgesinin, sahip olduğu avantajları ve potansiyelleri değere çevirerek, markaları ve rekabetçi üretim yapısıyla, tanınan bir bölge konumuna gelmesi amaçlanmaktadır.

Bölgenin, İstanbul'a yakınlığı ve Avrupa ile ana ulaşım bağlantıları üzerinde olması, Türkiye'nin diğer bölgelerine göre görece nitelikli işgücüne, İstanbul'da yoğunlaşan ihtisaslaşmış hizmetlere ve daha iyi altyapıya sahip veya erişebilir olması temel avantajlarını oluşturmuştur. Diğer taraftan verimli Ergene Havzası, Bölgenin temel tarımsal ürünler üretiminde rekabetçi olmasına imkân tanımıştır.

Öte yandan, Bölgede İstanbul'un desantralizasyon eğilimlerine bağlı olarak daha çok düşük teknoloji ve çevreyi kirletici sektörlerin veya üretim aşamalarının Çerkezköy-Çorlu ve Lüleburgaz'da yoğunlaşarak gelişmesine bağlı olarak Bölgede nüfusun artması ile yoğun tarım uygulamaları, çevre kirliliği sorunlarının artmasına neden olmuştur. Bu nedenle, Trakya'nın bundan sonraki gelişme perspektifi; Bölge dışından gelecek daha yüksek teknolojisiyle daha fazla katma değer üreten yatırımlara uygun ortam oluşturmanın yanında, insan kaynaklarını ve sermaye birikimini kendi girişimcisi eliyle harekete geçiren, bununla birlikte çevre sorunlarını ağırlaştırmayan bir ekonomiye dönüşümü gözetmek durumundadır.

Bu çerçevede, Bölgenin Ar-Ge kapasitesinin arttırılması, önemli bir bölümü KOBİ niteliğinde olan işletmelerde yenilikçiliğin yaygınlaştırılması, markalaşma ve standartlara uyum sağlayarak pazarlama gücünün yükseltilmesi önem taşımaktadır. Diğer taraftan, gi-

rişimciliğin uyarılmasına yönelik programlarla Bölge kaynakları yeni iş imkânları yaratılması için harekete geçirecektir.

Bölge dışından yatırımcı cezbetmeye yönelik faaliyetlerde ise yenilik ve teknolojik kapasitesi yüksek, çevreye duyarlı teknolojiler kullanan sektörlerle ve firmalara odaklanılacaktır. Tarımsal üretimde, bir yandan Bölgenin su ve toprak kaynakları potansiyeli ile ürün çeşitlendirmesi sağlanarak verimlilik ve katma değer artışı hedeflenirken, diğer taraftan tarım uygulamalarının çevreye daha duyarlı hale getirilmesi hedeflenmektedir. Bölgenin sahip olduğu turizm potansiyelinin daha tanınır olmasının sağlanması yanında alternatif turizme de yönelmek suretiyle sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi esas alınacaktır.

Bölgede İstanbul ile sıkı ilişki içerisinde olan sanayi sektörünün ulaştığı hacim ve edindiği deneyim, lojistik hizmetler konusunda Bölgede bulunan gelişme potansiyeli, tarım ve gıda sektörlerinin ulaştığı gelişme ve örgütlenme düzeyi, kümelenme yaklaşımının benimsenmesi ve yaygınlaştırılması konusunda fırsatlar sunmaktadır. Bu plan döneminde, yukarıda belirtilen temel stratejiler esas alınarak belirlenecek birkaç sektörün, başta İstanbul olmak üzere diğer Bölgelerle ve yakın ülkelerle ilişkileri de göz önünde bulundurularak, rekabetçilik ve kümelenme analizleri gerçekleştirilecek; bu kümelerle ilgili paydaşlara bilgilendirme, teknik destek ve örgütlenme destekleri sunulacak ve kümelerin gelişme stratejileri ortaya konulacaktır. Bu stratejiler, önümüzdeki dönemlerde hazırlanacak bölge plan ve programları için önemli girdiler teşkil edecektir.

Öncelik 1.1. Ar-Ge ve inovasyon kültürü ile markalaşmanın yaygınlaştırılması

Ekonominin katma değeri yüksek üretime geçişinde Bölgedeki Ar-Ge ve inovasyon kapasitesinin geliştirilmesi, bunun bir kültür olarak yaygınlaştırılması önemli rol oynayacaktır. Böylelikle, bir yandan işletmeler yeni bilgi ve teknolojileri ürünlerine, üretim süreçlerine, organizasyonlarına, yeni piyasalara erişmeye ve yeni pazarlama kanalları geliştirmeye aktararak rekabetçi güçlerini arttırabilecektir. Diğer yandan, Bölge ekonomisinde önemli yer tutan veya büyüme potansiyeli sergileyen sektör veya üretim zincirindeki firmaların ortak yararına hizmet edebilecek Ar-Ge faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yenilikçi sistemlerin geliştirilme-

si de, bu sektörlerin daha rekabetçi hale gelmesinde etkili olacaktır. Plan döneminde öncelikli kümeler için hazırlanacak gelişme stratejileri, söz konusu kümeler için ihtiyaç duyulan Ar-Ge ve inovasyon sistemlerinin belirlenmesinde işlevsel olacaktır.

Üretim yapısının önemli bölümünü oluşturan KOBİ'lerin rekabet güçlerini arttırması ve büyüme imkânı bulabilmesi yönünde markalaşma ve standartlara uyum desteklenecektir. Markalaşma ile firmalar kendilerini ve ürünlerini farklılaştırma, bunun yanında ürün,

üretim, çevre, işçi güvenliği, gıda güvenliği gibi konularda ulusal ve uluslararası standartlara uyum sağlayarak tüketici güvenini ve sadakatini sağlama ve özellikle gelişmiş ülke piyasalarına erişme imkânını arttırabilecektir.

Bölgedeki üniversitelerin, Ar-Ge ve yenilikçilik kapasitesine ancak sınırlı düzeyde katkı sağlayabilmesi, ayrıca ihtisaslaşmış hizmetlerin yeterince yaygınlaşmamış bulunması; bir yandan işletmelerin başta İstanbul olmak üzere diğer

bölgelerdeki üniversiteler ve ihtisaslaşmış hizmet sağlayıcı kurumlara erişimini, diğer taraftan uzun vadede Bölgedeki üniversite ve kurumların ihtiyaç duyulacak bu tür hizmetleri yerine getirmek üzere geliştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede, bu hizmetlere ihtiyaç duyan işletmeler ile gelişme ve kurumsallaşma ihtiyacı duyan üniversiteler ve hizmet sağlayıcı kurumların bölge dışıyla işbirliklerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu öncelik kapsamında:

1. KOBİ'lere yönelik olarak Ar-Ge, inovasyon, markalaşma ve standartlara uyum konularında bilinçlendirme ve kapasite geliştirme faaliyetleri ile bu konularda çeşitli kurumlarca sağlanan destekler hakkında bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.
2. İşletmeler, fikri ve sinai haklar ile patent, marka, faydalı model belgelerinin elde edilmesi süreçleri ve ulusal veya uluslararası standartlara uyum sağlama konularında bilgilendirilecek, KOBİ'lerin bu yönde faaliyetleri desteklenecektir.
3. KOBİ'lerin ürün kalitesini yükseltmeye, standartlara uyum sağlamaya, üretim organizasyonunu iyileştirmeye, kurumsallaşmaya, yeni teknoloji transferi gerçekleştirerek verimliliklerini arttırmaya yönelik faaliyet ve projeleri desteklenecektir.
4. Markalaşma; Bölgenin, kentlerin ve bunlara has ürünlerin tanıtımında da önemli bir strateji olarak izlenecektir. Bölgenin, kentlerinin ve ürünlerinin marka değerlerinin belirlenmesine, bu kapsamda marka olarak tanıtılmasına yönelik faaliyetler yürütülecektir. Bu kapsamda Bölgenin "un ihracat üssü", "bitkisel yağ üretim üssü",

"lojistik merkez", "yavaş şehir", "çocuk dostu şehir" vb. konseptlerde markalaşması için tanıtım faaliyetleri yürütülecektir.

5. İşletmelerin güncel bilgiye ve teknolojilere erişebilmelelerine, faaliyet alanlarıyla ilgili gelişmelerden zamanında haberdar olabilmelerine, bu kapsamda verimliliklerini arttırıcı alternatifleri değerlendirebilmelerine imkân sağlayacak, kamu kesimi-özel kesim-üniversite işbirliklerine dayalı iş geliştirme, teknoloji transferi, Ar-Ge ve inovasyon merkezleri oluşturulacak ve desteklenecektir.
6. Tarımsal üretimde, Bölgeye has veya yüksek katma değer sağlama potansiyeli bulunan türlerin belirlenmesi, ıslah edilmesi, geliştirilmesi ve kullanımının yaygınlaştırılmasına, Bölgeye has tarım ve gıda ürünlerinin coğrafi işaretler kapsamında tescil edilmesine yönelik faaliyetler desteklenecektir.
7. Kümelenme stratejilerinin belirginleşmesiyle birlikte, yukarıdaki stratejiler kapsamındaki proje ve faaliyetlere öncelik verilecektir.

Öncelik 1.2: Girişimciliğin desteklenmesi

Bölgenin girişimcilik kültürünün geliştirilmesi yoluyla, bugüne kadar büyümesini ağırlıklı olarak Bölge dışından gelen, özellikle İstanbul'un etkisiyle yoğunlaşan yatırımlarla sağlayan Bölgenin beşeri ve mali kaynakları harekete geçirecektir. Böylece, Bölge insanının ekonomik gelişmeden daha fazla pay alması, ekonomik gelişmenin sosyal bütünleşmeye daha fazla katkıda bulunması hedeflenmektedir.

Bu öncelik kapsamında:

1. Üniversite, KOSGEB ve sanayi ve ticaret odaları işbirliği ile yeni bir iş kurmak isteyenler veya işini yeni kurmuş girişimciler için iş geliştirmeye yönelik bilgi ve beceri düzeylerini arttırıcı eğitimler düzenlenecek ve yayım faaliyetleri yapılacaktır.
2. Potansiyel girişimcilerin cesaretlendirilebilmesi için başarılı girişimcilerin ve girişimcilik örneklerinin kitleler tarafından tanınması yönünde farkındalık faaliyetleri yürütülecektir.
3. Kırsal kesimde münferit girişimlerin veya üretici örgütlenmeleri yoluyla girişimciliğin geliştirilmesine yönelik özgün destek ve finansman modelleri geliştirilecektir.
4. Bölgede girişimcilik kültürünün yerleştirilmesi amacıyla mesleki eğitim kurumlarında bu kapsamda yapılacak eğitim faaliyetleri yanında okul-işletme işbirliğini geliştirici faaliyetler desteklenecektir.
5. Girişimciliğin gelişmesine imkân sağlayacak olan kulçka merkezi ile yapısal oluşumlar teşvik edilerek desteklenecektir.

Öncelik 1.3. Tarımsal yapının iyileştirilmesi

TR21 Trakya Bölgesinde tarım sektörü, sahip olunan verimli topraklar, celtik, ayçiçeği, buğday gibi tarımsal ürünler yanında süt ve et üretiminde yakalanan yüksek üretim kapasitesi ile özellikle gıda sanayi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak sahip olunan bu güçlü potansiyele rağmen tarım sektöründe istenilen ekonomik gelişim sağlanamamıştır. Bu itibarla sektörde yapılacak yapısal dönüşümler Bölgenin sosyo-ekonomik gelişimine önemli katkılar yapacaktır.

Bölgede tarımsal işletmelerin genel olarak küçük ölçekli, tarımsal ve hayvansal üretimi beraber yürüten bir yapıda olması ve tarım alanlarının, çok parçaya bölünmesi dolayısıyla tarımsal üretimde verim ülke geneline görece düşük olmakla birlikte potansiyelinin gerisinde kalmaktadır. Bu kapsamda mevcut potansiyelin etkin değerlendirilmesi

amacıyla işletmelerde işbirliği ve ortak hareket etme kültürünün yaygınlaştırılarak ortak üretimin teşvik edilmesi yoluyla ekonomik ölçek büyüklüğüne ulaşmak büyük önem taşımaktadır. Yine bu doğrultuda tarımsal işletmelerin kurumsallaşma süreçlerine destek olması ve üretici örgütlerinin kurumsallaşmalarının sağlanması, ortak hareket etme kültürünü geliştirecek ve nitelikli, katma değeri yüksek ürünlerin Bölgede yaygınlaştırılması konusunda farkındalık oluşturulacaktır.

Bölgede sulanabilir araziler içinde sulanan arazi miktarının arttırılması amacıyla altyapı çalışmalarının geliştirilmesi yanında çiftçide sulama bilincinin geliştirilmesi hem bitkisel üretimde verimin arttırılmasını hem de Bölgede yaygın olmayan ancak katma değeri daha yüksek meyve ve sebze tarımının Bölgede gelişimine imkân verecektir.

Bu öncelik kapsamında:

1. Üreticilerin alışkanlıklarından ve bilgi eksikliğinden kaynaklanan verimsiz uygulamaları gidermek amacıyla, başta ilgili üretici örgütlerinin katılımı ile üniversitelerin, tarım il müdürlüklerinin, araştırma kuruluşlarının desteği ile tarım üreticilerine yönelik bilgilendirme faaliyetleri yürütülecektir.
2. Bölgede tarım üretici örgütlerinin yaygınlaştırılması, mevcut üretici örgütlerinin ise kurumsallaşması desteklenecektir. Bu kapsamda, örgütlenme bilincinin artırılması, yeni üretici örgütlerinin kurulması, örgütlerde profesyonel yönetim anlayışının geliştirilmesi ve örgütlerin ağ kurma faaliyetlerine yönelik çalışmalar, ilgili kurumların işbirliği ile sağlanacaktır.
3. Bölgede ekonomik ölçek büyüklüğünde hayvancılık yapılabilmesi için ortak üretim uygulamaları teşvik edilecektir. Yine bu kapsamda kapasite arttırmayı amaçlayan girişimlere destek verilecektir.
4. Tarımsal üretimde verimliliğin artırılması amacıyla; münavebeli ekim sistemlerinin yaygınlaştırılması, modern üretim tekniklerinin kullanılması, sulama altyapı eksikliklerinin giderilmesi, sulama konusunda kültürün geliştirilmesi ve arazi toplulaştırması konularında eğitim faaliyetleri yanında ilgili girişimler desteklenecektir.
5. Bölgede görece az gelişmiş olan kanatlı sektörünün geliştirilmesi amacıyla üniversite ve araştırma kuruluşları ile yapılacak fizibilite çalışmaları desteklenecektir.
6. Çiftlikten sofraya gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla; tarımsal üretim ve pazarlama aşamalarında öncelikle ilaç ve gübre ile nitelikli tohumluk kullanımı, bitki ve hayvan sağlığı, gıda hijyeni ile gıda zinciri konularında eğitim ve yayım hizmetleri üniversiteler, tarım il müdürlükleri, tarımsal araştırma enstitüleri ve üretici örgütleri kanalıyla arttırılacaktır.
7. Meyve ve sebzeçiliğin geliştirilmesine yönelik olarak üniversiteler ve tarımsal araştırma enstitüleri koordinesinde adaptasyon çalışmaları yapılacak ve bu çalışmalar neticesinde Bölgeye uygun olan çeşitlerin üretimi yaygınlaştırılmasına yönelik farkındalık faaliyetleri tarım il müdürlükleri ve ilgili üretici birlikleri kanalıyla gerçekleştirilecektir. Bu kapsamdaki üretim ve işleme girişimleri özendirilerek desteklenecektir.
8. Endemik bitkilerin değerlendirilmesi ile organik ürünlerin üretimine yönelik farkındalık faaliyetleri yanında girişimler desteklenecektir.

Öncelik 1.4. Ticaretin geliştirilmesi:

Bölgede yer alan sanayi tesislerinin bir kısmının vergi kayıtlarının İstanbul'da olması ve ticari işlemlerini Bölge dışından yürütmeleri gerçeğine rağmen, Bölge sahip olduğu KOBİ varlığı yanında İstanbul ve Avrupa pazarlarına olan yakınlığı dolayısıyla önemli bir ticaret potansiyeline sahiptir. Ancak, Bölge işletmelerinin dış pazarlara yeterince nüfuz edemediği görülmektedir. Bunun nedenlerinden biri, Bölgede işletmelerin kurumsallaşma, markalaşma ve yenilikçilik alan-

larında yeterli kapasiteye sahip olamamaları ve pazarlama stratejisi geliştirememeleridir. Bölgede özellikle Avrupa pazarlarına yönelik dış ticaret kapasitesinin geliştirilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle öncelikle farklı pazar organizasyonları sayesinde işletmelerin krizlere dayanıklılığını ve bu pazarlara mal tedarik edecek üretim yeteneklerini arttırmak üzere KOBİ'lerin pazarlama ve ihracat kapasitelerinin artırılması gerekmektedir.

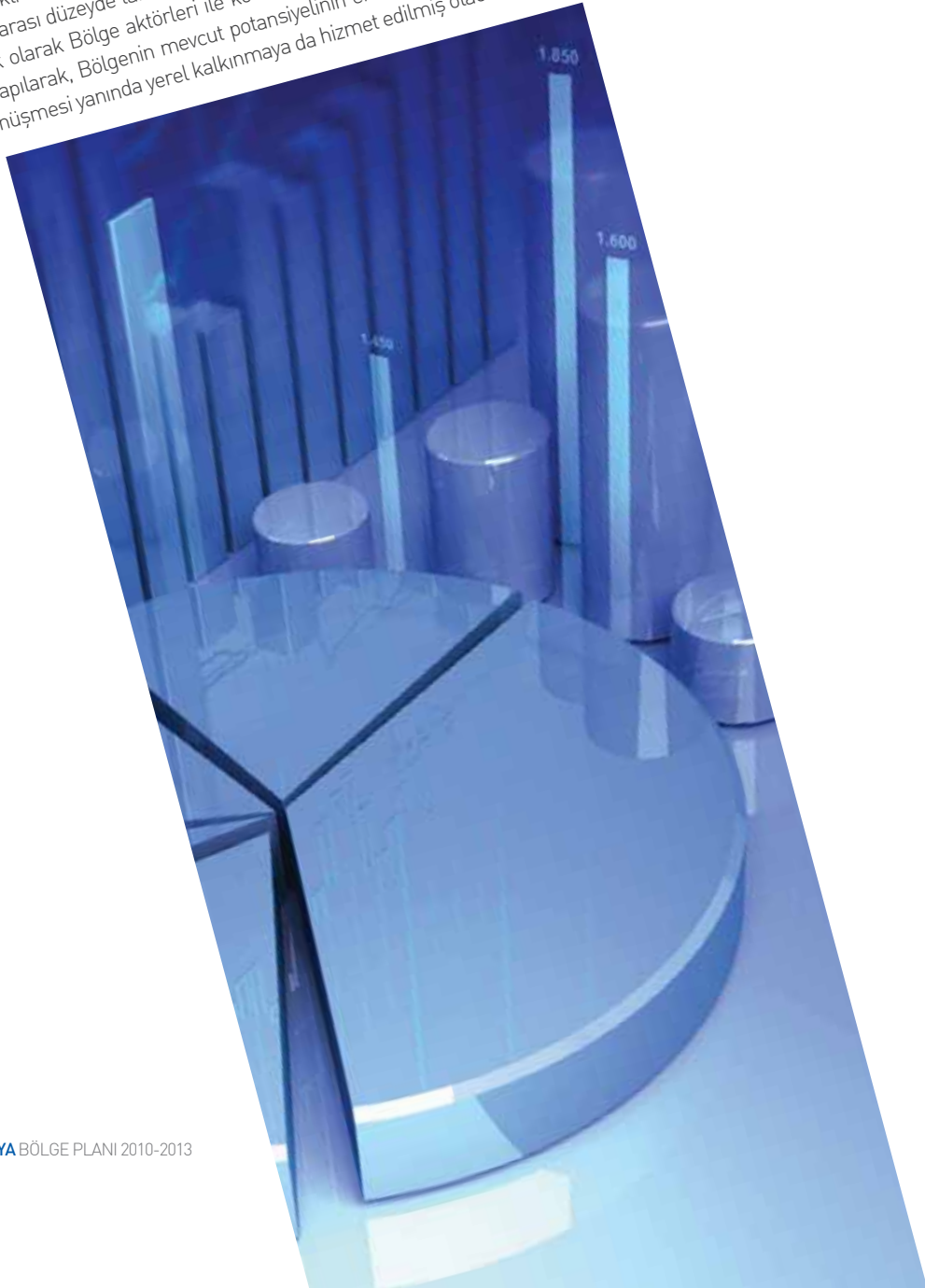
Bu öncelik kapsamında:

1. Bölgede üretilen ürünlerin ihracata yönelik olarak pazar araştırmaları yapılacak, bu kapsamda özellikle sınır komşusu olan Yunanistan ve Bulgaristan yanında AB pazarına yönelik olarak araştırma ve yeni pazar bağlantılarına yönelik girişimler desteklenecektir.
2. Bölgede sinai ve ticari işletmelerin iç ve dış ticaret ile pazarlama teknik ve yöntemleri konusunda kurumsal kapasitelerinin artırılmasına yönelik eğitim faaliyetleri KOSGEB, sanayi ve ticaret müdürlükleri ile mesleki örgütler koordinesinde yürütülecektir.
3. Bölgede uluslararası kalite ve standartlarda mal üretilmesini sağlamak amacıyla, kalite bilincini geliştirme çalışmaları yanında ulusal ve uluslararası sertifikasyon gereksinim ve faydaları konusunda farkındalık çalışmaları yürütülecektir.
4. Gümrüklerde süreçlerin hızlandırılmasına ve daha kaliteli hizmet verilmesine yönelik kapasite arttırım faaliyetleri desteklenecektir.

Öncelik 1.5. Etkili yatırım promosyonuyla özel kesim yatırımlarının artırılması

Ekonomik büyümenin sağlanması ve yeni iş imkânları yaratılması yönünde Bölgede özel kesim yatırımlarının artırılmasında Bölgenin İstanbul'a olan yakınlığının dezavantajları azaltılıp avantajlarından daha fazla yararlanma yoluna gidilecektir. Bu kapsamda; Bölgeye dışarıdan yatırım çekbedilmesinde yüksek teknolojlü, inovasyon kapasitesi yüksek ve çevreye duyarlı üretim yapan firmalar ve sektörlere odaklanılacaktır. Bu suretle, Bölgenin kalkınmasında kilit rol oynayacak teknolojinin, üretimi süreçlerinin veya ihtisaslaşmış hizmetlerin Bölgeye çekilmesi yönünde caba sarf edilecektir. Kültür melenme stratejilerinin belirginleşmesiyle birlikte, yatırımcı çekme faaliyetlerine daha fazla odaklanma sağlanacaktır.

TR21 Trakya Bölgesinin tanıtım stratejisi, Bölgeye yatırımcı çekme ve üretilen değerlerin ulusal ve uluslararası boyutta pazarlanması odaklıdır. Bölgenin sahip olduğu yatırım fırsatlarının ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı konusundaki eksiklikleri gidermeye yönelik olarak Bölge aktörleri ile koordineli ve etkin bir tanıtım faaliyeti yapılarak, Bölgenin mevcut potansiyelinin ekonomik kazanıma dönüşmesi yanında yerel kalkınmaya da hizmet edilmiş olacaktır.

Bu öncelik kapsamında:

1. Bölgenin yatırım potansiyeli ve imkânları ile yatırımlara sağlanan destekler, farklı sektörlerdeki firmaların yatırım tercihleri ve yer seçiminde etkili olan faktörler dikkate alınarak, farklılaştırılmış şekilde tanıtılacaktır. Bölgenin tanıtımında, Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı ile özel kesim kuruluşları ve mahalli idarelerle işbirliğine gidilecektir.
2. Potansiyel yatırımcıların işlemlerinin hızlı ve etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla, gerekli izinlerin alınması veya yatırımlara destek sağlanması konusunda yetkili kurumlarla işbirliğine gidilecek, işlerin takibinde illerde kurulu bulunan Yatırım Destek Ofisleri etkili bir şekilde faaliyet

gösterecektir.

3. Kümelenme stratejileri sonrası oluşacak olan eksik oyuncuların Bölgeye çekilmesine yönelik tanıtım ve destek faaliyetleri ilgili meslek örgütleri ile işbirliği halinde yürütülecektir.
4. Bölgeye yönelik yatırım teşvik, hibe ve desteklerinden işletmelerin daha verimli bir şekilde yararlanmalarını sağlamak amacıyla, işletmelere yönelik farkındalık faaliyetleri ile beraber proje döngüsü yönetimi eğitimleri organize edilecektir.

Öncelik 1.6. Turizmin geliştirilmesi

Turizmin geliştirilmesinde, Bölgenin yeterince kullanamadığı turizm potansiyelinin, İstanbul metropolüne yakınlığının, Avrupa transit güzergâhı üzerinde bulunmanın ve özellikle sanayinin yoğunlaştığı büyük kentlerin iş amaçlı çektiği insan hareketliliğinin sağladığı fırsatlardan yararlanılacaktır.

Bu fırsatlardan yararlanmak üzere, turizm faaliyetlerinin temel odağını, kültür, doğa, spor, eko ve agro turizm gibi alternatif turizm faaliyetleri oluşturmaktadır. Bunun yanında, transit güzergâhlarda konaklama, yeme içme gibi hizmet

tesisleri ile önemli kentsel ve turizm merkezlerinde nitelikli konaklama tesislerinin faaliyete geçirilmesine önem verilecektir. Turizm stratejisi, bir yandan etkili tanıtım ve pazarlamaya diğer yandan konaklama mekânlarının nitelik ve niceliğinin yükseltilmesi, müzelerin ve diğer kültürel hizmetlerin geliştirilmesini, mimari özelliğe sahip değerlerin korunarak kullanıma açılmasını içeren turizm altyapısının iyileştirilmesine yönelmektedir.

Bu öncelik kapsamında:

1. TR21 Trakya Bölgesi, turizme yönettirebilecek marka kent Edirne, Istranca Dağları ve Saros Körfezi gibi tarihi ve kültürel varlıklarıyla tek bir slogan altında tanıtılacaktır. Ayrıca, Trakya tur destinasyonlarının oluşturulması, Edirne'nin ise İstanbul ve Çanakkale gibi kentlerin dâhil olduğu turların arasına katılması yönünde girişimlerde bulunulacaktır.
2. Bölgenin turizm alanında öne çıkmasında düzenlenen festivallerin etkin bir biçimde kullanılması amacıyla Bağbozumu Şenlikleri, Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Kakava Şenlikleri gibi organizasyonların etkin şekilde tanıtımı yapılacaktır.
3. Eko turizm, agro turizm, doğa, spor ve kültür turizmine yönelik faaliyetler desteklenecektir. Benzeri turizm seçenekleri için daha uygun olan köylerin, dokuları ve mimari özelliklerinin korunması, potansiyel taşıyanların restore edilerek turizme kazandırılması amacıyla Ganos ve Istrancalar'a öncelik verilerek eko-turizm köyleri oluşturulacaktır. Başta bağcılık olmak üzere agro-turizme uygun tarımsal üretimin bulunduğu yörelerde agro-turizm çiftliklerinin oluşturulması, butik otel tarzı konaklama tesislerinin yapımı ve geliştirilmesi yönündeki girişimler desteklenecektir.
4. Geniş bir tarihi birikime sahip olan Bölgenin tarihi eser yoğunluğu değerlendirilerek restorasyon projeleri ile turizme katkı sunar duruma getirilmeleri amacıyla, Edirne'deki Sağlık Müzesi, Tekirdağ'daki Rakoczi Müzesi gibi örneklerin

çoğaltılması yanında sokak sağlıklaştırmaları ve mevcut tarihi eserlerin çevre düzenlemelerinin yapılmasına yönelik Vakıflar Genel Müdürlüğü, yerel yönetimler, üniversiteler ve özel girişimciler tarafından yapılacak restorasyon projeleri ile girişimlere destek sağlanacaktır.

5. Bölgede dört ve beş yıldızlı otel eksikliğini gidermek üzere yatırım promosyon ve bilgilendirme faaliyetleri yürütülecektir.
6. Bölgeye özgü motif ve kültürel öğeleri barındıran dokuma ve süs eşyaları gibi turistik hediyelik eşyaların üretimi desteklenecektir.
7. Kentlerde toplumsal yaşamı zenginleştirerek ve çeşitlendirecek kültür ve sanat faaliyetlerinin yürütülmesi ve doğrultuda kurumsal yapıların oluşturulması özendirilecektir.
8. Gelirin düşük, yoksulluğun yaygın olduğu, göç verme eğilimindeki orman köylerinde ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesine ve gelirin arttırılmasına imkan sağlayacak olan Bölgede bulunan milli parklar gibi doğal varlıkların korunmasının yanında, alternatif turizmin geliştirilmesine yönelik orman kampları, trekking ve doğa fotoğrafçılığı gibi faaliyetlere yönelik fizibilite araştırmaları, tanıtım faaliyetleri ve girişimler desteklenecektir.

3.2.2. Stratejik Amaç 2:

Altyapının planlı gelişiminin sağlanması

Bölgenin ulaşım, iletişim ve enerji altyapısının geliştirilmesi Bölgenin kalkınmasının hızlandırılmasının en temel önceliklerinden biridir. Her ne kadar Bölge ülke geneline göre gelişmiş bir altyapıya sahip olsa da, Bölge içi ve dışı ulaşımın sağlanmasında altyapı ve hizmet eksiklerinin kaynaklandığı sorunların minimize edilmesi gerekmektedir.

Ulaşım altyapısı; Bölge içinde oluşturulacak hizmet ve sanayi merkezlerinin gelişimi, üretim-pazarlama sürecinde yerleşmelerin birbirini tamamlayan bir yapıya dönüşümü ve bölge dışı pazarlara erişimin kolaylaştırılması amacıyla "bölge mekânsal analizi" doğrultusunda geliştirilmelidir. Ayrıca Bölgenin sahip olduğu stratejik konum yanında var olan deniz yolu, karayolu, demiryolu ve havayolu ağını güçlendirmesi ve birbirini tamamlar bir yapıya dönüştürmesi Bölgenin lojistik bir üs konumuna yükselmesini hızlandıracaktır.

Üretim faktörleri açısından olduğu kadar yaşam kalitesi açısından da kritik öneme sahip olan enerji altyapısı Bölgede güçlü bir yapıya sahiptir. Bölgede orta vadede üretim dengesini etkileyecek bir enerji arz açığı beklenmemektedir. Ancak enerji iletim altyapısı bakımından yeni kurulan OSB'lerde görülen eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

Bölgenin yatırımcılar için cazip hale getirilebilmesi için, ulaşım ve enerji altyapısının iyileştirilmesi ve insan kaynaklarının geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, yatırım destek politikaları ile istihdam alanı üreten, yoksulluğu ve gelir dağılımındaki dengesizliği azaltan mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerin, yeni sanayilerin ve ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi gerekmektedir.

Ayrıca küresel, ulusal ve bölgesel piyasalara ulaşma imkânlarının artırılması, teknoloji ve enformasyon gibi kaynaklara erişimin kolaylaştırılması, stratejik ve önceliği belirlenmiş teknoloji ağırlıklı kalkınma modellerinin teşvik edilmesi önem arz etmektedir.

Tüm bu unsurlar birlikte değerlendirildiğinde, Bölgenin altyapı imkânlarının geliştirilmesi bölgesel kalkınma için gerekli görülen diğer stratejik öncelikler içinde kilit bir görev üstlenmektedir.

Öncelik 2.1. Ulaşım ve lojistik altyapısının güçlendirilmesi

Bölgede üretim kapasitesinin artırılması, ekonomik gelişim ile hizmet ve üretim merkezleri arasındaki etkileşimin sağlanması güçlü bir ulaşım ve lojistik altyapısı ile sağlanabilir. Bu sebeple, Bölgede hizmet ve üretim alanlarının intermodal bir ulaşım altyapısı ile örülmesi önemlidir.

TR21 Trakya Bölgesinin tüm ulaşım modlarını bünyesinde barındırmasına rağmen, ulaşım hizmetinin ağırlıklı

olarak karayolu ağı ile sağlanması ve demiryolu ağının Bölgede aktif olarak İstanbul-Edirne hattı ve bu hatta ekle Tekirdağ arasında çalışması dolayısı ile ulaşım altyapısının intermodal bir dönüşümle birlikte hizmet kalitesinin artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu bağlamda yeni hizmete açılan Tekirdağ (Akport Limanı)- Muratlı demiryolu hattının yolcu taşımacılığının yanı sıra özellikle yük taşımacılığında kullanım potansiyeli diğer lojistik unsurlar

ile birlikte değerlendirilerek planlanmalı ve bu yöndeki yapısal unsurlara destek verilmelidir.

Bölgede genel itibari ile güçlü karayolu ağına rağmen Edirne OSB, Kırklareli OSB ve Hayrabolu OSB'nin yer aldığı sanayi alanlarının bağlantılarının güçlendirilmesi, üretim hizmetlerinin planlı sanayi alanlarında yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir.

Bu öncelik kapsamında:

1. Ulaşım ağının nitelik bakımından yeterli olmayan bölümleri tespit edilerek bu alanların altyapısının ulusal ve uluslararası ulaşım koridorları çerçevesinde iyileştirilmesi ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca işbirliği halinde sağlanacaktır. Bu kapsamda OSB'lerin ulaşım altyapılarının desteklenmesine yönelik girişimlere öncelik verilecektir.
2. Bölgede etkin bir intermodal ulaşım ağının kurulması amacıyla; liman, demiryolu, havayolu ve karayollarının etkin bir birliktelik oluşturduğu projeler ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içinde yürütülecektir. Bu kapsamda "Bölge Lojistik Master

Planı" ilgili tüm kurum ve kuruluşların katılımı ile hazırlanacaktır.

3. Bölgede öncelikle liman bağlantılarını etkili kullanacak bir alanda lojistik merkez kurulması desteklenecektir. Tekirdağ'da 2,5 milyon TEU kapasiteli Asyaport limanının yapımının başlaması ve Tekirdağ Valiliği öncülüğünde Tekirdağ Merkez Lojistik OSB kurulma girişimi dolayısı ile öncelikle bu alanda ve sanayinin yoğun olduğu Çorlu, Çerkezköy veya Muratlı ilçelerindeki lojistik merkez oluşturma girişimleri desteklenecektir.
4. Bölgenin tek havaalanı olan Çorlu

Hava limanının başta İstanbul metropoliten alanı olmak üzere Bölge geneline daha etkin ve geniş çaplı hizmet vermesini sağlamak amacıyla Hava limanının kapasitesinin geliştirilmesine yönelik planlama ve proje süreçlerine destek sağlanacaktır.

5. Bölge içi raylı taşımacılık ağının genişletilmesi yönünde demiryolları bölge müdürlükleri ile ortaklaşa olarak planlama çalışmaları yapılacak ve öncelikli alanlardan başlamak üzere proje çalışmaları yürütülecektir.

Öncelik 2.2. Sanayi altyapısının güçlendirilmesi

Sanayi sektörü kendisini verimli kılacak sosyal, beşeri ve teknik altyapı imkânları içinde gelişir ve rekabet üstünlüğü kazanır. Bu nedenle sanayiye yönelik altyapı; üretim verimliliğini mutlak şekilde etkileyen, ekonomideki üretim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesini sağlayan etkenlerin tümünü içermektedir.

TR21 Trakya Bölgesinde sanayinin büyük bölümü organize sanayi bölgeleri dışında konuşlanmış olması sebebi ile OSB'ler dışındaki alanlarda hem plansız bir sanayi yapılaş-

ması hem de niteliği standartlaşmamış bir altyapı bulunmaktadır. Bölgede özellikle Çorlu-Çerkezköy-Lüleburgaz aksında (D-100 karayolu üzerinde) bulunan bu sanayi alanlarının organize bir planlama kapsamında Bölgenin sürdürülebilir kalkınma vizyonu doğrultusunda dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, ıslah amaçlı yeni organize sanayi alanları oluşturulması, henüz kapasitesini doldurmuş olan OSB'lerin altyapılarının güçlendirilmesi bu amaca hizmet edecektir.

Bu öncelik kapsamında:

1. OSB'lerin enerji, ulaştırma, arıtma, bilgi ve iletişim teknolojisi altyapı ihtiyaçları tespit edilerek, mevcut altyapı ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde iyileştirilecektir. Ayrıca bu kapsamda OSB yönetimlerine teknik destek sağlanacak, başarılı OSB'lerin uygulamaları diğer OSB'lere tanıtılacaktır.

2. OSB çatısı dışında plansız yapılaşma gösteren sanayi alanlarının yasal mevzuat çerçevesinde planlı sanayi alanlarına dönüştürülmesi çalışmalarını desteklenecek ve Bölgeye gelecek yeni yatırımların öncelikle planlı sanayi alanlarına yerleşmelerinin sağlanması hususunda gerekli yatırım destek ve

rehberlik faaliyetleri yürütülecektir.

3. Sanayi alanlarına yönelik planlanan altyapı yatırımlarının hayata geçirilmesi amacıyla gerekli olan finansmanın sağlanmasında kullanılacak hibe ve kredilerin tedarikinde OSB yönetimleri ve diğer ilgili kurumlara rehberlik yapılacak ve teknik destek sağlanacaktır.

4. Üniversiteler, araştırma merkezleri ve ticaret ve sanayi odaları ile işbirliği halinde "İş Geliştirme", "Teknoloji Transfer", "Ar-Ge Merkezi" ve "İnovasyon Merkezi" gibi sanayinin gelişimini hızlandıracak ortak kullanıma açık yapıların oluşumuna destek ve katkı

sağlanacaktır.

5. Bölgede kümelenme yaklaşımının geliştirilmesine yönelik; "Bölge Sanayi Envanteri" çıkarılacak ve sektörlerin "uluslararası rekabetçilik analizleri" yapılacaktır. Söz konusu analizlerde yerel katılımçılık ön plana çıkarılarak, odak grup çalışmaları yanında sektörel çalıştaylar düzenlenecek ve sektörlerin imkân ve kısıtları yanında büyüme olanakları analiz edilecektir. Analizler sonrası öne çıkan bir sektörde pilot kümelenme çalışmasına başlanacaktır.

Öncelik 2.3. Planlı kentsel ve kırsal gelişmenin sağlanması

TR21 Trakya Bölgesindeki kentsel ve kırsal alanların, ekonomik ve toplumsal faaliyetleri çeken bir yapıya kavuşturulması gelişmede çok önemli bir rol oynayacağı gibi kalkınmanın sürdürülebilirliğine de katkı sağlayacaktır. Bu amaçla kentsel ve kırsal alanlardaki altyapının planlı ve etkin bir nüfus projeksiyonu ile çevresel değerler gözetilerek

geliştirilmesi sağlanacaktır.

Bu kapsamda; nüfus, istihdam ve ulaşım eksenlerine dayalı olarak oluşturulacak mekânsal planlamalar doğrultusunda başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili tüm kurumlarca gerekli tedbirler alınacaktır.

Bu öncelik kapsamında:

1. 1/100.000 Ölçekli Ergene Havzası Çevre Düzeni Planını doğrultusunda kentsel ve kırsal alanlarının etkin bir mekânsal planlama doğrultusunda yapılanmalarının sağlanmasında yerel yönetimlere destek verilecektir. Bu kapsamda oluşan altyapı ihtiyaçları ilgili yerel yönetimler tarafından giderilecektir.

2. Bölge kentlerinin kalifiye işgücü ve girişimcilerce tercih edilmesinin sağlanması yanında, Bölge halkına kaliteli bir yaşam imkânının sunulması amacıyla kültürel ve sosyal donatı alanlarının geliştirilmesine yönelik girişimler desteklenecektir.

3. Kırsal alanda yaşam kalitesinin artırılması amacıyla yol, içmesuyu, kanalizasyon gibi teknik altyapılar ile eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerinin niteliğinin artırılmasına yönelik yerel yönetimler ve kamu kuruluşları tarafından yapılacak girişimlere destek verilecektir. Bu kapsamda yerel yönetimlere, planlama süreçleri yanında hibe ve kredi olanakları konularında da teknik destek sağlanacaktır.

4. Yerleşim yeri planlamalarında Bölgenin önemli bir kısmının deprem bölgesi olması yanında sel gibi diğer doğal afet riskleri de göz önünde bulundurularak risk yönetim planları hazırlanarak gerekli tedbirler alınacak ve bu kapsamda toplumda farkındalık oluşturuca faaliyetler, başta il afet acil yardım müdürlükleri ile yerel yönetimler koordinasyonunda yürütülecektir.

3.2.3. Stratejik Amaç 3: Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması

Çevre kirliliğinin önlenmesinde iki etaplı bir yaklaşım benimsenmektedir. İlk etapta kirlenme faktörlerinin kontrol altına alınarak kirlenmenin yavaşlatılması, sonrasında durdurulması, ikinci etapta ise kirlenmiş kaynakların rehabilite edilmesi ve tekrar topluma ve ekonomiye kazandırılması öngörülmektedir. Bu çerçevede, 2013 yılına kadarki plan döneminde, kirlenme faktörlerinin kontrol altına alınması yönünde ilk adımların atılması hedeflenmektedir.

Bölgede yoğun olarak gözlenen su kirliliğinin yanında, hava ve toprak kirliliği ile atık yönetimi öncelikli konular olarak

ortaya konulmuştur. Söz konusu kirliliğin plansız gelişen sanayi ve kentlerin altyapı eksikliklerinden, yoğun tarım uygulamalarından ve kirlenme faktörlerinin kullanılmasından kaynaklandığı görülmektedir. Bu çerçevede, plan döneminde kentlerin atık su arıtma tesisi, katı atık depolama ve bertaraf tesisi gibi altyapı eksikliklerinin giderilmesine; su kaynaklarını ekonomik kullanan, çevresel duyarlılığı yüksek sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasına; enerji konusunda ise bir yandan enerji verimliliğinin

arttırılmasına, diğer taraftan Bölgenin başta rüzgâr enerjisi olmak üzere alternatif enerji kaynağı potansiyelini değerlendiren enerji üretim sistemlerinin geliştirilmesine ağırlık verilecektir. Ayrıca, çevre konusunda kurumsal yapının geliştirilmesi, bir yandan kamu kesiminin planlama, uygulama, koordinasyon, izleme ve denetleme işlevlerini, diğer yandan sivil toplumun bilincinin artırılması, karar alma ve izleme süreçlerinde etkin rol alması hedeflenmektedir.

Çevrenin korunması konusunda sanayi sektöründe izlenecek strateji ve öncelikler, planlı mekânsal organizasyon çerçevesinde altyapının geliştirilmesine yönelik ikinci Stratejik Amaç kapsamında ele alınmaktadır. Bu çerçevede, kısa vadede sanayinin altyapı eksikliklerinin giderilmesi, orta ve uzun vadede ise sanayinin daha yüksek teknoloji ve çevreye duyarlı sektörlerle doğru dönüşmesi öngörülmekte olup bu konuda 2013 yılına kadar izlenecek stratejiler de ilgili stratejik amaç altında açıklanmaktadır.

Öncelik 3.1. Toprak ve su kaynaklarını kirlenme faktörlerinin kontrol altına alınması

Trakya Bölgesinin en önemli sorunları arasındaki toprak ve su kaynaklarında gözlenen kirliliğin azaltılmasında ilk adım, kirlenme faktörlerinin kontrol altına alınması olacaktır. Bu amaçla, yüksek nüfuslu kentlere, Ergene Havzasındaki

belediyelere öncelik verilerek, planlama eksiklikleri ve kentlerin altyapı sorunları giderilecek, kentsel gelişme toprak ve su kaynaklarının korunmasını gözeterek şekilde sağlanacaktır.

Bu öncelik kapsamında:

1. Bölgede ilgisine göre il özel idareleri veya belediyelerce gerçekleştirilmesi gereken il çevre düzeni planları veya imar planlarının Bölge Planı ve 1/100.000 ölçekli ÇDP ile uyumlu olarak tamamlanması sağlanacaktır. Bu amaçla il özel idareleri ve belediyelere, nüfus büyüklükleri ve teknik kapasite ihtiyaçları da değerlendirilerek teknik destek sağlanacaktır.
2. Kentlerdeki kanalizasyon, atık su artıma tesisi, katı atık depolama ve bertaraf tesisi eksiklikleri belediyelerce giderilecektir. Belediyelerin bu yöndeki planlama, projelendirme, fizibilite ve bütçeleme çalışmalarına teknik destek verilecek, AB ile mali işbirliği kapsamında sağlanan fonlar da dâhil olmak üzere finansman imkânları araştırılacaktır. Belediyelerin bu amaçlarla birlik kurma ve işbirliği girişimleri özendirilecektir.
3. Bölgede Çorlu-Çerkezköy ve Çorlu-Lüleburgaz hattında sanayinin yoğunlaştığı alanlarda yeraltı suyu kullanımı konusunda Bölgedeki Çevre ve Orman Bakanlığı ve DSİ Genel Müdürlüğü teşkilatları ile üniversiteler, Kalkınma Ajansı, ilgili belediyeler ve sivil toplum örgütlerinin katılımıyla

ternatif yönetim mekanizmaları ve bunların Bölgede uygulanabilirliği araştırılacaktır. Bu alternatifler arasında, yeraltı sularının bedava kullanımının ücretli hale getirilmesi, çekim yapılan kuyularda uygunluk denetimlerinin artırılması ve kaçak kuyu açımına yönelik denetimlerin sıklaştırılması gibi hususlar değerlendirilecektir.

4. Bölgede havza yönetimi ilkesinin doğal kaynakların yönetiminde uygulanabilirliği, ihtiyaç duyduğu teknik ve kurumsal altyapı ile ne kadar mali kaynağa ihtiyaç duyulduğu araştırılacak, olumlu sonuca ulaşılması durumunda önümüzdeki plan döneminde uygulanmak üzere öneri geliştirilecektir. Havza yönetimi kapsamında; Bölgede toprak ve su kaynaklarındaki kirlilik ile hava kirliliğinin izlenmesi; alt bölgeler ve mikro havzalar bazında toprak ve su kaynaklarının tarım ve sanayi gibi faaliyetler ve nüfus taşıma kapasitelerinin belirlenmesi; iklim ve toprak özellikleri ile su potansiyeline uygun ürün deseninin belirlenmesi; planlama çalışmalarına veri teşkil edecek bilgilerin sağlanması; çevre koruma ve kaynak yönetimine yönelik kısıt ve önerilerin geliştirilmesi, bu konularda kamu kurumlarının faaliyetlerinin izlenmesi ve koordinasyonu konuları ele alınacaktır.

Öncelik 3.2. Sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması

İyi tarım uygulamaları ve organik tarım gibi çevreye duyarlı, sürdürülebilir tarımsal üretim yöntemlerinin yaygınlaştırılmasıyla, tarımsal üretimden kaynaklanan kirleticilerin azaltılması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, üretici gelirlerinde azalışa neden olmadan, büyük kentlerde ve AB gibi yurtdışı piyasalarda çevreye duyarlı yöntemlerle üretilmiş, organik ve yerel ürünlere artan talebin ortaya koyduğu fırsatlardan

yararlanılarak üretici gelirlerinde artış sağlanmaya çalışılacaktır. Sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik stratejiler, tarımda rekabet gücünün ve gelir arttırılmasına yönelik olarak Stratejik Amaç 1'de sunulan stratejilerle birbirini tamamlayıcı mahiyette düzenlenmiş olup koordinasyon içinde uygulanacaktır.

Bu öncelik kapsamında:

1. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı teşkilatı ile üretici örgütlenmelerinin işbirliğiyle sürdürülebilir tarım uygulamaları konusunda üretici eğitimi faaliyetleri düzenlenecektir. Bu uygulamalar kapsamında; mevcut durumda yoğun tarım yapılan alanlarda azaltılmış toprak işlemesi, ekonomik ve sürdürülebilir su kullanma, bilinçli gübreleme ve zirai mücadeleyle kimyasal kalıntıları azaltma, anız yangınlarını önleyerek toprağın organik madde oranını koruma, monokültür yerine ekim nöbeti uygulama gibi hususlar, yöresel ihtiyaçlara göre değerlendirilecek, ihtiyaç duyulması halinde eğitim faaliyetleri kapsamında demonstrasyon ve iyi örnek uygulamaları tanıtımları yapılacaktır. Bu eğitimler kapsamında yanlış uygulamaların doğal kaynaklarda sebep olduğu bozulma, doğal kaynakların bozulmasının insan, bitki

ve hayvan sağlığı ile üretici gelirleri üzerindeki etkileri konusunda da üreticiler bilinçlendirilecektir.

2. Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımının izlenmesi konusunda üretici örgütlenmeleri bilinçlendirilerek etkinlikleri arttırılacaktır.

3. Yöresel bazda uygun ürün, tohum ve fide çeşitleri belirlenecek, bunların üreticiye tanıtılması ve yaygınlaştırılması konusunda üretici örgütleriyle işbirliği yapılacaktır.

4. Tarımın rekabet gücünün arttırılmasına yönelik desteklerde, sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyet ve yatırımlara öncelik verilecektir.

Öncelik 3.3. Çevre dostu enerji sistemlerinin yaygınlaştırılması ve enerji verimliliğinin arttırılması

Üretimde çevre dostu yaklaşımların hayata geçirilmesiyle, enerji arzının kompozisyonu yerel potansiyele dayalı ve çevreye daha az zarar veren alternatif kaynaklar lehine geliştirilecektir. Enerji verimliliğinin arttırılması ise gerek TR21 Trakya Bölgesinde ve Türkiye’de çevrenin korunma-

sına gerekse Türkiye’nin enerji bağımlılığının azaltılmasına katkı sağlayacaktır. Enerji talebi karşılanırken çevresel zararların en alt düzeyde tutulması, enerjinin üretimden nihai tüketime kadar her safhada en verimli şekilde kullanılması esas alınacaktır.

Bu öncelik kapsamında:

1. Doğalgaz kullanımı, kentlerde ve sanayi bölgelerinde yaygınlaştırılacak, altyapısı geliştirilecek, evsel ısınmada kömür yerine doğalgaz kullanılmasına yönelik bilinçlendirme faaliyetleri yürütülecektir.

2. Bölgede hava kirliliği riski taşıyan yerleşim yerlerinde hava ölçüm istasyonları kurulması yönünde girişimde bulunulacaktır.

3. Belediyeler, sanayi ve ticaret odaları ve üniversitelerle işbirliğine gidilerek, işletmelere yönelik enerji yöneticisinin gerekliliği ile enerji verimi yüksek teknolojilerin kullanımını oluşturan ekonomik kazanım konularında bilgilendirme,

enerji verimliliğinin nasıl sağlanacağı konularında eğitim ve teknik destek programları uygulanacaktır.

4. Mahalli idareler ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğine gidilerek evsel kullanım yanında sanayide verimli kazan sistemlerinin kullanılmasında sağlanacak ekonomik ve çevresel yararlar konularında bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri düzenlenecektir.

5. Ayrıca enerji verimliliği kapsamında ulusal ve uluslararası ölçekte Bölgeyi içine alan fon ve hibelerden yararlanılmasına yönelik olarak proje üretilmesi teşvik edilecek ve bu kapsamda teknik destek sağlanacaktır.

6. Trakya'nın sahip olduğu yüksek rüzgar enerjisi potansiyeli, santrallerin kurulması yoluyla üretime kazandırılacak, bu yöndeki girişimlere teknik destek sağlanacaktır. Bu santrallerin yer seçimi ve uygulanmasında, çevrelerine olası etkileri değerlendirilecektir.

7. Bölgenin enerji üretim sistemi içinde yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payının artırılmasına yönelik araştırmalar, düşük emisyon değerlerine sahip ileri teknoloji yakma sistemlerinin Bölgede kullanım olanaklarının araştırılması teşvik edilecektir.

8. Bölgenin sahip olduğu yeraltı rezervlerinde ön plana çıkan linyitin çevreye duyarlı teknolojiler kullanılarak çıkarılması ve yakılmasına yönelik araştırma ve geliştirme çalışmalarına destek verilecektir.

9. Bölgede var olan tarım sektörü ve hayvan varlığı dolayısıyla oluşan atıkların enerji sektöründe değerlendirilmesine yönelik araştırma ve geliştirme çalışmaları yanında bu yöndeki girişimler desteklenecektir.

Öncelik 3.4. Çevre alanında kurumsal yapının geliştirilmesi

Başta yerel yönetimler olmak üzere kamu, sivil toplum ve özel kesimde kurumsal anlamda çevre bilincin geliştirilmesi ve çevre alanında uygulayıcı birimlerin teknik kapasitelerinin artırılması sağlanacaktır.

Bu öncelik kapsamında:

1. Bölge üniversiteleri ve ilgili kurumların teşkilatlarıyla işbirliğine gidilerek, özellikle yerel yönetimlerin çevre ve doğal kaynak yönetimi, atık yönetimi vb. konularda kendilerini geliştirmelerine yönelik danışmanlık ve teknik destek hizmeti sağlanacaktır.

2. Bölge genelinde çevre problemi ile ortak mücadele için bilinç ve sinerji oluşturmak amacı ile yerel yönetimler başta

olmak üzere kamu ve özel sektör kuruluşlarını temel alan eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri üniversiteler ile işbirliği halinde yürütülecektir.

3. Yerel yönetimler ve çevre müdürlüklerinin çevre alanında etkili bir kontrol ve denetim mekanizması kurmalarına yönelik olarak donanım ihtiyaçları yanında insan kaynakları kapasitesi geliştirilecektir.

3.2.4. Stratejik Amaç 4: Sosyal yapı ve beşeri sermayenin geliştirilmesi

Bölgesel gelişme için öngörülen mekansal, ekonomik, ekolojik ve kurumsal stratejik amaçlar beşeri ve sosyal yapının güçlendirilmesi kapsamında çizilen stratejiler ile desteklenmekte ve tamamlanmaktadır. Bu kapsamda üretilen politikaların temel amacı, toplumun tüm kesimlerinin eğitim, sağlık, sosyal hizmetler gibi temel kamu hizmetlerinden

etkin bir şekilde yararlanmasını sağlanması ile birlikte gelir dağılımının iyileştirilerek toplumun ekonomik refah düzeyinin yükseltilmesidir. Bu itibarla bu bölümde verilen öncelikler bağımsız birer öncelikten ziyade diğer stratejileri bütünlükte ve Bölgenin ekonomik ve sosyal gelişmesinde önemli rol oynamaktadır.

Bu kapsamda insan kaynaklarının Bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği halinde şekillendirilmesi Bölgede üretimin kalite ve kapasitesinin artışı yanında girişimcilerin Bölgeye çekilmesine de zemin oluşturacaktır. Sanayi ve hizmet üretimlerinin etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilirken istihdamında artırılması için mesleki eğitimin Bölgedeki üniversite, mesleki eğitim kurumları ve sektörel örgütlerle işbirliği halinde yapılandırılması sağlanacaktır.

Beşeri yapının geliştirilmesinde önemli bir unsur olarak dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin artırılması ve bu

grupların öncelikle ekonomik ve sosyal hayata katılımları sağlanacaktır.

Bu stratejik amaç altında ifade edilen öncelikler kadar diğer stratejik amaçların etkin bir şekilde yürütülmesi ancak kamuyla birlikte çalışacak güçlü sivil toplum ile mümkündür. Öncelikle sivil toplumunun güçlenerek, kendi alanında toplumu örgütleyebilmesi ve bu şekilde toplumun beklentilerinin daha geniş kesimlerde dile getirilmesi gerekmektedir. Bu itibarla sivil toplum örgütlerinin kurumsallaşmaları yanında yeni sivil toplum örgütlerinin oluşturulması Bölge için stratejik öneme sahiptir.

Öncelik 4.1. İnsan kaynaklarının Bölge ihtiyaçlarına ve potansiyellerine göre geliştirilmesi

İşsizliğin temel sebeplerinden biri, işletme ihtiyacı ile işgücünün niteliği arasında yaşanabilecek uyumsuzluktur. Bu itibarla işgücü arz ve talep eğilimlerinin belirlenerek bu kapsamda uygun stratejiler üretilmesi için nüfusun eğitim, istihdam gibi analizleri yanında işgücü piyasa analizleri gerçekleştirilmelidir. İşgücü piyasasına ilişkin bu tür bir veritabanının geliştirilmesi istihdamın sağlanması ve işgücü verimliliğinin artırılması açısından önemlidir.

Bu öncelik kapsamında:

1. Üniversiteler, araştırma kuruluşları ve sivil toplum örgütlerince Bölgedeki sektörel yapı ile işgücü yapısının analizine yönelik araştırmalar desteklenecektir. Bu kapsamda Bölgenin işgücü arz ve talep yapısının ortaya çıkmasına hizmet edecek "işgücü piyasası analiz çalışmaları" yürütülecektir.
2. Bölgedeki üniversiteler yanında örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumlarının üretim sektörleri ile ağ kurma ve ge-

Sanayi ve hizmet üretimlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi yanında istihdamın artırılmasında diğer önemli bir unsur olarak, örgün ve yaygın mesleki eğitim kurumları ile sektörler arasında doğrudan bir işbirliği ağı kurularak, mesleki eğitimin teknolojik gelişmelerle uyumlu ve Bölgedeki üretimin ihtiyacına göre gerçekleşmesi sağlanacaktır. Bu kapsamda özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının bu amaç doğrultusundaki girişimleri özendirilecektir.

liştirme girişimleri yanında iş garantili eğitim programları teşvik edilecektir.

3. Bölgenin acil ihtiyaç duyduğu, özellikle, imalat sanayi, lojistik, tarım, ticaret ve turizm alanlarında kalifiye işgücünün yetiştirilmesi amacıyla üniversiteler ve mesleki eğitim kurumlarında, eğitimin bu doğrultuda sektörel ihtiyaçlarla uyumlaştırılması konusundaki girişimleri özendirilecektir.

Öncelik 4.2. Eğitim ve sağlık hizmetlerin nitelik ve erişilebilirliğinin geliştirilmesi

Yaşam kalitesi göstergeleri olarak eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerin yaygın ve standart bir biçimde sunulması sosyal gelişmişliğin temel gerekliliklerindedir. Bu itibarla bu gereksinimlerin Bölge genelinde rasyonel bir planlama yaklaşımı ile demografik ve kentsel dönüşümlerde dikkate alınarak sağlanması gerekmektedir.

Bu temel hizmetler içinde eğitimin, fırsat eşitliğine dayalı bir yapıda insan kaynaklarının gelişimini destekleyecek bir şekilde geliştirilmesi, sağlık hizmetlerinde altyapı sorunlarının giderilerek bu hizmetlere erişimin güçlendirilmesi ve sosyal dışlanma riski taşıyan grupların sosyal hayatta yer almasının sağlanması Bölge için öncelik göstermektedir.

Bu öncelik kapsamında:

1. Derslik başına düşen öğrenci sayısının Bölge genelinde tüm yerleşimlerde en az Türkiye ortalamasını yakalaması sağlanacaktır.
2. Dezavantajlı gruplar arasında okullaşma oranının artırılması ve temel eğitime devamda yaşanan kısmi sorunların giderilmesi amacıyla milli eğitim müdürlükleri koordinesinde gerekli tedbirler alınacaktır.

3. Okul öncesi eğitimde okullaşma oranının artırılması amacıyla kırsal yöreler öncelikli olmak üzere yapılacak farkındalık faaliyetleri ile bu alandaki altyapının iyileştirilmesi- ni yönelik girişimler teşvik edilecektir.
4. Eğitim kurumlarının kültürel, sportif, laboratuvar ve derslik gibi altyapı imkânlarının etkin ve ortak kullanımına yönelik olarak il milli eğitim müdürlüklerince gerekli tedbirler alınacaktır.
5. Bilgi teknolojisine geçiş sürecini yönetebilmeye yönelik olarak il milli eğitim müdürlükleri koordinesinde okullarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı yaygınlaştırılacaktır.
6. Bölge üniversitelerinin yurtiçi ve yurtdışı üniversiteler ve özel kuruluşlar ile ağ kurmaları ve bu kapsamda Bölge ihtiyaçları doğrultusunda eğitimin çeşitlendirilmesi ve niteliğinin artırılması yönündeki girişimleri desteklenecektir.
7. Başta birinci basamak sağlık hizmetleri olmak üzere sağlık hizmetlerinin kalitesinin ve altyapı imkânlarının geliştirilmesine yönelik sağlık yatırımları ile bağışlar özendirilerek desteklenecektir.
8. Dezavantajlı gruplara yönelik olarak temel sağlık hizmetleri, aile planlaması, anne-çocuk sağlığı ile koruyucu sağlık hizmetleri konularında bilgilendirme faaliyetleri il sağlık müdürlükleri koordinesinde yürütülecektir.

Öncelik 4.3. Sosyal dayanışmanın ve örgütlenmenin geliştirilmesi

Bölgesel kalkınma sürecinin etkinliği açısından sivil toplum örgütlerinin üstlenecekleri roller oldukça önemlidir. Kuşkusuz, bu örgütler yönetimden katılımcılığa, toplum bilincinin artırılmasından örgütlülük kültürünün gelişmesine kadar birçok fonksiyon üstlenmektedir. Bu fonksiyonlar içerisinde; TR21 Trakya Bölgesinde çocuk hakları, kadın

hakları, engelliler ve dezavantajlı diğer grupların çıkarlarının korunması ve çevre bilincinin oluşturulması gibi alanlar sivil toplumun örgütlü ve bilinçli hareket etmesi gereken en önemli konular olarak görülmektedir. Bu öncelik kapsamında:

Bu öncelik kapsamında:

1. STK'ların daha etkin ve kurumsal örgütler olarak hareket etmesini sağlamak üzere kurumsal kapasite geliştirmeye yönelik eğitim ve bilgilendirme faaliyetleri yanında, sivil toplum örgütlerinin teknik kapasite ve fiziki altyapılarının da geliştirilmesi desteklenecektir.
2. Yerel idarelerce Bölgede katılımçılık ve yönetişimin sağlanmasına yönelik gerçekleştirecek proje ve faaliyetler özendirilecek ve desteklenecektir.
3. Üretici örgütlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik bilgilendirme ve bilinç arttırma faaliyetleri yanında mevcut örgütlerin profesyonel yönetim mekanizmalarını kurmaları desteklenecektir.
4. Sosyal politikalar arasında uyumlu bir eşgüdüm sağlanması amacıyla; göç, istihdam, eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve benzeri alanlarda Bölgenin analizler yapılacaktır.

Öncelik 4.4. Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerinin artırılması, ekonomik ve sosyal hayata katılımlarının desteklenmesi

Gelişim ile birlikte oluşan sosyo-ekonomik refahın toplumun her kesimine yaygınlaştırılması Bölgenin temel önceliklerindedir. Ancak bu şekilde toplumda güven ortamı ile birlikte sürdürülebilir refah sağlanabilir. Bu kapsamda Bölge ge-

nelinde gerek kırsal gerekse kent alanındaki dezavantajlı grupların sosyal ve ekonomik anlamda gelişmelerinin sağlanması Bölgenin beşeri ve sosyal yapısının geliştirilmesine doğrudan hizmet edecektir.

Bu öncelik kapsamında:

1. Dezavantajlı grupların yaşam kalitelerini yükseltebilmesine yönelik eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlere sürekli erişimlerinin sağlanması konusunda yürütülecek sosyal projeler desteklenecektir. Bu kapsamda;
 - Özürlülerin sosyal ve fiziki çevre şartlarının iyileştirilmesi yönünde yerel yönetimler gibi hizmet sunucuların gerçekleştirecekleri projeler,
 - Üniversitelerin geliştirecekleri sağlık taraması faaliyetleri, veri elde edilmesine yönelik araştırma projeleri, danışmanlık faaliyetleri,
 - Yaşlı ve özürlülere yönelik evde bakım hizmetleri,
 - Suça itilmiş kesimlerin sosyal entegrasyonuna yönelik projeler,
 - Kadın istihdamını teşvik edecek projelere öncelik verilecektir.
2. Dezavantajlı grupların istihdamının sağlanmasına yönelik projelerin geliştirilmesi teşvik edilerek bu grupların meslek sahibi olmalarını veya mesleki becerilerini arttırmalarını sağlayacak projeler desteklenecektir. Yine bu kapsamda sanayi ve ticari işletmelerinin bu gruplara yönelik istihdam arttırıcı projeler geliştirmeleri özendirilecektir.
3. Yerel idarelerin kentsel düzenlemelerde yaşlıların ve engellilerin hizmetlere erişilebilirliğine dönük faaliyetler gerçekleştirmesi teşvik edilecektir.
4. Dezavantajlı grupların topluma entegrasyonuna yönelik olarak AB hibe kaynaklarından yararlandırılması yolunda üretilecek projelere teknik destek sağlanacaktır.

4. BÖLGE MEKÂNSAL GELİŞME ŞEMASI

TR21 Trakya Bölgesinin doğusu sanayi ve hizmet alanları olarak değerlendirilebilecekken, batısı verimli tarım toprakları ile karakterize edilebilir. Dolayısıyla, "1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası

Revizyon Çevre Düzeni Planı"na paralel olarak, Bölgenin geleceğe dönük yapılanmasını; kuzey ve güneybatı kısımlarında yer alan koruma alanları ve ortasındaki gelişme alanları üzerine kurgulamak mümkündür.

4.1. Merkez Kademelenmesi

Merkez kademelenmesinde belirleyici olan temel faktörler nüfus, hizmet çalışanı istihdamı ve ulaşım eksenlerine dayalı olarak beklenen etkileşim ve gelişmeler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda,

1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda TR21 Trakya Bölgesinde kademeli merkez yerleşimler beş grupta kurgulanmıştır

Tablo 54: TR21 Trakya Bölgesinde Nüfusa Göre Merkezler Kademelenmesi

I. Kademe Kentsel Merkez	II. Kademe Kentsel Merkez	III. Kademe Kentsel Merkez	IV. Kademe Kentsel Merkez	V. Kademe Kentsel Merkez
Çorlu (225.244)	Lüleburgaz (130.375)	Uzunköprü (70.977)	Pınarhisar (20.338)	Demirköy (9.128)
Edirne (150.717)	Kırklareli (83.378)	Babaeski (51.815)	Vize (30.348)	Enez (10.714)
Tekirdağ (161.136)	Keşan (77.442)	Malkara (56.484)	M.Ereğlisi (16.970)	Meriç (16.959)
	Çerkezköy (131.723)	Hayrabolu (36.942)	İpsala (30.240)	Pehlivanköy (4.586)
		Muratlı (25.962)	Havsa (21.533)	Lalapaşa (8.406)
		Saray (44.530)	Süloğlu (9.474)	Kofçaz (3.288)
		Şarköy (29.395)		

Kaynak: 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı

Bu çerçevede; III. ve IV. Kademe Kentsel Merkezler "orta merkez" karakteri taşımaktadır. Bu grup da, sanayi üretimine olduğu kadar tarımsal sanayi türünde faaliyet gösteren merkezler de olabilmektedir. V. Kademe Kentsel Merkezler ise, temelde kırsal alanlara kentsel hizmetler vermek üzere donatılacak "alt merkez" karakteri taşıyan yerleşimlerdir. Burada önemli olan, önerilen merkezlerin Tekirdağ merkezli yığılmayı Bölge geneline dağıtması ve kır-kent arası kutuplaşma gidermesine yönelik beklentidir.⁵¹

Merkez kademelenmesinde, Tekirdağ ili 1. derece merkez kademesinde bir hizmet merkezi olarak öngörülmektedir. Fakat Bölge genelinde bugüne kadar süregelen Tekirdağ merkezli gelişmenin dengeli dağılabilmesi için, Edirne, Kırklareli il merkezleri ve Keşan, Lüleburgaz, Çorlu, Çerkezköy ilçeleri 2. Kademe Merkez olarak geliştirilecektir. Edirne ve Kırklareli illeri, mevcut durumlarına paralel olarak çevre ilçe ve kırsal merkezlere hizmet edecek ticaret-hizmet, eğitim merkezleri olarak önerilmektedirler. Edirne il merkezine, Kırklareli il merkezinden farklı olarak hizmet merkezi kimliği dışında, sahip olduğu tarih turizmi potansiyeli, sağlık hizmetleri ve önemli stra-

tejik konumu sebebi ile global ölçekte geliştirilecek "marka kent" fonksiyonu yüklenmiştir. Bu doğrultuda kentte kültürel turizm canlandırılacak ve kentin uluslararası bir çekim noktası olması sağlanacaktır.⁵²

Keşan ve Lüleburgaz ise, Bölge içindeki konumlarına, ana ulaşım akslarının üzerinde bulunmaları ve eğitimlerine (mevcutta da 2. kademe merkez olmaları) paralel olarak 2. Kademe Merkez olarak önerilmişlerdir.

Diğer yandan Lüleburgaz ilçesinin, 2. derece merkez olarak önerilmesi, Lüleburgaz uzantılı yayılma sürecine giren Çorlu Çerkezköy aksının gelişiminin de sınırlandırıcı rol oynayacaktır.

Son olarak, günümüzde de III. ve IV. Kademe merkezler arasında yer alan Babaeski, Saray, Vize, Hayrabolu, Malkara, ve Uzunköprü ilçeleri tarımsal özellikleri ile ön plana çıktıkları için, öncelikle çevrelerindeki kırsal merkezlere hizmet verecek 3. derece merkezler olarak önerilmişlerdir. Marmara Ereğlisi, Muratlı ve Havsa ise 3. Kademe Merkezler olarak geliştirileceklerdir.⁵³

⁵¹ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, ss. 19

⁵² 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, ss. 20

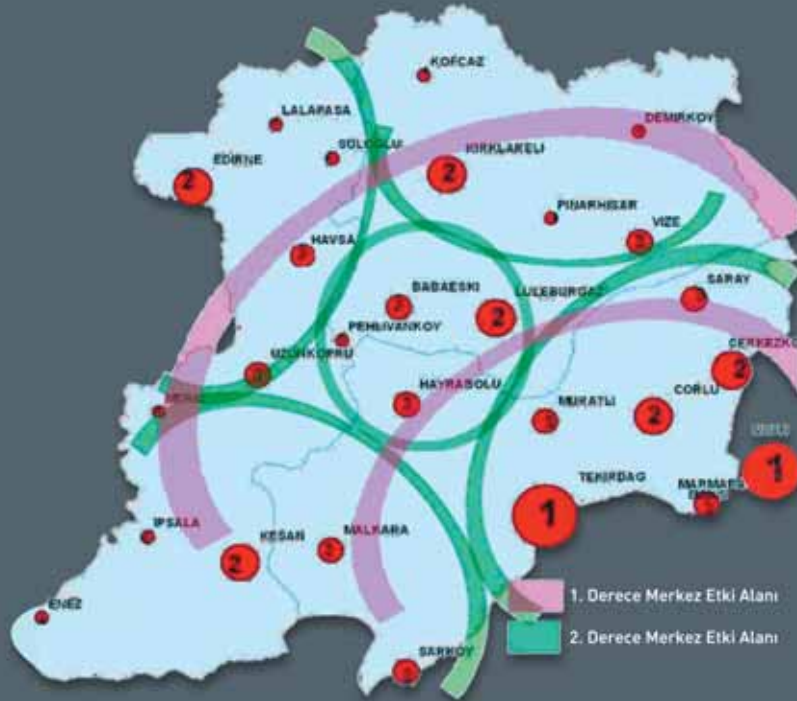
⁵³ 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, ss. 20

Tablo 55: TR21 Trakya Bölgesi Nüfusunun Hizmet Sektörü Çalışan Sayısına Oranı

İl-İlçe	Hizmet (%)	Kademe	Nüfus (2023)	İl-İlçe	Hizmet (%)	Kademe	Nüfus (2023)
Tekirdağ	67	1	286.250	Vize	26	3	35.100
Çerkezköy	48	2	405.100	Malkara	27	3	70.950
Çorlu	56	2	600.000	Hayrabolu	29	3	46.700
Edirne	67	2	205.000	Enez	26	4	14.500
Keşan	50	2	93.000	Havsa	20	3	24.000
Kırklareli	48	2	125.500	Demirköy	37	4	10.600
Lüleburgaz	37	2	180.000	İpsala	20	4	32.100
Babaeski	32	3	61.406	Koçcaz	32	4	4.000
M. Ereğlisi	56	3	86.000	Lalapaşa	24	4	11.000
Muratlı	41	3	62.000	Meriç	25	4	18.000
Saray	37	3	85.200	Pehlivanköy	30	4	6.023
Şarköy	30	3	41.000	Pınarhisar	38	4	23.312
Uzunköprü	36	3	75.000	Süloğlu	50	4	13.000

Kaynak: 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı

Şekil 34: TR21 Trakya Bölgesi Merkez Kademelenmesi ve Etki Alanları

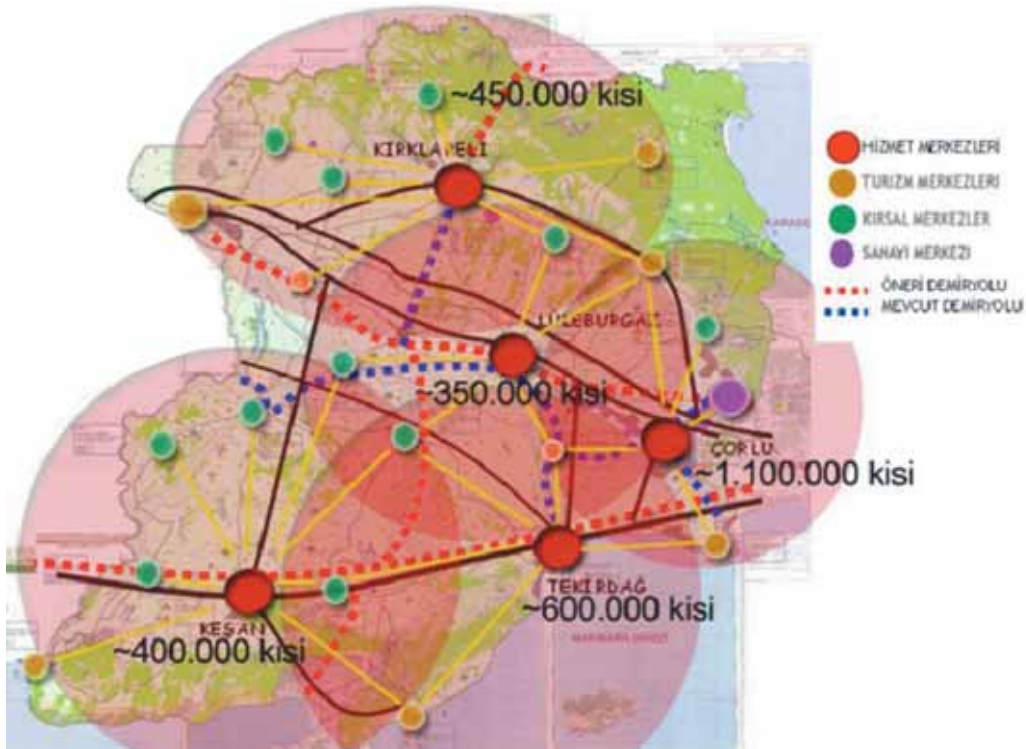
Kaynak: 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı

4.2. Hizmet Merkezleri

Merkez kademelenmesi içerisinde her il ve ilçe merkezi kendi nüfusunun temel hizmet ihtiyacını karşılayacak nitelikte olmasının dışında, Tekirdağ, Kırklareli, Çorlu, Lüleburgaz ve Keşan yerleşmelerinin farklı kriterler baz alınarak hizmet fonksiyonlarında ihtisaslaşmaları ve Bölgede öne çıkmaları önerilmiştir. Bu merkezlerin hizmet, ticaret, finans, eğitim, fuar ve

turizm-kültür aktiviteleri yoğunluk kazanması beklenmektedir. Tekirdağ ve Kırklareli il merkezlerinin, mevcut eğilimleri paralelinde Bölgenin kuzey ve güney kesimlerinin üst kademe hizmet merkezleri olması planlanmaktadır. Lüleburgaz ve Keşan ilçeleri ise alt kademe hizmet merkezleri olarak düşünülmektedirler.

Şekil 35: TR21 Trakya Bölgesi İçin Öngörülen Hizmet Merkezleri ve Etki Alanları

Kaynak: 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı

4.3. Sanayi Merkezleri

Bölge genelinde sanayi alanları, Çerçezköy-Çorlu-Büyükkarıştıran hattında yoğunlaşmıştır. 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda Çerçezköy'ün bölgenin sanayi merkezi konumunda olması öngörülmektedir. Fakat, bugüne kadar genellikle plansız şekilde gelişen sanayinin, çevreye daha duyarlı yönde dönüşüme uğraması önem arz etmektedir.

Bu kapsamda Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazır-

lanan "İslah OSB" yasa tasarısı Bölge için bir fırsat sunmaktadır. Söz konusu tasarının kanunlaşmasını müteakip, Bölgede özellikle D-100 aksı üzerinde yoğunlaşmış olan plansız sanayinin OSB çatısı içinde toplanarak ıslah edilmesi sağlanabilecektir.

Edirne ve Kırklareli illerinde ise, dağınık ve denetim-siz yapılaşan sanayi alanları yine öncelikle mevcut OSB'lere yönlendirilmesi ve tarım ve hayvancılığa dayalı sektörlere yer verilmesi öngörülmektedir.

4.4. Turizm Merkezleri

TR21 Trakya Bölgesinin turizm merkezlerinin belirlenmesi açısından en önemli belgeler, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2023 stratejileri ve 1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'dır. Belirlenen turizm alanları, bu doğrultuda, tamamen doğal kaynakların ve potansiyellerin harekete geçirilmesi ile oluşturulacak marka kentler, ekolojik turizm alanları, arkeolojik turizm alanları, sağlık turizmi, doğa turizmi alanlarıdır.

1/100.000 Ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda TR21 Trakya Bölgesinde turistler için çekim noktası oluşturması amacıyla "Turizm Gelişim Bölgeleri" belirlenmiş ve potansiyelleri doğrultusunda alternatif turizm çeşitleri sıralanmıştır.

- **Edirne'nin Marka Kent Olması:** Edirne'de tarih turizminin gelişmesi, Bölgenin tümüne yayılan festival, panayır ve şenliklerin turizm için bir girdi olarak kullanılması ve Edirne'nin Yunanistan ve Bulgaristan'la olan sınırı dikkate alınarak, uluslararası gençlik festivallerinin yapılacağı bir merkez olarak değerlendirilmesi, buna yönelik altyapının oluşturulmasıdır.
- **Eko Turizm Kentleri:** Demirköy ve Vize ilçelerinde spor, agro-eko ve doğa turizm alanları geliştirilecek ve İğneada- Kıyıköy beldeleri "eko-turizm" kenti olarak değerlendirilecektir.
- **Agro-Eko Turizminin Geliştirileceği Alanlar:** TR21 Trakya Bölgesinde Tekirdağ ilinin Merkez, Saray ve Şarköy; Edirne ilinin Keşan; Kırklareli ilinin Kofçaz, Demirköy ve Vize ilçeleri agro-eko turizm

potansiyeline sahip yerleşimlerdir. Kofçaz, Demirköy, Saray ve Vize'nin organik tarım potansiyeli ve zeytin ve Şarköy'ün üzüm yetiştiriciliği açısından potansiyeli Bölgenin kültürel kimliği ile bütüncül bir anlayış içerisinde değerlendirilmelidir. Edirne ilinde Merkez İlçe ile Uzunköprü ilçesi, Tekirdağ ilinde Merkez İlçe ile Şarköy ilçesi, Kırklareli ilinde Kofçaz, Demirköy ve Vize ilçeleri bağcılık ve kültüre dayalı turizmin geliştirileceği yerleşimlerdir.

- **Arkeolojik Turizmin Geliştirileceği Alanlar:** Antik yerleşmelerden Edirne ilinde Enez, Tekirdağ ilinde Marmara Ereğlisi, Kırklareli ilinde Vize ilçeleri arkeolojik turizminin destekleneceği alanlar olarak belirlenmiştir. Lalapaşa'da bulunan dolmenler önemli bir turizm potansiyeli teşkil etmektedir.
- **Doğa ve Spor Turizminin Geliştirileceği Alanlar:** Doğa turizmi yapılabilecek potansiyel alanlar arasında: Kuzeyde Longoz ormanları ile güneyde Ganos ormanları, Gala Gölü ve Meriç Deltası, Kasatura Körfezi Tabiat Koruma Alanı, Korudağı Yaban Hayatı Geliştirme Alanı, İğneada ve Kıyıköy'de Karadeniz kumsalları ve bunun dışındaki yapay ve doğal göller; güneyde Saros Körfezi ile Şarköy ve Tekirdağ'da Marmara kıyıları yer almaktadır. Doğa ve spor turizminin bir arada değerlendirilmesine yönelik düzenlemeler yapılması için Tekirdağ ili Saray ve Şarköy, Edirne ili Enez, Keşan ilçeleri belirlenmiştir.
- **Sağlık Turizminin Geliştirileceği Alanlar:** Sağlık turizminin geliştirileceği alanlar Kırklareli ilinde Demirköy ilçesi ve çevresidir.

Tablo 56: TR21 Trakya Bölgesi Öneri Merkez Türleri ve Öne Çıkan Fonksiyonlar

Merkez Türü	Yerleşim	Öne Çıkan Fonksiyonlar	Ağırlıklı Sektör
Hizmet Merkezi - İl	Tekirdağ	Finans, Ticaret Turizm, Eğitim, Üniversite, Kültür, Lojistik, Liman	Hizmet Sektörü
	Kırklareli	Finans, Ticaret, Eğitim, Kültür	
Hizmet Merkezi - İlçe	Keşan	Finans, Ticaret, Eğitim, Kültür, Fuar, Üniversite	Hizmet Sektörü
	Lüleburgaz		
	Çorlu		
Sanayi Merkezi	Çerkezköy	Uzmanlaşmış Sanayi, Serbest Bölge, Teknoloji Geliştirme Alanları, Fuar	Sanayi Sektörü
	Babaeski	Tarımsal Depolama ve Lojistik, Tarımsal Üretim Yönelik Ar-Ge ve Danışmanlık Hizmetleri, Ürün Borsası, Tarım Fuarı, Ticaret	Tarım Sektörü
Uzunköprü			
Malkara			
Saray			
Pınarhisar			
Kofçaz			
Pehlivan köyü			
Süloğlu			
Lalapapaşa			
İpsala			
Meriç			
Turizm Merkezi - İlçe	Marmara Ereğlisi	Arkeolojik Turizm, Turizm Faaliyetleri, Ticaret	Hizmet Sektörü
	Şarköy	Agro-Eko Turizm, Turizm Faaliyetleri, Ticaret	
	Enez	Arkeolojik Turizm ve Doğa Turizmi, Turizm Faaliyetleri, Ticaret	
Turizm Merkezi - Marka Kent	Edirne	Kültür ve Arkeolojik Turizm, Turizm Faaliyetleri, Ticaret, Fuar	Hizmet Sektörü
	Vize	Spor Turizmi, Agro-Eko Turizm, Doğa Turizm	
Ekoturizm Kenti	Demirköy	Sağlık Turizmi, Turizm Faaliyetleri, Ticaret	Hizmet Sektörü

5. FİNANSMAN

Tüm planlama faaliyetlerinde olduğu gibi TR21 Trakya Bölge Planında belirlenen amaç ve hedeflere ulaşılabilmesi amacıyla çeşitli finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bölge planının uygulama sürecinde ihtiyaç duyulacak finansman kaynakları olarak; Ajansın Bölgede uygulayacağı destek programları, KOSGEB destekleri, yatırım teşvikleri, yerel yönetimlerin kaynakları, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın destek ve kredileri Yatırım Programında yer alan Bölgedeki yatırım projelerine tahsis edilecek kamu kaynakları, özel sektör yatırımları, AB ve diğer kuruluşlardan alınabilecek fon, hibe ve krediler düşünülmektedir.

Bölge planında gözetilen amaç ve hedeflere ulaşmak için gerekli finansman ihtiyacının, mekân, zaman gibi çeşitli etkenlere bağlı olarak değişebilmesinden dolayı net rakamsal olarak ifade edilmesi mümkün olmamakla birlikte, Bölge genelinde Ajans kaynakları ile birlikte, genel ve özel bütçe kaynakları ve diğer fon ve hibe kaynakları beraber düşünüldüğünde, etkin bir işbirliği ve koordinasyon ile birlikte, Bölge planında yer alan hedeflerin mevcut kaynaklarla gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

6. PERFORMANS GÖSTERGELERİ

STRATEJİK AMAÇ-1	
REKABET GÜCÜNÜN ARTTIRILMASI	
Öncelik	Performans Göstergeleri
Öncelik 1.1. Ar-Ge ve İnovasyon Kültürü ile Markalaşmanın Yaygınlaştırılması	<ul style="list-style-type: none">• Patent başvuru sayısındaki artış oranı (%)• Alınan patent tescil belgesi sayısındaki artış oranı (%)• Endüstriyel tasarım tescil sayısındaki artış oranı (%)• Faydalı model sayısındaki artış oranı (%)• Alınan Ar-Ge destek tutarındaki artış oranı (%)• Marka başvuru ve tescil sayısındaki artış oranı (%)
Öncelik 1.2. Girişimciliğin Desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none">• Girişimcilik eğitimleri ve eğitimlere katılan kişi sayısı (adet/kişi)• Bölgedeki başarılı girişimcilerin tanıtımına yönelik etkinlikler (adet)• Tarım, Hizmet ve Sanayi sektörlerinde açılan yeni işletme sayıları (adet)
Öncelik 1.3. Tarımsal Yapının İyileştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Üretilen sebze-meyve ürün miktarları(ton)• Eğitim verilen çiftçi sayısı (kişi)• Kurulan kooperatif sayısındaki artış oranı (%)• İyi tarım uygulamaları kapsamında üretim yapan üretici sayısı (adet)• Tarımsal işletme büyüklüğü ortalaması (da)• Tarımsal örgütlerin pazarlamadaki payı (%)
Öncelik 1.4. Ticaretin Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• İhracat tutarındaki artış oranı (%)• Dış ticaret eğitimlerine katılan kişi sayısı(kişi)• İhracatı arttırılabilecek sektörler hakkında düzenlenen bilgilendirme toplantısı sayısı (adet)
Öncelik 1.5. Etkili Yatırım Promosyonuyla Özel Kesim Yatırımlarının Arttırılması	<ul style="list-style-type: none">• Kurulan KOBİ sayısı (adet)• Yaratılan istihdam sayısı (kişi)• KOBİ'lerin yararlandıkları teşvik tutarı (TL)• Yatırım teşvik ve destekleri konusunda eğitim verilen kişi sayısı (kişi)• Muhtemel yatırımcılara verilen teknik destek sayısı (adet)• Yatırım teşvik belge sayısı (adet)

<p>Öncelik 1.6. Turizmin Geliştirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gecelik konaklama sayıları (kişi) • Müze, ören yeri ziyaretçi sayıları (kişi) • Bölge ile ilgili yazılı ve görsel basında çıkan haber sayısı (adet) • Bölgede düzenlenen fuar, festival sayıları (adet) • Bölgenin yurtdışında temsil edildiği, tanıtıldığı fuar, festival sayıları (adet) • Turizme kazandırılan yeni yapı sayısı (adet) • Bölgeye gelen yerli, yabancı turist sayısı (kişi)
<p>STRATEJİK AMAÇ- 2 ALTYAPININ PLANLI GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI</p>	
<p>Öncelik</p>	<p>Performans Göstergeleri</p>
<p>Öncelik 2.1. Ulaşım ve Lojistik Altyapısının Güçlendirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ulaşım altyapısına yapılan yatırım miktarı (TL) • Toplam bölünmüş yol uzunluğu (km) • Demiryolu ile taşınan yolcu (kişi) • Demiryolu ile taşınan yük (ton) • Demiryolu hat uzunluğu (km) • Lojistik merkez alanı (m²) • Limanlarda taşınan yük(ton/TEU)
<p>Öncelik 2.2. Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • OSB, ASB ve KSS alanların doluluk oranı (%) • Bölgede yerli ve yabancı sabit yatırım tutarlarındaki artış (%) • Açılan imalat sanayi işletme sayısı (adet) • Yeni açılan işletme sayısı (adet)
<p>Öncelik 2.3. Planlı Kentsel ve Kırsal Gelişiminin Sağlanması</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kırsal alanda yapılan yatırım tutarı (TL) • Hazırlanan risk yönetim planı (adet) • Müze ve Tiyatro Sayısı (adet) • Sinema koltuk sayısı (adet)

PERFORMANS GÖSTERGELERİ

STRATEJİK AMAÇ -3 ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN SAĞLANMASI	
Öncelik	Performans Göstergeleri
<p>Öncelik 3.1. Toprak ve Su Kaynaklarını Kirlenici Faktörlerin Kontrol Altına Alınması</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arıtma uygulanan nüfusun belediye nüfusuna oranı (%) • Bakımı, onarımı, ıslahı ve yenilenmesi gerçekleştirilmiş kanalizasyon sistemlerine sahip nüfusun belediye nüfusuna oranı (%) • Düzenli atık depolama tesisleri sayısı (adet) • Kompost ve geri dönüşüm tesisleri sayısı (adet) • Katı atık bertaraf tesisi sayısı (adet) • Bölgede çevre bilinciyle ilgili yapılan yayınlar, konferans ve bilgilendirme toplantılarının sayısı (adet)
<p>Öncelik 3.2. Sürdürülebilir Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim verilen çiftçi (kişi) • Arazi-uygun ürün haritasının çıkarılmasına yönelik bilimsel çalışmaları sayısı (adet) • Ürün planı uygulanması ilgili yapılan yayınlar, konferans ve bilgilendirme toplantılarının sayısı (adet) • Bölgeye uygun tohumluk çeşitlerinin tespit edilmesine yönelik bilimsel çalışma sayısı (adet)
<p>Öncelik 3.3. Çevre Dostu Enerji Sistemlerinin Yaygınlaştırılması ve Enerji Verimliliğinin Arttırılması</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doğalgaz kullanan nüfus sayısındaki artış (%) • Enerji verimliliği konusunda yapılan eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerine katılan kişi sayısı (kişi) • Enerji verimliliği konusunda Bölgede üretilen proje sayısı (adet) • Bölgede rüzgar ve biogaz enerjisinden üretilen elektrik enerjisi miktarı (MVA) • Düşük emisyon değerine sahip ileri yakma sistemlerince üretilen elektrik enerjisi miktarı (MVA)
<p>Öncelik 3.4. Çevre Alanında Kurumsal Yapının Geliştirilmesi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre alanında yerel yönetim, kamu ve özel sektörde kurumsal yapının güçlendirilmesine yönelik sağlanan danışmanlık ve teknik destek (adet) • Çevre alanında kurumsal kapasiteyi güçlendirmeye yönelik olarak verilen eğitim, seminer v.b. bilgilendirme faaliyetleri (adet)

STRATEJİK AMAÇ- 4**SOSYAL YAPI VE BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ**

Öncelik	Performans Göstergeleri
Öncelik 4.1. İnsan Kaynaklarının Bölge İhtiyaçlarına ve Potansiyellerine Göre Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Gerçekleştirilen işgücü piyasa analiz sayısı (adet)• Üniversite-sanayi işbirliği kapsamında yapılan protokol sayısı (adet)• Mesleki eğitimde okullaşma oranı (%)
Öncelik 4.2. Eğitim ve Sağlık Hizmetlerinin Nitelik ve Erişilebilirliğinin Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Derslik başına düşen öğrenci sayısı (adet)• Okulöncesi eğitimde okullaşma oranı (%)• Sağlık alanında yapılan bilgilendirmelerden yararlanan kişi sayısı (adet)• Kamu sağlık yatırımları (TL)• İlköğretim çağına olduğu halde zorunlu eğitime devam etmeyen çocuk sayısındaki azalış (%)
Öncelik 4.3. Sosyal Dayanışmanın ve Örgütlenmenin Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">• Sivil toplum örgütlerince hazırlanan proje sayısı (adet)• STK'lara yönelik düzenlenen eğitim faaliyetleri (adet)
Öncelik 4.4. Dezavantajlı Grupların Yaşam Kalitelerinin Arttırılması, Ekonomik ve Sosyal Hayata Katılımlarının Desteklenmesi	<ul style="list-style-type: none">• Dezavantajlı gruplara yönelik gerçekleştirilen mesleki eğitimler (adet)• Dezavantajlı grupların topluma entegrasyonuna yönelik üretilen proje sayısı (adet)• Dezavantajlı gruplara yönelik yapılan altyapı ve üstyapı bütçe harcama tutarı (TL)

Trakya Kalkınma Ajansı'nın koordinasyonunda Bölgedeki tüm paydaşların etkin katılımı ile hazırlanan Planın uygulamasında da katılımcılık öncelikli ilke olarak benimsenerek, başta Devlet Planlama Teşkilatı olmak üzere ilgili kamu kurum ve kurumları, sivil toplum örgütleri, özel sektör ve üniversiteler ile koordinasyon halinde çalışılacaktır.

Planın uygulanabilirliğinin artırılması ve uygulama sürecinde etkin koordinasyonun sağlanması amacıyla Ajans tarafından "Bölge Planı" içeriğine uygun program metinleri ile birlikte eylem planları paydaşlarla birlikte katılımcılık ilkesi gözetilerek hazırlanacak ve ilgili kurum ve kuruluşlarla bu metinler paylaşılacaktır.

Plan uygulama sürecinde, izleme ve değerlendirme aşamalarında elde edilen sonuçlar şeffaflık ilkesi çerçevesinde kamuoyu ile paylaşılacak ve alınan geri bildirimler uygulama süreçleri ile sonraki dönemdeki planlama çalışmaları kapsamında değerlendirilecektir. Bu kapsamda, Bölgedeki paydaşların katılımıyla planının izleme-değerlendirme sürecine ilişkin olarak geniş çaplı toplantılar ile birlikte odak grup çalışmaları organize edilecektir.

İzleme ve değerlendirme çalışmaları başta Genel Sekreterlik olmak üzere Yönetim Kurulu ve Kalkınma Kurulu tarafından yapılacaktır. Bu amaçla Genel Sekreterlik koordinesinde içerisinde kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve üniversite temsilcilerinin yer alacağı bir danışma birimi oluşturulacaktır.

Bölge Planının uygulama ve sonuçları; performans göstergeleri ile birlikte, katılımcılık, kurum içi ve kurumlar arası işbirliği, paydaşlar tarafından sahiplenme, sonuçların sürdürülebilirliği ve üst raporlar ile uyumu açısından da değerlendirilecektir.

Planlama dönemi içerisinde ortaya çıkan fırsat ve tehditler, paydaş beklentilerindeki değişim, kamu yönetimindeki olası yeni yapılanma ve dönüşümler, mevzuat değişiklikleri gibi dış etmenler izlenerek gerektiğinde plan revizyonu yapılacaktır. Ayrıca plan uygulama sürecindeki riskler takip edilerek bu risklere karşı uygulama sürecinde gerekli tedbirlerin alınması yönünde stratejiler üretilcektir. Plan içeriğinde yapılacak revizyonlar Kalkınma Kurulunun görüşüne müteakip, Yönetim Kurulunun onayı ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatının onayına sunulacaktır.

Tekirdağ**KATKIDA BULUNANLAR**

1	Tekirdağ Valiliği
2	Tekirdağ Belediyesi
3	Namık Kemal Üniversitesi
4	Tekirdağ İl Genel Meclisi
5	Tekirdağ İl Özel İdaresi
6	Malkara Kaymakamlığı
7	Çorlu Belediyesi
8	Hayrabolu Belediyesi
9	Malkara Belediyesi
10	Muratlı Belediyesi
11	Şarköy Belediyesi
12	Kapaklı Belediyesi
13	Karacakılavuz Belediyesi
14	KOSGEB Tekirdağ Hizmet Müdürlüğü
15	TCDD 1. Bölge Müdürlüğü
16	Tekirdağ Gümrük Müdürlüğü
17	Tekirdağ İl Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü
18	Tekirdağ İl Çevre ve Orman Müdürlüğü
19	Tekirdağ İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
20	Tekirdağ İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü
21	Tekirdağ İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü
22	Tekirdağ İl Tarım Müdürlüğü
23	Tekirdağ Bağcılık Araştırma Enstitüsü
24	Tekirdağ DSİ 113. Şube Müdürlüğü
25	Karayolları 18. Şube Müdürlüğü
26	Tekirdağ Ticaret ve Sanayi Odası
27	Tekirdağ İnşaat Mühendisleri Odası
28	Tekirdağ Ticaret Borsası
29	Tekirdağ Ziraat Odası
30	Çerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası
31	Çorlu Ticaret Borsası
32	Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası
33	Malkara Ticaret ve Sanayi Odası
34	Malkara Ziraat Odası
35	Avrupa Serbest Bölgesi
36	Çerkezköy OSB
37	Çorlu Deri OSB
38	Hayrabolu OSB

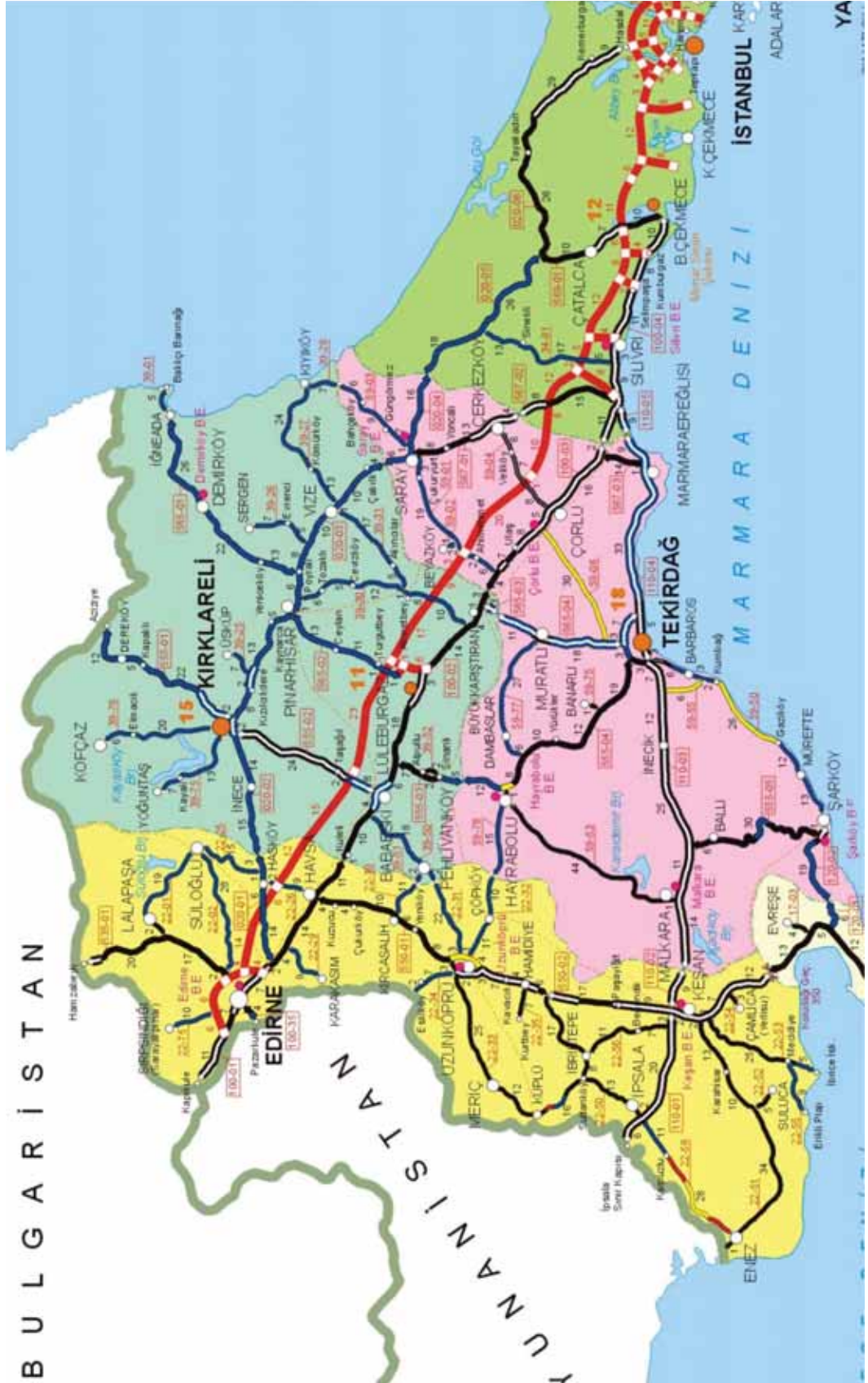
39	Köy-Koop. Tekirdağ Birliği
40	Muratlı Öncü Kadın Kültür Çevre İşletme Kooperatifi
41	Mürefte Zeytin Tarımsal Sulama Koop.
42	S. S. Mursallı Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi
43	S.S. 1 No'lu Tekirdağ Taş. Koop.
44	S.S. Malkara Taş. Koop.
45	Süt Üreticileri Birliği
46	Tarım Kredi Koop. Tekirdağ Bölge Birliği
47	Tekirdağ Arı Yetiştiricileri Birliği
48	Tekirdağ Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği
49	Tekirdağ Kiraz Üreticileri Birliği
50	Çerkezköy Genç İşadamları ve Yöneticileri Derneği
51	Çerkezköy Sanayiciler Derneği
52	Çorlu Deri Sanayicileri Derneği
53	Çorlu İşadamları ve Sanayiciler Derneği
54	Ganahora Kültürlerarası İletişim Derneği
55	İleri Teknoloji Vakfı
56	Marmara Bölgesi Un Sanayicileri Derneği
57	Önder Çiftçi Derneği
58	Tekirdağ'a Hizmet Gönüllüleri Derneği
59	Tekirdağ Aktif Sanayici ve İşadamları Derneği
60	Tekirdağ Basın Mensupları Derneği
61	Tekirdağ Turizm İşletmeleri Derneği
62	Tekirdağ Turizm ve Tanıtma Derneği
63	Trakya Aktif Genç İşadamları Derneği
64	Trakya İş Dünyası Platformu Komisyonu
65	Trakya Sanayici ve İşadamları Derneği
66	Türkiye Sakatlar Derneği Tekirdağ Şubesi
67	Akport Tekirdağ Liman İşletmesi
68	Arçelik A.Ş.
69	Asyaport A.Ş.
70	Barsan Global Lojistik
71	BSH Ev Aletleri A.Ş.
72	Çözüm Mühendislik Danışmanlık Mak. San. Tic. Ltd. Şti.
73	DEVA İlaç
74	DİSA Otomotiv
75	Hema Endüstri A.Ş.
76	Kaanlar Gıda San. Ve Tic. A.Ş.
77	Orsan Araç Sistemleri
78	Öztan Gıda Ltd.

79	Şekerbank Tekirdağ Şubesi
80	Trakya Bölgesi Doğal Gaz Dağıtım A.Ş.
81	TREDAŞ Genel Müdürlüğü
Edirne	
82	Edirne Valiliği
83	Edirne Belediyesi
84	Trakya Üniversitesi
85	Edirne İl Genel Meclisi
86	Edirne İl Özel İdaresi
87	Enez Kaymakamlığı
88	İpsala Kaymakamlığı
89	Lalapaşa Kaymakamlığı
90	Meriç Kaymakamlığı
91	Enez Belediyesi
92	Havsa Belediyesi
93	İpsala Belediyesi
94	Keşan Belediyesi
95	Lalapaşa Belediyesi
96	Uzunköprü Belediyesi
97	KOSGEB
98	Edirne DSİ 11. Bölge Müdürlüğü
99	Edirne Vakıflar Bölge Müdürlüğü
100	Edirne İl Çevre ve Orman Müdürlüğü
101	Edirne İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
102	Edirne İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü
103	Edirne İl Sağlık Müdürlüğü
104	Edirne İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü
105	Edirne İl Tarım Müdürlüğü
106	Trakya Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
107	Keşan Sağlık Grup Başkanlığı
108	Edirne Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi
109	Edirne Ticaret ve Sanayi Odası
110	Edirne Makine Mühendisleri Odası
111	Edirne Tabip Odası
112	Edirne Ticaret Borsası
113	Havsa Ziraat Odası
114	İpsala Ziraat Odası
115	Keşan Sanayi ve Ticaret Odası
116	Meriç Ziraat Odası

117	Uzunköprü Ticaret ve Sanayi Odası
118	Edirne Kent Konseyi
119	Edirne OSB
120	Edirne İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği
121	İpsala Çeltik Üreticileri Birliği
122	Keşan Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi
123	Keşan Süt Üreticileri Birliği
124	Uzunköprü Çeltik Üreticileri Birliği
125	Uzunköprü Kanola Üreticileri Birliği
126	Uzunköprü Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi
127	Balkan İş Dünyası Dayanışma Derneği
128	Edirne Doğa Sporları Kulübü Derneği
129	Edirne Sanayici ve İşadamları Derneği
130	TEMA Vakfı
131	Akdatasoft Yazılım
132	Bahçeşehir Eğitim Kurumları
133	Boreas A.Ş.
134	Çirozlar Süt Mamülleri A.Ş.
135	Edirne Yağ Sanayi ve Tic. A.Ş.
136	Enez Tekel ve Gıda Paz. Tic. Ltd.Şti.
137	Kum Saati Bilgi Sistemleri
138	Özdemir Üç Tekstil
139	Trakya Birlik Genel Müdürlüğü
140	Trakya Teknopark Yönetici A.Ş.
141	Yeni Bilgi Sistemleri
Kırklareli	
142	Kırklareli Valiliği
143	Kırklareli Belediyesi
144	Kırklareli Üniversitesi
145	Kırklareli İl Genel Meclisi
146	Kırklareli İl Özel İdaresi
147	Lüleburgaz Kaymakamlığı
148	Pınarhisar Kaymakamlığı
149	Vize Kaymakamlığı
150	Demirköy Belediyesi
151	Kofçaz Belediyesi
152	Lüleburgaz Belediye
153	Pehlivanköy Belediyesi
154	Vize Belediyesi
155	KOSGEB

156	TPAO Trakya Bölge Müdürlüğü
157	Kırklareli İl Çevre ve Orman Müdürlüğü
158	Kırklareli İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
159	Kırklareli İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü
160	Kırklareli İl Sağlık Müdürlüğü
161	Kırklareli İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü
162	Lüleburgaz Tapu Sicil Müdürlüğü
163	Atatürk Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü
164	Kırklareli Devlet Hastanesi
165	Lüleburgaz Devlet Hastanesi
166	Kırklareli Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi
167	Kırklareli Toplum Sağlığı Merkezi
168	Lüleburgaz 2 No.lu Ağız Sağlığı Merkezi
169	İnece Aile Sağlığı Merkezi
170	Kırklareli Ticaret ve Sanayi Odası
171	Kırklareli Ticaret Borsası
172	Kırklareli Ziraat Mühendisleri Odası
173	Kırklareli Ziraat Odası
174	Babaeski Ticaret ve Sanayi Odası
175	Lüleburgaz Ticaret ve Sanayi Odası
176	Kırklareli OSB
177	Kırklareli Arı Yetiştiricileri Birliği
178	Kırklareli Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiricileri Birliği
179	Kırklareli Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği
180	Kırklareli Kültür Turizm ve Tanıtma Derneği
181	Lüleburgaz Sanayici ve İşadamları Derneği
182	TEMA Vakfı
183	Trakyalı Sanayici ve İşadamları Derneği
184	Akkuş Kaya Hotel
185	Alpullu Şeker Fabrikası
186	Anadolu Efes Bira ve Malt Sanayi A.Ş.
187	Ardöksan Ltd.Şti.
188	Bahçıvan Gıda A.Ş.
189	Başaran Tekstil
190	Han Sosyal Hizmetler
191	Lüleburgaz Özel Bir Nefes Göğüs Hastalıkları
192	Lüleburgaz Özel Derman Hastanesi
193	Lüleburgaz Özel Medikent Hastanesi
194	NNT Nanoteknoloji A.Ş.
195	Trakya Cam Sanayi
196	Trakya Döküm San.ve Tic. A.Ş.
197	ZENTİVA

TR21 Trakya Bölgesi Haritası

TR21 Trakya Ulaşım Ağı

